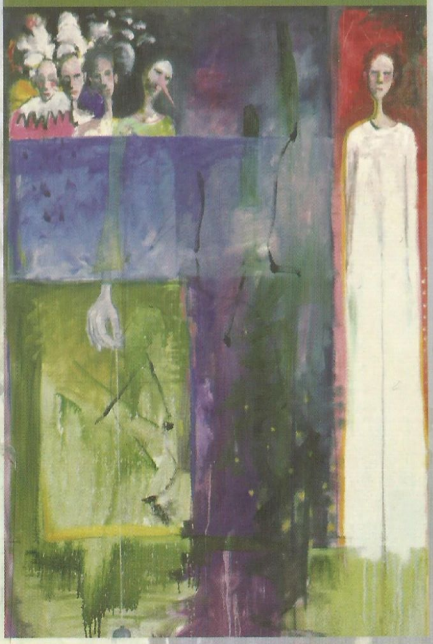
Zeval

NİHAN TAŞTEKİN

AYRINTI

Türkçe Edebiyat Dizisi

NİHAN TAŞTEKİN

Nihan Taştekin 1963'te İstanbul Yassıviran'da doğdu. Geçimini çoğunlukla basın yayın işleri yaparak sağladı. 2001 yılında Ayvalık'a yerleşti. Daha önce yayımlanmış eserleri: *Kertenkelenin Uykusu* (roman), *Yağmur Başlamıştı* (roman), *Karganın Güldüğü* (öykü-roman).

Ayrıntı: 608
Türkçe Edebiyat Dizisi: 6

Zeval
Nihan Taştekin

Son Okuma
Mehmet Celep

© 2011 Nihan Taştekin

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Kapak Resmi
SuperStock / Getty Images

Kapak İllüstrasyonu
Inez Nickmans / SuperStock / Getty Images Turkey

Dizgi
Esin Tapan

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No.: 244 Topkapı/İst.
Tel.: (0212) 612 31 85
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım 2011
Baskı Adedi 2000

ISBN 978-975-539-634-7
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Nihan Taştekin

Zeval

TÜRKÇE EDEBİYAT DİZİSİ

Melekler Evi
Göksel Yılmaz

Akhisar Düşerken
Mahmut Şenol

Kurumuş Nehrin Yatağında
Uğur Erkman

Gecede Giden
Hüseyin Kıran

Arıza Babaların Çatlak Kızları
Nurten Kaya Görgün

Yelkovan koşmazsa akrep adım atamaz
G. Müderrisoğlu

Birinci Bölüm

Bir Çığlıkta

Parkta

Kör'ün gelişi parke taşlarında çıkardığı tıkırtıdan bilinir. Korunun dolmaya başladığı saatlerde ayaklarının yarım metre ötesini değneğiyle yarım çemberler halinde yoklaya yoklaya, sarsak ve ürkek adımlarla geçer. Yeri bellidir. Koltukaltında taşıdığı oturağını erguvan ağacının tek kişilik ince gölgesinde açar, oturur, tekdüze bir seslenimle varlığını duyurmaya başlar.

"Çiklet var, çiklet alın efendim, çik-let!"

Yalnızca seslere başını çevirmek, kör taklidi yapan Kör'ün ilk bellediği derstir. Annelerini eteklerinden çekiştirerek ona doğru sürükleyen çocuklar sakızlarını avuçlarsa eğer anlamazdan gelir. Sağlama

yapmak için yüzüne bir kez daha kısacık kuşkulu bir bakış attıktan sonra fazladan bir iki sakızı beleşe getirmeleriyle, daha saf olanların kara gözlüğün ardını görmek için gözlerini belertip dikkatle bakmalarıyla, Kör'ün de dikkatle onlara bakan gözlerini göremeyip ama nedense korkup annelerinin eteklerine yapışmalarıyla eğlenir içten içe. Sakızın ederini soranlara söyler, paranın eksiğine de fazlasına da karşı koymaz, gülümser, "Teşekkür ederim efendim!" der. Bazen de canı çekerse sevimli bir çocuğun başını körlemesine okşar. Ellerini baştan yana çekingen, başı bulmaya çalışırmış gibi titrek uzatır. Çocuğun ürküsünü apaçık hissederek, zar kadar ince bir sırıtışla sıvazlar tedirgin başı. Boynundan sarkan kutudaki sakızların arasına bir pazarcı etiketi saplıdır. Şöyle yazar üstünde: Körüm. Paranızı sayarak verin.

Baloncu çocuğun ise belli bir yeri yoktur. Omzuna yasladığı uzun çıtada irili ufaklı rengârenk balonlarla çocukların yüreğini hoplatarak gün boyu koruyu dolaşır durur; dolaşmaları sırasında bu küçük parka da iki üç kez uğrar. Şu anda parkın girişinde, genç bir kestane ağacının altında, iştahla kemirdiği haşlanmış mısırın koçanını çöp tenekesine bırakıyor. Baloncu çocuk yanaşmadan önce bir paytak kedi, krallığından emin, yarı gövdesiyle abandığı çöp tenekesindeki yarım poğaçayı kâğıdından sıyırmaya çalışıyordu. Sahibi o üç yaşındayken ölünce kendini aynı gün sokakta bulan safran sarısı Mestan bu. Çelimsiz kedileri kenarda kıçüstü bekletmesini, "avıma ortak çıkanı deşerim" yollu hırıltılarıyla saldığı dehşete borçlu. Hem böylece mahallesinde "'sokakların en azgın kedisi" unvanını layıkıyla taşıyor. Mestan'ın sözü bir tek martılara geçmez. Önden çığlığını gönderen bir martı yemeğine pike yapıyorsa, kafasını kaldırmadan çekilir kenara; ama kargaysa avına ortak çıkan, o zaman onun da bir ucundan şölene katılmasına izin verir. Şu saatte martılar korunun semalarında çalımla geziniyor. Gün ağarır ağarmaz eşelenmeye çıkan kargalar içinse, şimdi yeni çöp mevzilerini kollama zamanı. Öbek öbek doluşmuşlar ağaç dallarına, erken gelenler alçak dalları kapmış. Onların leziz bulmadığı ekmek ufaklarını didikleyen güvercinlere ilişmek niyetinde değil hiçbiri. Güvercinlerse, zevkten kuğur kuğur ötüyor; didişmeden, bir havalanıp bir inerek, birbirlerinin çevresinde döne-

nerek, Feride Hanım'ın ıslatıp parka gelirken yanında getirdiği ufalanmış ekmeğin tadını çıkarıyor. Tek seyircileri, kendini Bebek camisi'nin avlusunda güvercin havalandırırken görmek için bankta düşe yatmayı seven sucu çocuk. Çocuğun gözleri, aşağı yukarı iki haftadır her gün bu vakitte parkta görmeye alıştığı adamı arıyor bir yandan. Adam su içmez ama içecekmiş gibi iki üç şişe alır ve parasını fazla fazla öder. Sedir ağacının altı boşsa eğer, onun gölgesinde dikilmeyi yeğlemiştir. Nerede dururşa dursun hep aynı yöne bakarak sigara üstüne sigara yakan solgun benizli, beyaz elbiseli adamdır o. Daha gelmemiş.

Bu saatlerde koru, annelerin yaygıları, piknik torbaları, bebek arabaları ile dura kalka, seslene çağıra, iri kalçalarını iki yana sallayarak, diğer annelerle, komşularla, çoluk çocuk hep birlikte yürürken, otururken, çocuklara yemek hazırlarken yaptıkları dedikodunun tatlılığını dışavuran kahkahalar, şaşkınlık ünlemeleri, ortalığa savurdukları tüh tühler vah vahlarla içten içe kuşatılır. Oğlanlar top peşinde koşarken kızlar annelerinin yaygılarından uzak olmayan bir ağaç altında ev kurar, tercihan geniş gölgeli bir çınarın dibinde evcilik oynarlar. Biri mutlaka anne olur. Aralarına baba olarak katılacak saf bir oğlan çocuğu bulamamışlarsa eğer aile babasız kalır, ailenin de kız çocukları olur yalnız. Sincapların gün boyu ağaç tepelerinde koşuşturup durması çocuklar için eğlenceli bir seyirliktir. Halbuki sincaplar göz önünde oynamaktan pek hoşlanmaz, gösteriyi kısa tutup derin bir sessizliğe bürünmeyi ve kendilerini çabucak unutturarak kayıplara karışmayı yeğler. Koruda hoplaya zıplaya dolaşacakları ağaç sayısının çokluğunu düşününce telaşlarını anlayabiliriz. Onların ürküttüğü tombul sığırcıklar bir ağaçtan ötekine topluca üşüşüp çığrışmaya başlayınca, bu tek sesli müziğe serçeler de sekerek katılır. Havuzların bulanık suyunda gün günden solan balıklarsa, gelen geçenin oyun olsun diye suya attığı besinlerden şiş karınlarıyla, aldırışsız, gezinir durur bütün gün.

Parka girmeden önceki son havuzun yanından haykırarak topallaya topallaya geçen köpek, peşine takıldığı ve onunla oynamalarından hoşnut kaldığı oğlanlardan kocaman bir taş yedi demin ayağına. Öylesine şaşırdı ki; yüzündeki şaşkınlığı defetmeye fırsat bulamadan

kaçmayı sürdürüyor. Aynı oğlanlarca tersyüz edilmiş ve ölüme terk edilmiş bir tosbağa ise yol kenarındaki çalılıkların arasında, bacaklarını umutsuzca sallayarak imdat istiyor. Birazdan, hacet gidermek için kuytu bir köşe arayan parkın berduşlarından birince görülüp kurtarılacak. Kırk dakika önce tosbağa, fundalığın yanından eğlence arayarak yokuş yukarı çıkan sekiz on yaşlarındaki üç haylazın sıkkın bakışlarına yakalandı. Kabuğunun içine çekilmekle savuşturamadığı o kötülüğe uğratılmadan önce, her zamanki sakınımlı ve şaşmaz ritmiyle hazırlanmıştı güne. Bir önceki günün ikindisinde toprağı eşeleyerek yaptığı nemli serin kuytusunda uyumuş ve gün doğar doğmaz başını kabuğundan çıkararak havayı uzun uzun koklamıştı. Ormanın seslerini dinlerken güneşin iyice yükselmesini beklemişti sonra; ki bir tosbağayı uzun süre izlemiş olanlar bilirler: Bunlar tosbağanın her gün hep aynı sırayla, şaşmaz bir bağlılıkla yerine getirdiği başlangıç ayininin bir parçası gibi gelir izleyene. Akıştaki en ufak tersliğe bütün gücüyle direnecektir tosbağa. Sanki varlık nedeni her gün, günün belli saatlerinde belli bir ritimle yerine getirmesi gereken bu ayinler bütününün sürekliliğini sağlamaktır. Fundalıktaki tosbağa da bağasının örttüğü bedeni toprakla birlikte ısınmaya başlayınca kuytusundan çıkıp önce yavaş, sonra giderek hızlanan adımlarla çevreyi dolaşırken, sevdiği otlardan da azar azar yiyerek güzel bir sabah kahvaltısı yapmıştı. El ayak doluşmadan bir an önce kabuğuna çekilmekti sanırım bir sonrası için niyeti. Uzaktan gözüne kestirdiği fundalığa doğru var hızıyla ilerlemekteyken, nereden bilsin, yan yana iki fidanın gövdeleri gibi duran iki çırpı bacağın aslında ağaç dibine işemekte olan yedi sekiz yaşlarında bir oğlana ait olduğunu. Gövdeler birden hareketlenmiş ve hiç beklemediği bir anda, oğlanın, "Bakın lan ne buldum! Tosbağa! Tosbağa!" diyerek tepinip bağırmasına koşan öteki iki afacanın da suç ortaklığıyla kendini bir anda ters dönmüş, bağasının üzerinde debelenirken bulmuştu. Tosbağalar için bunun ölümcül bir duruş olduğunu biz de onun kadar biliyoruz bilmesine de oğlanlar bundan ne kadar haberli; haberlilerse bile ölümü anlamışlar mıdır o çağda buna emin değiliz. Hadi diyelim ki öyle... Bu yaptıkları zevk için bile isteye kötülüğün halis bir örneği midir? Bu sorunun karşılığı, yüz elli iki yüz yıllık ömürlerine pek çok soru

cevap sığdıran düşünür tosbağalar için bile bir kesinliğe kavuşmamış olabilir. Bizim çileli tosbağa, onu tekrar yaşamsal konumuna döndürdükten sonra bağasının üstündeki evcikleri sayan berduşa kalırsa, 60 küsur yaşında. Ergen sayılabileceği bir yaşta böylesi bir deneyime sahip olmak onu bilge bir tosbağa yapar belki, diye düşünüyor berduş. Berduşun adı Patyus. Size anlatacağım hikâyedeki yeri, onun gibi birinin hayatlarımızda tuttuğu yer kadar.

Korunun şimdi bulunduğumuz küçük parkına, onu çepeçevre saran duvarda çıkma yaparak yükseltilmiş iki sütunun arasındaki boşluktan girilir. Bu girişin tam karşısına denk gelen yerde, mahalleye açılan bir küçük aralık daha vardır. Söz konusu her iki kapıdan da her gün bin bir çeşit insan girer çıkar. Kimileri unutmaya gelmiş kadınlarsa da onların ilişiksiz oturdukları yerde en çok yaptıkları şeyin hatırlayıp durmak olduğunu anlarsınız. İçten içe konuşmanın yorgunluğu yüzlerinden akar ve böylelerine dokunmama kuralını en çok el falı bakan Çingene kadınlar bozar. Kimileri ise çocukları ile birlikte kendilerini de hava almaya çıkarmıştır da akşam yemeğini şimdiden hazırlamış olmakla içleri rahattır veya belki yeknesak bir akşamı daha karşılamanın, işten eve dönecek yorgun kocayla geçirilecek saatlerin sıkıntısı erkenden yüreklerine çökmüştür de parkın curcunasında soluklarını açmaya gelmişlerdir. Emekliler, malulen emekliler, iliklerini ısıtan yaşlı kadınlar, gömleklerini pantolonlarının içine sokmuş, kemerlerini sıska kemikli bellerinde ya da göbeklerinin hemen altında gevşekçe bağlamış yaşlı erkekler, cep telefonunun "aşkım" hanesine ismini en son kaydettiği aşkını bekleyen genç sevgililer, merveler, tuğçeler, baranlar, boranlar, kaanlar, buseler, sudeler, sular, ilaydalar, aleynalar, dilaralar... soluklanırken düşüncelerine çekidüzen vermek isteyen aylak düşünürler, düşçüler ve bin yıl düşünsek kim olduklarını tam bir netlikle kestiremeyeceğimiz ilginç, sıradan, ayrıksı daha pek çok çeşit insan da parkın uğrakçıları arasındadır.

Tarih 17 Temmuz Çarşamba. Saat 11.25. Korunun bitimindeki bu ufarak parkın saat kadranı gibi düzenlenmiş göbeğine bir baykuşun zamansız bakışıyla da bakabiliriz. Onu park sakinleri henüz fark etmediler. Bir an üstlerinde salındı; yolunu şaşırmış bir dervişin şaka-

cı neşesiyle havada asılı kaldığı o upuzun anda bank sakinlerine ve korunun eteklerine doğru, başının tek dönüşüyle çepeçevre bir göz attı. Biz de zamanda çeyrek saat geriye gider ve onun salındığı yerde, yaz çiçekleri açmış çim göbeğin ortasından yükselen ulu kestanenin tepe dallarıyla aramızda bir metre açıklık kalacak şekilde durursak eğer...girişi solumuza, İstinye-Maçka hattındaki caddeyi parktan ayıran duvarı arkamıza alırsak...dört bankın kuzeye yani tam karşımıza düşeninde yan gelip kaykılmış Patyus'u görürüz. Belli belirsiz sırıtıyor Patyus. Anlamaya çalıştıkça daha da anlamsız bulanların bıkkın izlenimci ilgisiyle parkı dikizliyor. Gözlük camları her zaman ışıldar Patyus'un. Nikotinden sararmış elini ağzına götürüyor, derin bir nefesten sonra birasından kısa bir fırt çekiyor. Onu buralarda ayık gören olmamıştır. Parmakları zamanla hissizleştiği için izmaritin yandığının, yanığın derisine işlediğinin farkında olmadığı şu anda gözkapakları yarı inik; ilgisini çeken küçümencik, toparlacık yaşlı kadına o yarım aralıktan bakıyor. Patyus'un ilgi alanına giren yaşlı kadına komşuları kendi aralarında Şeker Atıfet derler. Parkın kapısından doğru küçük adımlarla gelirken bir anlığına duralıyor Atıfet Hanım ve sonra Patyus'un bulunduğu ağaç altını daha gölgelik bularak, o yönde, kararından emin, hızlı hızlı ilerliyor.

Saat yönündeki ikinci bankta Yavuz Kolağan oturuyor. Yanıma sokulanı tanımam edasıyla bankı tam ortasından ikiye bölmüş; yanına ilişeceklere karşı sol yanını günlük gazetelerle, sağ yanını yazlık kasketiyle sağlama almış; dört döndüğü yorgun zihninin dehlizlerinde öfkesini daha yaratıcı dile getirmenin yollarını arıyor.

Üçüncü bankın iki sakininden biri Feride Hanım; menekşe desenli başörtüsünün tam örtmediği ak saçlarından artık utanmayacağı bir yaşa ermiş olan yaşlı bir kadın. Namazını divanda oturduğu yerde kılarken niyet etmişti bugün parka gelmeyi. Dualarını bitirdikten sonra kimseye duyurmadan için için inleyerek gri hırkasını eflatun gömleğinin üstüne geçirmiş, sıkılaştırdığı dizbağlarının üstüne ten rengi kalın külotlu çorabını çekmiş, lacivert etekliğini sıvazlayıp çekiştirerek düzelttikten sonra oğlunun bahar başında aldığı yürüyüş ayakkabılarını giyerek parka doğru yola çıkmıştı. Gelini o sıra zeytinyağlı biber dolmasına iç hazırlıyordu. Feride Hanımteyze az

gören perdeli gözlerini dikkatle açarak ve romatizmadan eğrilmiş bacaklarının yükünü bastonuna vererek yürüyüşünü yirmi dakikada tamamlamıştı. Yanında getirdiği ıslak ekmek parçalarını titrek elleriyle yavaş yavaş ufalayıp güvercinleri sevindirirken, o da onlarla biraz neşelenip gülmüş, sonra da gidip çok iyi bildiği o güneşli banka oturmuştu. Şimdi, artritlerini gizlemek ister gibi ellerini eteğinin çukurunda ovuştururken, yanındaki püskül saçları omuzlarına sarkan adamın ona ne demek istediğini düşünüyor.

Biz bakışımızı onlara çevirdiğimiz sıra genç adam, "Bakışsız bir kedi kara" demişti, ona doğru eğilerek, bir tehlikeyi haber verir gibi. Genç adam, orada burada takma adıyla bilinir; Gıcık'tır kısaca.

Üçüncü ile dördüncü bank arasından kıvrılır da mahalleye açılan şu küçük aralıktan parkın azıcık dışına çıkarsak eğer, park duvarına bitişik apartmanın ikinci kat balkonunda hava almakta olan Saygın Bey'i de manzaraya katabiliriz. Bulmak için yıllarını verdiği huzurunu bozacak en ufak bir terslikten, hiç hesapta olmayan bir ziyaretten, beklenmedik bir ayartıştan ödü patlayan Saygın Bey, bu sabah, kahvaltının her zamankinden yarım saat geç yenmesi yetmezmiş gibi bir de masada karısının eski bir öğrencisine katlanmak zorunda kalmıştı. Çocuğun havayı ağırlaştıran suskunluğundan bir an önce kurtulmak için de tabağındakileri çabuk çabuk yiyip bitirmiş ve izin isteyip yemek masasından hızla uzaklaşmıştı. Şimdi, balkonun bu en gölgeli köşesinde, pembe sardunyayla mor petunya saksılarını kendine siper ettiği yerde karısının elinden günün ilk kahvesini bekliyor. Şu anda tek istediği, salonun ona ait köşesindeki rahat koltuğuna kurulmak ve bir oda müziği dinleyip bulmaca çözmek ise de dişini sıkıp misafirin veda edeceği anı bekleyerek, parka doğru bulanık gözlerle bakıyor.

Sonuncu bankta Berhiya Hoca, bir dergiden kesilmiş de kendini sözgelimi Laz balıkçının kulübesinin duvarında buluvermiş bir fotoğraf kişisi gibi de gelebilir bakana. "Gusto" dergilerinden birinden kesilmiş olsun bu fotoğraf. Berhiya Hoca öne uzattığı açık avcunda bir frambuazlı pasta dilimini aykırı biçimde sunuyor olsun. Fotoğraf altı yazısında kontes, düşes veya prenses torunu olduğunu okuduğumuz, hem onca sahici hem de bir o kadar saçma oluşunu az buçuk bir

şaşkınlıkla karşılarken muzipçe gülümsemesine selam sarkıttığımız zaman dışı bir figür olarak da görebiliriz onu. Sağ avcunu hafif hafif kaldırıp indirirken bir yandan da yanındaki genç kıza meramını anlatmaya çalışıyor. Kendisine uzanan elin ve onu hiç beklemediği bir anda kavrayan bakışların etkisiyle donakalan genç kızın –ağlamaklı yüzüne, hüzünlü gözlerine ve küskün dudaklarına bakıp– burnuna dayanan bu ikramdan pek de hoşnut kalmadığını söyleyebiliriz. Adı Beyit. Sevgilisini bekliyor. Ne var ki beklediğinin hep geç kalmak gibi, genç kızı öfkeden çılgına çeviren, öfkesini dışa vuramadığı için de kıpkırmızı, küskün bir suratla mutsuzluğa ve hüzne teslim olmasına yol açan bir huyu var. Beklenen delikanlı, buluşma saatini daha şimdiden yirmi beş dakika aşmış bulunuyor.

Son olarak, göbeğin çevresinden uzaklaşıp gözlerimizi parkın ana girişine doğru kaydırdığımızda eski bir tanıdığı görebiliriz. Girişin solundaki duvar boyunun Patyus'un çaprazına düşen tarafında oturuyor. Başı öne eğik, düşünceli. Güneşin alnında eski bir defteri temize çekme talihsizliğine uğrayan bu kişi Cem Beyoğlu'dur ve durumu daha önceki durumlarının doğal bir sonucudur. Bir duruma katlanmak istemediğinde daima katlanması daha zor bir durumun kucağında arar kendini. Bu durumların sonrasında kendini bulur bulmasına da felekle işini bitirme basiretini bir türlü gösteremediği için, bu "Kendi" denilen varlık, intikamcı denebilecek bir kayıtsızlıkla kabuğuna çekilip, onun yeniden bambaşka bir oyunun içi sıra sürüklenmesine seyirci kalır. Sonuncusunda öteki tarafa dönüşsüz bir yolculuktan kılpayı kurtulduğu, hem de postu ikinci kezdir deldirdiği için hâlâ kırgın ve öfkeli Cem. Oturduğu duvar üstünde huzursuzca öne eğilmiş, başını avuçlarının arasına almış, onu ölümün eşiğine götüren tünelde görmezden geldiği bir ayrıntıyı belleğinin büyütecinde daha yakından görmeye çalışıyor.

İlahi!..

Emirgân'da rahat bir bekârlık süren yeğeninin evindeki konukluk süresini hayli uzatan Atıfet Hanım, yeğeninin sabrını taşırmadan

yarın sabah erkenden Bostancı'daki evine doğru yola koyulacak. Beşiktaş'a giden otobüste bir delikanlının kendisine bıraktığı cam kenarındaki koltukta yol boyu dışarıyı seyrederken her şeyin nasıl olup da öylesine değişebildiğine tekrar tekrar şaşacak. Kadıköy vapurunun üst güvertesinde, nicedir özlediği şeyi yapıp bir bardak çay içecek koyuluğuna aldırış etmeden ve karşı kıyıya özlemle bakarken çocukluğunun kaybolup gitmiş Üsküdar'ı için derin derin iç geçirecek. Çayından üçüncü yudumu aldığı sıra burnunun direği sızlayacak; çünkü Semahat teyzenin yazları Salacak'taki bostanlardan toplanan sebzelerle pişirip bol naneli cacıkla sofraya getirdiği sebzeli kebabı hatırlayacak birden. Semahat teyzelerin gölgeli ferah feza bahçesinde oynadığı körebeleri, saklambaçları; iki ağaç arasına gerilen beşikte uykuya direnirken kulağına ninni söyleyen otların hışırtısını; peşinden koştuğu kelebekleri; ablalarının hiç durmadan Hüssam Beyamcaların üniversiteli oğlunu çekiştirmelerini, çekiştirirken kıkırdamalarını; ikindilerin geveze ağustosböceklerini; yüzü gülmeyen babasını, dertli anasını (bir türlü sığamadığı evine, sevmediği kocasına ve iyi birer kadın olarak yetiştirmeye çalıştığı üç kızına sabırla katlanan rahmetli anacağını) kâh sevinç kâh kederle anımsayacak.

Daha dün gibi değil miydi: Eteği fırfırlı mayosuyla ta şurada, o karanlık taka ölüsünün yan yattığı yerde –ki Salacak'ın en az yosunlu kumsalıydı o zamanlar– deniz banyosu yaptığını duyan sevgili eşi Zihni Bey, bir hafta surat astıydı ona da ağzından, "Size yakışmadı Atıfet Hanım, teessüf ederim"den başka tek laf çıkmadıydı. Üstüne üstlük o bir hafta boyunca yeni evli olduklarına filan aldırmadan gidip püfür püfür esintili balkonda tahta sedirde uyuduydu, *mekânı cennet olsun*... Derken, Beşiktaş-Kadıköy hattı vapurunda birden bir sarsıntı olacak. Geçmişin dip sularında kulaç atan Atıfet Hanım, iskeleye yanaşan vapurun babalara çarpmasıyla kendine gelince vapurda kalmama telaşıyla küpeştelere tutuna tutuna alt güverteye inecek, kalabalığın içinde kaybolarak bekleyecek ve nihayet rıhtıma adımını atar atmaz çantasındaki bozuk para cüzdanını eliyle yokladıktan ve her şeyin yerli yerinde olduğunu kesinledikten sonra, esenlikle Bostancı dolmuşlarının kalktığı durağa doğru küçük adımlarla ilerleyecek.

Bugün parka bu son gelişi. On beş gün boyunca her sabah ezanla uyanıp namazını eda ettikten sonra kahvaltı masasını hazırlamış, gelirken valizine koymayı ihmal etmediği çalarsaati sekize kurduktan sonra yeniden yatıp uyumuş ve saat sekizi dıt dıt dıt çaldığında gözlerini besmeleyle açıp giyinmeye başlamıştı. Yeğeni de tam sekize kurardı saatini. Israrla büyük teyzesine sabahları kahvaltı etmediğini söylediyse de sözünü duyuramayan yeğen, kahvaltı masasına yaşlı kadını kırmamak için iğreti oturur, bir iki lokma atıştırdıktan sonra kırışık yanakları öpüp savuşurdu. Maziyi her daim daha dünmüş gibi hatırlayan Atıfet Hanım ise yeğeninin çocukluğuna ilişkin tek tük, önemleri kıtlıklarından gelen üç beş hatırat arasından tozlu bir ikisini tutup yeniden parlatır, sonra bakkal çırağının her sabah bıraktığı gazetelere göz atarken ağır ağır kahvaltısını eder, masayı toplar, çantasında eksik gedik aradıktan ve her şeyin tastamam olduğunu gördükten sonra kapıyı besmeleyle üç kez kilitleyip merdiveni kalbini yormadan usullacık çıkmaya koyulurdu. İki hafta boyunca her sabah yaptığı gibi bugün de koruya çıkan yokuşu ona açılan ara sokaklardan dolana dolana çıkmıştı. Havayı dünden serin bulduğu için omzuna torununun yılbaşında hediye ettiği şalı almış, beyaz saçlarını da bonesiyle sıkı sıkıya örtmüştü. Emekli bir dikiş nakış öğretmeni olarak tertip ve düzen konusunu savsaklamayı büyük ayıp sayar Atıfet Hanım ve o da pek çok yaşlı kadın gibi varis ağrılarından çeker. Ayak bilekleri incik kemiklerinde bombelidir daima. Ortopedik ayakkabılarını 34 numara oldukları için çocuk reyonundan alır. Bir elli boyunda var yoktur.

Yakınlarının taktığı isimle Şeker Atıfet, ömrünce övünecek pek çok şey biriktirmiştir ve geniş aile bağları başlıca övünç vesilesidir. Ortanca kardeşinin büyük oğlu Amerika'dadır mesela, filvaki oraya gitmek daha kısmet olmamıştır. Eski alışkanlıklarına sıkı sıkıya bağlı, olası yeni alışkanlıklara karşı ise son derece dirençli ve seçici olmasına karşın yatılı gezilerde ilkesinden şaşma ayrıcalığını tanır kendine. Eğer yepyeni bir alışkanlık edinmişse, onu tatilde tanıştığı yeni bir yürüyüş arkadaşı gibi yanında gezdirmekten hoşlanır. Bu seferki geçici alışkanlığı, manava uğrayıp mevsim meyvelerinden kendine küçük bir kesekâğıdı içinde yolluk yaptırmaktı. Manav tezgâhındaki

meyveleri gözden geçirirken, "Kiraz zamanı da geçti" demişti kendi kendine, hüzne kapılmamak için de hemencecik gülümsemişti. Tezgâhtaki kirazlar iyiydi gerçi; ama olgunlaşmadan irileşip kurumuşlar gibi gelmişti Atıfet Hanım'a. Kayısılar güzeldi bak! Yarım kilo tarttırıp, homurdanmasına bir anlam veremediği manavdan bir de yıkamasını rica etmişti kayısıları, tatlılıkla. Yol boyu kayısıları kesekâğıdından tek tek çıkarıp tadına vararak yemiş, kalanını da kesekâğıdının ağzını dürüp çantasına yerleştirmişti.

"Yine tatlı bir serinlik var bugün havada, çok şükür" diye mırıldandığında Patyus'un görüş alanına girmek üzereydi. Atıfet Hanım şükretmenin yaşamı güzelleştirdiğine inananlardandır ve şükrederek erdiklerini başkalarıyla paylaşmak kadar zevk aldığı pek az şey vardır hayatta. Boncuk gözleri iki laf edeceği birini görür görmez ışıldar. Hele bu kişi yeni tanıştığı biriyse hiç çekinmez; hemen geçmiş güzel günlerin bambaşkalığından dem vurmasına vesile olacak hatıralarını, her seferinde aklına gelen yeni bir ayrıntıyla süsleyerek aktarmaya koyulur. Ne yazık ki rahmetli zevcii Zihni Bey onu beklenmedik bir zamanda dul bırakıp ebediyete intikal ettikten sonra, biraz daha sağırlaştı Atıfet Hanım, kısaldı; üstelik çok sevdiği kanaryasını geçen yaz Cunda'daki dinlenme evinde yitirince, hepten kendi kendine konuşur oldu. Sarı Kız'ın kafesi balkonda bomboş duruyor artık; o ise yeni bir kuş edinmeye vardıramıyor elini bir türlü.

Şimdi tatlı bir yorgunluk var üstünde. Göbeğin yemyeşil, yeni sulanmış çimlerine özlemle baktıysa da emekli bir TC öğretmenine yaraşır biçimde davranıp, "ÇİMLERE BASMAYINIZ!" yazısı uyarınca taş yolaktan ayrılmıyor. Çevresine bakınıyor, bütün banklar dolu. En yakın bankta oturan tıknaz, gözlüklü, cavlak başı güneşte parlayan adamın yanındaki boşluğu gözüne kestirince fazla düşünmeden ilerliyor. Koluyla bedeni arasına kıstırdığı çantasını sımsıkı tutarak,

"İyi günler güzel evladım. Müsaade ederseniz biraz dinleneceğim şu kıyıcıkta" diyor.

"Müsaade sizin nineciğim..." diye yanıtlıyor Patyus.

Adamın yüzündeki derin uyku haliyle elindeki bira çanağını aynı anda gören Atıfet Hanım, "İyi bir çocuğa benziyor" diye olumlu düşünerek kuşkusunu yatıştırdıysa da tedbiri elden bırakmayıp bankın

öteki ucuna kıyısından ilişiyor. Göğsünü dikleştirip havayı derin bir nefesle içine çektikten sonra defnelerin, çınarların, atkestanelerinin, erguvanların, dişbudakların, iğneçamların, sedirlerin, kayınların, pelitlerin, meşelerin, akağaçların, manolyaların kızıl temmuz sıcağında tatlı bir meltem dileyen yaprakları arasından aşağılara doğru upuzun daldırıyor gözlerini; denize huzursuz bir değdirişin ardından geri çekip göbekteki çimlere eğiyor ve oracıkta yan yan zıplayan kargaya tutuluyor. Babaannesinin "ölüsevici musibet!" diyerek her fırsatta lanetlediği kargalardan Atıfet Hanım da hiç hazzetmez; hatta kayıp kanaryası Sarı Kız'ı, geçen yaz kaldığı Cunda'daki dinlenme evinde bir akşam alacasında odasının penceresine yanaşan o uğursuz karganın kaçırdığından neredeyse emindir. Hemencecik "Şeyetani bi rabbin" diye başlayan koruyucu dua tekerlemesini dilinde çevirdikten sonra, elini ağzına tutarak kibarca esniyor ve sol yanında taşlaşmış gibi oturan genç adama dönerek,

"Buralı mısınız evladım?" diye soruyor. Sesinde ölçülü bir sevecenlik titreşiyor.

"Buralıyım nine" diyor Patyus, Atıfet Hanım'a yersiz gelen bir sırıtmayla. "Doğma büyüme buralıyım. Evim burada değil artık; ama her gün gelip burada oturduğuma göre hâlâ buralı sayılırım değil mi?"

Patyus'un heceleri yutan boğuk sesini zor duyduğu, uyuşmuş dudakların diline de tamamen yabancı olduğu için anlama güçlüğü çeken Atıfet Hanım, genç adamın belki konuşmaktan pek hoşlanmadığını düşündüyse de sebebi ziyaretini açıklama hevesine gem vuramıyor:

"Ben de muhitinize misafir geldim güzel evladım" diyor. "Rahmetli Kâmile ablamın büyük oğlunun oğlu, çok vefalı çocuktur sizden iyi olmasın, ille 'gelin Atıfet teyzeciğim, gelin bende kalın, gücenirim yoksa' diye ısrar etmese gelmezdim. Yaşlılık malum. Şimdi ise, ne iyi etmişim de gelmişim, diyorum. Yalnızlık Allah'a mahsus güzel evladım, çok zor hakikaten. Ben çok şükür idare ediyorum zira çok hısım akrabam, sevenim sayanım var, Allaha şükür... Emirgân da ne kadar değişmiş görmeyeli, kırk yıl oldu neredeyse. Her şey değişiyor öyle değil mi güzel evladım?"

Son cümlelerinde sesi biraz düştü Atıfet Hanım'ın. Hazan yelinin yüreğindeki kıpırtısını derin bir iç çekişle dindiriyor. Az ötede yeri boylamakta olan salkım saçak bir uçurtmayı görerek neşelendiği sıra Patyus'un, ondan yana iyice kaykılmış, kulağının dibinde konuştuğunu fark ediyor. "Deprem" demişti galiba.

"Şu ağacın demir kafesi var ya, işte na böyle eğrilmişti!" Patyus, işaretparmağını kanca yapmış, demirlerin eğrilişindeki şiddeti Atıfet Hanım'ın nazarında daha bir anlaşılır kılmak istiyordu sanki.

"Bodrum kattaydık annemle. Şu arkadaki sokakta."

Şu arkadaki sokağın hangi arkadaki sokak olduğunu anlamak mümkün görünmedi Atıfet Hanım'a. Zaten belli ki Patyus'un da açık tarif vermek gibi bir niyeti yoktu. Geriye dönük bir baş hareketi yapmakla yetinmişti, sanki kendine bir hatırlatmaydı bu. Kavgadan bozuk çıkmış apalak bir oğlan çocuğu gibi ağzını doldura doldura anlatmayı sürdürürken Atıfet Hanım yıllarca nakış işlemekten ışıldayan boncuk gözlerini bu geniş yüzde gezdiriyor ve gördüğüne uygun bir yakıştırma ararken soruveriyor:

"İsminiz neydi evladım?"

"Patyus!" diyor Patyus. Yeniden kabak kafalı, gözlüklü, ayyaş Patyus'a dönüşmüş.

"Ah ne güzel!" diye yüksek sesle seviniyor Atıfet Hanım. Demek hâlâ buralarda yaşayan tek tük Rum kalmış. Heybeliada'da geçirdiği ilk evlilik yıllarından iyi tanır Rumları, pek de sever onların neşesini. Geçmişin bu tatlı anısı, Atıfet Hanım'ı, "içiyorsa kederdendir" diye düşündüğü zavallı çocuğun derdine bir çare bulma arayışına savuruyor. Derdine derman olabilecek bir kelam bulabilir mi acaba?

"İsminizin manası nedir, biliyor musunuz?" diye soruveriyor yine. Fazla meraklı görünmemeye de çalıştı sorarken; çünkü eş dost arasında Meraklı Atıfet yakıştırmasının Şeker Atıfet'in önüne geçtiğini, çok sevdiği amca kızının pek tatlı iki oğlan sahibi kızından duymuştu geçenlerde ve çok incindiği o günden sonra soru cümlesi kurarken tedirginlik yaşar olmuştu.

Patyus, "Uzun hikâye nineciğim" diyerek ve tıslayarak gülüyor. Tıslamasının nedeni, üstteki iki ön dişin olması gereken yerdeki boşluk. Dilini boşlukta gezdirip sırıtmayı sürdürürken Atıfet Hanım

onun yüzünde yepyeni bir anlam keşfediyor. Gençken pek düşkün olduğu aşk romanlarında tasvir edilen güvenilmez adamları hatırlatıyor bu sırıtış ona. Artık gitmesi gerektiğini düşünüp dizlerini ovuşturmaya başlamışken,

"Hani İsa var ya İsa!" diye birden kulağının dibinde kükrediğini duyuyor Patyus'un. Adamın durduk yerde bağırarak üstüne eğrilmesinden ürktüğü için o da sesini iki perde yükseltiyor:

"EVET!"

"Hani Vaftizci Yahya nehirde İsa'yı vaftiz edecekken, tam o anda gökten kutsal bir ışık iner ya İsa'nın üstüne!"

"EVET!" diyor yine Atıfet Hanım, sesi biraz kuşkulu çıkıyor artık.

"İşte o ilahi ışığın adı Patyus!" diyor Patyus, gevrek gevrek. Ağzının kenarından azıcık salya taşmış. "Ne alaka di mi haminnecim..." dedikten sonra peşi sıra, "koyayım"la biten ve hanımların tenasül uzvunu hedef alan bayağı bir küfrü de iliştirmekte sakınca görmüyor.

Atıfet Hanım eteğini çekiştiriyor. Oyalanmaksızın kalkma arzusunu hiç kefeye koymadan çantasını bedeniyle kolu arasına yeniden sıkıca yerleştiriyor; bonesini yokluyor, bir iki saç telini parmak uçlarıyla, olmaları gereken yere nazikçe iteliyor ve ayaklarını yere sıkıca basarak doğrulup eteğini hafifçe sıvazlayarak düzledikten sonra,

"Size sıhhat ve afiyet dilerim o halde sevgili evladım. Annenize de –sağsalar eğer– Allah sabırlar versin!" diyor ve sitemini ayak sesleriyle dile getirmek istercesine sert-minik-uygun adım tutturarak çıkışa yöneliyor.

Başını azıcık sağa doğru kaydırsa, kanaryasının sırlara karıştığı Cunda Adası'ndaki dinlenme evinde tanıyıp da çok sevdiği ve başına gelen felaketi öğrendiğinde gözyaşlarına boğulduğu Cem Beyoğlu'nu görüp sevinebilirdi oysa. Cem'in Atıfet Hanım tarafından görülmemek için son anda başını ters yöne çevirişinde bir kasıt bulmayarak olumlu düşünür ve sevinçli adımlarla ona doğru yürürdü.

Arzuhal

Yavuz Kolağan, son satırına kadar dikkatle okuduğu kitabı çöp sepetine atmadan önce arka kapaktaki yazar resmine bir kez daha

dik dik bakmış, o sırada gelen bir esinle önüne çektiği babadan kalma Erika marka daktilonun şaryosuna beyaz mektup kâğıdı geçirip hışımla ilk sözcüklerini yazmıştı:

"Sayın Cafer Gövenir".

Gerisi duraksamadan gelecekken gözü kâğıdın tarih atılması gereken yerindeki boşluğa takılınca şaryoyu iki diş geri kaydırıp sola çekmiş ve sağ üst köşeye 17 Temmuz 2... kaydını düştükten sonra Devlet Malzeme Ofisi çıkışlı siyah daktilonun tuşlarına hırsla vurarak, mektubunu bir çırpıda yazıp bitirmişti:

"Sayın Cafer Gövenir,

Roman diye önümüze fırlattığınız bu kepazeliği ne yazık ki okumuş bulunuyorum. Bence sizin gibi eski şair - yeni kokmuşayaklara yazıyı sonsuza dek yasaklamalı; hatta topunuzu bir daha hiç yazamayacağınız biçimde düzenlenmiş arazilere göndermeli, orada gün boyu yalnız ve yalnız ot yoldurmalıdır. Ama madem bu olamıyor, o halde siz içiniz, lütfen içiniz, içinizi boşaltınız, kusunuz, geneleve gidiniz; ama çok rica ediyorum edebiyatı ve okuru kendinizden mahrum ediniz. Hayatınızda bir kere olsun namuslu davranınız ve bilmeden kitabınıza para yatırarak günahınıza ortak olmuş saf okurun parasını iade ediniz. Bile bile para yatıranlara ise içkiler sizden olsun, hiç değilse anıra anıra sevinsin çocuklar bir kez daha.

Sizle laf eyleyecek değilim, hemen sadede geleceğim. Fakat gelmeden önce yine de dayanamayarak sormak istiyorum: Aynada yüzünüze nasıl bakıyorsunuz? Deliler gibi tutulduğunuz bu kadını hiç mi sevmediniz ki roman olduğunu sandığınız bu pislikte onu en mahrem olabilecek yaşantılarıyla böyle uluorta kurtların önüne attınız? Hem de piyasa denen o pislikte ismini açıkça duyurarak. Sevmedinizse sevdiğinize nasıl, ne şekilde inandırdınız peki onu? Suratınız acımıyor mu hiç?

Sorularımı ne yazılı ne sözlü, hiçbir biçimde tarafıma yanıtlama zahmetine girmeyin lütfen!

Şunu söylemek istiyordum: Yıllar önce, siz daha posbıyıklarını hınçla çekiştiren sözümona genç bir devrimci şair, ben ise orta yaşın eşiğinde bir yazarken, bir gece evime gelmiştiniz. Yanınızda getirdiğiniz utangaç üniversiteli kız arkadaşınız belli ki sizin o hep berbat

bulduğum şiirlerinize hayrandı. Nedense sizi çalışma odama götürmüştüm. Orada masamın üstünde duran, babamdan yadigâr, çok sevdiğim Harput işi enfiye kutusuna öyle sevecen, öyle istekli bakmıştınız ki yanınızdaki genç kızın sevimli ve destekleyici bakışlarının da etkisiyle olacak, "Alın sizin olsun" deyivermiştim. İçim cız etmişti. İkiletmeyip almıştınız siz de.

Şimdi beyefendi, sizden rica ediyorum; rahmetli babamın enfiye kutusunu aşağıda vereceğim adrese gönderiniz. Eğer onu kaybetmiş ya da birisine hediye etmişseniz hiç mesele etmeyiniz; önemi yok. Yeter ki, siz o enfiye kutusuna bakmayınız ve onu her görüşünüzde –olur a– beni anmayınız.

Adımı tarihinizden siliniz.

Yavuz Kolağan"

Baltalimanı'ndaki evinden İstinye Postanesi'ne kadarki uzun yolu sahilden hızlı hızlı yürümüştü Yavuz Bey. Öfkesi, mektubu malum romanı basan yayınevinin adresine göndermekle bile yatışmayınca dönüş yolunu uzatmış, Emirgân'daki Çınaraltı çay bahçelerinin yanından yokuş yukarı çıkarak korunun bu en uzak parkına kadar gelmişti. Şimdi oturduğu yerde, bir eli gazete tomarının üstünde, okumaya geçmeden önce zihnindeki karmaşaya çekidüzen vermeye çalışıyor. Homunkulus adı belleğinde birden şimşek gibi çakınca zevkle kıkırdıyor içinden; ama hemen sonra yüzünün rengi daha da kararıyor. *Faust*'ta ruhunu şeytana teslim eden Homunkulus bir yarı adam nihayetinde, umutsuzca büyümek isteyen bir çocuk hatta. "Bu ise...bu...bu...sefil, kifayetsiz muhteris!" diye söyleniyor dişlerinin arasından, "bu namussuz herif başka türlü büyümek istiyor." O sırada zihninin aynasında beliren arka kapak fotoğrafındaki yazar için zavallı sözcüğünü kullanabiliriz rahatlıkla; çünkü suratı tanınmayacak kadar perişan halde. O mağrur bakışlı yüz gitmiş, yerine her türlü düşüklüğü yapabilecek birinin tırsık, kaypak bakışlı, alkolden şiş ve kızarık yüzü gelmiş. Yavuz Bey'in öfkeli bakışı şu anda değdiği her şeyi olabileceği en niteliksiz şeye dönüştürme gücüne sahip zira.

Biraz durgun bulunan, bizde hani kadınların şu, "Ne biliiim... biraz tuhaf işte..." dediklerinde kapıldığımız hisse benzer hisler

uyandıran bir adamdır Yavuz Bey. Pek gülmez, pek konuşmaz, konuştuğunda da kaçınılmaz gördüğünü belli eden bir sıkılganlıkla, uzağında durduğu sohbeti paylaşanların çok önemli bir yanlışını düzeltmek için yapar bunu. İsteksizce, dudaklarını az kıpırdatarak, alçak sesle. Bu ciddi görünümün ardında insanın bütün eylemlerini gülünç bulan birinin bulunduğu ise kimsenin aklına gelmez. İçin için güler zira Yavuz Bey, kahkahalarını koyverdiği görülmemiştir. Sarsılmaz bir ağırbaşlılıkla oturaklı adam halini elden çıkarmamayı yeğler. Sokakta asık suratlı maskesini takar, günler boyu yalnızca esnafla hoş beş eder, gazeteleri kolunun altında eve döndüğü uzun yürüyüşlerinin ertesinde hemen hiç oyalanmadan kahve kupasını eline alıp doğruca çalışma odasına yollanır.

Aslında tutkulu bir adam da denebilir onun için. Edebiyat tarihi araştırmaları yapmakta karar kıldığı o gün bugündür, Baltalimanı'nın sessiz sokaklarından birindeki dairesinde, kütüphanelerde, sokak aralarında düşünceli, sessiz bir çalışmaya gömülmüş yaşıyor. Paris'ten genç ve hevesli bir yazar adayı olarak döndükten sonra, kısa süren gece hayatı sırasında tanıma talihsizliğinde bulunduğu, aşkını itiraf ettiği yetmezmiş gibi nikâh masasına oturttuğu kadın daha gürültülü ve neşeli evlere kaçmayı yeğleyince Yavuz Bey iyiden iyiye yalnızlığına sarındı ve kendini bütünüyle yazınsal uğraşına verdi. Artık biricik tutkusu, düzyazı ve şiirde CÖ (cumhuriyetten önce) - CS (cumhuriyetten sonra) ayrımının yapay, yaptırımcı bir ayrım olarak Türk dilini –özellikle sanatta– nasıl engelli bir dil haline getirdiğini anlatmak için tasarladığı eserinin notlarını derlemek. Gitgide münzevileştiği bu çalışma hayatındaki biricik avuntusunun ise serpildiği coğrafyalarda doğanın devinimlerini ve bu devinimlere ayak uyduran insanın günlük yaşantısını en küçük ayrıntısına kadar betimlediğini düşündüğü eski zamanlar Türkçesini öğrenmekle ve onun çağlar içindeki evrilişini izlemekle aldığı haz olduğunu söylüyor. İnsana ve yaşama ilişkin benzersiz incelikte anlatımlara imkân sağlayan yitik bir dil bu ona kalırsa ve o da sığındığı bu yitik ülkenin uçsuz bucaksızlığında, ciltler dolusu yazmayı tasarladığı eseri için notlar alarak, taslak niteliğindeki metinlerini yazdığı defterleri üst üste biriktirerek acelesiz ilerliyor. Gün günden hedefin güçlüğünü kavradıysa da so-

nuçta ingin gönüllülükle çizdiği sınırlar içinde olabildiğince nesnel bir bakışla yılmadan okuyup araştırması, eserler arası ve yazarlar arası bağlantıları bulması; dizgeye, tabloya, bu uçsuz bucaksız yapboza bir minik fırça darbesi bile olamayacak denli soluk rengi eklemesi gerektiğinde karar kıldı.

Bu anlattığımdan ayrı bir çalışmayı ise daha çok kendi eğlencesi için yürütür. Her şeyi bir gülünçlüğe vardırmada usta metinleri, halk şiirlerini, deyişleri bir bir bulur çıkarırken kendi de böyle metinler tasarlar. Satırlar arasında gezinirken, yürürken ya da sözgelimi servisiyle, şadırvanıyla, manolyasıyla eskisi gibi duran ve yüz elli yıl önce de o mevsimde öyle koktuğuna emin olduğu bir köşkün bahçesinde, nefes kesen bir albüm fotoğrafının içinde yol alır gibi dolaşırken birden durur. Durur ve hatırlar. Mükemmeli sektiren bir anıştırma, bir söz, bir sese eşlik eden bir jest, yüzde anlamını yitiren ya da çoğaltan bir bakış dikkatini çekmeyegörsün hemen bütünün içindeki o tuhaf, ayrıksı şeyi anlamaya çalışır. Gülünç olanı değil, gülünçleştireni merak eder Yavuz Bey. Şimdi bankta, haris yazarı tamamen unutmuş olduğu şu anda, bunlara dair aldığı küçük notları, denemeler olarak ayrıca bir defterde toplamanın vakti geldi, diyor kendi kendine; evet evet, belki bir süre sadece bu işle uğraşmak bile iyi gelebilir.

"Buuz gibi soğğuk su" satan çocuğun sesi hiç de ısrarcı değil.

Yavuz Bey, önünden geçerken, "Su vereyim mi abi?" diye soran çocuğa sevecen maskıyla bakıyor. Cebinden bir beşlik çıkarıp, "Ver bakalım!" diyor. Üstü kalsın, demeyi aklından geçirdiyse de bunun çocuğu beleşçiliğe yöneltmesi ihtimaline karşı paranın üstünü alıyor ve "Sağ ol ahbap!" diyor içtenlikle. Yarı kırlaşmış gür bıyığıyla çenesinin az altına inen enikonu beyaz sakalının bile gizleyemediği ilk andaki hoşnut gülümsemesini sanki kendisi için bir süre daha olduğu yerde tutmak ister gibi hâlâ gülümsüyor Yavuz Bey; ama dıştan bakan biri için kekre bir gülümseyiş bu artık. Elini sol yanındaki gazete tomarına atıyor: En üstte duran gazetede baş sayfa manşeti İsrail'in Lübnan'da sivil halkı bombalamasına ayrılmış. Aradaki sayfaları hızla geçip kültür-sanat sayfasını açar açmaz malum yazarın bu kez değişik, hem kel hem fodul suratıyla burun buruna geliyor. Yazar, "edebiyat gerçek hayattan beslenir" gibisinden bir şeyler gevelemiş ve

kitapçılarda yok satmasını umduğu ayıbını savunmaya çalışmış. Yavuz Bey o kadar öfkeleniyor ki o sıra bir tanıdığı yakınından geçse ona ve belki de çocukluğundan beri ilk kez birine maskesiz, bütün duyguları yüzünün orta yerinde salınır halde yakalanacak.

"İblis!" diyor yine yazarın suratına karşı.

"Hayır hayır değil, iblisin bile onuru vardır yeri gelince. Bu başka bir şey! Şey bu... Arsız. Evet arsız ve arlanmaz. Edebiyatmış! Gerçeklikmiş! Daha dedikoduyla romanın farkını bilmiyor, kalkmış bir de utanmadan yazarım diyor."

Dayanamayarak, sayfayı şakkadanak kapatırken "dangalak!" diye yapıştırıyor suratına yazarın ve gazeteyi yeniden hışımla birinci sayfasından okumaya başlıyor.

Ama hayır, bugün ne yapsa olmayacak; harfler onunla zıt gider gibi bugün. Aslında, şu son bir iki aydır Yavuz Bey çalışma masasından soğuduğunun her geçen gün biraz daha ayırdına varıyordu ve bunun nedeni edebiyata duyduğu ilginin sönmesi değildi, hatta o hiç değildi. Esas neden, diye aklından geçirmekteydi sucu çocuk ona "su vereyim mi abi?" diye sorduğunda, esas neden onun artık yaşamaktan eskisi gibi zevk almayışıydı. Sucu çocuğa "sağ ol ahbap!" derkenki içtenlik anı, bu ayırdına varışla sürüklendiği duygu selinin kalbini ilk acıttığı andı.

Koyultu

Üçüncü bankın iki sakininden biri, Feride Hanım, torununun kına gecesi hatıralarıyla dopdolu. Oğlu, *Allah ondan binlerce kere razı olsun,* kız babası olarak üstüne düşeni örflü âdetli yerine getirdi; çamaşır makinesi ile elektrik süpürgesini lafını bile etmeden aldı, yatak odası takımını seçerken de torununu üzecek kadar eli sıkı davranmadı. Üç yıl önce ölüp de onu başsız iğne yurdu gibi faydasız bırakan beyini her an her dakika hatırlamasa, hoşnutluğunu daha bir içine sindirerek yaşayabilir Feride Hanım; şöyle hakkını vererek sevinç duyabilir. Bunu o da bilmez değil, bilir ya bilmek başka şey, yaslı yüreciğine söz geçirmek başka. Elli küsur yıl gözünün içine bakan,

ona el kaldırmak şöyle dursun kalbini bir kere bile isteyerek kırmayan adamını unutmaya gönlü bir an olsun razı gelmez. Birlikte kocayan yaşlı karıkocaları yan yana kol kola gördükçe de içi cız eder. Demin gene böyle bir iç sızısı yaşamış, avunmasız elleriyle hırkasının ceplerinde aradığı mendili nihayet tespih cebinde bulup burnunun yaşını kuruladıktan sonra bastonunun sapını iki kere hafifçe kakalamıştı ve işte Gıcık da tam o sırada bitivermişti yanında. "İzninle teyzecim..." diyerek küt diye yanına oturmuş, aceleyle gömlek cebinden buruşuk sigara paketini ve çakmağını çıkarıp çak diye bir sigara yaktıktan sonra ondan yana eğilip, "Bakışsız bir kedi kara" demişti usulca, kulağının dibinde. Sigaradan çektiği koyu dumanı bir kerede bıraktı.

Feride Hanım bu dizenin marjinal sıfatıyla kutsanan ünlü bir şaire ait olduğundan habersiz. Söylense de fark etmez doğal olarak. Çorumlu olmaktan ne gurur ne utanç duyan, çocukken eliyle beslediği tavuğu sofrada herkesle beraber yemenin azabını hep duymuş, bir daha da eliyle beslediği hiçbir hayvanın etine elini sürmemiş bu sayılası kadın, hayatta çocuklarına bir fiske bile vurmamış ki bu haliyle gerçek marjinalin o olduğu söylense bunu da anlamaya çalışacak değil. Onun yorgun kulaklarına çalınan bir sesti yalnızca genç adamın ağzından çıkan lakırdı, ötüşünü bilmediği bir kuşu ilk işittiğinde duyduğu yabancılık.

Ama şu kara kedi de neyin nesiydi öyle? Neden kem konuşmuştu bu saçı sakalı birbirine karışık yaban genç? Söyleyene değil, söyletene bak, diye içinden geçirdiyse de yıllarını şunu buna, bunu öbürüne yorarak yaşamaktan yorgun Feride Hanım, buna da yatırmadı zihnini. Kız da evlenmişti ya oğlu bir zaman rahata ererdi artık. Rahmetli beyi, nurda yatsın, gecesini gündüzüne katarak, akşamları tektekçilere gizlice ayaküstü rakısı, yanında da pastırma vererek bakkal dükkânını bugünkü haline getirmiş; oğlu da çok şükür çoluğun çocuğun rızkını yetirecek kadar uğraşıp didinerek, iyi kötü çekip çevirmişti dükkânı. *Daha ne olsun?* İç geçirdi alışkanlıkla. *Buna da şükür!* Gölgesinde oturduğu salkım çamdan kucağına düşen pürleri silkeledi. Eteğinin kumaşındaki tiftikleri romatizmadan eğrilmiş parmaklarıyla yolmaya başladığında yanındaki adamı çoktan unutmuştu. İki

çocuğun halası, üç çocuğun teyzesi olmuş; üç kadına hala, üç kadına teyze, 11 erkeğe enişte demiş; beş kardeşe ablalık etmiş, kocasının geniş akrabalarına karışmış, üç çocuk beş torun büyütmüş, torunlarından birinin dünkü kına gecesinde baş köşeye oturup davetli davetsiz ne kadar konuk varsa tümüne elini verip öptürmüş, tebrikleri kabul etmişti; ama boştu işte. İki kere ikinin dört etmesi de beş etmesi kadar önemsizdi Feride Hanım için; hayat bildiğini okumuştu. Başka türlü olabilir miydi, sorusunun yersizliğini, doğarken kulağına fısıldanan bir öğüt gibi aklında tutmuştu.

"Sence neden bakışsız?" dedi Gıcık, durduk yerde, yine bıçak gibi.

Şaşıran Feride Hanım sağ kulağını adama doğru eğip, tevekkülün her türlüsüne bulanmış sessiz bir hoşgörüyle gülümsemesini sürdürdü.

"KÖR" dedi adam, "çünkü."

Kendisine hakarette bulunulmuşçasına bir an ne diyeceğini, ne hissedeceğini bilemedi yaşlı kadın. Yüzünde ansızın bir bozkır rüzgârı esti; biçim zamanını, harman öbeklerini, tırpanların aralıksız şıklayışını, kuru sapların yelde savruluşunu duydu.

"Akbasmasını bilirsin ya" dedi adam, şimdi daha yüksek sesle konuşuyordu. Onu kör tat sağır bir budala mı sanıyordu ne? "Hani bembeyaz iner göze" diye sürdürdü Gıcık, "sonra mavi-beyaz. İşte ta kendisi! Akbasmalı bir kara kedi. Matrak, değil mi?"

Feride Hanımteyze matrak sözcüğünü torunlarından işitmişti; gülünen bir şeydi bu matrak. O da asık suratlı genç adama utangaç utangaç gülümsedi. Yeniden düzgün duruşunu aldığında, sucu çocuğun baloncu çocuğa cebinden çıkardığı misketlerle caka sattığı tarafa baktı. Çocukları buzlu bir kış öğleninde uzaktan belli belirsiz seçilen iki yeni kavak fidanı gibi gördüyse de temmuz güneşini dizlerinde, üşüyen ellerinde hissedebiliyordu. Feri azalmış gözleriyle yukarılarda efil efil salınan salkım çamın dalları arasından güneş ışınlarını aradı; derken, çiğdem sapı gibi incecik bir ipilti gözünün bebeğine dokunur dokunmaz sevinçle gülümsedi yine.

Gıcık, sigarasına kesik kesik asılarak ve dumanı tükürür gibi üfleyerek bakınıyor. Ona Gıcık demelerinin bir nedeni, bu hiç durma-

dan sağa sola, öne arkaya oynayan baştır. Huzursuz bir adamdır; nereye gitse, nerede dursa, kiminle kalsa ya da çekip gitse fark etmez. Hep aradığını bulamamış gibi etrafına bakınır, gözlerini bu boş yere devinmenin hizmetine yarış atları gibi koşar, oradan oraya uçuşan haşarı zihnini izlemekten yorulduğunda nihayet içmeye koyulur.

Ne var ki Gıcık içince sivri dilini koyverir gitsin. Tanıdık tanımadık, yanında ya da değil, aklına gelen kim varsa o anda hakkındaki gerçek düşüncelerini mitralyöz gibi sıralayıverir. Bunu öyle kendiliğinden ve durduk yerde yapar ki orada öylecene yüzlerine karşı açık açık aptal, budala, zavallı, satılmış, tamahkâr ve daha aklınıza gelebilecek her türden kötü sıfatla ipe dizilmiş olanların hepsi de onu hiç duymamış gibi yapar, şerefine kadeh kaldırıp sırtını sıvazlar. Ne de olsa sarhoşun tekidir Gıcık onların bakışınca; içer içer sapıtır, sapıtınca da böyle yerli yersiz konuşur işte!

Annesi öldükten sonra Gıcık'ın durumunun iyiden iyiye kötüleştiği önce mahallenin esnafınca saptanmış, esnaf karılarıyla konu komşunun uyarıcı yayınları sayesinde semtteki kötü ünü Beşiktaş çarşısına kadar inmişti. Mesela Teşvikiye'nin Hüsrev Gerede Caddesi'ndeki eski bir apartmanda oturan Şaziment Hanım, liseden sınıf arkadaşı rahmetli Safiye Hanım'ın oğlunun bu içler acısı durumuna öyle üzülmüştü ki; "Yazık!" dedi, apartmanın önünde yıllardır toka satan Kadir Efendi'ye: "Sızıncaya kadar içiyor, sonra da etrafında kim var kim yok, ezel ebet sövüyormuş. Geçende meyhanede ettiği bir lakırdı yüzünden az kalsın köteği yiyormuş. Nedenini anlayamadım ama dedi ki bizim Salih Efendi, 'Hanımefendi, tutturmuş bir beton Mustafa, az kalsın bıçağı yiyecekti böğrüne, çektik aldık ellerinden' dedi. Izbandutların elinden güçbela almışlar çocuğu, yaa... Ama ona da bu yapılmaz ki canım...yarım akıllı işte besbelli."

Kadir Efendi, zamanında, daha sıska veledin tekiyken onun sülalesini de duvara dizmekten kaçınmayan Gıcık'a zerre kadar acımadığını belli eden bir işgüzarlıkla, gelene geçene, "tokalarımız var!" "toka!" diye bağırıp durmuştu.

Daha geçenlerde Gıcık'ın bir sergi açılışında çıkardığı rezillik dilden dile dolaştırıldı semtte. Anlatıcılara, söze başlamadan önce dudaklarını dişleri arasına kıstırıp elleriyle defi bela hareketi yaptıran

hadise Nişantaşı sosyetesini günlerce oyaladı. Ahalinin dilinde yoğruldukça şekilden şekle giren abartılı ve süslü tevatürlerin hiçbirine itibar etmeyip ben kendi gözlerimle gördüğüm kadarını aktarmakla yetineyim.

Bundan hemen hemen iki hafta önce, Nişantaşı'nın sonradan görme camiasından çıtı pıtı iki kız kardeşe babaları masraftan kaçınmadan bir sanat galerisi açmıştı. Galerinin açılış kokteylinin yapılacağı gün kızlar, davetli listesinden tutun da raptiyelerin ne renk olacağına kadar en küçük ayrıntı üzerinde bile günlerce tartıştıkları çok titiz bir hazırlıktan sonra artık her şeyin istedikleri gibi olmasından rahatlamış halde, kıvançlı ve gönençli bir yorgunlukla açılışın tadını çıkarıyorlardı. Galerinin açılışını ada manzaralı resimleriyle onurlandıran ünlü ressamlarımızdan biri ve onun genç karısı da bu mutluluğu paylaşanlar arasındaydı. Gıcık, çocukluğundan beri tanıdığı, babasının da çocukluk arkadaşı, yaşlı ve rütbeli ressamın bu son sergisinin açılışında birdenbire zuhur etti. Önce ressamın ensesine, "Ne haber babalık!" diye bir şaplak indirdi, ressamın bozuntuya vermeyip babacan bir tavırla yakınlık göstermesiyle işi daha da azıtıp, "Bu memlekette dişini sıkan herkes günün birinde şöhret olur, bunun en güzel örneği de sensin" diye başlayan gayet harcıâlem bir de nutuk patlatma yüzsüzlüğünde bulundu. Zavallı ressamın, öylesi bir durumda kendini tutmayı başarması sonradan olayın tanıklarınca "gerçekten takdire şayan" bulundu. Ressam sağa sola, durumu kurtarmak için, "dokunmayın, olsun varsın, meczup işte!.." diyen nazarlarla bakadursun, Gıcık, en ciddi tavrını takınıp, "Şimdi size büyük üstat Behçet Necatigil'den müthiş bir şiir okuyacağım" diyerek herkesi saygı duruşuna davet etti ve *Sergi İzlenimleri* adlı şiirin sadece ikinci kıtasını, sesinin en üst perdesiyle, bağıra bağıra, son derece içten ve dokunaklı bir havada okudu. Şöyleydi:

Onlar çarmıhlarında birer İsa idiler:
Çivi yaralarından sızarken mavi kan
Ellerinde tuzlu badem, dudaklarında içki, teyp
Rimel, ruj, floresan
Başlarını biraz daha eğdiler.

Davetliler kendileriyle alay edildiğini anlayıncaya kadar Gıcık çoktan faz değiştirmiş, ressamın genç ve güzel karısının iri memelerine sarılıp "ille de öpeceğim karını" diye tutturmuş, bunun üzerine ressam da elleri kaşınan görevlilere artık karşı koymayınca, kıçına yediği birkaç tekmeyle kapı dışarı edilmişti. Ertesi gün bölük pörçük hatırladığı bu kepazelik ne zaman aklına gelse, öğürerek banyoya koştu.

Ayık kalmaya çalıştığı gündüz saatlerinde Gıcık yerli yersiz pek çok konuya kafa yorar. Acımak kadar acınmaktan da nefret eder; merhamet sözcüğüne fazladan yüklenen o sevecen tınıya ise illet olur. O beş para etmez adamlar, kadınlar, kendisine acıyarak, bir de üstüne üstlük onu sevip bağırlarına basarak Allahın muteber kulu mertebesini de gayri menkulleri arasına katacaklardır, öyle mi!? Oh! Ne beleş bir cennettir bu böyle! Acınan o olacak, ekmeğini bu vicdansız tufeyliler yiyecektir. İki cümleyi bir araya getirip fikrini düzgünce ifade edemez, gelsin televizyon gitsin okey, altın günleri, konkenler, kermesler, sanat galerileri derken, Teşvikiye'de yaşamanın bedelini kendilerinden başka herkese ödeten bu kazık kakıcılar, bu bir zamanlar ben çocukken diye anlatacağı güzel bir anıyı kendisine çok görenler, ne yapıp eyleseler, bıkmayıp usanmadan ve yılmadan ve arsızca, sonradan görme bir sözümona asaleti pazarlayan bu sonradan olma sarışın irili ufaklı burjuva özentileri, bu gözleri okyanus mavisi-zümrüt yeşili lensliler, bu *dallamalar*, onun üstünden bir de yeni tamahları olan cenneti götüreceklerdir, ha!

"Salak oğlu salaklar!" diye mırıldanıyor.

Gözü hiçbir şey görmüyor şu anda; ama başını sağa sola oynattığını görenler onun birini bekleyen telaşlı bir adam olduğunu, beklenen geciktiği için de yerinde duramadığını düşünebilirler. Nefret ediyor Gıcık. Bu da kalbini çok yoruyor. Elini sık sık göğsünün soluna yaslar; sanki eliyle yüreğinin acısını dinler...dinler; birden anımsadığı bir şey; olmamış, olduramadığı bir şey, başarısız evliliği, evlendikten iki buçuk ay sonra onu terk eden karısının fotoğrafı peşine bir başka başarısızlığı takar ve sonunda kendini yine nefretin kara kaygan kolları arasında bulur.

"Koyultu" diyor gene kendi kendine. Bankın önünden geçen sucu çocuğu görmüyor bile. Daha önce de rastgeldiği bu ağabeye yanaş-

manın tekinsiz olduğu hissini anımsayan sucu çocuk, bacaklarına değmekten kaçınırmış gibi onun önünü açıktan alarak geçip gitti. Koyultu sözcüğü, kimseye bir şey söylemek istemeyen birinin sesi gibi, karayalnız olduğumuz bir zamanda çıkarabileceğimiz, seslenimsiz bir sesle çıkmıştı Gıcık'ın ağzından; ama Feride Hanım yine de duymuştu onu. Bu kimseye kötülüğü dokunmayacağından emin olduğu genç adama dönüp,

"Kendini üzme oğul" diyor, yalnız geçmeyen yaşlılığından ötürü bahtiyar bir yaşlı kadının su gibi duru sesiyle.

Gıcık uzun kirpiklerinin arasından anlık bir neşeyle bakıyor yaşlı kadına.

Fesleğen

Saygın Bey asma katın tahtaboşunda fırdolanan fareye en sonunda haddini bildirmeye karar vermiş, şu son birkaç aydır hayatı ona zehir eden dilemmayla da tam o zaman burun buruna gelmişti. Daha önceki sekiz ay boyunca karısının her türlü itlaf önerisini geri çevirip, sınır ihlali yapmadığı sürece farenin orada kalmasına göz yuman Saygın Bey, kimilerinin "antika" dedikleri tipte bir adamdır. Onun gözünde bir canı tasarlayarak almak, tekamül yolundaki en büyük engeldir. Emekli matematik öğretmeni karısı Asuman Hanım'ın eşe dosta özür dilercesine yaptığı açıklamaya göre, "Saygın Bey'in ereği pozitif, çağdaş, akılcı bir aydınlanmayı dışlamamakla birlikte tinsel gelişimi de içselleştiren bir aydınlanma örnekçesine ulaşmak"tır ve "bu arayışın gerekleri, denilebilir ki son on yıldır Saygın Bey'in hayattaki biricik sorunsalını oluşturmakta"dır. Yine böyle özlü bir açıklama sonrasında yakın dostlarından Ercüment Bey, tekamül sözcüğünü dilinde bir türlü çevirip söyleyemeyen karısına, "Ermeye giden yol, hanım" diye bir açıklamada bulunmuş, biraz densiz bir kadın olmasıyla tanınan karısı ise, "Bizim oralarda bir atasözümüz vardır, 'el aldım erenlerden bok yedim örenlerden' derler" diyerek, şen şakrak bir kahkaha savurunca, o dakikadan itibaren Asuman Hanım'ın en sevgili dert ortağı olmuştur.

"Ha böcek öldürmüşsün, ha insan!" der Saygın Bey; karafatmalardan durmadan yakınan karısına. Karısı, bu onca titiz ve düzenli adamın nasıl olup da böylesi saçmaladığına akıl erdiremez; hangi tuhaf saplantıdan aldığı destekle böyle tiksinmeden yaşayabildiğini ise katiyen anlayamaz. Onlar da öteyi beriyi ilaçlatarak aklı başında insanlar gibi davranamazlar mı sanki?

"Hayır" der, Saygın Bey, "böceksavan ilaçlar neyimize yetmiyor? Toplu katliam istemem, beni suçuna alet etme!"

Bu durumda Asuman Hanım, gece gündüz demeden, bazen durduk yerde, mesela televizyonda film izlerken reklam arasında elektrik süpürgesini çalıştırıp ortalığı temizlemeye koyulur; günaşırı mutfağı, banyoyu, taşları deterjanlarla ovarak evi çiçek kokularına boğar; bununla da yetinmeyip Saygın Bey'de nefes darlığı yapan fısfıslardan saat başı baygın kokular püskürterek adeta kocasından intikam alır. Çok öfkelenmişse, "Sivrisinek de böcek sınıfından; ama kan emiyor işte, ne yapacağız şimdi bunu?" diye söylenir mesela. Kocasının fişe takılan sivrisinek ilacına –havayı zehirlediği gerekçesiyle– kesinlikle itirazı olduğundan; yaz geceleri evlilik yatağını terk edip salondaki kanepede yatar, sinek ilacının fişini de bir güzel takar prize. Böyle bir gecenin ertesinde, kahvaltı masasında bulmaca çözen vurdumduymaz kocasına tuhaf bir sükûnet içinde ve tane tane şu soruyu sormuştu:

"Bal kâsesine düşmüş bir kelebek düşün. Tutup çekmeye kalksan kanadı elinde kalır, bıraksan incecik bacakları balın içine git gide gömülecek, bal kelebeği emip yutacak. Bu durumda sen, ya seyirci kalıp kaderin suçuna ortak olacaksın ki bu senin gibi hacı kılıklı bir adamı vicdan mahkemesinde müebbet hapse götürür. Ya da her şeyi göze alacak ve çırpınan kelebeği kanadından tutup kurtarmaya çalışacaksın; bu da iyi yüreklice ama ölümcül sonuna bakışla, budalaca bir tutum olur. Ne yapacağız şimdi?"

Saygın Bey, hemen her zaman olduğu gibi gene alttan almış, inancını inatla tartışma konusu yapan karısını o sefer de hoş gördüğünü belli eden uyumlu bir tavırla; fakat bu tavrıyla onu çıldırmanın eşiklerinde dolandırdığının da bal gibi farkında olarak, "Hadi bir sütlü kahve yap da içelim" demiş ve konuyu kendince tatlıya bağlamıştı.

Ne ki sınır tanımazgillerden fındık faresi, cüretkârlığını bu yufka yürekli adamın bile sabrını taşıracak kerteye vardırmakta gecikmemişti. Sınır ihlali yapıp mutfakta göründüğü anda hakkında ölüm fermanı çıktı. O andan hemen sonra Saygın Bey, sessiz bir kararlılıkla yağmurluğunu giydi, başına denizci kasketini taktı, ayağına yürüyüş ayakkabısını geçirdiği gibi kapısında "Zirai İlaçlar" tabelası asılı dükkânın önünde aldı soluğu. Bu tatsız meseleyi bir an önce halletmek amacıyla dükkân sahibinden en etkili ve kesin çözümü hangisi sağlayacaksa o ilacı vermesini kesinlikle rica etti.

"İlaç mı olur, zehir mi, tuzak mı... neyse artık!"

"Hay hay" dedi Emirgân'ın en eski esnaflarından Hacı Emin Bey; yakın gözlüğünü takıp, mestlerinin üstünde yükselerek tezgâhın en üst rafındaki en etkili tuzağı arayıp buldu. Sıra tuzağın methüsenasını yapıp nasıl kullanılacağını anlatmaya geldiğinde Saygın Bey son sabrını da tüketmişti. Tuzağı son bir çabayla naylon torbaya koymayı başaran Hacı Emin Bey'in elinden torbayı neredeyse kaparak aldı; fiyatını sorup alelacele ödemeyi yaptı; tam kapıdan çıkacakken durulayıp kararmış gökyüzünü başıyla göstererek,

"Eli kulağında" dedi, "geliyor."

"Rahmettir, yağsın" dedi Hacı Emin Bey de.

Yağmur gelecekti, bu kesindi. Günlerdir ağırdan alarak kımıl kımıl biriken yağmur bulutları göğü istim karası gibi lebaleb kaplamıştı. "Alçak uçuşa geçmiş bir kartal gibi kanatlarını yaymış karabulut salkımları" diye geçirdi aklından Saygın Bey; buradan devamla bir şiir yazabilir miydi? İlk şiirlerini 1971'de, Ankara'da doktora öğrencisi olan ağabeyinin 12 Mart cuntasınca alınıp Mamak Askeri Cezaevi'nde aylarca işkence görmesinin acısıyla yazmıştı. O zamanın pek çok devrimci genci gibi öztürkçe tutkunu olan Asuman Hanım'ı da hiç sektirmeden haftada iki kez, için için tüterek yazdığı mektupların sonuna iliştirdiği o öfkeli şiirlerle tavlamıştı. Mektup yerine ulak, aşk yerine sevi diyebiliyordu yine o zamanlar. Ne var ki yaşlandıkça, yüreğinde öztürkçe yanan meşalenin ışığı gitgide zayıflarken gönlü de kuş seslerini dinlemeye meylettikçe o sözcükleri yitirmiş; çocukluğunun evlerinde, sokaklarında, karatahtalarda öğrendiği dil neyse onu geri istemişti kendinden. Karısının gitgide

daha az şiirsel bulduğu dizelerini de artık sadece içinden kurar olmuştu.

İri bir yağmur damlasını burnunun ucunda hissedince adımlarını sıklaştırdı. Ansızın delice bir rüzgâr esiverse de şu elindeki naylon torbayı alıp ondan çok uzaklara sürükleyip atsaydı ya! Karısına gönül rahatlığıyla sunabileceği bir mazereti olurdu hiç değilse. Asuman Hanım inanmazdı, o başka. Saygın Bey, baştaki kararlılığının yerini artık pişmanlık aldığı için merdivenleri isteksiz tırmandı, kapıyı anahtarıyla açtı. "Al, işte!" dedi karısına sertçe; elindeki naylon torbayı uzattı. Bitkin düşmüştü. Ayakkabısının bağını çözerken, "İçinde nasıl kullanılacağı yazılıdır. Bana bir şey sorma! Beni çağırma! Ne yapacaksan kendin yap!" dedi ve doğruca gidip salonun devetabanlı köşesindeki tek koltuğa attı kendini; müzik setinin kumandasını eline aldı, Asuman Hanım'la arasına aşılmaz bir perde çekmek için sesi alabildiğine açarak, Chopin'in prelüdlerini dinlemeye koyuldu.

Üç gün sonra Saygın Bey, karısının çığlığına uyandığında çekmecenin üstündeki saate baktı: hayret, daha sabahın yedisiydi. Emeklilik günlerinin tadını çıkaran Eryaman ailesinin evinde kahvaltı saat dokuzdan önce edilmez. Erken uyanmışsa kahvaltı saatine kadar yatakta mutfaktan gelen seslere kulak kabartarak oyalanmayı seven Saygın Bey, o sabah da sağ yanına dönüp alışık olduğu sesleri duyma ümidiyle bekledi; fakat hayal kırıklığına bakın ki karısının çığlığının ardından evde derin bir sessizlik hüküm sürmekteydi. Tam yeniden uykuya dalacakken tatsız bir duyguyla gözlerini açıp kalktı. Bir terslik olup olmadığını anlamak için terliklerini aceleyle ayağına geçirip yazlık lacivert pijamasının üstünü giymeden, beyaz atletiyle mutfağa koştu ve orta yerde saç baş darmadağın dikilen karısının kaş göz işmar ettiği mutfak dolabına bakışlarını kaydırmasıyla, aylardır cehennem azabı çekmesine neden olan o minicik hayvanla göz göze gelmesi bir oldu: Epi topu beş santimlik bir fındık faresi, tek kanadı açık mutfak dolabının alt katında, dehşet karası gözlerle yardım ister, hatta yalvarır gibi bakmaktaydı.

Bu bakışı ilk anda hayvanın korkusuna yoran Saygın Bey, çocukken evlerinin emektar kedisi Kılkuyruk'un merdivende kıstırdığı fareyle nasıl zalimce bir zevkle oynadığını hatırlayıvermişti. Üç katlı

kâgir evin zemin kat merdiveninde kendisini köşeye kıstıran kedinin kışkırtıcı hamlelerinden şaşkına dönen fare, sonunda güvenliğin kıpırtısızlıkta olduğu sınıra varmış, bulundukları basamakta tıpkı kendisi gibi yere yapışmış kıpırtısız bekleyen Kılkuyruk'un sonrası için ne gibi bir oyun kurduğunu kestirmeye çalışmıştı. Kıpırdadığı anda üstüne atılıp patisini sırtına indireceğini ama bunu onu yıkmayacak şekilde yapacağını; çünkü kedinin tek amacının iki uyku arasında bir eğlence olduğunu anlamıştı.

Anlamış mıydı sahiden de?

Neyse ne; farenin yazgısına boyun eğişindeki o içlilik karşısında Saygın Bey çocuk yaşına rağmen derin bir öfkeye kapılmış, ayağındaki terliği kaptığı gibi koca kafalı Kılkuyruk'un kafasına nişan alıp fırlatmıştı. Adaletsizliğe ve haksızlığa karşı ilk kahramanca karşı çıkıştı bu. Bu kahramanca tutumunu mali müfettişlik yaptığı meslek yaşamı süresince de terk etmeyen, tam da bu kahramanlık yüzünden emeklilikte pek çok meslektaşının aksine elinde kala kala bir apartman dairesi ve emeklilik maaşı kaldığıyla övünen Saygın Bey, Kılkuyruk'un kafasına terlik fırlattığı o geceden elli küsur yıl sonra o sabah mutfakta bu gururun bile onu avutamadığı bir yükselişe geçmiş, canı yanan kendisiymiş gibi dolaptaki hayvana doğru can havliyle atılmıştı. Farecik ise o anda var gücüyle başarmıştı yerinden kımıldamamayı. Bunu biraz önce leziz kokulu peyniri almak için tahtaya zıplayıp da zamklı tuzağa yakalandığında denemişti çünkü ve ikinci denemede bacaklarını zamkta bırakacağını biliyordu. Bu bilginin zekâyla değil, acıyla edinildiğini ayrımsayan Saygın Bey'le karısını perişan eden de bu ayırt ediş-ti işte ve ayakları tahtanın zamkına tutulan farenin yaşamını sona erdirecek iki yol gözükmüştü ikisine de o an için. Ya bırakacaklar; fareciğin yorgunluktan dizleri bükülünceye dek ölümü beklemesine izin vereceklerdi ya da onu zamktan ayırmaya kalkacaklardı ki böylesi çok acı çekerek ölmesi demekti talihsiz hayvanın. Saygın Bey bu acıyı iliklerine kadar duyar duymaz kendini dehşet içinde yere atarak farenin ayaklarına kapanmış, "Affet beni... N'olursun affet!" diye yakarmıştı.

Cenaze ertesi sabah kaldırıldı. Fareyi suç aletinden ayırmadan, yorgunluktan üstüne yanlamasına düştüğü zamklı tahtayla birlikte balkondaki en geniş çömleğin içine gömdüler. Asuman Hanım'a çok

uzun gelen bir süre boyunca, saygılı bir sessizlikle mezarın başında beklediler.

Sonraki günlerde Saygın Bey, acısına saygı gösteren karısının evin içinde suçlu suçlu dolanıp durmasına, onu teselli etmek için zamansız sorular sorup zamansız yürüyüş önerilerinde bulunmasına, eve ikide bir konuk çağırıp meseleyi bir de onların önünde tartışmaya açmasına ve böylelikle kendisinin bir cani olmadığını kocasına kanıtlamak için çırpınıp durmasına zevkle kanat indirdi. Birkaç hafta sonra, Kadıköy'deki bitpazarında bulup eve getirdiği Grundig marka radyoyu son vidasına kadar söktüğü bir günün ikindisinde, aniden işini yüzüstü bırakıp büfeye koşar adım gitti. Üst sağ çekmeceden gazete kâğıdına sarılı fesleğen tohumlarını çıkarıp balkona çıktı ve fareye mezar yaptıkları büyük çömleğin içindeki toprağı iki santim kazarak tohumları saksıya özenle ekti.

Az önce, emekli matematik öğretmeni Asuman Hanım'ın eski öğrencisi, sohbet açmak niyetiyle, salatada değişik bir lezzet olduğunu, hangi ıtırlı bitkiyi kullandıklarını acaba öğrenip öğrenemeyeceğini sorunca Saygın Bey keyifle sandalyesinde arkaya yaslanarak fesleğenin mutfak dolabından saksıya, oradan kahvaltı masasına kadarki o pek hüzünlü serüvenini, karısına söz hakkı vermeden bir bir anlatmıştı. Genç misafir, yemek boyunca midesini tutarak ekşi bir suratla masada oturmayı sürdürmüştü sürdürmesine; ama bir daha da çatalına elini atamamıştı, *yazık*.

Şimdi Saygın Bey, iki parmağı arasında tuttuğu sigarasını yakmak için sabırsızlıkla orta şekerli kahvesini beklerken, gözünü Patyus'un gömük ensesinin üstünden aşırtmış, oturağının yerini değiştiren Kör'ü izliyor. Bu adamın kör olmadığına bahse girerim, diye aklından geçirirken göbeğin çimlerini eze eze ondan tarafa doğru ilerleyen kadına takılıyor gözü. Ayakları altında ezilen çimler ve börtü böcek için Saygın Bey'de derin bir üzüntü, kendisine karşı ise nefret uyandıran bu ufak tefek esmer kadın, birazdan parkta olacaklardan az çok sorumlu olduğu halde daha sonra hiçbir tanık ifadesinde yer almayacak. Bunu, kabalığı ölçüsünde silik ve gösterişsiz oluşuna, hem de çabucak unutulmak gibi, kimi durumlarda çok yararlı olabilen yaradılış eksikliğine borçlu.

" 'Nasıl eylemeli?' sorusu küçüğüm hayatın en çetrefilli sorusudur. Olarak mı olmayarak mı? Bu soru bizi ta en başta doğrudan varoluşumuzla ilgili bir çatalın ağzına getirir bırakır... Hamlet gibi söylersek: Olmak ya da olmamak... "

Berhiya Sultaneli zarifçe iliştiği bankta bacak bacak üstüne atmış, sağ yanına doğru hafifçe eğilmiş, biz tam gözümüzü ona çevirdiğimiz sıra isteksiz dinleyicisine bunları söylüyordu. Ölmek ya da ölmemek diye çevirdi Beyit, Berhiya Hoca'nın son cümlesini. O burada bu anda bütün eylem gücünü tek bir eyleme indirgemişti; bekliyor, bütün varlığıyla. Hep böyle olur. Buluşma yerine vaktinden beş on dakika önce yürek çarpıntılarıyla gelir, sabırsızlıkla bekler, buluşma vakti geldiğinde ise beklediğinin gelmeyecek oluşunu beklemeye başlar. Bu kez de gelmeyecek, evet gelmeyecek, yine gelmeyecek, diye içinden yineler dururken zor olsa da bu yanına gelip durmuş – nedense onu seçmiş– sesini ona duyurmak için çırpınan kadının sözlerini yarım kulak dinliyor. Kavuşamama acısına, bekletilmenin öfkesine bir de tanımadık biri tarafından seçilmesi eklenince içinde bir yerlerin titrediğini, sabırsızlığının gürültülü bir saat gibi içinde tik tak, tik tak attığını duyuyor. Onun kısık dudaklarına, al yürümüş yanaklarında titreşen düş kırıklığına dikkatle bakan Berhiya Hoca ise çok gerilerde bıraktığı tanıdık bir yüz, kendi genç kızlığının yüzü aynada ansızın belirivermiş gibi gülümsüyor anlayışla ve "Şöyle bir düşünelim istersen, küçüğüm" diye yeniden başladığı sözünü inatla sürdürüyor:

"Mesela, kimilerinin eylerken gözettikleri hedef, yalnızca gerekli ve kaçınılmaz olanın gereğini yerine getirmektir ve bu tutum onları daima gönüllü edinilmiş bir kamburluğa iter. Kamburumuzu yapan, güzel kızım, şu sorudur: Doğru; yani o an için gerekli ve kaçınılmaz seçim nedir?

Olma çabası bizi hep bir hedefe yöneltir; çünkü 'o şey olma'nın kararı verilmiştir bir kez. Kararda diretme, tercih yaparken yaşadığımız gerilimi azaltır, çatışmayı zayıflatır; buna karşılık yeni, başka ve belki de size daha güzel ufuklar açabilecek seçenekleri daima halka-

nın dışına iter. Bu özelliğiyle durgun bir göl yapar sizden. Olmama çabası için de aynını söyleyebiliriz gerçi; ama 'o şey olmamayı' seçenler, bana kalırsa olmayı seçenlerden daha akıllıdırlar. Neden, diyeceksiniz belki. Şundan çocuğum: Olmamayı istediğimiz kişi hallerinden kaçınmak, olmayı istediğimizin bitmez tükenmez isteklerini yerine getirmekten daha kolaydır. Sizce de öyle mi?"

"....."

"Hiç düşünmediniz... Peki, şöyle devam edelim o halde: Hedef gözetici bir 'olmak ya da olmamak' çabasını aradan çıkarıp kendiliğinden eyleyen insan, eyleminin vardığı sonuçlar bakımından kimine göre iyi, kimine göre kötüdür; kimince haklı, kimince haksız, suçlu ya da suçsuzdur; ama gerçekte ne o, ne ötekidir. Bu idrakle davrananların arasında bir basamak üste çıkanlar vardır ki onlar kavramlara, ilkelere hapsolup kalmak yerine kanat açar, tercihlerinde yalnızca bütüncül bir varoluş onurunu gözetirler. Bu onları davranışlarında ince, beklentisiz, özenli ve mesafeli yapar. Fakat elbette akılla eylemek gerekir çocuğum. Ne ki akılla duygu bazen çatışır ve bununla birlikte sebebi saadetimiz şudur ki bu çatışmadan daima bir denge noktası çıkar. Bu noktayı zamana vuramayız; ölçüye, tartıya gelmez; nokta dediğin asırları da alabilir içine. Değil mi?"

"....."

"Pekâlâ! Belki de kendi kendinize, tanımadığınız birinin sizinle neden durduk yerde böyle bir konuşma yapma gereği duyduğunu soruyorsunuzdur. Yanınıza gelip oturdum; zira çocuğum görüyorum ki acı çekiyorsunuz. Acı olumsuz bir yaşantıdır. Acıdan beslenen haz; yani sizin şu anda hissettiğiniz; ama haz olduğunu henüz teslim etmediğiniz türden haz da ister istemez öyle olacaktır. Gerçi diyeceksiniz ki hüzün de acı barındırır ve fakat güzeldir. Kuşkusuz öyledir; ama tatlı kızım, hüznün de bir neş'esi vardır; yani hüznü de acı neş'esinde değil, sevinç neş'esinde yaşamak gerek. Zen yaşayanlar gibi tıpkı. Bilmem anlatabiliyor muyum? Ötesi; yani yersiz merhameti, acı çekmeyi ve karaduygulu hüznü yaşamsal her türden ilişkide aracı yapmak, zulmün onaylanması ve hizmetçiliğidir akıllı kızım.

Sizi sıktığımın farkındayım. Belki de bir moruk olduğumu ve şu güzel, neşeli temmuz gününde hararet yaptığımı düşünüyorsunuz;

ama kıymetini bilin diye söylemiyorum; bu her zaman yaptığım bir şey değildir. Yanınıza gelmeden önce öyle şaşkın bir ifade gördüm ki yüzünüzde, işte Berhiya, dedim, şimdi konuşmayacaksan ne zaman konuşacaksın? Biliyor musunuz, konuşmak tam zamanında yapılmışsa eğer azami yarar sağlar ve bu yararda sizin de bildiğinizi umduğum bir haz vardır."

Berhiya Hoca, elini yoyo zıplatır gibi iki kez indirip kaldırdıktan sonra gözünü kırpmadan soruyor:

"Size gelirsek küçüğüm... İznizle soracağım; sevgiliniz sizi seviyor mu? "

"Bilmiyorum." Beyit'in, altdudağı sarkmış, gözlerine ıslak bir buğu gelip oturmuş. "Ne seviyor ne sevmiyor, hem seviyor hem sevmiyor..."

"Genelde öyle olur, duygular düz bir çizgide ilerlemez, değişkenlikleriyle eylemlerimizi sürekli etkiler, çoğunlukla da yanlışa yöneltir. Peki siz nereye varmak istiyorsunuz sevdiğinizle?"

"....."

"Onu da bilmiyorsunuz. Şöyle sorayım o halde: Siz ona ne verdiniz, armağan olarak yani, mesela Sevgililer Günü'nde?"

"Akik taşlı eski bir yüzük."

"Demek ki erkek arkadaşınız verdiğinizi almak istemiyor; ya da verdiğiniz şeyin karşılığını size veremeyecek..."

"...."

"Neden veririz, hiç düşündünüz mü?"

"Sevdiğimiz için..."

"Olabilir; ama bir de almak için veririz. Siz ne almayı umuyordunuz?"

"...."

"Yüzük mü?"

"....."

"Demek ki bu delikanlı sizi ya anlamıyor ya da anladığı halde sizi kandırmaya devam ediyor."

Beyit'in yanağından iki damla yaş süzüldüğünü gören Berhiya Hoca, sevecen bakışlarını okşar gibi kızın saçlarında dolaştırıyor; yine de sonuç almadan bu banktan kalkmak niyetinde değil.

"Ya da siz anlamak istemiyorsunuz bir türlü küçüğüm" diyor, acımadan, "bu delikanlının havai, gelgeç gönüllü, evlenilmeyecek biri olduğunu. Bu durumda delice âşıksınız demektir ki üzüldüm sizin için. Hep böyle bekletir değil mi?"

Büzüldüğü yerde gözyaşlarını elinin tersiyle kurulayan Beyit, cep telefonu çalmaya başlar başlamaz dikiliyor ayağa. Telefonu telaşla sırt çantasının ön gözünden çıkarıp ekranda görünen isme bakıyor; burnunu çekip, başını dikleştirerek kırgın bir sesle "aloo!" diyor. Bir anlığına pembeleşen yanakların karşı taraftan yapılan açıklamayla yeniden solduğunu gören Berhiya Sultaneli, pastadan arta kalanı güvercinler için silkelermiş gibi ellerini çırpıyor, ayakuçlarına bakarak suspus karşı tarafı dinleyen genç kıza usulca iyi günler diliyor ve yeni bir ufuk arayan gözleri kapı ağzında müşteri bekleyen baloncu çocuğun hafif esintide kıpır kıpır oynaşan balonlarıyla buluşunca neşeyle o yöne doğru ilerliyor. Az önce çimlerdeki hayatı soldurduğu için Saygın Bey'i çileden çıkaran kadın onun da gözüne ilişti; ama Berhiya Hoca gördüğünde ilgisini çeken bir şey bulmamış olsa gerek ki kadına ikinci bir kez bakmadan geçip gidiyor yanından. Duvara yaslandığı yerde, çekirdek çitleyerek, huzursuz bakışlarla gireni çıkanı kollayan kadının yolunu gözlediği biri var. Sucu çocuğun da yokluğunu hissettiği beyaz elbiseli adamı bekliyor. Beyaz elbiseli adam ise burada neyle karşılaşacağından habersiz, bir iki dakika sonra yorgun adımlarla parka girecek; usulca her zamanki yerine, sedir ağacının gölgesine çekilecek.

Saflık

Cem Beyoğlu, öfkesinin nedeni onlarmış gibi parke taşlarını eze eze koruyu baştan başa dolaşmıştı. Öfkeliydi; zira ölümden dönmüştü ve yaşadığı bu kötü deneyimin üstünden geçen koca bir kışla bahara rağmen, ortada büyük bir haksızlık olduğu düşüncesinden kurtulamıyordu bir türlü. Aklını her türden mistik abur cuburla bulandırmaya meyyal bir arkadaşı, buna ölüp de yeniden dirilmek diyordu. Aynı arkadaş, bir zamanlar nasıl olduğuna akıl erdiremediği bir felaket yaşadıktan sonra çareyi eve kapanmakta bulmuş; bira şi-

şelerini peş peşe devirirken, bir yandan da hadiseyi tinden kuşatmayı deneyip ne kadar Carlos Castaneda kitabı varsa okumuş; bulduğu ışıkla Cem'i de aydınlatma arzusunun önüne geçemeyip, feleğin oyunlarına karşı kitap özetleriyle onu uzun uzadıya uyarmıştı. Başına gelenlerden sonra Cem de peri masallarından medet uman bu arkadaşı gibi yapmayı denemedi değil, denedi. Hatırında kalanları kendine değnek yapıp uğradığı belanın bir de o yoldan izini sürdü; küçücük bir dokundurma, en ufak bir bakış bile kurtulmadı elinden. Sonunda, eğer Castaneda'nın sözünü ettiği biçimde oyuncu bir tin varsa –ki bizim masallarda buna bazen cin denirdi– lambasını iade etmeye karar verdi: "Başlarım böyle lambanın sihrine!" dedi. Evet sesi biraz da sinirli bir tını edinmişti. Bunun incelmişlik adına günah olduğunu düşündüğü zamanları da bir güzel kalaylayıp bütün aksiliğini ve abusluğunu, inatçı suskunluğu ile düşük bakışlarını geri çağırdı: Dervişin kendine dönüşü.

Ne ki imdada çağırdığı bu eski hayal de onu uzun boylu avutmaya yetmemişti. Yürümek filan da istemiyordu. "Yeter ulan!" dedi kendi kendine, başında karabulut abullabut sıkılıp duran, sıkıldıkça hayata asılıp duran kendine. Bürosunda oturmak, oturmak ve oturmak istiyordu. Otururken ayaklarını uzatmak, gözlerini pencereden aşırtıp gökyüzüne sabitlemek, düşlere dalmak, hülyalarda eriyip kaybolmak istiyordu. Bir kertenkelenin, yuvasında fır dönen bir gözle dünyaya bir kez, hadi bilemediniz on kez bakması yeter de artardı nerede bulunduğunu anlaması için. "Neyi bilmek istiyorsun?" diye sordu kendine. "Göreceğin ne kaldı, uzak evler, uzak kasabalar, uzak insanlardan geriye?" Evinde de oturacaktı işte!.. Cebinde kitabıyla, banklarda, kapı önlerinde, duvar üstlerinde, merdiven basamaklarında, canı nerede isterse orada çöküp oturacak; ama hep, daima geri dönecekti, bir an önce, ofisine, düşlerine, kitaplarına, kedisi Hamiş'e...ve tülü battaniyeme, diye bitirdi sıralamasını, ondan vazgeçemezdi.

Geçen yazın sonlarına doğruydu. İstanbul'u terk edip gittiği o Ege kasabasından dönmemişti henüz. Akşamüstü birdenbire gelen bir esrimeyle kasabanın ıssız bir kumsalına yürümüş; orada kumlara

oturup erkenci aya ve yavaş yavaş inen akşama hayran hayran bakarak hayata güzellemeler düzmüş; iyi niyetli ve duygulu olmakla birlikte uzayıp giden, menzili belirsiz bir yakarıyla sonunda başını göğe erdirmişti. Derken, üstünden uçup giden bir karganın uyarıda bulunurcasına peş peşe kahkahamsı gaklamalarıyla kendine gelip de arkasını döndüğünde, göğüs nahiyesine ardı ardına inen üç bıçak darbesiyle yere serilmişti. Bıçağı tutan hipnoz budalası Berk ise, kanlar içinde yerde yatan eserine korku dolu gözlerle bakakaldığı o upuzun saniyelerin sonunda bir inayetle (cinin inayeti mi, diye soruyor Cem) hipnozdan çıkmış olmalı ki bulundukları ıssız kumsaldan deli gibi koşarak anacaddeye çıkıp, bulduğu ilk taksinin şoförüyle birlikte arka koltuğa taşıdığı Cem'i Ayvalık Devlet Hastanesi'nin acil servisine teslim etmişti. Serüven düşkünü Cem'in mazisindeki bu buram buram aymazlık, masumiyet ve kan kokan fasıl, Karganın Güldüğü adlı serüvende anlatılmıştır; meraklısının, bulursa bakabileceğini düşünerek kısa kesiyorum.

Hastanede bir hafta yattı Cem. Annesi Melahat Hanım –ya da Cem'in arkadaşlarının ziyadesiyle benimsediği adla anmak gerekirse Marmelat– haber kendisine ulaşır ulaşmaz kocasına hiç duyurmadan, kız kardeşimin yanına gidiyorum diyerek Üsküdar'daki evlerinden çıkıp Harem Otogarı'nda bulduğu ilk İzmir otobüsüne atladı ve soluğu Ayvalık Devlet Hastanesi'nde aldı. Oğlunu sefil bir hastane koğuşunda, sargılar içinde baygın yatar gördüğü o ilk anda da onu bu Rumlardan kalma viran kasabadan alıp götürmeye ant içti. Aynı gün, kesenin ağzını açarak hastanenin hastabakıcılarını seferber etmek suretiyle kendine iki temizlikçi kadın buldu ve oğlunun yaşadığı evi –neden o kadar sevip bağlandığına bir türlü akıl erdiremediği, o daracık sokakları at pisliği kokan tozlu kasabanın ona hepsi birbirinin tıpkısı görünen baykuş yuvası harabelerinden birini– aklayıp paklama işine girişti. İki gün boyunca, kâh hastaneye koşup, kâh kadınlara nezaret ederek üç katlı evin her bir katını, odalarda, sofalarda el değmedik yer komadan ovdurup temizletti.

Üç gün sonra hastaneden taburcu edilen Cem'e evde iki hafta kol kanat geren Marmelat, bakıcılığının süresini uzatmakta ısrarcı olmadı; çünkü hayırsız oğul Cem, istediği gibi yapayalnız yatarak ve ta-

vana bakıp kaderine lanet okuyarak geçiremediği nekahet devresini kadının burnundan fitil fitil getirmek için elinden geleni ardına komamış; içinden, kapkara bir sesle, "Madem istiyor, öyleyse baksın!" diyerek, bunu derken gözlerini döndürerek, herkese, her şeye, dünyaya, cinlere, yazgıya, tanrıya, tengriye, onu ve türevlerini diline pelesenk eden sözlü yazılı her çeşit edebiyata duyduğu hınçtan annesine de bir pay düşürmekten kaçınmamıştı.

"Annem kutsalım değildir" diye ilan etti kendine. Hep sınıfta kaldığı dersin özetini sonunda böyle yapmıştı. Melahat Hanım ise Cem'in sandığı oğul olmadığını bir kez daha netlikle anlamış, bu anlayışın şaşmaz ve yerleşik bir kavrayışa dönüşmesini uman Cem'in de gözleri önünde, bir zamanlar eşe dosta gururla yaptığı "Oğlum Cem" takdimini son bir tadilattan daha geçirmek üzere mistik, nostaljik, anaç çeşnilerle baharladığı derin düşüncelere dalmıştı. İyi de olmuştu. Asla vazgeçemediği, tutkuyla bağlandığı o ilk "Oğlum Cem" takdiminin şişinik, gururlu tınısına geri dönünceye dek rahatlıkla geçecek bir aylık bir dönem demekti bu; ki annesi tarafından her gün aranmayan otuzunu geçkin erkekler, Cem'in bu konuyu niye bu kadar ciddiye aldığını anlamakta zorlanabilirler.

O günlerden birinde Cem, kehribar boncuklu tespih ağacının karşısındaki sedirde üstünü pikeyle örtmüş, Kartal Melahat'ın çaylağına iyi geleceği düşüncesinin peşine takılıp elcağızıyla yaptığı muhallebiyi çalakaşık midesine indirerek ve böylece ona küçük bir mutluluk olsun yaşatmayı hedefleyerek (gece ağlamıştı anne) uzanmış, bir arının muhallebi tabağının çevresinde hızlı dönüşlerle uyguladığı sistemli yıldırıyı sabırla izlemekteydi. Başka zaman olsa bu kafa ütüleyici arsız kanatlıyla inatlaşmaktan vazgeçip tabağı yana bırakırdı bırakmasına da madem öfkeliydi, madem ortada çok büyük bir haksızlık vardı; durduk yerde bıçaklanmış, lakin ne ay, ne güneş ve ne de Nietzsche kibriyle "Hayvanlarım Korusun Beni!" diye budalaca haykırışı, yaşama dair işleyip dokuduğu her türden güzelleme ve olumlama, izlemeye doyamadığı kuşlar, öldürmeye elini erdirmediği börtü böcek, incelikle davrandığı her şey onu öylece yüzüstü bırakmıştı ve mademki üç maymun oyunu oynanmıştı, öyleyse onlara da basıyordu küfrü işte!

Arıya muhallebi borcu yoktu!

Böylece boş tabağı annesine uzatmış ve sindirilmiş bir riyayla, "Eline sağlık hayatım, çok güzel olmuş!" demişti, yalanarak.

Çocuklar taklitte aşırılığı severler; bu ipin cambazı onlardır. Ne ki Cem'inkisi bir çocuğun taklidinin taklidiydi ve dolayısıyla anne açısından hiçbir avuntu içermiyordu. Kahve sohbetlerinde "Sezgilerim güçlüdür" diye övünen Kartal Melahat elbette hüzünlendi. Sezgisi, Cem'in asla onun istediği oğul olmayacağını bir kez daha usançla söylemiş olmalıydı. "Anne olmak hiç de kolay değil" diye serzenişli bir açıklamada bulundu nice sonra, efkârlı sesine iki tutam da keder eklemişti. Belli ki zihninde yola çıkış cümlesi, emekli sorgu yargıcı kocasına sık sık yönelttiği "Ne olacak bu çocuğun hali?" sorusuna denk düşüyordu. Baba Niyazi Bey, böyle durumlarda titrek eliyle sehpada dizili duran kumanda aletlerinden en kolayına geleni alır, rastgele bir düğmeye basar, uğratıldığı çelmenin bir taarruza dönüşmemesi dileğiyle sakin, sessiz, beklerdi. Bir söze dönüşmeyecek, bir netliğe bağlanmayacak konuşmaları geçiştirme ustasıydı baba; Cem'e kalırsa mükemmeli bulmuştu. Çok zorlanırsa şöyle derdi örneğin: "Bakalım... Bekleyelim, görelim". Kırk beş yıllık evlilikten aklını sağ çıkarabilmiş, eli sıkılası adamlardan biri olduğunu düşünürdü Cem onun.

Yine de annesini anlıyordu. Bütün çocuklar öncelikle annelerini anlamak zorundaydı, hayat onların elinden sunulurdu. Bununla birlikte erkek çocuklar daha fazla anlamak zorundaydı; çünkü kadın denen bilinmeze de ilkin annelerden varılırdı. Kadın-erkek bilmecesi erkek çocuğun zihninde bir arada yol alır, sürtünür, sürtüşür, ayrılır, didişir ve pes dedirtici bir dik yokuşun sonuna gelindiğinde o kaçınılmaz olduğu savlanan hükme boyun eğmek uygun düşerdi: Kadın ve erkek, iki ayrı gezegen; birbirlerini çeken, iten mecburcular. Bundan sonra çocuk anneyi ve babayı tamamen ayrı, benzemez, arada uzlaşsalar da temelde zıt iki varlık olarak algılamaya başlardı. Mutlaka biri ötekini yadsırdı. Zamanla anlardı çocuk ki evlilikler ilkönce kendini yadsıma üzerine kurulurdu; kadın, olageldiği kişi değilmişçesine davranırdı, erkek de öyle ve zaten artık kadın erkek değil, karı koca olurlardı. Önce kendilerini, sonra birbirlerini sildikleri yas-

tıklara ölene dek baş koymaya yemin etmişlerdi bir kez, her şey denenirdi; ama içten içe: Dış dıştı ve dışarıda tutulmalıydı ve içlerinden dışlara sır vermemeliydiler, yen içinde kalınmalıydı.

Bu küçük alt evrenin küçük dünyalarında her gün binlerce zehirli sır üretilirdi ki Cem, düşünmeye değmez hiçbiri diye kesip attığında sekiz yaşındaydı. Bir yılbaşı gecesi, misafirliğe gittikleri evde tombala oynamak için dizildikleri dikdörtgen masanın çevresinde anababalar ve çocuklar bu özel gecenin olağan neşesine kendilerini kaptırmışken, bir köşede akordiyon çalmaya memur edilen evin tıknaz, şişe dibi gözlüklü ufak oğlu birdenbire düştüğü yerde bütün gövdesiyle çırpınmaya başladığında, imla kılavuzunda anababa diye bitişik yazılan o bileşik yaratık, "biz bu numaraları biliriz" edasıyla kıllarını kıpırdatmamış; bunun üzerine cayırtısının volümünü iyice yükselten oğlan, hâlâ "çinko! tombala!" diye bağırmayı umarak keseden çekilen numaraları izleyen gamsız ve kayıtsız onca insandan hınç alırcasına son bir gayretle hınk diye bir ses çıkararak ve bu sesle yıllarca Cem'i uykusuz bırakacağını elbette hesaplamayarak, kalp yetmezliğinden oracıkta ölüp gitmişti. Cem de o gün oracıkta kararını vermişti: Hiçbir kadına kendini vermeyecek, hiçbir kadını kendinin yapmayacak, kimseyle bitişik yazılmayacaktı.

Annesini anlıyordu yine de. Hal ve gidiş notu her zaman sıfıra çıkan bir erkek evlat sahibi olmak disiplinli bir öğretmen emeklisi annenin kolaylıkla dayanabileceği bir acı değildi. İşte Melahat da o eski kasabada yaşadığı acılı anları uzatmanın beyhudeliğini anladığı günün birinde oğlunu eve yeni kapılanan sarman kediyle baş başa bırakıp gitti. Cem sarmana Bay Çançinçon adını gururla taktı ve olayın şerefine bir şişe şarap açtıktan sonra, isteği üzerine annesinin kitapçıya ısmarlayıp getirttiği Castaneda'nın *Sessizliğin Erki* adlı kitabını eline alıp okumaya başladı; geride kuşku kalsın istemiyordu, hem ayrıca okumak bedenindeki acıyı unutmasına yarıyordu. Bay Çançinçon gelip yanına kıvrılıyordu. Ses etmiyordu Cem, bir hafta sonra onu da bırakıp gidecek, bu yüzden suçluluk duymayacaktı. Kitaptan hiç değilse kararını asla gözden geçirmemesi gerektiği konusunda sessiz bir erk de edinmekteydi o sıra ya da o öyle sanıyordu. Acımasız ve kararlı olmalısın, diyordu bu erk ona; kendine acımadığın bir

konumda başkalarına da acımazsın. "Nazik, zeki ve çevik... Bir kedi gibi" dedi Bay Çançinçon ya da Cem'e öyle gelmişti. Bu kararlılık durumuna, bir de aldırışsız olmayı eklemesini söyledi gibi de geldi; nedeni, şu üç ayrı kutudan yuttuğu ağrı kesici haplar olabilirdi.

Kasabayla vedalaşmak için acele etmiyordu. Döneceği yerde bekleyen önemli işleri yoktu; yine de her gün onu kapı ağzından yoklayan sokağın teyzelerine evden ayrılacağını söylemesi gerekmişti günün birinde. Üzülmüş göründüler.

Jülide Hanımteyze, "Ah bu yapraklar... Ne çok dökülüyorlar..." dedi. Bahçe kapısına inen merdivenin üçüncü basamağında durmuş, başını kaldırıp asmaya yaslı bir bakış atmıştı.

Bu dillendirme karşısında etkilenmeden edemedi Cem. Hüzünlü bir andı. Bahçe duvarından sarkan asırlık asmanın kavruk yaprakları yazı beklemeden daha, rüzgârla havalanıp döne döne yaşlı kadının kapısının önüne konuyor, duvar diplerinde birikiyor, sokağı durmadan çöl rengine boyuyordu ki bu da ebedi bahar tazeliğinde ve yumuşaklığında yaşamak isteyen Jülide Hanımteyzeyi eleme boğuyordu.

"Siz yorulmayın, ben süpürürüm kapının önünü" dedi Cem, çevik, kararlı ve nazikti.

Jülide Hanımteyze inanmış görünmüştü, o da çevik bir kadındı. Yarım saat içinde çıkmazsa otobüsü kaçırabileceğine yüksek sesle hayıflanan ve kapı önünde eğleşmekte olan diğer teyzelere yüz vermeden kapıyı kapatan Cem'e yine de gülümsemişti son kez ardına dönüp.

Bir otobüs yolculuğu tefekkürüne daha sabrı ve tahammülü olmadığından, Cem araç hareket etmeden önce sersemletici ağrı kesicilerden üçünü iki kutu ayranla içip gözlerini kapadı. Harem'de indi. Üsküdar'a, motor iskelesine yürüdü. "Bu İstanbul ne güzel şehir be yahu!" dedi hayranlıkla. Tekne tor tor tor denizi yararken karşı yakada şafak henüz atmıştı. Göğe, kol gezer martılara, solda Sarayburnu'na, Galata'ya, Fındıklı'ya, Beşiktaş'a, sağda Boğaz'a esriyerek baktı. "Bir kutsal varsa o da bu şehir olmalı" diye içinden iyice abarttı ve tam tekneden iskelenin beton zeminine adım atacağı sıra cüssesiz birinin öne geçmek için yandan savurduğu sert bir omuz darbesiyle gerçek-

liğe döndü. Olsun, diye kabul etti. Bundan daha iyi bir orman ummaya gerek yoktu.

Taksim'in Çukurcuma Mahallesi'nde 150 yıllık bir apartmanın ikinci katındaki dairesi bıraktığından temizdi. Marmelat anlaşılan emektarı Hidayet'le birlikte köşe bucak evi kırklamış, pislik ve dağınıklığa karşı amansız bir zafer daha kazanmıştı. Ne var ne yok elden geçirmiştir, diye öfkelendi Cem. Mahremiyet annenin ölümüyle gelirdi. Bunu da söylemişti işte o günün akşamına Güler'e. Güler artık Tarlabaşı'nın ara sokaklarından birinde, yeni evine yakın küçük bir kafede çalışıyordu. Bir zamanlar Cem'in bürosunun bulunduğu hanın çatı katını hem ev hem işyeri olarak kullanırken, Cem'e aksi kedisi Cingöz'ün yavrularından birini vermesiyle başlamıştı dostlukları. Bu dostluğun bir sonucu olarak hayat kadınlığını bırakan Güler, kenara ayırdığı dünyalığıyla kendine Tarlabaşı'nda küçük bir daire satın almış, Cem büronun kapısına kilit asıncaya kadar da onun sekreteri olmuştu. Dostluğu başlatan Hamiş adlı kedi ise Cem'in taşraya hicretinin arifesinde emaneten bırakıldığı evin sahibine iyiden iyiye alışmıştı.

Güler'i kafede ziyarete gittiği ilk akşam, onun yitik kadını olduğunu düşündüğünde Cem beşinci bira şişesinin dibini bulmak üzereydi; ama hemen ardından "Yitik sözcüğüne de bir kilit asmalı" diye karar verdi. Tüm kilit işçilerine kaldırdı bardağını ve "Hayal kuruyorum, öyleyse varım" dedi Güler'e. "Hayalin gerçek olmaya tutkunluğunu bilmeyenler tek korkmasın ondan." Rikkat, diye yineledi içinden, bu eski kelimeyi oraya yürürken yolda hatırlamıştı. İncelik, esirgeme ve sevgiyi birlikte içeren kelime buydu galiba; aralığı anlatmayan bir gündelik dile kurban gitmişti. Rikkatin sezdirdiği hissi de o sıralar bir tek Güler'e duyuyordu işte. Kendi hayal ülkesinin diliyle ifade edecek olsa "güzeğen" derdi o hisse, "güzel ama güzelliği süreğen anlamında" diye açıkladı uydurduğu kelimenin anlamını Güler'e.

"Mersi" dedi Güler, yanakları sevinçten kızarmıştı.

Cem ertesi gün bira yüküyle ağır ve hantal kalktı yataktan. Hamiş'in yokluğu dokunmuyordu daha. Onu çok özlediği bir gün görmeye gidecek ve elini uzattığında başıyla eline sürtünüp mırmır ederse kucaklayıp getirecekti eve. Özlem de olmamalıydı. Tutma ve bırakma olmamalı. Git gel, sev ayrıl, belle ve unut olmamalı. Duş

aldı, sütlü kahve içti, sigara tüttürdü; Turgut Uyar'ın şiirlerini sıcak bir kahve köşesindeymiş gibi, sobanın çıtırtısını yaz ortasında duyarak okudu ve sonra çıkıp bürosuna gitti. Yortun savulun edasıyla hanın merdivenlerini dikine aşıp 9 no.'lu kapının önünde anahtarını çıkardı. "Cem Beyoğlu Avukat" yazan tabela yerinden çıkarılmış, yerde duvara iliştirilmişti. Kapıyı açarken hanın çaycı çırağı Zirzop yetişti arkasından:

"Cem abi apartmanda tadilat var, kapılar boyanıyor, ustalar dün bütün tabelaları söktüler" dedi tellal telaşıyla.

"İyi" dedi Cem, bu havadisle ne yapacağını bilemeyerek. "Bana bir duble çayla kaşarlı tost getir. Çift kaşarlı olsun".

Büronun eskiden pek iltifat ettiği rutubetli havası ilk kez kötü çarptı burnuna. Pencereleri açtı, jaluzileri çekti. Demek Ege'nin ışığı hâlâ gözlerindeydi. Bu iyi, diye düşündü, biraz ışığa gerek var, biraz güneşe, bazen de şemsiyeye. "Neden?" sözcüğü de yoktu onun hayal ülkesinde. Çünkü öyleydi. Bunu bilirdi insanlar, sormazlardı. Hüzün olmazdı gözlerinde, acıma ya da kınama olmazdı. Bir kez bilmişseniz artık nasıl olduğunun da önemi yoktu, neden olduğunun da. Saflığın bittiği yerdi sorulmayan ve bunu en çok da yaşlıları bilirdi o dünyanın.

Masası, bir dekorun parçası gibi durmama çabası içinden ona gel, diyordu, burası eğleştiğin yerlerden biri. Masa lambası, kimsenin hediyesi olmayan kül tablası, sinek şaplağı, radyatörün üstünde radyo, yerlerde kitaplar, dolu çöp sepeti, boş viski şişesi, Gonca'nın aldığı komik bardaklar, elliot gould, hammet, agatha christie, capote, chandler, humprey bogart, vivian leigh, ingrid bergman, lao tse, barraughs, baudler, salinger, raskolnikov, mişkin, ecinniler, karamozovlar, haç, isa, yahuda, buda, oktay rifat, char, eşik, selamünaleyküm, allahaısmarladık, burç, hilal, ayın ondördü, otuzyedisi, geyikler ve çiftyaşamlılar ve kafadanbacaklılar ve yediuyurlar ve komşunun köpeği tony ve kulübesi olan tom amca ve zenciler ve sayılmayacak kadar çok olanların bir kısmı bu odanın içinde nefes darlığından onları kurtaracak adamı beklemekteydi.

Döner koltuğuna oturdu, dirseklerini masaya dayadı, yüzünü avuçladı ve rahatsız bir düşüncenin peşine takıldı: Ne olacaktı onun bu hali?

İşte az önce oturduğu duvar üstünü bırakıp Patyus'un yanına yürüdüğü şu anda bile, Cem'in zihni bu sorunun etrafında dönüp duruyor.

"Görünmüyordun" diyor Patyus, tek gözü kapalı, ağzı dudaklarından taşmış.

"Yoktum."

"Bizim Şakir'i bilir misin?" Patyus, öteki gözünü de hafif aralıyor. "Şurada otururdu hani." Başıyla işaret ettiği yer, parkın çıkışına yakın köşedeki banklardan biri olmalı. "Vurdular onu üç gün önce."

"Kim vurdu?"

"Bilmem ben. Bu üçüncü. Bak onu biliyorum."

"Üçüncü ne?"

"Şimdi hangi aydayız biz?"

"Temmuz."

"Demek ki marttan bu yana üçüncü cinayet. Biri de bu parktan." Fısıldıyor. "Parklardan alıyor namussuz, kendini Azrail sanıyor." Bir şey hatırlamak için zaman kazanmak ister gibi başını kaşıyor. "Üçüncü bu."

"Nasıl olmuş anlatsana!"

"Kim bilsin? Vurup atmış işte orada. Niye? Kim bilsin? Garibanın teki."

"Diğer ikisi de mi öyleydi?"

"Ne bileyim ben... garibanlar işte. Tak tak vuruyor adam, susturucuyu takmış, elinle kıçına vururmuşsun gibi bir ses. Vurup kaçıyor. Böyle pat pat pat..."

Bira çanağından kana kana içiyor. "Vuruyor" diyor gene –Cem eline isabet eden bir tükürük zerresini temizledi bu arada–, "Gariban avlıyor; ama yese ya avını... yemiyor. Anladın mı? Dünyanın çivisinin çıktığını buradan anla işte!"

Cem, "Polis bakıyordur herhalde" derken bırakıp geldiği duvar üstüne bir göz atıyor; orası daha mı iyiydi ne, etrafı hâlâ boş.

"Bakıyor işte" diyor Patyus, biraya gözünü dikmiş, "bakıyordur. Bu Şakir, biliyorsun ya, hani nişanlısı bunu boynuzlayınca çıldırıp kendini içkiye vermiş. Yarım akıllıydı, biliyorsun ya, anası da kovmuş bunu evden. Burada zararsız takılırdı. Niye diyeceksin vurmuş adam? Vurmuş işte, yaa! Anla artık gerisini..."

Cem anlamayı istediğinden emin değil. Aklı başka bir sağlamayı yapmakla meşgul şimdi. Sırtını dikleştirip bir sigara daha yaktıktan sonra o da sokak insanının bilgeliğinden medet uman bazı iyicil-kentli-okumuş-apartman insanları gibi yapıyor; çocukluğundan beri tanıdığı ve budalalıkla bilgelik arasında gidip geldiğini düşündüğü Patyus'a o Ege kasabasında başından geçen talihsiz olayı kısaca özetliyor. Patyus gözleri yarı kapalı dinledi onu. Sözün sonunda bir kaykılmayla yan dönüp Cem'i baştan ayağa süzüyor:

"Şurada dikilen herif var ya!" diyor. Sedirin geniş dalları altında dikilen beyaz elbiseli adamı gösteriyor başıyla.

"Evet var?"

"Her gün gelir. O çamın altında hep aynı noktaya bakar. Na bak şuraya, gördün mü?"

"Orada bir şey yok!.."

"Var!" diye itiraz ediyor Patyus. "O her gün gelir, o ağacın altında durur, üst üste sigara içer ve duvarın o noktasına bakar. On beş gündür böyle bu."

"Orada ne olmuştur dersin?"

"Nereden bileyim ne olmuştur, bunu ancak o bilir. O da bilmez ya... bilse burada olmazdı. Bilmeye gelir."

"Hayaline mi tutulmuş diyorsun?"

Patyus tembel tembel sinirleniyor. "Boşver bu lakırdılara bilader" diyor, "neye tutulmuşsa tutulmuş!" Bira çanağını son damlasına kadar kafasına dikiyor. "Hayat kısa."

"Haklısın!" diyor Cem.

Göz ucuyla bakıyor yine; eski yeri hâlâ ıssız.

Cümbür cemaat

Ve baykuş ok gibi indi meydanın ortasına güpegündüz.

Bundan bir dakika önce Patyus, "Korkularını yüzlerinde taşıyorlar" diye mırıldanmıştı, kim bilir kaçıncı bira çanağını da çöpe fırlattıktan sonra. Cem "Kim?" diye soracakken vazgeçip duvara bakan beyaz elbiseli adama dönmüştü yüzünü. Gıcık tam o sırada, "Esen kal haminne, eve gitmeyi unutma!" demiş, Feride Hanım'ın kırışık

yanaklarını eğilip öpmüştü. Bu hareketi de tevekkülle karşılayan Feride Hanım'ın gülümsemesine utangaç bir genç kız ışıltısı geliverm işti. Baykuşun çığlığı duyulmadan birkaç saniye önce Cem'in boş bıraktığı bankın arkasında beliren Berhiya Hoca, akşamki davette meslektaşıyla yapacağı konuşmayı düşünüyordu. Yavuz Bey, gazeteleri kucaklamış, hayatını bir kez daha gözden geçirip geçirmeme konusunu ölçüp biçiyor, Saygın Bey elinde bir türlü yakamadığı sigarasıyla karısının elinden kahve bekliyor, sırt çantasını omzuna atmış olan Beyit, kimse dokunmasın bana der gibi omuzlarını içine çekmiş, dudakları sarkık, kalsa mı gitse mi karar veremeden, yerde bir noktaya gözünü dikmiş düşünüyordu. Haşlanmış mısır satan delikanlının Erzurumlu olduğunu öğrendikten sonra coşan Atıfet Hanım ise rahmetli zevciinin Şark hizmeti vesilesiyle bir vakitler bulundukları Erzurum'un elli yıl önceki güzelliklerinden dem vurmakla mesuttu.

Baykuş indi. Güpegündüz insanların arasına karışıp çığlığını bastığında, bu çığlık buradaki kulaklara bir şey demedi; o kendi çığlığını basmıştı, buradakilerin değil. Başını üç kez hızla öne arkaya döndürmüş, her döndürüşte bir avaz seslenip sanki diyeceğini dedikten sonra, oyalanmadan kestanenin dallarına doğru ok gibi uçup gözden yitmişti.

Dursun Bey'in villasında da şampanyalar tam o sırada patlamıştı işte; ortalık davul sesleriyle güm güm inliyordu. Bombardıman, davul seslerinin arkasından geldi. Şaşkın ve korkulu ahali balkonlara, pencerelere uğrarken dallar çatırdadı, yapraklar sızlandı, toprak titredi, rüzgâr hışımlandı, deniz kabardı, yer gök birbirine sordu; derken yanıt gökyüzünde boz duman saçakları halinde göründü. Bir daha, bir daha... ve ansızın suspus oldu ortalık.

Atıfet Hanım akıl erdiremedi bu duruma; havai fişek gösterisi için hayli erken bir saatti doğrusu. Korunun üç yüz metre ilerisindeki villaya ek olarak Sarıyer'de üç otoparkın ve birkaç otomobil galerisinin sahibi Dursun Bey de aslına bakılırsa Atıfet Hanım'la aynı fikirdeydi; ne var ki havanın kararmasını bekleyemeden oğlunun sünnet sevincini dostlarla erkenden paylaşmak isteyen karısının ısrarı üzerine bu havai fişek israfına boyun eğmiş, bununla kalmayıp davulun

karnına tokmağı ilk indiren de o olmuştu. Davulların peşrevine zurna da katılınca bir eğlencedir başlamıştı villanın bahçesinde.

Patyus, "Hoydaaa!" diye pes bir nara attı ortalık yere; bir sigara yaktı. Gıcık bıçak adımlarla kaçarken tükürür gibi, "İyi eğlenceler!" diye bağırdı göğe karşı. "Bir berber ferahlığı iyi gelebilir" dedi kendi kendine; tiftiklenmiş başını sıvazladı. İlk patlamada korkunun ittirmesiyle ayağa fırlayan Feride Hanım, dermansız dizleri daha fazlasına izin vermeyince titreyerek yerine çökmüştü yine. Saygın Bey, "Türedilerin Bitimsiz Faşingi" adıyla vaftiz ettiği bu çılgınlığı evinde klasik müzik dinleyerek protesto etmek üzere derhal salonun en loş köşesine çekilmişti. Anılarından sıyrılan Yavuz Bey ise kızıp durduğu yazar için aradığı sıfatı nihayet ilk patlamada yakalamıştı: "Angut!" dedi; der demez de fırladı ayağa, gazetelerini topladı, çıkışa doğru ilerlerken, günlerdir zihninde gezdirdiği poker partisinde geçen bir paslaşmayı kafasında yeniden kurdu: *Angut, yakışık alır bir kelime, dedi, adil davranmayı ve nezaketi kınında keskin bir kılıç gibi taşıyan pokersurat. Elindeki kartları masaya yayıp, ful asına rağmen ekledi peşinden: Beyler, bayanlar! Kartlar yeniden dağıtılsın o halde.*

O sırada Profesör Berhiya Sultaneli ellerini arkasında bağlamış, havada öfkeli gaklamalarıyla oradan oraya seğirten karga sürülerini izlemekteydi. Ceketinin cebinden defter kalem çıkarıp, "Pallas Athena kızlarını tutmamalı artık" diye yazdı. İyi de ne demek istiyor olabilirdi bunu yazmakla? Miti mitle yıkmaya çalışmanın yararsızlığını daha gencecik bir ütopistken kesinleyen o değil miydi? Şimdi yeniden oraya mı sürgün ediyordu sözünü? Postmodernizm dedikleri şu yamalı bohça, mitin ütopyaya saldırısından başka bir şey miydi ve nasıl olmuş da sızmıştı içlerine ki en güvendiği yol arkadaşları bile sembollerle konuşur olmuşlardı? Sembolleri, arketipleri, geçmişin bütün bu hımbıl yığıntısını hayatına sokacak mıydı o da?

Baykuş bundan yıllar önce de ötmüştü gerçi; yazlık evin bahçesinde bir gece vakti birdenbire bitmiş, üst üste defalarca haykırdıktan sonra kulaklarına çığlığının izini bırakıp gitmişti. Yıllar sonra bir başka gecede kendi çığlığıyla dönmüştü Berhiya Hoca yeniden o bahçeye, o geceye ve son birkaç yılda tersyüz olan hayatını yeni baştan düşünmüştü. Hurafe diye yüz vermediği bazı sözcüklerin ça-

kıştığı bazı durumları, onlara eşlik eden ama anlamsız bulup geçiştirdiği kimi cümleleri, kimi tuhaf rastlantıları bir bir hatırlamış ve bunları bir zaman dizgesi içine yerleştirdiğinde bütünün önünde okunaklı bir kitap gibi durması sonucunda sormuştu kendine o zaman da: Ne yapacaktı sembolleri? Bir kurgu bu elbette, diye değerlendirmişti sonunda, yine bir kesinliğe varabilmek uğruna. Baykuş baykuşluğunu yapmış, haykırmıştı. O da aklı başında herkes gibi yapacak, anlamadığı bir dile anlam yüklemeye kalkışmayacaktı. Bilimsel düşünmede Pallas'ın işi yoktu, onun huysuz kızları kargaların ve baykuşların da. Buna karşılık biliyordu ki; Pallas Athena, Zeus'a kafa tutan, Ares'e kan kusturan bu gazap tanrıçası, beş milyar insanın göğünde elinde mızrağıyla dört kol dönenip duracak ve doğarken alnına bakire tanrıça mührünü basan babası Zeus'a meydan okumayı sürdürecekti. Homeros anlatmıştı bir kez, adını ortak bilinçte ölümsüzler katına yazmıştı. "Seni çılgın!" dedi Berhiya Hoca, Homeros'un dağınık aksakallarını sağ omzundan selamlayarak. O anda dilinin ucuna gelen cümleleri yarın yazacağı makalesine eklemeliydi; unutmamak için cümlelerini sıraya dizerek tekrarladı: "Aklın ve solduyunun önüne çekilen seddin önümüze yığdığı cürufla cebelleşiyoruz hâlâ. Din savaşın haklı nedeni gibi sunulabiliyor insanlara pişkince ve yeniden kabul görüyor. Öyleyse yeniden yazmalı, yeniden anlatmalı kötülüğün araçlarını. Yazmalı, okumalı ve şiirden vazgeçmemeli." O anda bir haiku dizesi çaldı zihninin kapısını. Çantasında haikuları için ayrıca bulundurduğu küçük defteri çıkarıp hayalindeki haikuları yazan Çinlinin öğle vakti uzandığı söğüt gölgesinden göle bakarken fısıldadığı üç dizeyi, 5-7-5 hece düzeniyle deftere kaydetti ve sonra havadar adımlarla parkın girişine doğru ilerledi. Geçidin sağ yanında durmuş baloncuyla konuşan uzun saçlı derbeder adamı demin de banklardan birinde görmüştü; Gıcık'tı, baloncuya balonlarının hepsini birden satın almak istediğini söylüyordu. Çocuğun bu istekle mahzunlaştığını fark eden Berhiya Hoca cevabı merak ederek durdu.

Baloncu çocuk, "Abi birkaç tanesini bırak be!" dedi.

"Olmaz öyle şey" dedi Gıcık. "Ya hepsini alırım ya hiçbirini..."

Çocuk bocaladı. Bir banklara baktı, bir elindeki balonlara. Hepsini şimdiden satarsa akşam eve gidiş saatine kadar aylak aylak ne yapacağına karar vermeye çalışır gibiydi.

Profesör onun "hayır" demesini istedi. Tam çocuğa doğru yüreklendirici bir adım atmış, ağzını açıp, "Bana dört balon verir misin çocuğum?.." diyecekken; Gıcık'ın, "Şaka yaptım şaka!" dediğini duydu; gözlerinde bir öfke kıvılcımı çaktı.

"Hadi eyvallah!" dedi Gıcık, baloncu çocuğun şaşkın yüzüne bakıp sırıtarak. Profesöre çatık kaşlı bir selam sarkıtıp uzaklaştı. Birkaç adım sonra durdu; elini saçlarının arasına daldırıp başını sıvazladı ve o kısacık kararsızlık anından sonra dönüp yeniden parka girdi. Kör'ün yanından sebebini sadece kendisinin bildiği bir sırıtmayla geçerken, "N'aber Kör?" diye takıldı ona; değneğine bir fiske vurdu ve kutuya cebindeki bozuk paraları bıraktı.

Kör taklidi yapan Kör, gidenin arkasından başını çevirmezdi. Yola bir teklik fırlatıp beklemeye koyuldu. İlk Kim Alacak oyunu, en sevdiği park eğlencelerinden biriydi.

Tuzak

Gıcık, parka girip Kör'ün önünden geçtikten sonra sağa doğru kıvrılan parke taşlı yolda amaçsızca yürümeye başlamıştı. Banklardan birinde biraz daha vakit öldürmek olabilirdi aklından geçen. O sırada kol kola üç kişi karşıdan ona doğru gelmekteydi. İçlerinden biri, az önce Patyus'un Cem'e gösterdiği şu beyaz elbiseli adamdı. Uzun boylu, göbeği pantolon kemerinden taşmış ablak yüzlü biriyle; kısa boylu, sıska, tedirgin bakışlı öbürünün ortasında, adımlarını isteksizce atarak, iki yandan koluna girmiş bu adamlar onu istemediği bir yere doğru zorla götürüyormuş gibi belli belirsiz hissedilen bir dirençle yürüyordu. Gıcık ağzında yanmamış sigarasıyla zınk diye önlerinde durdu.

"Ateş var mı birader?" diye sordu iriyarı olana.

"Yok!" dedi karşıdaki kabaca, durmaya niyetleri yoktu.

Gıcık, yürüyüp gitmek yerine adamın ağzındaki sigarayı başıyla işaret edip, "Şundan yakayım o zaman" diye ısrar etti.

"Yok dedik ya kardeşim!" deyip yoluna devam edecek oldu adam; ama kısa olanı, Gıcık'ın halinde tavrında onu çileden çıkaran bir şey buldu herhalde ki öne çıkıp hasmı belleğine bir omuz atarak, "Hadi git, almayayım ayağımın altına!.." diye diklendi.

Bunun üzerine sol kolu serbest kalan beyaz elbiseli adam, öteki kolunu da bir silkeleyişte kurtararak geldikleri yönde kaçmaya başladı. Kısa adam sunturlu bir küfür eşliğinde ceket cebinden silahını çıkarıp, elinden kaçırdığı avının arkasından bir el ateş etti. Gıcık önüne durduğu irikıyımdan çenesine bir yumruk yediğinde, beyaz elbiseli adam kaçmayı sürdürüyordu. O sırada hayalindeki poker partisini çoktan bitiren Yavuz Bey, üstüne doğru sekerek koşan beyaz elbiselinin yüzünde ipi göğüslemeye çalışan bir kısa mesafe koşucusunun gerginliğini gördü. İlk kurşun ayağını sıyırmıştı adamın, ikincisi sırtına saplanınca bir feryatla boylu boyunca yere kapaklandı.

"N'aptın lan! Öldürdün mü yoksa herifi?" diye bağırdığı duyuldu irikıyımın. İki haydut, anlık bir şaşkınlıktan sonra hızla kaçmaya başladı.

Cem, varlığında belaya çekildiği Tanrı vergisi bir uğursuzluk taşıyıp taşımadığını kendi kendine sora sora yerde kıpırtısız yatan adama doğru koşmaktaydı. Patyus, öne doğru devriliverecekmiş gibi sallanarak ardı sıra geliyordu. İlk silah sesinde koltuğunu terk edip balkona koşan, ikincisinde ise telaşla telefona sarılıp ambülans çağırdıktan hemen sonra bir de semt karakolunu arayıp olayı haber veren Saygın Bey, ayağında terliklerle merdiveni paldır küldür inmeye koyulmuştu. Baloncu çocuğu yüzüstü bırakan Gıcık'ı parka girdiği andan itibaren çatık kaşlarla göz hapsine alan Berhiya Hoca hayretle başını iki yana sallamaktaydı. Atıfet Hanım, minik bir şoka girerek ayakta öne arkaya sallanmaya başlamışken, kolundan mısırcının yakalaması sonucu ayakta kalmayı başarmıştı.

Her zamanki yerinde istifini bozmadan oturan Kör'ün önünden koşarak geçen haydutlar, duvardan atlayıp kestirme yoldan caddeye doğru kaçtılar. Kör, irikıyımın sıska olana, "Mahvettin bizi Tetik!" dediğini duydu. "Uzatma!" diye hırladı Tetik. Kimse peşlerinden koşmaya cesaret edemedi.

Eski kulağı kesiklerden Kör, bundan sonra olacakları az çok bilirdi. Polisler gelmeden tüymek için yerinden kalktı. Telaşını belli etmeden oturağını koltukaltı etti; her türlü sakınımı boş verip demin fırlattığı tekliği düştüğü yerden aldı; tezgâhı boynunda, değneğiyle taşlara vura vura ilerledi ve mahalleye açılan aralıktan süzülüp olay yerini terk etti.

İkinci Bölüm

Bay Muamma'nın Kırık Aynası

Sıradan bir ölüm

Sokak lambaları yanalı saatler olmuş. Açık pencereden içeri caddenin sesleri doluyor. Büronun bir zamanlar en gözde eşyası olan tavan pervanesi, Cem dedektiflik hayalini terk edeli beri cezaya bırakılmış ordu malı gibi mahzun ve tozlu sarkıyor tavandan; onun yerine ayaklı bir vantilatör düşük ayarda vızıldıyor. Duvarda, *Büyük Uyku* filminden alınma bir karede Dedektif Marlowe, unutuluşu içine sindirememişçesine hüzünlü bakışlar atıyor içeriye. Taksim Sıraselviler Caddesi'nde köhne bir hanın dördüncü katındaki bu avukatlık bürosuna Cem'in oyun sahası demek daha doğru ise de bu akşam olağandan farklı bir görüntü var içeride, Cem Beyoğlu masasında

dosyalara gömülmüş saatlerdir çalışıyor. Halbuki daha dün öğleden sonra saat üç sularında büronun kapısı buzlu camın ardındaki iki siluet tarafından tok tok tok çalınmadan önce mutlu bir avareydi. Koltuğunda kaykılıp ayaklarını sehpaya dayamış, zihnini de çizgi roman dedektifi Julia'nın en yeni macerasının peşine salmıştı. O saat için bir randevusu yoktu, hatta haftalardır kimseye randevu vermiş değildi. Kapıya sabırsızca iki kere daha tok tok tok vurulunca, ayaklarını sehpadan indirip, "Kim o?" diye bağırmıştı; sanki orası avukatlık bürosu değil de kapısında "yabancılar giremez" yazılı bir özel mülkmüş ve Cem de o mülkün bekçisiymiş gibi.

Cem'in daha önce görmediği iki ziyaretçiden biri Nesrin Bozal'dı. Nesrin Bozal, ömrünün sonbaharına adım atıncaya dek baba mirasını hovardalıkta saçıp savurduktan sonra kapıldığı ve fakat hüsranla sonuçlanan büyük bir aşkın ardından, durulup evinin kadını olmaya karar verdiği yanlış bir zamanda iki çocuklu dul bir tüccarla evlenmişti. Çanak çömleğin havada uçuştuğu dört yıllık bir evliliğin sonunda kocası hanım hanımcık bir tazeyle kaçınca, o da eski kocasına beslediği hınçla bastığı yeri sallayan, bencil, alkolik bir kadına dönüşmüştü. Şimdi yeniden, annesinin ondan zamanında kaçırıp biriktirmeyi başardığı parayla gününü gün ediyor, genç adamlara düşkünlüğüyle eş dost çevresinin çenesini yoruyordu. Kapıda onun yanında eller cepte dikilen Sermet de bu genç adamlardan biriydi; esmer, ince uzun, yakışıklıca olsa da ilk bakışta insanda ilgi uyandırmayan, sinik bir tipti.

Nesrin sorgu suale meydan vermeden Cem'i hafif bir omuz darbesiyle ittirerek içeri daldı ve masanın önünde duran iki koltuktan birine hışımla oturdu. Cem, kadının kısa eteğinin sıyrılmasıyla ortaya çıkan tombul baldırlara, o baldırlardaki daha önce hiç görmediği kadar fırlak mavi damarlara şaşkınlıkla bakakaldı. O arada genç adam hâlâ Cem'in sıcaklığını taşıyan öteki koltuğa geçip yerleşmişti bile. Minderdeki kurabiye kırıntılarını görmemiş ya da görmüş fakat aldırış etmemişti. Elleri hâlâ ceplerinde olduğu için pantolonunun önü yırtılıverecekmiş gibi gergindi.

Ne içerlerdi?

"Çay olsun!" dedi Nesrin ikisi adına.

Çaycının düofonu yine bozuk olduğu için Cem merdiven korkuluğundan sarkıp helezonun dibine doğru seslendi:

"9 numaraya iki çay, bir kola!"

Nesrin kendini tanıtıp Cem'i ne yoldan bulduklarını anlatarak girdi konuya. Bu arada, bedenini sıkı sıkıya saran askılı bluzunun yakasını göğüs ayrığı hizasından tutup tutup çekiyor, böylece serinlemek şöyle dursun daha da terliyordu. Nesrin'in annesi Cem'in annesini tanıyan bir başka anneden almıştı büronun adresini ki Cem'e kalırsa kesinlikle hayra yorulacak bir durum değildi bu.

"Size nasıl yardımcı olabilirim?"

"Bir avukata ihtiyacımız var" dedi Nesrin, sigara ve alkolden tarazlanmış sesiyle. Cem'e söz konusu sıfatı yakıştıramadığını ima eden bakışlarla büroyu gözden geçiriyordu.

"Hanımefendi, ben bir avukatım; ama sizin aradığınız avukat olmayabilirim" dedi Cem. Hemen gitsinler istiyordu, çayları o içerdi.

Hanımefendi pes perdeden kıkırdadı. Hemen pes edecek karakterde olmadığını açığa vuran bir edayla arkasına yaslanıp tek ayağını sallarken ağzında yarım gülümseme, gözlerinde alaycı bir küçümseme, bir Cem'e bir koltuğunda daha da sinik oturan Sermet'e bakıyordu.

"Adınız Nermin'di değil mi?"

"Hayır Nesrin, Nesrin Bozal! Demin de dediğim gibi, hukuki bazı meselelerimi çözüme bağlayacak iyi ve güvenilir bir avukat arıyorum. Bugüne kadar bir sürü avukata etekler dolusu para akıttım; ama sonuç sıfıra sıfır, elde var sıfır."

"Nesrin Hanım, sizi anlıyorum" dedi Cem ve sesine çok önemli bir konuya parmak basma fırsatı yakalamış korsan bir açıkoturumcunun heyecanını katarak sürdürdü: "Hukuk evrenseldir. Türkiye hukuku ise bu evrensel hukuktan bir sapmadır. Ama bunun üzüntüsüyle kendinizi yıpratmayınız diye söylüyorum; dünya yüzünde bu sapmalardan mebzul miktarda var; hak hukuk denilen gak guk her an, bilemediniz her salise gezegenin her bir yerinde ayaklar altına alınmakta, ezilip yok edilmekte, hatta biliyorsunuzdur ya ben yine de hatırlatayım; şuracıkta, az ötemizde, doğumuzda, güneydoğumuzda, Lübnan'da, Irak'ta çiğnenip geçilmektedir; fakat buna rağmen, yine

kendinizi harap etmeyesiniz diye ekleyeyim: bu "kocaayak"ların sandıkları kadar güçlü olmadıklarına dair inancımızı; günün birinde biz zencilerin, düzene işçi, aşçı, bekçi, polis, memur, mimar, asker, doktor, öğretmen, avukat, mali müşavir, muhasebeci vs devşirilenlerin muhteşem bir kalkışımla 'dünyanın bütün ezilenleri adına' diyerek ayaklanacaklarına dair umudumuzu yitirmememiz gerek. En azından ben böyle yapıyorum ve işte hanımefendi, elimde kalan tek şeyin de bu umut olduğunu ve umudum oldukça da kendimi yenilmiş saymadığımı, sizin gibi hoş sohbet ve zarif hanımefendilere dahi fırsat buldukça tekrarlıyorum." Kalın gözlük camlarının ardında küçücük görünen çipil mavi gözlerini iyice belertip ağzını da köpürtmüştü ki Nesrin Hanım'ın daha sonra annesinin eş dost ve ahbaplarına hakkında vereceği delilik raporu vicdanını sızlatmasın. Ne var ki sinek şaplağını eline alıp arkasına yaslandığı anda Zirzop Ali'nin yanı başında dikildiğini, siparişi bıraktıktan sonra gitmeyip elindeki boş askıyı sallayarak ve sırıtarak ona bakadurduğunu fark etti. Cem de ona baktı, "ne var?" gibilerden.

"Markaları şimdi mi alayım Cem abi" dedi Zirzop.

Evet hayatın gerçekleri arasında marka diye bir şey vardı. Çay alıyor marka veriyordunuz; ama onları verebilmek için önce sayıyla almak gerekiyordu, bunun için de para lazımdı ki o da Cem'de pek bulunmazdı.

"Kalmadı, yarın veririm."

"Canın sağ olsun Cem abi" diyerek ve yüce gönüllülükten şişinerek gitti Zirzop.

Yeni bir sigarayı yarım gülümsemesinden vazgeçmeden etli dudaklarının arasına yerleştiren Nesrin, gergin gençten ateş bekleyerek arkasına yaslanmıştı. Sermet pek oralı değildi. Cem masasının üstünden uzanıp Nesrin'in sigarasını yakarken ikisi arasında en az yirmi yıllık yaş farkı olduğunu düşündü. Kadın nasıl yağ bağlamış, kat kat gıdı yapmış, yüksek tansiyonlu, gürültüyle nefes alan ve hırlayan biriyse, adam o ayarda kendinden caymış ve aldırışsız bir görüntü veriyordu; yüzü mezara yeni girmiş gibi içe doğru gerilmişti. Biçimi ne olursa olsun sonunda ana-oğul ilişkisine çıkacak bir beraberlikti Cem'e kalırsa; ama Sermet'e acımıştı çünkü şefkatsiz biriydi ana-ka-

dın. Nitekim sözü alıp, davalara konu olan özel meselelerini en ufak bir bir ayrıntıyı esirgemeden rahat rahat anlatırken eşlikçisinin konumunu da açık etmekte sakınca görmedi: "Biz sevgiliyiz." Daha doğrusu bir zamanlar sevgiliymişler de Sermet onu sayısız kereler aldatmış da Nesrin kırılan gururunu onarmak için artık onunla yatmıyormuş; ama öteki hâlâ arada bir yanına gelip ona sırnaşıyormuş da derken, Cem maruz kaldığı bu yarı pornografik yayından ötürü azap içinde ayağa fırlayıp markasızlığını ve parasızlığını da o anda tamamen unutmuş olarak kollarıyla masaya abandı ve:

"Hanımefendi" dedi hiddetle, "oldukça yorucu bir gün geçirdim. Bir an önce işimize baksak iyi olmaz mı?"

Şimdi işine bakıyordu işte. Üç klasör dolusu dosyada, Nesrin'in eski kocasıyla arasında bitmeyen mal paylaşımından doğan davaların ve avukatlar aracılığıyla birbirlerine kurdukları yasal kumpasların arapsaçı dolaşıklığında resmi evrakı vardı. Cem'in geceki aile ziyareti sırasında konuyu açtığı emekli sorgu yargıcı babası da zaten fırsatı tepmeyip, "İstanbul'da hiçbir avukatın gözleri parlamaz böyle bir işe" diye fikrini belirtmekte gecikmemişti, "yoksa niye sana gelsinler ki?"

Daha önce sayısız avukatın elinden geçmiş dosyalara, Nesrin'in büroyu da günlerce kaplayan ağır parfümü sinmişti. Cem pencereleri kapatıp jaluzileri indirdi, zihnini dinlendirmek için dedektif Julia'nın yeni serüvenini eline alıp koltuğa kurulduysa da kendini hikâyeye veremedi bir türlü. Julia'nın koca kafalı beyaz kedisi de zaten bir önceki huzursuz gecenin etkisiyle ha bire hırlayıp tıslamaktaydı. Telefon da o sıra çaldı işte.

"Ben Gencer" dedi ses karşı taraftan. Çıkaramadı Cem, hangi Gencer'di bu?

"Gencer Müderrisoğlu. Hani parkta vurulan adam vardı ya... Adam öldü moruk, bir hafta önce... Ara demiştin ya aradım işte!"

Beyaz elbiseli adam. Ölmüştü demek.

"Sen nerdesin şimdi?"

"Evdeyim, içiyorum moruk, hiçbir yere kıpırdayacak halim yok. Ara demiştin ya, aradım işte..."

"Tamam tamam iyi yaptın. Sen orada kal. Bana adresi ver..." demesine kalmadan Cem'in çat kapandı telefon.

Büroyu kapatıp Sıraselviler Caddesi'nden evine doğru Çukurcuma yönünde yürümeye başladığında ortalık enikonu boşalmıştı. İnsanın gece yarısından sonra burada tek başına yürümesi için ya çok cesur ya çok sarhoş ya da Cem gibi yitirecek bir şeyinin olmadığını düşünmesine yol açan bir ruh haline kapılmış olması gerekirdi. Hele o günlerde. O günlerde, şehrin kalabalık caddelerinde olsun, tenha ara sokaklarında olsun pusu kurmuş bekleyen tehlikeye karşı halk maddi, manevi, batıl her türden silahı kuşanmaktaydı. Av kültürü güvensiz bilinçlerde yeniden hızla yeşeriyordu. Küçücük çocuklar gasp ve darp kelimelerini bir daha unutmamak üzere defterlerine yazdılar. Haydutlar bir mutasyon sonucu birdenbire orada burada belirmiş canavarımsı varlıklarmış gibi, onların dolayımında kotarılan yepyeni bir dehşet dilden dile dolaştırılıyordu. Anlatıla anlatıla gövdeleniyor, şehrin havasında yoğuşa yoğuşa kesiflik kazanan sersemletici bir gaz gibi genleşmesini sürdürüyor ve alınan her solukla bünyelere sağlamca yerleşiyordu. Özel güvenlikçi çalıştıran sitelerde hatırı sayılır bir istihdam artışı olmuştu. Özel güvenlik şirketlerinden yetkililer, basında görüşlerine en çok başvurulan kişiler arasında ilk beşe girdiler. Sıradan ahali de olanca yaratıcılığını kullanarak canavarlara karşı görülmedik çareler üretmeye vermişti. Canavarlarla henüz bir tecrübe yaşamamış olanların bile neredeyse mahcup bir sesle hiç değilse önlemler konusunda vereceği bir iki öğüdü mutlaka bulunurdu. Bütün bunların üstüne Emniyet Genel Müdürlüğü, önceki sene ülkede her kırk saniyede bir cana mala saldırı suçu işlendiğini ilanen duyurunca basın-yayın da hiçbir fedakârlıktan kaçınmayarak konuyu her dem en ürkünç anlatımlarla taze tutmuş, böylece yıldırı ve panik havasının büyükşehirlerde dalga dalga yayılmasına mütevazı katkısını yapmıştı. Duruma bakılırsa, her an her yerde birileri tarafından maddi varlığımız gasp edilebilir, darp edilebilirdi. Ölebilirdik de. O zaman haber olurduk; o da vukuatın harcıâlem bulunmaması şartıyla.

Gerçi bu olağanüstü suç artışını polisin üç yıldır AB uyum yasalarına karşı uyguladığı pasif direnişe bağlayanlar da olmuştu orada burada ne var ki sesleri pek duyulmamıştı. O günden aşağı yukarı bir yıl sonra Emniyet'in, AB'ye uyum yasaları nedeniyle yitirdiği izinsiz arama yapma, doğrudan ve duraksamadan ateş etme gibi bazı yetki-

lerini yeni "Polis Vazifeleri ve Salahiyetleri Yasası"yla tekrar elde ettiğini görenler aynı iddiayı yeniden dillendirdilerse de korkarak yaşamaktan bıkan büyük çoğunluk, duymamış gibi yapmayı yeğledi. Mayk Hammer romanlarının yeniden hatırlanıp pazara sürülmesi de tam o sıralara denk gelmişti; ama 1940'ların sonuna doğru New York'ta mafya ile bürokrasinin ortaklaşa yarattığı suç bataklığında debelenen bu kabadayı dedektifin serüvenleri, en beterinden suçlara zaten burnuna kadar batmış halk arasında eski itibarını yakalayamamıştı. En son, Kemal Tahir'in New York haritasını önüne açarak uydurduğu esaslı bir Mayk Hammer macerasını okuyan Cem ise yazarın bu işi bu kadar ustaca kotarmasına hayran kalmıştı.

"Ama zaten" dedi Güler'e kafede, "Mayk Hammer tipinde erkekler dünyanın her yerinde aynı şekilde tokat atar, aynı şekilde küfreder, aynı şekilde sevişir ve aynı şekilde..."

"İşer" dedi Güler, bira müptelası bir müşteriyi göstererek. Adam çapraz adımlarla WC yazan kapıya yönelmişti.

Çukurcuma'ya giden yola sapar sapmaz arkasında ayak sesleri duyan Cem, annesi Marmelat'ın gayet yerinde uyarılarını hatırlayınca, dönüp bakmadı geriye. O ana uygun altın değerindeki bir Marmelat sözü şöyleydi: Sakın korktuğunu belli etme yoksa haydut psikopatlaşabilir. Annesi daha o sabah, kırk yıllık bir ahbabının başına gelen faciayı anlattıktan sonra "Ah bizim gençliğimizde İstanbul neydi?" konulu ağıta içli bir geçiş yaparak Cem'i bir saat daha kahvaltı masasında tutmayı başarmıştı. Söz konusu ahbap, Moda gibi Kadıköy'ün en cilalı semtlerinden birinde bir sokak arasında aniden ortaya çıkan üç gencin saldırısına uğramış, gençler kadının karnına kırık şişe dayayıp çantasını istemişler, kadın çantayı karşı koymadan verince de bu kez direnmemekle oyunbozanlık yaptığına sinirlenmişçesine yüzüne tokat, sırtına da tekme atmışlardı.

"Histerik gibiymişler CEM" dedi Marmelat, sanki karnına kırık şişe dayanan kendisiymiş de o anı yeniden yaşıyormuş gibi yüzü acıyla buruşmuştu.

"Gıptanın beslediği nefret, hanım... olacağı buydu" diyerek kumandayı avuçlayan babası, televizyonun sesini sevgili hanımını bir sinir krizinin eşiğine getirmeyecek kadar açıp dikkatini haftanın maç

özetlerine vermiş, annesinin sessiz kalıp önündeki ekmek kırıntılarını işaretparmağının ucuyla tek tek toplamaya başlaması üzerine sözü ortada bırakmaya kıyamayan Cem de, "Doyurulmamış arzunun haklı hasedi; başıboşluğun ve yoksunluğun doyumsuz hıncı da diyebiliriz" diyerek mutfağın havasını biraz daha soğutmuştu.

Eve yaklaştıkça adımlarını sıklaştıran Cem bu arada Gencer'in telefonda verdiği haberi düşünüyordu. Gencer'e –namı diğer Gıcık– telefon numarasını parktaki olayın sonrasında tanık olarak gittikleri karakolda vermişti. Ertesi gün, "parkta güpegündüz dehşet" yorumuyla yapılan gazete haberinde, ağır yaralanan Enver Sözen adlı kişinin Taksim İlkyardım Hastanesi'nde ameliyata alındığını okumuş, bir süre evin içinde kararsız dolandıktan sonra nihayet olayı unutmaya karar vermişti. Keşke aramasaydı Gencer, diye düşünüyordu şimdi dış kapının anahtarını kilide sokarken; ama madem aramıştı, o halde, dedi, demir kapının ağır kanadını iterken, ben de yarın erkenden ilk iş olarak hastaneye gider bir bakarım duruma. Girişteki otomata bastı. Çıplak ampulün cılız sarı ışığıyla aydınlanan sahanlıkta, tırabzanının ahşabı eskimiş, mermerinin perdahı aşınmış merdivenin ilk basamağına adımını atar atmaz burnuna tanıdık bir koku çarptı. Serüven çağrıştıran, eski, tekinsiz bir kokuydu bu. Evinin kapısından bu kokuyla girdi. Burnunun kılavuzluğunda yeniden kararını düşünmek üzere doğruca kanepeye uzanıp beyaz tülü battaniyesini yaz sıcağına rağmen beline kadar çekti ve gecenin seslerini dinlemeye koyuldu. Komşu apartmanlardan birinden ara ara gelen otomatiğin sesi, çalışan bir kaynak makinesinden çıkan sese benziyordu. Bir araba park edildi. Bir uçak geçti şehrin üstünden. Park edilen otomobilin kapısından çıkan çarpma sesi uçağın gürültüsüne karıştı. Sokak köpekleri uzaktan uzağa havlıyordu. Bu kesik kesik sesler bir süreliğine durduğunda kentin uğultusu tanımadığı, başka hiçbir sesle eşleştiremediği yabanıl bir hayvanın dinmeyen homurtusu gibi geliyordu kulağına. Televizyonların yaz günü açık pencerelerden dışarı taşan sesleri bu homurtuyu çoğaltıyor, besliyor, onu artık havanın ta kendisiymiş, olması gerekenmiş gibi duyumsatıyordu. Faik Paşa Yokuşu'ndan gelen geçenin anlaşılmaz konuşmaları çalındı kulağına. Haliç tarafından, tersanenin oralardan gelen bir

gemi düdüğü duyuldu. Yan dairedeki komşunun kafeslediği muhabbetkuşu felçli bir ayak gibi aralıksız tıkırdayıp duruyordu. Varlığını bir an olsun unutturmayan bende. Aynasına bakıp konuşan kafes güzeli; köle bir kuş...

"Kuş ilenir mi?" diye zihni bir soruya atladı Cem'in. Sesleri bir süre unutup sadece kuşun tıkırtılarını dinlemeye verdi kendini. Derken, şehircek bir savaşın orta yerindeymişiz gibi birden bir bombardıman fırtınası başladı. Beşiktaş'a doğru Boğaz manzarasını çoğunluğa kapatan lüks otellerin birinden peş peşe üç ayrı noktadan fırlatılan havai fişekler amansızca şehrin göğünü dövmekteydi. Sindikleri köşelerde uykularından uyanan kargalar hep birden delice gaklamaya koyuldu. Cem yattığı yerden onların sürüler halinde bir havalanıp bir konduğunu görür gibi oldu. "Evet" diye kestirip attı, "kuşlar ilenir". Karşı apartmanın çatısında martılar da huzursuz, kona kalka, çığlık çığlığa bir protesto tutturmuştu. Sonra başladığı gibi birdenbire kesildi bombardıman ve Cem beş hafta önce beyaz elbiseli adamın da vurulduğu gün parkı ayağa kaldıran o soysuz havai fişek gösterisinin silik anısını belleğinden çıkarıp bir kez daha düşünmemek üzere verdi kararını. Hastaneye gidecekti.

Ertesi sabah erkenden açtı büroyu. Vantilatörü çalıştırdı. Jaluzileri yarıya kadar açtı. Marlowe'un duvarda eğrilmiş fotoğrafını düzeltti. Masayla sehpanın tozunu aldı. Sonra Zirzop'un getirdiği duble çay ve tostla kahvaltı ederken korkunç Nesrin'in masada bekleyen dosyalarına uzun uzun baktı. Mali durumunu çarçabuk gözden geçirirken bir sonraki ayın kira tutarını mahkeme masrafları diye kopartttığı paradan düştü. Adli tatil biter bitmez ilk celsede sonuçlanacağını umduğu kıytırık bir icra davasından eline geçecek parayla bir ayı daha borçsuz atlatabileceğine iyice emin olduktan sonra nihayet çocukluk arkadaşı Oktay Palamut'u aradı. İşi mafyanın gayri menkul ve arazi davalarını çözüme bağlamak olduğu için kilit noktalarda iş bitirici pek çok isim tanırdı Palamut. Ondan Sarıyer Emniyet Amirliği cinayet biriminde görevli bir polisle görüşme ayarlamasını istedi. Palamut beş dakika sonra telefon edip öğlen birden önce Emniyet'te olmasını söyleyince kapıya "bugün dönmem" yazılı bir not iliştirdi ve önce hastaneye sonra Emniyet'e gitmek üzere yola çıktı.

Sıraselviler Caddesi'nin kalabalığında, karşıdan gelen insan seline göğsünü siper ederek, itile kakıla, kıvrıla büküle ilerleyip Taksim İlkyardım Hastanesi'ne varmayı başardığında bu kez kaldırıma taşan bir ziyaretçi kalabalığını yarıp geçmesi gerekti. Hastane avlusuna geçit veren kapının iki yanı çiçekçilerle çevriliydi; bütün çırpınmaları, hastanın yanına eli boş gidip gitmemeyi son ana kadar tartan gariban ziyaretçilerin vicdanlarına son bir kez dokunabilmek içindi. Bir şopar aniden önüne fırlayıp mezarlıktan yürüttüğü çiçeklerle yaptığı demeti satın alması için yalvardı. Aldı Cem, çocuğun eline bir beşlik tutuşturduktan sonra demeti girişteki güvenlikçiye uzatıp yoğun bakım ünitesinin yerini sordu. Güvenlikçi çiçeği istemedi; yoğun bakım ikinci kattaydı. Cem merdiveni çıktı. Çiçeği bu kez de danışma masasını bekleyen hemşireye uzatıp meramını anlattı. Yaka kartında Aysel yazan hemşire çiçeği aldıysa da Cem'e pek yüz vermedi. "Bu konuda konuşmaya yetkili" değildi. "Öncelikle" servis şefi Dr. Kenan Bey'i görmesi gerekirdi. "Koridorun sağındaki üçüncü kapı" dedi kelimeleri yayarak, "ama doktor bey ameliyatta, beklemeniz lazım..."

On dakika sonra, üstünde yeşil ameliyat önlüğüyle koridorda beliren doktor, kendisine rapor veren Aysel hemşireyi yarım kulak dinlerken Cem'i tepeden tırnağa süzdü. Yanına gelince yorgun bir sesle içeriye davet edip masasının önündeki koltuklardan birini gösterdikten sonra birisiyle –muhtemelen karısıyla– iki üç dakikalık bir telefon konuşması yaptı. Etiketsiz bir şişeden bardağına doldurduğu renksiz sıvıyı tek yudumda içtikten sonra arkasına yaslanıp, "Yorucu bir gündü" dedi. Soğuk, kesip biçen bakışlarla meselenin ne olduğunu hatırlatmasını rica etti Cem'den. Cem geliş nedenini açıklarken o kalkıp lavaboda ellerini ovuştura ovuştura uzun uzun yıkadı.

Doktor, Cem'e ayırabildiği çeyrek saatte Enver Sözen'den "hasta" diye söz etti; konuşurken dudakları gülümser gibi geriliyordu. Cem de ona gülümsüyordu başta. Neden sonra doktorun gerçekte gülümsemediğini, bunun rahatlamak için yaptığı bir çeşit tik olduğunu anlayınca sadece başını sallamakla ve cümlelerin arasına girip soru sormakla yetindi.

Hasta, temmuz ortasında biri ciddi iki kurşun yarasıyla getirilmişti hastaneye. Sol arka omuzdan giren kurşun, biraz geç kalınsa kalbe

ilerleyip ölümcül olabilecekken tam zamanında yapılan başarılı bir ameliyatla çıkarılmış ve tehlike önlenmişti. Ameliyatın ertesi günü hasta normal koğuşa alınmıştı; zira orası küçük bir hastaneydi, yoğun bakım ünitesindeki yatakları mümkün olduğunca çabuk boşaltmak zorundaydılar ve zaten hasta da hayati tehlikeyi atlatmış olduğu için bunu yapmakta sakınca görmemişlerdi. Fakat hastanın birkaç gün sonra aniden komaya girmesi şaşırtıcıydı tabii. Bu beklenmedik olaydan sonra hasta yoğun bakımda bir buçuk aydan fazla kalmış ve ne yazık ki iyileşme göstermeyerek ölmüştü.

Hastanın maktule dönüştüğü bu evrede bir olağandışılık bulmamışlar mıydı acaba?

Hayır, dedi doktor rahat bir tavırla. Dışarıdan kişilere acayip görünebilirse de hastane personelinin yabancısı olduğu bir durum değildi bu. Kendisi bazı hastaların iyileşmeye karşı ciddi direnç gösterdiği vakalarla daha önce de karşılaşmıştı. "Hastanemizin ihmali" kesinlikle söz konusu değildi. Doktor ayrıca ve altını çizerek, hastanın sosyal sağlık güvencesi olmadığı için ameliyat ve bakım masraflarının hastane tarafından karşılandığını belirtti. Cem'in sorusu üzerine de hastanın bedeninde bazı ufak tefek yara izlerinin bulunduğunu ekledi: "Bıçak yarası filan gibi". Ciğerleri de çok yorgundu. Yüzü ve iç organları uzun süre ruhsal acı çekmiş birinin belirtilerini veriyordu.

Cem, doktorun yanından ayrıldıktan sonra üstünde "Yoğun Bakım Danışma" yazan masanın önünde en beyefendi duruşuyla tekrar saf tuttu. Asık suratlı Aysel hemşire oralı olmadan kayıt defterine inatçı bir sabırla bir şeyler karalamaktaydı. Cem'in kararlı bekleyişinden ödün vermeyişi karşısında pes etti ve "Kenan Bey'le konuştunuz değil mi?" dedi sonunda, daha ne istiyorsunuz gibilerden.

Cem, serbest meslek erbabı cazip erkek kılığında, oturaklı bir sesle söze başladı:

"Aysel Hanımefendi" dedi, çipil mavi gözlerini kalın gözlük camlarının gerisinden kadının gözlerine daldırmaya gayret ederek, "Enver Sözen'in durumunu biliyorsunuz; bu koca şehirde kimi kimsesi olmayan bir adamdı. Bendeniz, avukat Cem Beyoğlu, yaralandığı gün tesadüfen olay yerindeydim. Her şey bir anda olup bitti. Şimdi

düşünsenize; bu talihsiz adamın belki de memleketinde yaşlı mı yaşlı, oğlundan haber bekleyerek bir başına ömür tüketen zavallı bir anacığı var ve işte ben, o gün orada olup da Enver Bey için bir şey yapamayan herkesin vicdan borcu adına o anneyi bulmak istiyorum, hiç değilse."

Aysel hemşire, ben bu martavalı yutmam dercesine başını iki yana sallayıp dudak bükerek güldü. Yine de zahmet edip klavyede bir iki tuşa bastı, bekledi, beklerken gözünü monitörden ayırmadı ve sonunda gaipten gelir gibi boğuk ve aldırışsız bir sesle okudu:

"Enver Sözen. 1960 doğumlu. Adana ili Osmaniye nüfusuna kayıtlı. Anne adı Şirine, baba adı Hasan. Bekâr."

"Bu kadar mı?"

"Nüfus cüzdanında bunlar yazılıydı."

"Üzerinde taşıdığı özel bir şey yok muydu getirildiğinde? Bir mektup mesela, arkası yazılı bir fotoğraf ya da anlamlı bir aksesuar filan..."

"Üstünden çıkan özel eşyalar polise teslim edildi. Zaten ben o gün izindeydim. Hastayı ertesi gün gördüm."

"Arayan soran?"

"Olmadı; ama her hafta başı kocaman bir demet çiçek geldi hasta adına."

"Ah, şahanesiniz" dedi Cem, "böyle olağanüstü bir belleğe sahip olduğunuz için sizi kutlarım. Peki kimden geliyordu çiçekler, biliyor musunuz?"

"Yolun karşısındaki çiçekçiden" dedi Aysel hemşire, laubalilikten hoşlanmam edasıyla. "Onlara sorun!"

Çiçekçi altı aylık ödemenin peşin yapıldığı siparişi zorlanmadan hatırladı. Müşteri tercih belirtmemiş, "Her hafta bir demet" demişti yalnız. Çiçekçi de her hafta başı mevsim çiçeklerinden renkli demetler yapıp göndermişti hastanın odasına. "Ölene kadar" dedi sıkıntıyla. Kelini başının bir yanından öteki yanına uzun bir perçemle kapatan eski usul orta yaşlı adamlardan biriydi. Eteğine sokulmuş küçük kızıyla bekleyen tanıdık bir müşterisine tombul ve becerikli elleriyle şaheser bir glayöl buketi hazırlamakla uğraşırken birden durduk yerde kendisini o tuhaf ve tatsız olayı hatırlamak zorunda

bıraktığı için Cem'le kızgın bir tavırla konuşuyordu. Cem adamı bir süre rahat bırakmaya karar verdi, kenara çekildi ve dükkâna girdiğinden beri kendisini süzen iri zeytin gözlü küçük kıza göz kırptı.

"Adın ne?"

Küçük kız annesinin eteğini bırakıp nazlı nazlı Cem'in yanına sokuldu. Ekoseli elbisesinin göğsünde kocaman kırmızı bir kalp vardı.

"Ceren!"

Yerde bir vazoda duran orkidelerin jelatinini tutup soran gözlerle Cem'e baktı. "Orkide" dedi Cem. "Sen orkidelerin nasıl üreditklerini biliyor musun?"

Ceren kaşlarını kaldırdı.

"Bak şimdi: Çiçeklerin tam ortasında polen üreten erkek organla dişi hücreleri üreten dişi organ bulunur. Böyle, gördün mü? Çiçeklerin üremeleri için erkek organlarla dişi organların birbirlerine değmeleri gerekir; ama bunu kendi kendilerine yapamazlar. Poleni alıp taşıyacak bir böceğe ihtiyaçları vardır. Bu yüzden bazı çiçekler böceği tavlamak için dişi böcek kılığına girerler ve işte orkide de öyle bir çiçektir. Gayet çekici bir dişi böcek kılığında bekler. Erkek böcek gelir, hunisinden içeri girer ve bu sahte dişiyle çiftleşmeye çalışırken çiçeğin polenine bulanır. Çiçeğin böcek olmadığını anladığında ise hüsranla gidip bir başkasına konar ve böyle böyle orkidenin polenini konduğu bütün orkidelerin dişi organlarına bulaştırır... neyse işte... büyüyünce anlarsın. Sen kaç yaşındasın bakalım?"

"Ben çok büyüğüm, kardeşimden daha büyük."

"Pekâlâ öyle olsun. Hadi sen de bana bir hikâye anlat."

Küçük kız iki yana sallanarak düşünürken, annesi Cem'e kuşkulu bir bakışla kızını kolundan çekti. Buket de nihayet tamamlanmıştı. Çiçekçi eserine gururla, Cem'e ise belirgin bir hoşnutsuzlukla bakıyordu. Buna rağmen, siparişi veren o market çırağı kılıklı delikanlının esas müşteri değil de onun tarafından gönderilen bir aracı olduğundan kuşkulandığını saklamadı Cem'den. "Çünkü" dedi, insan sarrafı olmuş yılların esnafı havasında, "o zaman bana yüklü bir ödeme yaptıydı. Altı aylık sipariş parası neredeyse. Para onun cebinden çıksaydı, şimdiye çoktan gelip istemişti üstünü."

Cem, Sarıyer Emniyeti'ne öğle tatilinden çeyrek saat önce ulaşmayı başardı. Odasını üniformasız iki polisle paylaşan başkomiser Gürsel Aydın, kahverengi takım elbiseli, zayıf, orta boylu bir adamdı. Genç yaşına rağmen saçları neredeyse tamamen dökülmüştü. İçerideki herkese çay söyledikten sonra masasının başına geçti ve sözü dolandırmadan konuya girdi. Dediğine göre, polisin de maktule ilişkin fazla bilgisi yoktu. Hollanda'da yaşayan bir ablası olduğu biliniyordu. Bu ablaya haber gönderilmişti; ama kadın cenazeyi almak şöyle dursun, yaralıyken de kardeşinin durumuyla ilgilenmemişti.

"Zaten adam yaşamıyor gibi bir şeymiş. Ömründe tek kere bile vergi vermemiş. Hiçbir devlet kurumuyla iş görmemiş, muhtarlık kaydı yok, sosyal güvencesi yok, sigortalı olmamış, nüfus cüzdanı yenilenmemiş, vatandaşlık numarası almamış. Böyle biri nasıl yaşar, düşünsenize!" diyerek çıkmaz yol tabelasını gösterdi Cem'e.

Cem tabelayı görmezden geldi.

"Ya katiller?"

"Soruşturma sürüyor. Eşkâlden henüz bir sonuca ulaşamadık. Silahı ateşleyen Tetik lakaplı kişiyi de soruşturduğumuz çevrelerde tanıyan çıkmadı."

"Tetik mi?"

"Evet. Sakızcı duymuş; kaçarlarken ateş edene öyle seslenmiş öteki."

"Bu isim bana yabancı gelmiyor. Daha önce de duydum; ama neredendi acaba? Her neyse mafya işi mi sizce?"

"Çek-senetin adamları büyük ihtimalle. Bunlara borcu vardı herhalde şahsın; korkutmak için götürüp bir yerlerde döveceklerdi ama talihsiz adammış, kaçayım derken vurulmuş."

"Balistik inceleme yapılmıştır herhalde?"

Gürsel Aydın kısa bir tereddütten sonra cevap verdi:

"Tabanca emekli bir polise aitmiş."

"İlginç."

"İlginç mi bilmem, hangi yollardan o adamların eline geçmiş silah, orası muamma. Silahın sahibi polis üç yıl önce öldüğüne göre kullananın o olmadığı kesin."

Gürsel Aydın son kelimelerinde ayaklanmıştı. Duvar saatine göre öğle tatili başlayalı on dakika olmuş, onun dışında herkes öğle yemeğine çıkmıştı. Cem'i kapıdan savarken, "Dikkatli olun!" diye uyardı. "Bazı insanlara bazı sorular soracaksınız. Bu birilerinin kulağına gidecek ya da gitmeyecek. Dua edin de gitmesin. Yoksa size polise davrandıkları gibi sakıngan davranmazlar. Bunu anlamanıza yetecek kadar muhakeme gücünüz olduğuna eminim."

Çoğalma

Telefonu çaldığında Aslı yatakta kıvrılmış, işsiz geçecek bir günü daha tasarlamakla meşguldü. Kahvaltıda doğa tarihi ansiklopedisinin kuşlar bölümünü okumaya başlayacak, sonra da televizyonda bir önceki bölümünü kaçırdığı doğa belgeselini izleyecekti. Sonra? Sonra... telefon çalmaya devam ediyordu. Üşenerek komodine uzanıp dördüncü çalışta açtı telefonu. Hattın öteki ucunda Cem onu Kuledibi'ndeki çay bahçesinde kahvaltıya çağırmaktaydı; kediler ve güvercinler vardı, beyaz köpek de bir turistin torbasının peşine düşmüştü.

"Olur" dedi düşünmeden, "15 dakika sonra oradayım."

Aslı ne iş yaptığını soranlara "serbest" derdi kısaca. Serbest sıfatı arkadaş jargonunda işsizle aynı kapıya çıksa da bir işyerinde sürekli çalışmamak üzere seçimini yıllar önce yapmış, sıkı sıkıya tutunduğu bu hayalinin eteğini bırakmayarak, annesinin ona bağışladığı Göztepe'deki üç oda bir salon evi kiraya verip Galata'da düşük kiralı bir çatı katına taşınmıştı. Taşınmadan önce kitaplığında yeniden okumayacağını düşündüğü ne kadar kitap varsa ayırıp bir sahafa verdi. En gerekli gördükleri dışında evin eşyasını Kadıköy'ün eskicilerinden birine üç paraya sattı ve onca yıl biriktirdiği torbalar dolusu ıvır zıvırı çöpe gönderdi. Bir tek çocukluğundan kalma topaca kıyamamıştı; topaç şimdi yeni evinde gelişigüzel bırakıldığı çay sehpasının bir köşesinde duruyor. Yeni evi, Yüksek Kaldırım'ın gün yüzü görmeyen kasvetli bir sokağında, asırlık harap bir apartmanın altıncı katında. İçi şıkır şıkır ışıklı, Sarayburnu manzaralı büyükçe bir oda ile içinde tek kişinin anca dönebildiği mutfak ve banyodan olma. Evde ne evcil

hayvan var ne bir çiçek saksısı. Canı istediğinde kapıyı çekip çıkıyor Aslı. Soran olursa da "Yalnız yaşıyorum" diyor, "kesinlikle yalnız".

Cem ile Aslı üniversite yıllarında Beyazıt'taki Çınaraltı kahvelerinden birinde tanışmışlardı. Cem Hukuk Fakültesi'ndeki sekizinci yılını sürerken Aslı Edebiyat Fakültesi'ne üç yıldır gönülsüz gidip gelen bir öğrenciydi. Aslı'nın haşarı bir kız çocuğunu andıran halleri o günlerden bu yana pek değişmedi. Aylaklığa yatkın iki kafadar sonunda iyi arkadaş oldularsa da Cem, Aslı'nın uçarı neşesine duyduğu hayranlıkla kimi zaman küçük dokunuşlarla aşk prelüdleri çalar, Aslı'nın "saçmalama Cem!" diyen bakışlarıyla karşılaşır karşılaşmaz da işi hemen şakaya vururdu. Hayatta sevdiği, görür görmez ayağa fırladığı pek az kadından biriydi Aslı. Hoşlaşmadığı insanlara göz değdirmekten bile kaçınır, sevdiklerini ise şimdi Cem'e yaptığı gibi iki yanaktan sahici öperdi. Aslı için Cem'in ne olduğuna gelince; ürkmüş de durulmuş bir ata benziyormuş o anda, öyle dedi.

"Anlamadım?"

"Hani ürkmüş atın sakinleşmeden hemen önceki anda gözünü bir usulca kapayıp açması vardır. Bütün hırçınlıklarından sonra şaşırtıcı bir şekilde o tek ve uzun göz kırpma anında sakinleştiğini görürsün onun, birden kıpırtısız kalıverir. Acayip kararlı bir dinginlik hali sonra. Öyle işte!"

"Hımm, iyiymiş..."

Hava eylül sıcaklığında ılık ve ağırbaşlıydı. Altı buçuk asırlık Galata Kulesi'nin gölgesinde, kahvelerini söylemiş oradan buradan konuşarak oturuyorlardı. Bu ikisinin en kolay yaptığı şeydir; halden anlamak ve hali konuşmak. İkisi de gerekmedikçe çalışmaz, gerektiğinde annelerinin ellerine tutuşturduğu paraları cebe atmakta beis görmezler. Sevgiyle bağışlanan bir şeyi üstelik de tam zamanında bağışlanmışsa reddetmek saçmalıktır Cem'e göre. Aslı da aynı görüştedir. Sonra, ikisi de yemekten çok yudumlamayı sever. Sık sık çay, kahve ve bitki çayları, bira, rakı molası verilebilir. Hayat mola ve hareket arasında kendi suyunca akıp gider.

"Bir araba lazım" dedi Aslı. "Canım uzaklara gitmek istiyor."

"Benzin de koymak lazım" dedi Cem, gerçekçi bir hikâye yazarı adayı olarak.

"Hepsinden önce ehliyet" dedi Aslı, çayından bir yudum aldı.

Bu yoksunluklar silsilesinin ardınca gelen suskunlukta Cem yeni bir hayalin kapısını araladıysa da kapı aralığından yüzüne gülen, ne yazık ki eski tutkusu oldu yine. Cem Beyoğlu polisiye hikâyeler yazmaya tutkundu. Eşe dosta bile okutmadığı çekmeceler dolusu hikâyesi vardı. Bazen de hayallerinin peşine takılıp sonunda kendini gerçek bir polisiye vakanın içinde bulur, kendini kaptırır; donkişotvari bir aymazlıkla kahraman dedektif hallerine öykünmekten hınzırca, çocukça; fakat onu her türlü sakınımdan alıkoyan ölçüsüz bir haz duyardı. Ne var ki kendi yazdığı hikâyelerin esas adamı, şakacı bir Marlowe ile yoruma gelmez sert Hammet karakterinden mürekkep becerikli bir dedektif ve romantik bir kahramanken onun maddi âlemdeki kinik yaratıcısı Cem, hayat sahnesinde sert oynanan bu oyunda iki kez çok kötü tökezlemişti. Her iki olayda da ölümcül darbe almış ve kendine gelmek için de hemen yine polisiyelere sarılmıştı. Ona göre kahraman asla yere düşmemeli, düşse de çarçabuk kalkmalıydı. Üstünü başını silkelemeli ve en yakın barda birkaç tek atmalıydı.

"En sevdiğim hayal bu" diye itirafta bulundu Aslı'ya.

Kahvelerini bitirmek üzereydiler.

"Sana ilginç gelen bir hayat var mı?"

Sorunun sahibi Aslı'ydı. Büyük gazetelerden birinde editörlük yapan arkadaşı Selim, haftalık dizi sayfası için ucundan kan damlayan kalemiyle ilginç insan hikâyeleri yazmasını teklif etmişti.

"Bana ilginç gelen bir ölüm var" dedi Cem hemencecik ve gerçekte o sıralar kafasını kurcalayan tek konuyu, Emirgân Korusu'ndaki o küçük parkta tanık olduğu saldırıyı ve iki gün önce yaptığı küçük soruşturmayı bir solukta anlattı:

"Tam sana göre bir hikâye işte" diye bağladı sözü, "araştırmak istersen yardımcı olurum."

"İstemem."

Aslı Cem'in tanıdığı en çevik, nazik ve fakat uyumsuz kadınlardan biridir; "arıza kadın"dır kısaca. Cevap karşısında Cem derhal sırlarla bezediği yarı karanlık bir ortam yarattı:

"Her gün aynı saatte hep aynı yerde dikilip duran bir adamı canlandır gözünde. Öylece durup belirsiz bir noktaya doğru bakıyor;

kim bilir hangi hayale tutkun. Bir gergedanı bile nefes darlığından öldürecek sıklıkta peş peşe sigara içtikten sonra nihayet, başı öne eğik, solgun, bulunduğu yeri ağır adımlarla terk eden beyaz elbiseli bir adam bu. Ve bir gün aynı adam, hayalinin kim bilir hangi zaman ve uzam boyutunda seyir halindeydiyse tam o sıra iki haydut tarafından kuşatılıp beraberce yürümeye zorlanıyor. Derken saçı sakalı birbirine karışmış, aklını semaya uçurmuş densizin teki önlerine çıkıp haydutlardan sigarasına ateş istiyor. Onlar verirsin vermezsin diye itişir dururken, doğan boşluktan yararlanıp kaçma teşebbüsünde bulunan esrarengiz adam, sırtına kurşunu yer yemez, pisi pisine vurulan beyaz elbiseli esrarengiz adam oluyor artık. Bir buçuk ay komada kaldıktan sonra da bir hastane odasında yapayalnız ölen beyaz elbiseli esrarengiz adam olarak ömrünü tamamlıyor. Tam bu sırada sen ilginç bir hayat hikâyesi aramakla meşgulsün ve..."

"...Ve kaderin ağlarını ördüğünü gören şakacı tesadüf perileri durumdan vazife çıkarıp derhal işe koyuluyor; 'Hadi seyirlik bir tesadüf yaratalım' diyerek ikimizi buluşturuyor, öyle mi? Bence hicap duymalısın Cem Beyoğlu."

"Nedenmiş o?"

"Kaderin cilvelerine bu kadar teşne olduğun için. Gözlüğünde toz birikmiş bu arada."

"Peki. Bir çay daha içer misin?"

"İçerim."

Bir süre konuşmadan oturdular. Meydan boşalmış, kahve ıssızlaşmıştı. Güvercinler telaşsız, beyaz köpek kuleye sırtını verip yattığı yerde tok, kediler rehavet içindeydi. Az ötelerinde iki çocuk lastik bir topla birbirine şut çekiyordu. İnsanın Tanrı'yı dinginlikte bulup onu kabullenebileceği anlardan biri, diye düşünüyordu Cem. Aslı'yı da belki bu anın etkisiyle her zamankinden daha güzel buluyordu. "Kendi gibi, tarifsiz" diye düşünüyordu. Tam, Kuşadalı İbrahim'in (kim olduğunu bilmiyordu, ona bir kitapta rastlamıştı) "Aşkınızı yutkunmayın" sözünü bir kez daha hayranlıkla hatırlayıp uygun sözleri aramaya koyulmuştu ki Aslı konuştu. Cem'in kendisine bakan gözlerindeki parıltıyı görmüş, aralarında bir gönül ilişkisi ihtimali ne

zaman kendini hissettirse kapıldığı tedirginlikten kurtulmak için de yine kelimelere sığınmayı yeğlemişti.

"Olaya burnunu sokmak için bunca zaman beklemiş olman, şaşırtıcı" dedi, reddeden konumunun getirdiği belli belirsiz suçluluk duygusunu bastırmaya çalıştığı neşeli bir sesle. "Yattığı hastane burnunun dibindeyken bir kere bile ziyaret edip durumuyla ilgilenmemişsin adamın. Akıllanıyorsun galiba."

"Ah" dedi Cem, "aslında niyetlenmiştim ama yorgundum. Biraz kendimi dinlemeye ve durulmaya ihtiyacım vardı. Ben böyle tereddütler içindeyken, içimdeki sese kulak verdim; annemin sesine benziyordu. Yine durduk yerde başına iş açacaksın CEM, diyordu pek haklı olarak. Zaten hemen sonra da ağustos başında İzmir'e, bitmemiş bir hesabı kapatmaya gitmiştim..."

Aslı'yı gereksiz ayrıntılarla sıkmaktan ve elinden uçup gitmesinden korktuğu için (çünkü Aslı bazen durduk yerde "hadi ben gidiyorum" der ve en ufak bir açıklama yapmadan öylece kalkıp giderdi; her yerde ve her koşulda sıkılınca giderdi) sözü, cebinden çıkarıp masaya bıraktığı kitaba bağladı. Bir gün önce, Tarlabaşı'nın ara sokaklarından birinde, kimsenin dikkatini çekmeden sessizce el arabasını iten hurdacıdan almıştı kitabı. Aslında o gün tam üç adet polisiyeyi çöpe gitmekten kurtarmıştı. *Jennifer Teyze'nin Anahtarı, Şalako* ve *Bire On Kala*. Şalako adlı roman kahramanıyla ilgili arka kapak yazısını okudu Aslı'ya:

"Kıtlıktan çıkmış kurt kadar ince fakat omuzları geniş ve adaleli bu Şalako denen adam, düşünceli ve çok dikkatli görünüyordu. Çünkü kadere, alınyazısının önceden tayin edildiğine inanmaz, talihe güvenmezdi. Alınyazısını, kaderini ve talihini kendisi yapardı. Silahlarından, atından ve hiçbir zaman elden bırakmadığı uyanıklığından başka hiçbir şeye güvenmeyen bir adam bu Şalako."

"Ben de böyle olabilir miyim acaba" dedi, nefesini düzenlerken. "Ne dersin?"

"Yorma kendini" dedi Aslı. Tabağa kapattığı fincanı eline almış, telve lekelerine bakıyordu. (Gülümsüyordu ve Cem bu mucize sürsün istiyordu.) "Sen asla Şalako gibi uyanık, cesur ve kahraman olmayacaksın" diyerek fincanın dibinde gezdirdi bakışını. "Gözleri yarı

inik, yedek oyunculuğu seçmiş birinden ne kadar kahraman olursa senden de o kadar olur!"

Cem bu doğru söz önünde eğilip Aslı'nın bıraktığı fincanı eline aldı. Kuyuya baktı. İçine baktı. İlk şekilsizlik yılana, ikinci şekilsizlik mesela sıçramakta olan bir kanguruya benzetilebilirdi.

"Annem kanguru için neşe ve bereket der. Neden diyeceksin; çünkü kangurunun cebi vardır ve doğası gereği dolmak ister. Bu demektir ki senin de cebini doldurma zamanın gelmiş ve beyaz elbiseli adam sana bu yoldaki bütün kapıları açacak."

"Hadi biraz yürüyelim" dedi Aslı, "bunu düşünmem lazım."

İstiklal Caddesi'ndeki itiş kakışı göze alamadıkları için Galata'nın arka sokaklarından aşağı vurup dolaşa dolaşa Tophane'ye indiler. En az yüz yıllık apartmanlar harap, sokaklar rutubet, çiş ve çöp kokuluydu; kadınlar çığırtkan, erkekler tacizkâr, çocuklar sümüklüydü. Aile haftası nedeniyle bir apartmanın ikinci kat penceresinden sarkıtılıp orada unutulan, iplikleri atmış, kenarları püskül püskül olmuş pankartta, "Bir muhabbet yüz mutluluk doğurur" yazılıydı. Ne türden bir muhabbetin eseri oldukları pek kestirilemeyen iki oğlan, pankartın hemen altında güreş tutarken bir yandan da yakası açılmadık küfürler savurmaktaydı.

"Eskiden bu tür zıtlıkların fotoğrafını çekmeye üşenmezdim" dedi Aslı.

"Şimdi?"

"Hayat doğaçlama sunmada o kadar cömert ki insan zamanla usanıyor. Yaşlanmak dedikleri bu usançla başlıyor olabilir."

" 'Benim zamanımda' diye başlayan cümleler kurmaya başlamadıysan korkma."

"İşte mesele de bu ya. Bu cümleyi kurmak istiyorum, hararetle istiyorum hem de. Neden unutmam gerekiyor? Bence Türk milletinin yeni bir mottosu 'unutmak karakterimdir' olmalı."

" 'Sil ey yeni nesil'e ne dersin?"

"O da olur. Önce sil, sonra da geçmişin fotoğraflarını toplayıp bir tür ölüsevicilik yap. Kendi çocukluğumdan geçtim, yeğenimin çocukluğunun izini sürmek bile neredeyse imkânsız artık. Geçenlerde

yeğenime doğduğu evin tam karşısında bir zamanlar lunapark olduğunu söylediğimde inanmadı biliyor musun?"

"Onu anlamak zor değil."

"Kendini bildi bileli mafyanın gündüz çay bahçesi, gece düğün salonu olarak işlettiği bir mekânı lunapark resmiyle bağdaştıramadı çocuk."

Sıraselviler Caddesi'ne bağlanan İtalyan Yokuşu'nun başında nefes nefese durdular. Derin derin soluyarak taksi ihtimalini gözden geçirdiler. İlk iki taksi dolu geçince sessiz bir anlaşmayla yokuşu çıkmaya başladılar. Eski İtalyan Hastanesi'ne gelindiğinde yokuşun gaddarlığı biraz olsun azalır. Düze çıkılan yerde ise Firuzağa Camisi'ne bitişik, cadde manzaralı kahvehaneler başlar. Her zamanki gibi o öğle vakti de dip dibe masalarda Cihangir Cumhuriyeti nüfusunun bir bölümü metropol havası soluyordu. İstanbul'un kültür, sanat, edebiyat, gazetecilik, reklamcılık, televizyonculuk, siyaset yaşamına katkı yapan okur, yazar, köşe yazarı, çizer, sanatçı taifesi Cihangir caddelerinde dolaşır; gündüz gece demeden renkli ve bohem hayata kıyısından da olsa bulaşmak isteyenlerin gürültücü katkısıyla Beyoğlu yaşamını daha renkli ve bol ahenkli yaparlar. Peş peşe açılan büyük kitapçı-kafe'lerin vitrinleri renkli, daha renkli, en çarpıcı kitap tasarımlarıyla albeni yaratırken; yazarlar, çizerler, sanatçılar, bu albeniyi daim kılmak için var güçleriyle uğraşırlar. Aslı kahvede oturan bir arkadaşıyla uzaktan selamlaştı, birine el salladı. Beş dakika sonra Cem'in bürosunun bulunduğu hanın önünde Zirzop'la burun buruna geldiklerinde hissettikleri tek şey ıslaklıktı. Ter, sırtlarından, alınlarından, göz kenarlarından sızıyordu. Elinde askısı, komşu dükkânlardan boşları toplamış gelen Zirzop:

"Hoş geldin Cem abi" dedi, onu ne zaman görse yaptığı gibi sırıtarak. Sesi hanın rutubetli loşluğunda yankılandı. Aslı'ya bir bakış atıp yengemiz mi olur, sorusunu soran gözlerle yılışırken sol elinin yüzük parmağındaki ince gümüş halkayı Cem'in gözüne sokmayı ihmal etmedi.

"Evlendin mi sonunda?"

"Sen de hiç anlamıyorsun bu işlerden Cem abi." Zirzop'un, sesinde tecrübe sahibi bir erkeğin gururu hissediliyordu. "Evlilik yüzüğü

altın olur, bu söz yüzüğü. Ama bu sefer iş ciddi. Kız beni deliler gibi seviyor."

"İyi, size saadetler dilerim o halde. Bize iki kola getir, limonlu ve buzlu olsun."

"Sana bırakılan notu şimdi mi alırsın, gelirken mi getireyim?"

Cem'in bakışlarında kendisiyle ilgili hisli düşünceleri okuyan Zirzop, pazarlık faslını es geçip tezgâhın üstündeki paslı teneke kutudan buruşuk bir kâğıt çıkardı.

"Bulut gibiydi herif Cem abi" dedi kâğıdı uzatırken. "Çekmiş mi, içmiş mi, neyse artık...."

Bulut gibi adamın bıraktığı numaradan karşısına Gencer'in çıkması şaşırtmadı Cem'i.

"Ben çıkamam şimdi moruk" dedi Gencer telefonda. Evinin adresini verdi. "Sen gel."

Yalnız okur

Gencer'in evi, Teşvikiye'yi Beşiktaş'a bağlayan dik yokuşlardan birinin üstünde sandık lekeli bir çeyiz mendili gibi durur. Pencerelerinin demir kafesleri sokağa bombeli çıkmalar yapar. Çatıdan sarkan dantelalı ahşap süslemelerin bir kısmı düşmüş, cümle kapısına çıkan mermer basamakların ortaları ayak basıla basıla çukurlaşmıştır. Beş mermer basamaktan sonra varılan iki kanatlı kapının vişne rengi boyası yer yer döküktür. Pirinçten yapılma kelebek biçimli zil çevirince boşa döndüğü için kapıyı tokmakla çalmak gerekir. Aslı, sağ kanada tutturulmuş bir halkadan sarkan avuç biçimli tokmağı üst üste kullanmak zorunda kaldı. Birbirine bitişmiş daracık apartmanlar arasında tek müstakil bina olan bu kâgir ev, müderrisler yetiştirmiş pek köklü bir soydan gelmekle övünen amatör vakanüvis Miralay Selman Bey tarafından kızına çeyiz olarak verilmişti. Gencer'in babası ise bu eve içgüveysi gelen Ayhan Bey'in amcazadesiydi. Aile bağları konusunda aklına pek itibar etmeyen Gencer de karıştırırdı bu hısım akrabaya dair ad ve sıfatları.

"Kalabalık bir sülaleydi" dedi. "Annem sonu gelmeyen hatıralarını anlatır dururken ve üstelik çoğunu yepyeni bir hikâyeymiş kakalamaya çalışırken o kadar çok isim sayardı ki onu dinler görünebilmek için isimleri aklımda tutma oyununu keşfetmiştim. Hani aralarındaki bağlantıyı bir çözsem sanki gerçeği bulacakmışım... ama işte... ne yapsan nafile, dedikleri bir durumdu."

Evin ikinci katında, kadife ve ipek-saten seven bir annenin eliyle döşenmiş oturma odasındaydılar. Gencer annesi ölmeden önce nasılsa aynen öyle bırakmıştı evi. Burada, oturma odasında yaşıyor, çocukluk odasında uyuyordu. Sağda solda tersyüz edilmiş envai çeşit kitap vardı. Odaya sığmayan kitaplar merdiven basamaklarının kenarlarına dizilmişti.

Gencer ilk bakışta sevimsiz biriydi Aslı'ya göre. Ama dikkatlice bakıldığında düzgün hatlara sahip, yakışıklı denebilecek bir başka yüz çıkıyordu ortaya. Gözleri hüzünlü bakıyordu. Cem ise karşısındakinin sözünü sonuna kadar dinlemeye sabrı olmayan insanlara has bir telaş görüyordu onda. Yerinde duramaz gibiydi. Onu tanıdıkça başka türlüsüne izin vermeyen bir bünyesi olduğunu anladılar. Dikkatini uzun süre aynı yerde tutmak zordu onun için. Çabuk düşünüp taşınıyor, hızlı sonuca varıyordu. Haşarı davranan çok yaşlı bir ruh olduğu sanısına kapıldığı ve kendini o ruhtan ibaret kıldığı zamanlarda konuşurken sesine üst perdelerden bir tını seçiyor, tanımayan birine küstah dedirtecek saldırgan bir üslup kullanıyordu.

"Cem avukat, ya sen ne iş yapıyorsun?" dedi Aslı'ya. Geldiklerinde içtiği birayı tenekeden küçük küçük yudumluyordu.

"Şu aralar serbest çalışıyorum."

"İşsizsin yani."

"Öyle olsun. Ya sen ne iş yapıyorsun?"

"Ben okurum."

"Meslek hanende okur yazıyor yani?"

"Tamam işte, çaktın. Bak şunu bir saatte okudum".

Gösterdiği kitap, kadınların gözde yazarlarından birine aitti, ünlü yazar 17. romanını yayımlatmıştı.

"Şuradakine bu sabaha karşı başladım" diyerek eline aldığı kitap, son zamanlarda yıldızı parlayan genç bir yazarın kafalara tuğla gibi

düşen romanıydı. "İki saattir beni duraksatacak tek bir cümleye rastlamadım. Yarım saatlik işi kaldı. "

"Beğenmiyorsun madem, neden okumaya devam ediyorsun?"

Soruyu soran Cem'di.

"Polise çalışıyorum hocam. Çıkan her yayını okurum ben böyle. Sakıncalı cümle ararım. Sonra da oturur raporumu döşenirim."

Sırıtıyordu Gencer, gözlerinde neşeli kıvılcımlar çakıyordu. Bu hiç de olmayacak şey değil, diye düşünen Cem, Aslı'yla göz göze gelince onun da aynı kuşkuyu tarttığını anladı. Heyecanlanınca ya da sinirlenince derhal kızaran Aslı'yı yine boynundan yüzüne doğru pençe pençe al basmıştı.

"Hasetimden okuyor olamaz mıyım hocam" dedi Gıcık bu sefer de. "Mesela gizli gizli öyküler yazıyorumdur da birer şaheser olduklarına inandığım bu öyküleri sırf reddedilme korkusuyla yayınevlerinin uzman gözlerine yollamaya cesaret edemiyorumdur...." (Cem'in durumu da hemen hemen böyleydi; ama bozuntuya vermedi. Yine de huzursuzdu; bu adam içini okuyor olabilir miydi?) "Ya da ne bileyim... ne buluyorlar bunca yazacak; merak ettiğimden mesela.... Bak bu hanım abla da gazetedeki köşesinde parlattıklarını kitap yapmış, 20 bin bastırmış. Sorsan çevrecidir bu şimdi."

"Almasaydın!"

"Almadım, markette üste bozuk para niyetine verdiler."

Cem'e döndü:

"Siz ikiniz sevgili misiniz?"

"Hayır. Biz arkadaşız. Buraya da sorgulanmaya değil, Enver Sözen'le ilgili konuşmaya geldik. Hani not bırakmışsın ya..."

"Biliyorum moruk, kusura bakma, o herif benim canıma okudu şu son bir haftadır. Onun yüzünden köpek gibi içiyorum. İçince çekilmez olurum. İçmeyince daha da çekilmezim o başka... Ben bir bira daha alacağım, siz de içer misiniz"

Cem içerdi. Kahveyi tercih eden Aslı, "İyi, kendin yapıver bi zahmet" cümlesinin ardından gelen tarif üzerine alt kattaki mutfağa indi. Bir bekâr evi için oldukça düzenli ve temizdi mutfak. Suyun kaynamasını beklerken yarı aralık kapıdan taraçaya çıktı. Gagaları ile

Gencer'in onlar için ıslatıp bıraktığı ekmek ufaklarını diden kumrular Aslı'nın gelişiyle tembelce kaçışıp korkuluğa tünedi. Yerdeki gübre birikintisine bakılırsa buraya son yağmurdan beri su değmemişti. Taraçanın sağ yanından kıvrılarak bahçeye inen alçak merdivenin başında kararsız durdu Aslı. Merdiven, üstüne yürüyen yersarmaşığıyla neredeyse örtülmüş, solgun pisiotları son basamağın toprağa değdiği yerden başlayarak bahçenin her yanını dizboyu sarmıştı. Üç yandan apartmanlarca kuşatılan bahçenin ortasında, dalları yıllar var ki budanmadığı ve yemişleri de toplanmadığı için kendi üstüne kapanmış koca bir incir ağacı, onun duldasında bir tahta masa, masaya kapatılmış üç iskemle vardı. Aklı karalı bir kedi, masanın üstüne kıvrılmış uyuyordu. "İnilmeyen merdiven, çıkılmayan bahçe" diye geçirdi içinden Aslı. Kumrunun teki üç kere "guguukguk!" dedi. Bahçenin uzak bir köşesinden ses vermiş, acelesi varmış gibi zincirleme nakaratını bir çırpıda söyleyivermişti. Sonra hiçbir şey olmadı. Ne bir kıpırtı ne bir ses. Merdiven eşiğinde kaldığı o birkaç dakika boyunca Aslı geçmişe ait sapsarı bir düşün içinde hissetti kendini. Başkasının düşüne karışmıştı ve kumrunun söylediği de buydu belki. Kahve kupasını alıp üst kata çıktığında, Cem, çiçek siparişini veren esrarengiz kişiye dair tahmin yürütmekteydi:

"Böyle şeyleri kadınlar akıl etmez mi daha çok? Bir zamanlar ona âşık bir kadın mesela..."

Gencer üstünde durmadı meselenin:

"Boş ver bu romantik ayakları moruk" dedi, pek havalı bir tonlamada. "Ben de biraz araştırdım olayı. Müderrisoğlu sülalesinin ülkenin dört bir yanını saran bürokrat ağını biraz dürttüm. Sonuç: Enver eski tüfeklerdenmiş. Ankara'da bombalamadan tutuklandığında Tıp Fakültesi üçüncü sınıf öğrencisiymiş. Mamak Askeri Cezaevi'nde yatmış..."

"Şimdi buldum Tetik ismini nereden hatırladığımı..."

"Af buyur?"

"Polis Enver'i vuran iki hayduttan birinin lakabının Tetik olduğunu söylediğinde bir şey tıklattıydı hafızayı ama bulamadıydım. Şimdi sen Mamak deyince kurdum bağlantıyı. Mamak'ın ünlü işkenceci albayının adı da Tetik'ti, Raci Tetik. Tabutluk denen işkencehaneyi en

acımasızca kullanan herif. O beton tabutların içinde bazen aylarca tutulurmuş siyasiler. Cezaevi yanılmıyorsam 87'de kapatıldıktan sonra basına gösterildi. O sırada tabutlukların başında fenalık geçiren gazeteciler olmuş ki aslında onlara gösterilenler iki üç tabutluğun birleştirilmiş haliymiş. Gerisini siz anlayın. Enver hangi tarihlerde tutulmuş Mamak'ta?"

"1979 Haziranında tutuklanmış. Üç ay sonra da al sana 80 cuntası." Gencer sigara paketini yokladı, paket boştu. "Beş yıl yargılanmadan yatmış Mamak'ta. Sonra ilk mahkemede beraat etmiş. Ondan sonrasına dair bir sabıka kaydı yok." Suratı asık, bir şey arar gibi etrafına bakındı. Boş paketi bitmiş bira kutularıyla beraber naylon torbaya doldurduktan sonra birden ayaklandı:

"Benden bu kadar. Çıkmam lazım. Bira da bitti zaten. Kusura bakmazsınız değil mi? Hem her şeyi konuştuk sayılır..."

Aslı kendisinden bile hızlı ve ani kalkıp gidebilen birini ilk kez görüyordu. Hem de kendi evinde; üstelik konukları varken. Şaşkınlıkla bakakalmıştı. O an içinden bir yel geçti Cem'in. Evet yakışıklıydı bu adam, daha yakından bakınca acayip bir şeydi. Gördüğüm hiçbir şeye benzemiyor, diyecekti Aslı da daha sonra o ilk şaşkınlığını anlatırken. O anda utana utana kıskanan Cem, hem kıskançlığını hem de utancını örtbas etme çabasıyla sevecen ve biraz da çekingen, bundan sonra ne yapmayı düşündüğünü sordu Gencer'e. Konuşmayı sürdürmek Gencer'in o anda istemediği tek şeydi halbuki. Ayakta, ayılmaktan korkarak, bir an önce çıkmayı sabırsızca bekleyerek dikiliyordu. İnsanlara ancak alkolle tahammül edebildiğini, onları sevebilmeninse çok zor olduğunu; şişeler, bardaklar boşaldıkça içine daha da gömüldüğü samimiyet yalanının bir zamanlar canını acıtsa da artık onun tek var olma biçimi haline geldiğini; insandan gelebilecek kötülüklere dair ta çocukluğundan bu yana kapıldığı saplantılı endişeyi, bu endişeden sağlam bir bilgi çıkarmak için insan ruhunun karanlığını ona açacak her türlü yazılı metne duyduğu marazi ilgiyi onlara anlatacak değildi; anlamazlardı. İyi tipler, diye geçiriyordu içinden. Temiz yürekli kalmayı başarmış nadir insanlardan ikisi de. Bu son yargısı yüzünden konuştu yine de.

"Bir daha görüşemeyebiliriz" dedi, "benim durumum bu işte, gördünüz. Şimdi gidip yıkılıncaya kadar köpek gibi içeceğim. Sonrasını bilmiyorum."

Aslı o anda kararın içine doğduğunu fark etti. Bu ölümü didikleyecek ve yazacaktı; ama bunu söylemedi onlara.

Yokuşun başında durduklarında akşam ağırdan alarak iniyordu. Denizden gelen bir esinti üçünün de saçlarını yalayıp geçti.

"Hadi" dedi Gencer, elini hafifçe salladı. Başkaca bir şey demeden arkasını dönüp Teşvikiye Camisi yönünde yürüdü gitti.

"Gidecek bir yeri yok bence" dedi Aslı arkasından bakarken.

"Evet. Üstelik de gecenin sonunda olacakları biliyormuş gibi şimdiden yorgun."

Cem ile Aslı yürüyüş yönünü belirlemede acele etmeden, sözleşmiş gibi Maçka yönündeki ilk sokağa saptılar, önlerine çıkan ilk pastanede limonata içtiler. Aslı bu sırada donguzlan böceğini anlattı Cem'e. Son zamanlarda böcek nüfusunun çokluğuna hayret etmekteydi. "Düşünsene" dedi, "her beş hayvandan sadece biri böcek değilmiş. Ürpermek istersen, cümleyi, her beş hayvandan dördü böcekmiş, diye kurmayı dene. Fakat basbayağı güzel olanları da var içlerinde."

"Mesela?"

"Mesela donguzlan. Şimdi: scarab da denilen bu donguzlan böceğinin hüneri, bulunduğu yeri arka ayaklarıyla temizlemekmiş. Bir de kerameti var; onu gören kişinin yaşamında yeni bir sayfa açılırmış. Sembollere dair bir kitapta aynen böyle yazıyor. Nefis bir masal, değil mi?"

"Bilemiyorum, sorularıma vereceğin cevaba bağlı. Mesela onu görünce açılan sayfa ak bir sayfa mı oluyormuş, kara bir sayfa mı ve bu hazreti nasıl tanıyacağız?"

"Aa ben gördüm. Dayımın bahçesindeki incirin altında. Nefis bir rengi vardı, yaldızlı yeşil; ama bildiğin hiçbir yeşile benzemiyor, donguzlan böceği yeşili diyelim. Yakut, kehribar, mor renkli olanları da varmış, bir dergide rastladım resimlerine, mücevher gibi görünüyorlar... ve iri bir böcek, ağustosböceği iriliğinde neredeyse. Uçabiliyor ama kısa mesafe; çünkü hantal; ama çok çok güzel.

"Yaşamında yeni bir sayfa açıldı mı senin de?"

"Bilmem, orasını hatırlamıyorum, çocuktum o zaman, daha bir şey bilmiyordum hakkında. Belki de sadece bilip de inananlara gösteriyordur marifetini."

Cem de Aslı'ya keşişyengecini anlattı. Kıyıda, kayaların, taşların arasında gezinen keşişyengeci, diğer yengeçler gibi doğuştan bir kabuğa sahip olmadığı için kendine kabuk aramaya çıkarmış. Bulduğu ilk rahat ve güvenli kabuğa yerleşir, konakladığı ev rahatlığını yitirmeye yüz tuttuğunda yerini bırakıp yeni bir kabuk aramaya koyulurmuş.

Aslı bu masalı da çok beğendi.

"Âşık olmak gibi yani" dedi.

"Evet" dedi Cem ve sözü uzatıp saçmalamamak için de hemencecik limonata bardağının dibinde kalan son yudumu da içti. Yüzü hafifçe pembeleşmişti.

Maçka Parkı'nı, Hilton Oteli'nin bahçesini, Gezi Parkı'nı yayan geçip Taksim Meydanı'na çıktıklarında güneş, batmadan önceki en güzel morlarını ve kızıllarını bırakmıştı gökyüzüne.

"Hoşça kal" diyen Aslı'nın gözlerinde tereddüt, "ararım" derkenki bakışında kararsızlık okuyan Cem, sevdiğini ona açılamadan yitiren bir âşığın yürek sızısıyla dosdoğru evinin yolunu tuttu. Evin sokağına varınca köşe başındaki bakkaldan bir şişe şarap aldı. Apartman kapısı arkasından gürültüyle kapandığında, ilk kez o zaman, kedisi Hamiş'i özlediğini fark etti. Dairesinde acı acı çalan telefonun sesini merdivende duyduysa da kalan son birkaç basamağı acele etmeden çıktı, kapının kilidini ağırdan alarak açtı, telefon hâlâ çalıyordu; son anda fikir değiştirip bir koşu gitti telefona, ahizeyi kulağına dayadı ve karşıda Palamut'un "Unuttun değil mi?" diye çıkışan sesini duydu.

"Neyi?"

"Okul yemeğini, seni ayvaz herif" diye hatırlattı Palamut. "Hazırlan, gelip alıyorum seni. Ayrıca kendine bir cep telefonu al artık."

O zaman Cem bir kez daha Oktay Palamut'un ilkokul, ortaokul, lise ve üniversiteden arkadaşı olduğunu, hayatlarının kopmaz bir bağla birbirine bağlandığını hatırladı. Annesinin getirip askıya astığı; ama onun bir kere bile üstüne geçirmediği takım elbiseyi aynanın

önünde denerken, o günkü duygusallığından olacak, anacığı ondan önce toprağa karışacak olursa bari kendisine sahip çıkacak bir dostunun bulunduğu yollu avuntuya kanmayı yeğledi. Böylece aynadaki yansısına son bir bakışla teslim oldu; ayakkabılarını giydi, eline Barraughs'un "İçerideki Kedi"sini aldı ve sokak kapısının yanındaki tabureye tüneyip Palamut'un zili çaldırmasını beklemeye koyuldu.

İlenç

Aslı iki çatı arasındaki geniş aralıktan Şehir Hatları vapurlarının gidiş gelişlerine bakıyor. Bu bakışta son zamanlarda gelip yerleşmiş bir yitirme korkusu da var, yitirdiğini özler gibi belli belirsiz bir hüzün de. Henüz yitirilmemişe duyulan özlemin adı kondu mu dilde; kaygılı tek bir sözcüğe sığdırıldı mı yoksa yeni mi bulacağız onu... diye düşünüyor. Vapurlar peşlerinde şeytanuçurtmasıyla yol alıyor. Uçurtmanın kenarları ak köpükten fırfırlı, içi suyeşili. Martılar tepeden sarmış üçgeni dört dönüyor, suyu yaran pervanelerin dipten yüzeye çıkardığı çöpler arasından yiyecek arıyor; çığlıkları dünyayı tutuyor. Üstünde civciv desenli pijamasıyla küçük bir kız çocuğu, durgun denizi yararak ilerleyen vapurun güvertesinden el sallamıştı az önce Aslı'ya. Öteki eliyle de kırmızı okul çantasını sapından sıkı sıkıya tutuyordu. Gülümsemesine yıllarca hüzün eşlik etmiş, bakışlarına koyu, kaskatı bir suçluluk, ona ait olmayan suçluluk oturmuş bir kız çocuğu bu. Onun da adı Aslı. Büyük Aslı ise onun selamını alıp almamakta kararsız. Pencereden çekildi; fokurdamasını duyduğu çaydanlığı ocaktan alıp sehpaya getirdi, bardağına çay doldurdu; ikili koltuğun kenar boşluğundan çekip çıkardığı defterde boş bir sayfa açtı ve şu son bir iki saattir üst üste tüttürüp ciğerini dağladığı halde yeni bir sigara yaktı.

Defteri Enver Sözen meselesiyle ilgili düşüncelerini yazmak için almıştı yanına; ama onu yapmak yerine dolanıp duruyor bilincinde. Gözü sehpanın üstündeki topaca kayıyor ikide bir. Ne arıyor? Taşınırken atmaya kıyamadığı bu rengi atmış topaç mı getiren odaya çocukluğunu? İlkokula başlayacak olmasının heyecanıyla alışverişe çıktıkları günü hatırlıyor... İkindi vakti kırmızı okul çantasının için-

de defterler, kokulu kalemler ve silgilerle dönmüşlerdi eve. Annesi ve o. Trenden indikten sonra yol üstündeki pastaneden koca birer külahlı dondurma almışlar, eve gidesiye anca yiyip bitirebilmişlerdi dondurmalarını. O dondurmanın çilekli tadını, silgilerin kalemlerin çilekli kokusunu yeniden duyar gibi oluyor. Onların kokusuna, gece boyu tüten sobadan yayılıp bütün odalara, dolapların içlerine, giysilerine, saçlarına sinen isli bir koku karışıyor. Başka kokular geliyor sonra burnuna. Babasının kokusu. 43 günlük gözaltından döndüğü gün ona sarılıp yüzünü saçlarına gömdüğünde teninden yayılan ağır acayip koku. Yıkanmamış rakı bardaklarıyla meze kalıntılarının ertesi sabah bütün eve sinmiş, iç bulandıran kokusu çok sonraları...

Sabaha karşı seslere uyanıyor. Uykusunda çalan telefonun sesine koşan babasının bağırtısına ("Gülten radyoyu aç!") annesinin sızlanmaları karışıyor. "Darbe olmuş!" "Duydun mu darbe olmuş!" Annesi bembeyaz bir yüzle koltuğa çökmüş, sigara üstüne sigara yakıyor. İlk kez o gün duyuyor darbe sözcüğünü Aslı. Darbe caddelere çıkardığı tanklar kadar ezici. Her yandan, açık her kapıdan, aralık her pencereden çirkin marş sesleriyle duyuruyor kendini. Tankların o kötü metal siyahından, o çirkin metal hâkisinden nasıl da korkardı. Rüyalarına bile sokulurdu onun o ağır ağır dönen kaygan, canavarımsı tekerleri. Her an ateş edecek gibi duran ve televizyon ekranından üstlerine çevrili mitralyözleri. Postal kokusunu metrelerce öteden alırdı, askerlerin parkalarının, tüfeklerinin yağlı kokusunu da. Evlerin, okulların, işyerlerinin önünü tutarlardı. Her yolun başını, her kapıyı tutarlardı. Ne gizli saklı bilirdi darbe ne ayıp. İnsanların üstünü başını yoklardı; ellerdi utanmadan; izler, gözetler, itip kakar, işkence yapar, işkencede öldürür, kaybederdi insanları hücrelerde, ipe çekerdi; incecik boyunlu çocuklar olurdu ipe çekilenler ve bir ses, tiz, cırtlak bir ses, bütün seslerin içinden sıyrılan bir ses vardı; insanların düşlerine bile el koyan bu sesin "sevgili Türk milleti" diye diye beyinleri felç eden nutuklarını bugün bile tiksinerek hatırlıyor Aslı. Okula başladığı yıl, okumak tehlikeli ve yasak olmuştu. Düşünmek, düşünceyi paylaşırken el ele tutuşmak tehlikeli ve yasaktı. Yüksek sesle gülmek, bağırıp nara atmak, sevinmek, sevinç göstermek, güvenmek, sakal bırakmak, mini etek giymek, sokaklarda dolaşmak,

tehlikeli ve yasak. Subay hısım akrabası olanlar derhal ilk fırsatta bağlılıklarını sundular üniformalara, ricalarda bulundular... benim çocuk da... ama bilirsin sadece... gençlik işte... Her yerde her fırsatta darbenin haklılığı konuşuldu. "Doğrudur" diye kestirip attı anababalar, "bu haklı bir darbedir" dediler; boyunları bükük, başları eğik. Ağır, çok ağır bir ağrıyı dindirircesine ovuşturdular ellerini. Komşununki alınmış. Onlarınki evde, şükür. Bilmemkimin oğlu ölmüş, onlarınki sağ. Oysa on dokuz yıl sonra hemen hemen aynı saatlerde dünyalarını yerle bir eden depremden de beterdi darbe; çünkü o zaman ve sonra kayıtsızca, yılgınca çürümeye yüz tuttukları evlerinde kendilerini güvende hissedenler enkaz altında kalanlara acımamıştı. Göz göre göre kaderlerine terk edildi onlar. Enkazdan sağ çıkanların bir kısmı yıllarca bu küskünlükle yaşadı. "Bu halk için miydi?" diye sordular kendilerine, yasak bir soruyu içlerinden dillendirerek. Dışından seslendirenler "dönek" oldu. Darbenin elleri hızlı, çok hızlı iş görüyordu; babasını o günün akşamına kalmadan alıp götürdüler.

Nasıldı? Hatırlamalı.

Odasından çıkıp evdeki telaşa uykulu gözlerle bakıyor. Annesi "Yatağına" diyor alışık olmadığı bir sertlikle, kolundan tutup odasına sürüklüyor onu. "Burda kal!"

Kalmıyor orada, salonun bir köşesinde, kırmızı çantasının yanında yere çömeliyor. Telaşlı ayaklar yanından geçip geliyor durmadan. Kütüphanede ne kadar kitap varsa hepsi kucak kucak salona taşınıp sobada bir bir yakılıyor, üstlerine gaz dökülüyor, gaz bitince şişelerdeki yağlar dökülüp yeniden tutuşturuluyor soba. Yıllar sonra bir yazıda okuduğu gibi –kimindi? Pınar Kür?– o gece pek çok evin bacası gün ağarıncaya kadar tütmüştü. Dergiler, posterler, kasetler, plaklar da kurtulmamıştı darbenin elinden. Geceler boyu süren yangından arta kalanları zamanla bitpazarlarının en kıyı köşe tezgâhlarında görenler, bir günahı tanımışlar gibi başlarını hızla öte yana çevirip sanki bir laneti uzaklaştırırlardı kendilerinden.

Telefon durmadan çalıyor. Anne kocasına, "Sen git, ben Aslı'yla kalırım" diyor. "Git işte, düşünme, alırlar seni." Baba gitmemekte diretiyor... hem nasıl? "Sokağa çıkma yasağı var, Aylin" diye hatırlatı-

yor, bir türlü anlamak istemeyen karısına. Anne durmadan söyleniyor. Daha önceden düşünüp hazırlığını yapmalıymış, düşünmemiş ki hiç... "Böyle olacağı belliydi. Önlemini almalıydın. Bunu bize yapmaya hakkın yoktu." Alıyorlar babasını. O sabah bütün babalar gibi işe gitmemiş babası. O gün evde bir ölümün yası tutuluyordu gibi geliyor şimdi Aslı'ya. Baba yıkanmış, tıraş olmuş. Televizyon ve radyo aynı anda açık. Anne çılgınca ortalığı toplamaya vermiş kendini. Telefonlar geliyor; babaannesi Artvin'den arıyor. Sokağa çıkmayı göze alan anneannesi ile dedesi bembeyaz bir yüzle giriyorlar kapıdan içeri. Baba sigara üstüne sigara içerek bekliyor. Ve geliyorlar; perdelerin ardına gizlenen konu komşunun meraklı, sinmiş bakışları altında babasını ite kaka bir polis otosuna sokup götürüyorlar. "Bir şey olmaz merak etme, madem silahlı bir eyleme karışmamış hiç" diye avutuyor annesini korkuya rağmen eve gelmeye cesaret eden bir iki eş dost. Aslı ağlamıyor. Yemin etmiş ya; yiğit olmalıymış, kendiyle böyle konuşup karara bağlamış. Annesi ağlıyor... Baba kırk üç gün sonra döndüğünde (gözleri büyümüş, koyulaşmış, avurtları çökmüş, zayıf, çok zayıf, başı önüne eğik; neden, neden o günden sonra babasının başı hep öne eğik?) sarılıyor kızına, "Aslım" saçlarını, yüzünü öpüp kokluyor, ağlıyor. Annesi de ağlıyor. Aslı itip uzaklaştırmak istiyor babasını. Teninden yayılıp burnuna çarpan o adlandıramadığı koku yıllarca silinmiyor belleğinden. Neden utanıyormuş gibiydi baba hep? Yeni yeni alıştığı alkolün daha dibine vurmadığı o günlerde ikinci kadehten sonra neden başını önüne düşürüyordu? Gene kekre bir suratla hatırlamaya koyulduğunu anlayınca boynuna sarıldığı o gün (irkilmişti yine, o koku tenine işlemişti sanki) neden babası, "Benim kızım güçlü olacak, sağlam olacak" demişti durup dururken.

"Ötmüştü..." 12 Eylül'e dair yazılmış bir romanda bu kelime ilk kez bütün kabalığı ve çıplaklığıyla önüne çıktığında cevabı bulmuştu Aslı. Birdenbire, ansızın. İçi bulanmış; eleverdi, konuştu, arkadaşlarını ihbar etti demişti kendi kendine. Yoksa niye bıraksınlardı babasını, başkaları cezaevlerinde yıllarca en ağır işkencelere maruz kalarak acı çekmişken, bazıları hâlâ daha süründürülerek bedel ödemekteyken? Evlerindeki çok az tabudan biriydi "o günler". O günler neden-

se konuşulmuyordu. Eski dava arkadaşlarıyla masalarda bir araya geliniyor, okey, king, briç oynanıyor, içki masalarında gündelik politika söz konusu ediliyor ama geçmişin hâki örtülü masasında oynanan o çirkin, gaddar oyun hiç olmamış, insanlıktan çıkarıldıkları o süreç hiç yaşanmamış gibi yapılıyordu.

Aslı, gerçeğin onun sezinlediği gibi olup olmadığını annesine de babasına da sormadı. Götürülenlere yapılan işkencelerin dehşetini okuyup dinledikçe babasını utançlı bir merhametle sevmeye başlamıştı. Sevmiş miydi gerçekten? Burayı deşmeyecek. Hiç değilse ebedi uykusunda rahat olsun baba. Makine mühendisi babası. O kırk üç günlük mahpusluktan sonraki bir iki yıl içinde müteahhit olan babası. CHP'nin darbe uyumlu bünyesi içinde yeniden hayat bulup sıkışınca mafyavari silah göstermekten çekinmeyen ve artık eski sölcu diye anılan arkadaşlarıyla Kadıköy'ün yeni gelişen semtlerinde sayısız apartman diken, sonunda 50'sini bulmadan akciğer kanserinden ölen babası.

Annesini arasa şimdi, ona "o günler"i sorsa. Altmışına varmadan aklını erenlere teslim eden yarı kaçık annesi, ağır bir bellek yitiminden uyanmış gibi boş ve bulanık bakan gözlerini yeniden o günlere çevirse, kayda değer bir şey hatırlar mı, emin değil. Anne artık günde beş vakit namaz kılıyor, saçını tek teli görünmeyecek şekilde sımsıkı örtüyor, uzun tüniklerin altına bol pantolonlar giyiyor ve kocası öldükten üç yıl sonra taşındığı Üsküdar'ın Doğancılar semtindeki bir dergâhın yolunu tutuyor her sabah. Ruhuna iyi geliyormuş, öyle diyor. Artık ona ait olmayan ruhuna diye sinirleniyor Aslı; yarabbi huzur! uğruna örümceklere peşkeş çektiği ruhuna. Boş kalan kütüphanede yavaş yavaş yerlerini alan bir sürü kitabı hatırlıyor da... Öte âlemlerin, gizemlerin, başka dünya yaratıklarının, ufoların, sözde ruhlar âleminden ses veren oturumlara ait tutanakların, varoluşun gizemine ışık tutan kitapların raflara sökün ettiği o ilk zamanlarda, baba sağken ve içki masalarından kalkıp yıkılarak eve gelebiliyorken daha, annesi evi boncuklarla doldurmuş, kolyeler, küpeler yapıp eşe dosta hediye etmiş, resim kurslarında fosforlu morların, cırtlak mavilerin patladığı resimler yapıp evin duvarlarını bunlarla kaplamış, eve medyumlar, falcı kadınlar çağırıp, kızını bu açgözlü, haris bakış-

lı kadın ve adamların önüne oturtup geleceğini sormuş, onu gün günden artan huysuzluklarına çare olsun diye hocalara okutmuş, sonunda bütün o zırva kitapların da yerlerinden edilip kütüphanenin yeniden bomboş kaldığı günler gelmişti. Şimdi dua kitapları ve Kuran'ın çeşitli tefsirlerinden başka kitap yoktu evinde. İşe yaramaz olan kütüphaneye de Aslı el koymuştu.

Hikâyeleri 12 Eylül'ün her yıldönümünde yazılan o kahraman, direnmiş insanlara benzemeyen babasına kızmıyordu; onu anlayarak kabullenmeyi öğrenmişti zaman içinde; ama içinde bir yerlerde hesabı görülmemiş bir hınç kalmıştı yine de. Birden anlar gibi mi oluyor yoksa? Çoğu yaşıtı gibi hıncı, kini, öfkeyi yasaklayan, neredeyse günah sayan her türden öğretiye olan düşkünlüğü; onca yıl biriktirip sonra da taşınırken çöpe attığı şişko Buda heykelleri; gizliden gizliye İsa'ya duyduğu aşk; kendini hayatın tozuna bırakma saçmalıkları; su gibi olma düşleri... hepsi, bu hıncın, bastırılmazsa onu sürükleyeceği yere, ateşe gitmeye direniş miydi? Unutmak, ne de olsa çevresindeki yetişkinlerin biricik erdemiydi. "Kin duyma!", "Nefret etme!", "Kendini intikam duygularına kaptırma!" diyordu okuduğu kutsal kitaplar; "Hesap sorma, bağışlayıcı ol!" Ama tuhaf bir şekilde din içre yaşayanlar, Hıristiyanlar, Müslümanlar, Museviler, dönüp dönüp hesap soruyorlardı birbirlerinden. Annesi bu lanetli duygulardan kendisini arındırmak için gece gündüz meditasyon yapıp vücudunu bitki çaylarıyla temizlerken Aslı evde çıt çıkarmaktan ve böylelikle annesinin huzurunu bozmaktan çekinerek nefretle odasında oturuyordu. Sonraları, asiliği iyice ele almışken, okuldan çıkıp arkadaşlarıyla o kafe senin bu bar benim gezip tozar olmuştu artık. Hayatın tozuna karışıyordu kendince. Bol bol içki sigara içiyor, erkek bedenini çekingen dokunuşlarla tanıyor, eve döndüğünde ona yöneltilen "Neredeydin?" sorusuna aldırışsız bir omuz silkmeyle cevap veriyordu. Suratına inen tokat yıllarca kaldı orada. Babası, hocalardan umduğu medeti bulamayan karısının kışkırtması sonucu, içkiden torbalanmış gözaltları ile şiş gözkapaklarının küçülttüğü gözlerini belertip, tombul, yağlanmış yüzünü morartan bir öfkeyle Aslı'nın üstüne yürümüş, sağ yanağında beş parmağının izini bırakmıştı. İlk ve sondu.

Şimdi Enver Sözen'in yaşamına bakmak değildi Aslı'yı korkutan; öyle düşünüyordu. Büyük olasılıkla, yıllardır okuyup dinleyegeldiği acılı hayatların bir benzeri çıkacaktı karşısına; o da sonunda oturup yazacaktı bu hayatı ve yine o yazı da kendinden önce yazılanlara benzeyecekti az çok. Gazete yazılarına sığdırılan bu hayatlardan "önemsiz" ayrıntılar atılır, geriye bol hamaset ve "duygu yüklü" kof cümleler kalırdı; kaymış hayatların özetlendiği altı kalın çizili cümlelerdi hepsi. Gazeteci toplumun vicdanını parlatmak için çalışmıştır; gazetenin yayın kurulu da başının gözünün sadakası niteliğinde, baştan savmacılıkla, küçük bir zarfın içinde zekâtını vermiştir.

Koltuğun köşe yastığına başı düşmüşken de sürdürdü düşünmeyi. Onu yıllarca esir alan o kendini o denli suçlu ve hiç bulma çabasını... Kendini küçülterek eşitlik kurmanın nasıl da en yüce değer olduğuna inandırıldığını... Kızdı, öfkelendi, yoruldu. Belki de bir öfke gerekti bana, diye karar verdi.

Eylül tuzaktır, diye yazmıştı eski defterlerinden birine. Cem olsaydı şimdi; aylardan eylül olmasıyla Enver Sözen'in hikâyesinin tam da bugünlerde, 12 Eylül'ün kutlu yıldönümüne beş kala önüne gelmesi arasında kendince anlamlı bir bağ kurar, rastlantıların tılsımından söz eder, akılla akıldışılık arasındaki sonsuz salınımına Aslı'yı da ortak etmeye çalışır; ama sonunda aklıselimine yenilip meseleyi bireyin ruhsal güçlerine bağlayarak, "Bu bağı görmezden gelemezsin, bunu yapmanı isteyen güç dışarıdan değil, senden geliyor, ruhun bir yükünü daha atmak istiyor, cesaret Aslı, cesaret!" derdi, diyebilirdi. Aslıcık, bu sözleri ondan dinliyormuş gibi kendi kendine yineler dururken başını yasladığı yerde uyuyakaldı.

Kör'ün gördüğü

Cem, ayağında tokyolar, üstünde annesinin yaş gününde hediye ettiği, ona bir beden büyük eşofmanın altı, solmuş tişört ve annesinin elinden tam çöpü boylamak üzereyken kurtardığı yirmi yıllık güve yenikli süveteri, kanepeye uzanmış, Balthus'un anılarını okuyordu. Ressamın, "Kardeşim Pierre Klossowski'nin 'muamma' adını verdiği,

bir başkasına iletilmesi imkânsız olan o şeye nasıl erişilebilir?" sorusunun altını hayranlıkla çizmekteydi ki telefon araya girdi. Aslı'ydı. Sarıyer'deydi. Hazır oraya kadar gitmişken Emirgân Korusu'na uğrayıp şu kör sakızcıyı bulmayı düşünüyordu. Cem de gelir miydi?

Düşünmedi bile. "Çınaraltı'ndaki çay bahçesinde buluşalım" deyip telefonu kapadı.

Takside Balthus'un anılarını kaldığı yerden okumayı sürdürdü.

"Bu gizemli işaretlere, çok uzaklardan gelen bu çağrılara, bu kaçınılmaz rastlantılara inanıyorum ben" diyordu ressam, "çünkü sonuçta boyun eğmemiz gereken görünmez şeylere bağlıyorlar bizi."

Burada kapadı kitabı, hemen bitsin istemiyordu.

Boğaz'da Rus bandıralı dev bir tanker siyah gövdesiyle şehri yarar gibi geçiyordu. Şoför müziğin sesini açtı, pencere camını dibine kadar indirip bir sigara yaktı. Şarkıdaki keder, şoförün efkârı ve sigaranın dumanı geçip gittikleri yerlerde hızla geriye doğru savrulurken Cem hurdacıdan aldığı üçüncü kitabı çıkardı çantadan. William Irish'ın Akba'dan çıkma bir gizemi: *Saat Bire On Vardı*. Akba serisine ait kitaplarda ön kapağın sağ üst köşesinde uzun tüylü beyaz bir kedinin vesikalık çizimi vardır ve Cem'in o kedinin davetkâr bakışına hayır dediği pek olmamıştır. Gizem, daha kitabın sunu sayfasındaki şu tilcikle başlıyordu: "Dört saat elli beş dakika sürecek olan bu vaka başladığında saat bire on vardı." Sayfanın sağ üst köşesindeki el yazısından anlaşıldığı kadarıyla bir zamanlar Nurten Güngör adında yazısına özenli bir hanımefendiye ait olan kitabı merakla okumaya başladı. Hikâyenin kahramanı genç kız, barda kiralık dam olarak çalışmaktaydı. Bilet karşılığı dansa kaldırılmaktan, her kavalyeye uygun ayak olmaktan bezdiği için kaderine lanet okuyor, hem de biletinin parasını bara girerken gişeye ödemiş genç bir adamla dans ediyordu. Adam zoraki eşlikçisiyle flört etmeye çalışadursun genç kadın umutsuz adımlarını geçmişinde bir yaraya doğru ata ata ondan da bardan da çok uzak bir dünyada mesai dolduruyordu. Roman 1962'de İstanbul'da basılmıştı. Cem o zamanın diliyle çevrilmiş bir polisiye roman okumanın lezzetine kendini kaptırmış gidiyorken bir süre sonra her paragrafın sadece ilk cümlesini okuduğunda da öykünün yol alışını pekâlâ izleyebildiğini fark etti. Arada hiç de bir şey

kaçırmış olmuyordu; zira ilk cümlenin ardından gelen cümleler, bütün bir paragraf boyunca bu ilk vurucu cümlenin açıklaması gibiydi. Böyle böyle giderken şoför, "Abi geldik" diye haber verdiğinde katil yakalanmak üzereydi.

Cem Aslı'yı ikinci çayını da içmiş, diken üstünde, tedirgin beklerken buldu. Ona çok yakışan minik sarı çiçekli eflatun gömleğiyle dizüstü beyaz bir şort giymiş, kumral saçlarını ensesinde gelişigüzel toplamıştı. Cem de en sevdiği sırtı plili mavi gömleği ve en temiz keten pantolonuyla her zamankinden biraz daha derli toplu görünüyordu. Aslı, can sıkıntısının nedenini anlatmak istemedi (çok sonra Gencer'in de olduğu bir rakı masasında anlatacaktı çocukluk kâbusunu). Suskun, sıkıntılı hali koruya doğru yokuş yukarı çıkarlarken de sürünce, Cem onu biraz olsun neşelendirmek için Patyus'tan söz açtı. Patyus hiç evlenmemişti. Babası öldükten sonra ana oğul birlikte Emirgân'daki evlerini satıp İstinye'de derme çatma bir apartmana taşınmışlar, üste kalan parayı bankaya yatırıp onun faizi ve babasından kalan emekli aylığıyla geçinmeye bakmışlardı. Cem parka ne zaman gitse, banklardan birinde göğe yükselmiş bulurdu Patyus'u. Yanına iliştiği bir seferinde çorabından kocaman bir Afgan kubarı çıkarıp, "Sar şurdan" diye ikramda bulunmuştu da, Cem, "Ben sulu severim" diyerek duruma hâkim olmuş, böylelikle o günlerde bir meyhanede duyduğu bu cümlenin ağzındaki duruşuna da bir bakmıştı. Aslı'nın suratı, pek hüzünlü bulduğu bu hikâyeyle biraz daha sarktı. Neyse ki parka girmişlerdi bu arada. Kör'ü her zamanki yerinde, erguvan ağacının gölgesinde, tezgâhını boynuna asmış, müşteri beklerken buldular. Yanaşıp, "İyi günler!" dilediler.

"Size de iyi günler efendim" dedi Kör, "sakızlar tezgâhta, buyrun seçin."

Aslı iki paket naneli sakız aldı, birini Cem'e verdi, cüzdanındaki bozuklukları tezgâha bıraktı.

"Patyus'a bakmıştık" dedi Cem, "gelmedi galiba."

"Eli kulağında, gelir. Bugün İstinye'de pazar kuruluyor, annesini pazara çıkarmıştır."

Orada bulunmalarının asıl nedenini kısaca açıkladılar. Olayı çabucak hatırlayan Kör, vurulan adamın öldüğünden habersizdi. Kör-

lükten medet uman biri için fazla dik bir ses diye düşündü Cem Kör'ü dinlerken. Müşterisine efendim diye seslenen bu adamın, başka zaman cebinden sustalı çıkarıp karşısındakinin boğazına dayayacak kadar da tekinsiz biri olup olmadığını merak etti. Onca zamandır gelip gittiği bu parkta ona sadece dekordan bir parçaymış gibi baktığını da üzülerek fark ettiği sıra Aslı bir başka gerçeği keşfetmiş, sonradan belirttiğine göre o an tüyleri ürpermişse de bu ürperiş aklına geleni soruvermesini engellememişti.

"Siz kör değilsiniz, değil mi?" dedi, bile bile suç işlerken yakalanan bir çocuğun af dileyen yaramaz bakışlarıyla.

Kör, hemen cevap vermedi. Zaman kazanmak için tabureye yaslı duran değneğini eline alıp taşlara bir iki kere vurdu, biraz düşündü.

"17 yıl önce taktım karagözlüğü gözüme" diye nihayet başladı anlatmaya. Yıllarca boynunda asılı tezgâhıyla sokakları arşınlamış, çay bahçelerinde, meyhanelerde masa masa dolaşıp sakız satmış, son beş yıldır da bu parka gelip durmuştu. Gözünden gözlüğünü çekip almaya kalkışan zabıtalara tezgâhını kaptırdığı ya da direnip dayak yediği sayısız olaydan sonra boyun eğmeyi, efendim demeyi öğrenmiş, saçlarının kırlaşmaya yüz tuttuğu şimdilerde ise, kenara koyduğu az buçuk paranın verdiği güvenle, sorgu suali daha bir ezilmeden karşılar olmuştu. "Çiklet alın efendim, çiklet!" diye bağırarak hikâyesine noktayı koydu. Parka yeni gelen genç bir çifte sesini duyurmak için değneğiyle taşlara vururken birkaç kez yineledi çağrısını. Onlardan umudu kestikten sonra ikisini de şaşırtan bir şey yaptı; Aslı'nın sol elini tuttu, bakmadan parmaklarıyla avcunun içinde gezindi:

"Siz bu işten vazgeçin" dedi sonunda, dostça bir tınıda. "Zaten pek gönüllü değilsiniz. Buraya uzak bir yerden geldiniz. Deniz gören bir evde oturuyorsunuz, orada huzurlusunuz. Bu huzuru kaybettiğinize değmez."

"Bildiniz" dedi Aslı, yüzü yine pençe pençe kızarmıştı. "Ama ben de sizin vurulan adamı tanıdığınızı okudum elinizden."

Kör güldü. "Bu hanımefendiyi sevdim" dedi Cem'e, "Siz de fena birine benzemiyorsunuz."

"Olayı baştan sona gördünüz değil mi?"

Görmüştü. Aynı adamlar bir gün önce de gelmişlerdi. Akşamüstüydü. Kıydıkları gariban gitmişti onlar geldiğinde. Ertesi gün, bu kez duvardan atlayarak girmişlerdi parka. O sırada başı öne eğik kara kara düşünen Cem'i daha önce de görmüştü Kör buralarda ya, konu bu değildi. İtler hemen o zavallı perişan adamı aralarına alıp kendileriyle birlikte yürümeye zorlamışlardı. Adam hiç direnmemişti. Önceden tanışırlarmış gibi de gelmemişti Kör'e. Sonra o acayip delikanlı çıkmıştı önlerine. Saç baş birbirine girmiş. Bela arıyordu zaten, o böylelerini hemen tanırdı. O gün vurulan o beyinsiz olsaydı keşke, yazık olmuştu ölene. Zaten kurtla kuzu birbirine karışmamış mıydı artık; ama konu bu değildi.

"Şimdi size söyleyeceğim şeyi benden duyduğunuzu kimse bilmeyecek" diyerek sürdürdü sözünü. "Hele polis hiç. Söz mü?"

Söz verdiler.

"İyi o zaman. Ölen adam bizim mahallede otururdu, bir ay önce taşınmıştı. Taşındı dediysem, küçük bir valizden başka eşyası yoktu garibanın. Nurettin abinin bir odasını tuttu. Nurettin abi evinin odalarını böyle kiraya verir, geçici."

"Sizin mahalle neresi olur?"

"Reşitpaşa derler bilir misiniz?"

Biliyorlardı. Emirgân'ın denize uzak tarafında, ilk yerleşimcilerin çoğunun Karadenizli olduğu bir mahalleydi. Gecekondu olarak yapılıp sonradan üstlerine çıkılan katlar, eklenen yamalarla apartmanlaşan, çirkin ve şimdilerde devasa çokhücrelileri andıran yapılarca istila edilmişti. Son yıllarda üst orta sınıfın iştahını kabartan "boğaz manzaralı" lüks daireli yüksek yapıların peş peşe dikilmesiyle dıştan da kuşatılmış bulunuyordu.

"Ben 22 yaşında geldim oraya" diye kendi hayatından küçük bir kuple daha çıkardı Kör. Hapisten yeni çıkmıştı, gidecek yeri yoktu. İçeride, Allah ondan razı olsun, bir mafya abi vardı; Kemal abi, hep hayırla anardı adını, oraya git demişti, isim de vermişti; bizim çocukları bul, sana yatacak yer verirler, iş bulurlar, hayta olma, demişti. O da sonunda takmıştı boyunduruğu boynuna (tezgâhı işaret ediyordu), neyse konu bu değildi.

"Adamın adı Enver" dedi.

"Biliyoruz, gazeteler yazdı."

"Yazdılar, geçti. Kimse peşine düşmedi olayın. Polis de dahil."

"Bize anlattıklarınızı polise de anlatsaydınız, her şey farklı olabilirdi" dedi Aslı.

"Olmazdı" diye inat etti Kör. "Polis gariban için uğraşmaz, bekler, taa ki aynı puştlar, affedersin hanımefendi, başka bir olayda tesadüfen yakayı ele verinceye kadar. O zaman da itiraf etti, işte bilmem kimin de katiliymiş der çıkarlar işin içinden. Onu da geçelim; bizim muhitte polisle işbirliği yapanı sevmezler, yani bilmem anlatabiliyor muyum?"

"Bu Nurettin abiyi nerede buluruz."

"Güzel İç meyhanesini sorun. Nurettin abi o meyhaneyi işletir. Benden bahsetmeyin sakın. Artık ne yalan uydurursunuz bilmem."

Ona nasıl teşekkür edeceklerini bilemediklerini söylediler.

"Mühim değil" dedi Kör, "Bir dahaki sefere Bebek'ten acıbadem şekeri getirirsiniz, olur biter."

Güzel İç Meyhanesi'nde bir ikindi vakti

"Benim masam burasıdır. Hep burada, cam kenarında otururum. Saatim bellidir. Akşam yedi dedi mi gelirim. Masamı kimseye vermez çocuklar; bilirler ölüm ya da hastalık yoksa sektirmeden geleceğimi. İki dubleyi geçmem. Tadına vara vara, bir iki mezeyle, sayılı sigarayla, böyle tek başıma demlenirim."

Güzel İç Meyhanesi'nde, Orhan Gencebay oturaklılığında bir mahalle sakininin, Fevzi ağabeyinin yanı başındaki masada teslim olmuş bakışlarla oturanlar, Cem ile Aslı'dan başkası değildi. İçeride zaman kendini şaşırmış gibiydi, daha doğrusu bir zamanı alıp bir başka zamana zorla sığdırmışlardı sanki. Buranın sahibi, kapanan eski bir semt içi İstanbul meyhanesinin bütün eşyasını alıp bu derme çatma apartmanın giriş katındaki dükkâna taşımıştı. İçeride iğreti durmayan tek şey, yerin yeni paspaslanmış kahverengi fayanslarıydı. Müşteriler İstanbul'da artık pek rastlanmayan beyaz örtülü dörtgen tahta masalarda ve oturağı hasırlı iskemlelerde ağırlanıyordu. Tavanda Raks marka eski bir pervane dönüyor, döndükçe tavan pervanele-

rine tutkun Cem'in de başını döndürüyordu. Pervanenin esintisinden kaçışıp oraya buraya konan karasineklerin vızıltısı kimseyi rahatsız etmez gibiydi. Havada ıslak fayans, rakı, meze ve sigara kokuları birbirine karışmıştı. Meze vitriniyle mutfak kapısı arasındaki boşlukta yeni bulaşıktan çıkan bardakları kurulayıp tepsiye dizen, sarı suratlı, zayıflıktan kamburu çıkmış, gençten bir garson dışında hizmete bakan kimse yoktu. Garsonun arkasındaki duvarda bazı gür bıyıklı erkeklerin 1970'lerde çekilmiş siyah-beyaz fotoğrafları asılıydı. Yeni gelenler kendisine yanaştığında lekeli bir bardağı hohlayıp parlatmakta olan garson, soru üzerine düşünmüştü bir iki saniye... Hayır, bahsedilen adamı tanımıyordu; ama isterlerse şuradaki Fevzi ağabiye sorabilirlerdi, o tanırdı belki. Fevzi ağabey de anlatmaya kendinden başlamıştı işte:

"Mahalle meyhanesinin müdavimleri bilir birbirini; sokulmak istemeyeni kendi haline bırakırlar. Bakın mesela benim masamın öteki sandalyesi daima masaya dayalıdır. O sandalyeyi yerinden oynatmaya kalkan pek olmaz ya, olursa da bir bakışımla uzaklaşırlar hemen. Başımı önüme düşürdüğüm görülmemiştir. Sarhoşluktan hazzetmem. İçkimi yudumlar, kulaklarımı kendi haline bırakır, bakınırım. Rahatsız etmeyeceksin ama. Saat on dedi mi kalkarım. O ise çaprazımdaki masada otururdu rahmetlik. Benden ya az önce gelmiştir ya da birazdan girecektir kapıdan içeri. Sessiz, çekingen. Sandalyeyi özür dilercesine çeker, yavaşça yerleşir, bir otuzbeşlik söyler, mezeleri seçmez, ısmarlamaz, önüne ne koyarlarsa kabul eder. Öyle, sabit bakışlı bir adamdı. İlk dubleden sonra ensesi kızarmaya başlardı. Başını boynuna çeker, çatalını tabaklarda gezdirir, aldığı bir iki lokmayı güçlükle çiğneyip yutar, sonra yine öylecene dalar giderdi. Kimdir, neyin nesidir bilen yok. Anam rahmetlik, koyudüşlü derdi böyleleri için. Bazen hoş olmayan bir şey hatırlamış da savmak istermiş gibi yüzünü sıvazlar, tabladaki sigarasını unutup bir sigara daha yakardı. Elleri de titrerdi. Sonra günlerce görünmedi. Duyduk ki vurulmuş. Bundan fazlasını da anlatacak çıkmaz size.

Haa, yalnız... bir hafta oluyor; masasına yeni biri geldi. İkimize de benzemiyor."

"Nasıl biri?"

"Genç. Saçı sakalına dolaşık... ama ne içmek bilader! Peş peşe yuvarlıyor rakıları. Peçetelere ha babam bir şeyler yazıyor, sonra da hepsini buruşturup cebine atıyor. Cebine koyacaksan niye buruşturuyorsun, değil mi?"

Fevzi ağabeyinin başıyla işaret ettiği masada Cem bir anlığına Gencer'i gördüğünü sandı. Onlardan önce mi gelmişti buraya? Eğer öyleyse neden saklamıştı? Aslı da aynı soruyu soran gözlerle Cem'in yüzünde geziniyordu.

"Neyse... hadi" dedi Cem, rakı bardağını eline aldı. Gündüz kavun ve peynirden başkasını yemeyen Fevzi ağabey ısrar edince bir yarım otuzbeşlik ve bir iki meze söylemişlerdi garsona. Bardaklarını sağlığa ve şerefe kaldırdıktan sonra masadan masaya tokuşturup içtiler. Cem, tabaktaki topikleri geride bırakmaya kıyamayarak tümünü zevkle yedi. Aslı çok sevdiği halde evde kızarmış yağ kokusuna dayanamadığı için hasret kaldığı şakşukayla biber kızartmasını sildi süpürdü.

Fevzi ağabiye duydukları minneti ağırbaşlılıkla ifade edip kendisini kapalı sandalyesiyle baş başa bıraktıklarında, ikindi ezanı kulakları delip geçerek ehli mümini namaza çağırmaktaydı. Yolun ortasına bir köpek ölü gibi serilmiş uyuyor, bisikletler, arabalar yavaşlayarak yanından geçip giderken kılı bile kıpırdamıyordu. Karşı kaldırımda bekleyen taksiyi el edip çevirdiler. Önce Bebek acıbadem şekercisine, sonra parka gittiler. Kör'e sormayı unuttukları bir soru vardı: Acaba Enver Sözen'in vurulduğu gün olay yerine terlikleriyle inen adamı tanıyor muydu?

"Saygın Bey. Sol yandaki sarı apartmanda oturur" diye hiç duraksamadan cevap verdi Kör. "Sokak kedilerini besler" diye de bir bilgi iliştirdi peşine.

Birkaç dakika sonra Cem, yarı aralık kapının ağzında dikilen süzgün bakışlı ev sahibine kendilerini tanıttıktan sonra, böylesi uygunsuz bir biçimde çıkagelip rahatsızlık vermelerinin nedenini kırıla döküle anlattı. TRT Türkçesini mükemmelen telaffuz ettiği kanısındaydı. Aslı da olanca hanımefendiliğiyle yanında gülümsüyordu. Saygın Bey hiç de aşağı kalmayan bir incelikle zoraki konukları içeriye davet etti. Antrede bir bakışta yürüttüğü tahmine göre isabetle

seçtiği terlikleri ayaklarına geçirmelerini bekledi ve eliyle salonu göstererek, buyurmalarını rica etti.

Asuman Hanım'ın yapacağı kahve servisini beklerken radyoda frekans değiştirip blue note motifli bir caz parçasıyla havayı loşlaştıran Saygın Bey, ikilinin oturduğu kanepenin çaprazındaki koltuğa kurulmuştu. Kahveleri dağıtan Asuman Hanım karşısındaki koltukta yerini alırken, Saygın Bey sigarasını yakıp kahvesinden ilk yudumu höpürdetti, arkasına yaslandı ve olay günü balkondan gördüklerini, ayrıntı düşkünü bir gözlemcinin sözleriyle ince ince anlattı. Kör'ün anlattıklarına yeni bir şey eklememişti.

Asuman Hanım, "Meczuptu galiba" dedi, kocasının sözüne son noktayı koymak ister gibi atılgan bir tavırla. "Neredeyse iki hafta boyunca her Allahın günü gördük onu aynı yerde. Komşular önce rahatsız oldular. Sonra baktık, zararsız biri..."

"Kimseyle konuşmadı mı o arada?"

"Hayır, görmedik" dedi Saygın Bey.

"Ben gördüm."

Saygın Bey Asuman Hanım'a serzenişle baktı; bundan niye onun haberi olmamıştı?

"Sana anlattım ama unutmuşsun" dedi Asuman Hanım, o evdeki bütün bakışların ve duyuşların şifresini çözmüş birinin rahatlığıyla. "Dinlememişsindir, o başka. Ben gördüm. Kendisi gibi zayıf, kırk beş elli yaşlarında bir kadınla Çınaraltı'nın caddeye en uzak kahvesinde oturmuş konuşuyorlardı. Bizim çarşamba toplantısını orada yapmıştık o gün. İki masa da gerideydik. Kadının adamı ikna etmeye çalışır gibi bir hali vardı. Çok sigara içiyordu. Üzgündü. Sanki adamı teselli etmeye de çalışıyordu. Zaten hep o konuştu, adam sustu ve üst üste sigara içti."

"Kulağınıza çalınan bir söz oldu mu?"

"Pek hatırlamıyorum. Yalnız bir ara kadın karşıdaki caminin tuvaletine gitti galiba... Yerinden kalktı, caminin avlusuna girdi, beş dakika sonra da döndü; ama o dönmeden önce dikkatimi çeken bir şey oldu. Kadın içinden bozuk para çıkardığı çantasını sandalyenin arkasına asmıştı. Adam o gittikten sonra çantayı aldı, içinde bir şey aradı,

bulduğu her neyse göremedim tabii; yalnız onu ceketinin astar cebine koyduğundan eminim."

"Bir fotoğraftı belki..."

"Belki, bilmiyorum. Biraz daha oturup kalktılar. Durağa doğru yürüdüklerini gördüm."

"Kadın adamın nesi olabilir sizce?"

"Baldızı olabilir örneğin... sevgilisi ya da karısı değil. İkisinin de sevdiği ve ondan dolayı üzüntü duydukları birine ilişkin konuşuyorlardı sanki. Duygusal bir konuşmaydı; ama üçüncü kişi üzerinden."

Saygın Bey, o sırada çok önemli bir şey düşünüyormuş gibi halının desenlerinde gezdirmekteydi gözlerini. Radyoda sunucu, Bach'ın Keman İçin Si Minör 1 Numaralı Partitasını dinleyeceklerini anons eder etmez "Ahh" dedi kendinden geçerek; gözlerini minnetle açıp kapadı. İşte, Enver Sözen'in yaşamındaki gizleri aydınlatacağını umduğu eylem önerisini de o mutlu andan bir iki dakika sonra dile getirdi. Ayağa kalktı, Yörük desenli halıyı baştan sona gidip geldikten sonra yerine oturdu ve:

"Bence" dedi, "o gün parkta olup da olaya tanıklık eden herkes bir araya gelmeli ve bir dava dilekçesine imza atmalı."

Asuman Hanım kocasının tuhaflıklarından biri olarak karşıladığı bu öneriye kaşlarını kaldırarak güldü yalnız.

"Kimi dava edeceğiz?" dedi Cem, her ne kadar bir avukatsa da içinde bulundukları bu belirsizlikte kimi dava edeceklerini çıkaramamıştı.

"Bir kamu davası açacağız. Bu ülkede, gündüz vakti, üstelik nezih bir semtin ahalisinin çoluk çocuk geldiği bir parkta, iki maganda kimseye zararı dokunmayan zavallı bir adamı vurup kaçıyor. Adam ölüyor. Polisse aradan geçen iki ay müddetince olaya dair hiçbir bilgi edinememiş olmakla kalıyor. Ben bir vatandaş olarak, kamu vicdanını rahatsız eden böyle bir durumda yetkilileri göreve davet etmek istiyorum ve bunun gereği neyse yapalım diyorum. Hemen!"

"İyi fikir" dedi Aslı. Ciddi görünmeye çalışıyordu.

"Böyle bir dava yolu var mı araştırmak lazım. Daha önce bir örneğiyle karşılaşmadım. İçtihatları incelemek gerekebilir, orada belki bize destek olabilecek bir dava..."

"Canım, ne önemi var! İçtihatmış filan falanmış. Dava açmanın yolu yoksa bile en azından girişimde bulunabiliriz, değil mi? Bu da yeterince ses getirir."

"Nereden?"

Soru, hâlâ kaşları kalkık duran Asuman Hanım'dan gelmişti.

"Bakınız efendim" diye fikrini savunmayı sürdürdü Saygın Bey. Önce davasına en yakın bulduğu Aslı'ya, sonra karısına ve en son Cem'e tek tek baktıktan sonra, "Siz o gün karakolu erkenden terk ettiniz gerçi ama" dedi Cem'e kınayan bakışlarla, "ben diğer tanıkların adlarını ezberime alma gayretkeşliğini gösterdim. Polis tanık isimlerini kaydederken hepimiz aynı sıranın önünde dizilmiş bekliyorduk. Biri ünlü bir tarihçi, biri üniversitede hoca, bir tanesi hakkında ne diyeceğimi bilmiyorum gerçi, biraz acayip bir genç, biri Bostancı'dan yeğenini ziyarete gelmiş yaşlı bir kadın...."

"Aa ben biliyorum o kadını" diye birdenbire yüksek sesle hatırlayıverdi Cem. "Tabii ya, o da o gün olay yerindeydi. Atıfet Hanım."

"Evet, Atıfet Hanım. Kadıncağız o kadar heyecanlandı ve o kadar üzüldü ki daha sonra gelişmelerden haberdar olmak maksadıyla hepimizin tek tek telefon numaralarını bile aldı."

"Eminim almıştır. Hatta çoktan olayı araştırmaya başlamıştır bile."

"Sonra şu Patyus var, her gün gelir buraya, ayyaş Patyus. Bir yaşlı kadın daha var, gözleri iyi görmediği için tanıklık yapamadı gerçi; ama olsun, o da herkes kadar korktu, bir imzayı esirgemez herhalde..."

"Ben az önce Asuman Hanım'ın sorduğu soruyu tekrarlayacağım" diyerek araya girdi Aslı. "Yani konuyla ilgili bir dilekçe hazırladıktan sonra bunu basın yoluyla duyurmayı mı düşünüyorsunuz?"

"Üstüne bastınız. Evet. Aynen öyle! Bir basın toplantısı tertipleyip konuyu basın mensuplarına izah edeceğiz. Avukatımız da hazır zaten."

Cem koltuğunda kıvranmaktaydı.

"Bilemiyorum... Yani kıvırttığımı sanmayın lütfen, sadece bunun bize ne yararı olur, kestiremiyorum. Bir kere katilleri iyice uyandırmış olacağız. Şimdi nasılsa paçayı kurtardıklarını düşünerek rahat

hareket ediyor olabilirler; fakat biz olayın üstüne düştüğümüzü ilan ettiğimiz takdirde, her türlü önlemi almak isteyeceklerdir. Buna ayaklarımızdan vurulmak da dahil."

"Peki siz ne yapmayı öneriyorsunuz?"

"Şu anda teklifinizi biraz daha düşünmeyi önerebilirim yalnız."

Heyecanının son damlasına kadar savaşmış olan Saygın Bey, Cem'in bu pek ödlekçe bulduğu tavrı karşısında uğradığı hayal kırıklığını saklama gereği görmedi. Yerine geçti; vakur bir edayla burnunu dikip müziğin sesini uzaktan kumandayla açtı ve bakışını balkondan dışarı, açık gökyüzüne doğru çevirdi. Konu kapanmıştı.

İçler dışlar

Televizyona bakıyordu. "*Hangi Kapıyı Çalsam Karşımda Buruk Acı*"ydı. Fıstık yeşili tül elbisesinin içinde bir eski sarışın bomba, etrafında gerdan kıvırıp göbek atan kadın sunucuya ve stüdyodaki seyircilere, "*Bu Ne Bitmez Çileymiş Neden Hâlâ Dolmadı?*" diye Cem'in asla aklında tutmayı beceremediği bir makamdan soruyordu. Allahım neler oluyordu? Hangi alacakaranlıkta yazılmıştı bu rol? Yetmez miydi; bu ne bitmez çileydi? Cem! Cem! Aç gözlerini. Kendine gel Cem!... derken, sıçrayarak kendi sesine uyandı. Aile evindeki odasında, televizyonun karşısında uyuyakalmış, o arada sayıklamıştı. Odadaki sıkışıklığı görmemek için hemen yine yumdu gözlerini. Salona dev ekranlı yeni bir televizyon alınınca eskisinin onun odasına, annesinin dikiş makinesinin üstüne konmasıyla içerisi iyiden iyiye ardiyeye dönmüş, ona nefes alacak boşluk kalmamıştı. Haftalık olağan aile ziyaretini layıkıyla yerine getirme çabasından yorgun düşüp çekildiği odasında eski televizyonun karşısında uyuklamaya başlamadan önce sabaha Aslı'yla birlikte yapacakları Bostancı seyahatini düşündüğünü hatırladı. Atıfet Hanım'ı telefon defterinde kayıtlı numarasından arayıp kendisini sabah kahvesine davet ettirmişti Cem ve Atıfet Hanım tabiatıyla çok memnun olmuştu. Yarın da bahtiyar olacaktı kuşkusuz. Kalktı, salondaki açık televizyonun karşısında uyuklayan yaşlı seyircilere iyi geceler dileyip tekrar yatağına yollandı ve on altı yaşından beri değiştirilmemiş eski şiltenin çukuruna bı-

raktı gövdesini. Uykuya geçmeden önce Saygın Bey'in koltukta oturan hayalini gördü, bir anlığına; gözleri kırgın bakıyordu.

Cem ile Aslı, sabah dokuzda Karaköy iskelesinin önündeydiler. Aşka tövbesini son günlerde iyiden iyiye unutmuş olan Cem, sabah erkenden kargalarla birlikte sokaklara dökülüp Üsküdar'dan Beşiktaş'a motorla geçmiş, iskelenin önünde mucize gibi duran boş bir taksiye atlayıp randevuya tam saatinde yetişmeyi başarmıştı. Şimdi Aslı'yla birlikte tekrar karşı yakaya geçiyor ve hâlâ üstünde uyku mahmurluğu olduğundan aklını başına toplamakta zorlanıyordu. Uykusuzluğuna yol açansa, sabaha karşı uyanıp da yeniden gözünü uyku tutmayınca babasının kütüphanesinden aldığı bir kitapta önüne çıkan Muhammed İkbal'in bir sözüydü. Sözün ilk okumadaki etkisiyle beyni cereyana tutulmuş gibi birkaç dakika öylece hiçbir şey düşünmeden oturakalmıştı.

"Aşka delilik diyen hayatın sırrına daha da yabancı olsun."

Bu acayip sözü belleğine nakşedip bundan sonraki yaşamında kendine kılavuz yapmaya karar verdiyse de takside konuyu bir kez daha ele almış ve Aslı ile buluşacağı iskeleye yaklaşırken, aşk depreşmesinin tamamen değilse de büyük ölçüde oyun ihtiyacından ibaret olduğu düşüncesine karşı koymamak işine gelmişti. O da aşk bağımlısı bazı yetişkinler gibi zaman zaman bu oyunu oynamaya heves edebilirdi... etmişti sözümona ve bunda bir gariplik yoktu, sakınca da. Asıl garipliği, hiç değilse *bu* konuda kendini bilme erdemine az buçuk erdiğini düşünen biri olarak, hâlâ oyunda kalmakta ısrar edişinde buluyordu. Çünkü biliyordu ki Aslı şimdi "Seninim, beni sonsuza kadar yanında alıkoy" gibisinden, düşünmesi bile Cem'e korkunç gelen bir laf etse, arkasına bakmadan toz olurdu. Aslı böyle demeyip de sadece "Seninle iki gece geçirmek istiyorum" dese yine aynı şekilde davranırdı; çünkü Cem, bedensel temastan mümkün mertebe kaçınan şu az bulunur insan soyundandır. Kadının sevişgenini değil, konuşkanını sevdiğini iddia eder; ama elbette yalnız Cem'le konuşan kadındır en hoş olanı. Ne de olsa seven herkes gibi Cem de kıskanır.

"Bundan önceki yaşamımda bir yılandım belki" diye açıklamıştı bir keresinde kendi kendine durumunu; yılanların yakın temastan hoşlanmadıkları gibi bir yanlış bilgiden destek alarak. Sonra bir bel-

geselde kendilerini ağaca asmış iki yılanın birbirleriyle basbayağı tutkulu, vuruşup ayrılmalarla süregiden aşk oyununu izledikten sonra "Ya da ben ödipal kompleks kurbanı ağır bir vakayımdır belki, kim bilir?" diye düşünmeye meyletmişti. "Babasını aşamamış, seksüel rüyalarında annesinin yerini tutan bir kadını becermek üzereyken, korkuyla, dehşet ve ter içinde uyanan sağlıklı ve normal erkek çocuklar gibi olamamış, sonradan annesinin yerine bir başka kadını da koyamamış zavallı bir erkeğimdir. Alt erkek yani. Ama ne gam!" Taksiden indiğinde ise içinden kurduğu son cümle şöyle bir şeydi: "Zaten Muhammed İkbal'in sözünü ettiği aşk, büyük ihtimalle Tanrısal aşktır. Beni bağlamamalı."

Aslı simit kaşar getirmişti. Vapurda çayla birlikte kahvaltılarını ettiler, martılara bir şey bırakmadılar. Aslı bugün daha neşeli ama yine de durgun görünüyordu. Havadandır belki, diye düşündü Cem. Lodosu bekleyen hava nemli ve basıktı. Deniz, göl durukluğunda, ölgün ve griydi. Atıfet Hanım'ın da bu havada dizleri sızlamaya başlamıştı muhakkak. Nitekim, Üstbostancı'nın ön bahçeli eski apartmanlarından birinin beşinci katında oturan Atıfet Hanım, tatlı tatlı gülümseyerek konuklarını içeri buyur ettikten ve her türlü rahatlarını sağladığına emin olduktan sonra dizlerini ovuşturarak sırtı yastık destekli koltuğuna oturmuş, otururken de hafifçe inlemişti. Aslı hareketli gözlerle salondan ayrıntı derlemekle oyalanırken, Cem Cunda Adası'nda hafiyelik yaptığı sıralar tanıdığı Atıfet Hanım'a, İstanbul'a dönüşünü ve neler yaptığını bağıra bağıra anlatmaktaydı. Kulaklığını arada bir elleyip tatlı tatlı gülümsüyordu Atıfet Hanım; kulaklığının pili yine zayıflamıştı.

"Ah canım evladım" dedi bulduğu bir boşluktan lafa sızarak, "ne üzüldüm bir bilseniz, başınıza gelenlere... Neyse, Allah selamet versin, bu da geçti. Fakat beterin beteri var. Bir amcakızımın kızı vardı, bu genç hanım gibi güzel –yaşı benzemesin– geçenlerde başına ne gelse beğenirsiniz? Yolda giderken iki vahşi adam arabayla çarpmışlar kıza, alkollüymüşler. Geçen gün toprağa verdik yavrucağı, yaa güzel evladım. İstanbul artık yaşanacak yer olmaktan çıktı."

Bu yerinde saptama karşısında Cem sustu. Aslı onun sıkkın bakışlarından konuşma sırasının geldiğini anlayıp ilgiyi üstüne çekti ve

Atıfet Hanım'a, evinin ne kadar güzel ve ferah, afrikamenekşelerinin de ne harikulade olduğunu söyledi. Atıfet Hanım pek anlayamamıştı. Aslı yüksek sesle yineledi. Yaşlı kadın bu sefer pek güzel anlamış ve sevinmişti.

"Hadi ben kahveyi cezveye koyayım da ondan sonra sohbetimizi tatlı tatlı edelim" diyerek ve de inleyerek yerinden kalktı. Dizlerini sporcuların kullandığı sargılarla sarmıştı. Aslı'nın, "Ben yapsaydım kahveleri" şeklindeki içten teklifini kesinlikle geri çevirip tıpıdık adımlarla mutfağa gitti. Salonda duvar saatinin tik taklarını dinleyerek rehavet içinde oturan konuklarının sessiz varlığına çekmece, fincan, kaşık sesleriyle eşlik etmeyi sürdürdü. Ev o kadar sessizdi ki Cem ansızın kendini ayak basılmamış bir kıyıda, nereden geldiği belli olmayan bir kapı gıcırtısını dinlerken buldu. Bembeyaz köpüklü devcil dalgaların dövdüğü kumsaldan uzaklaşıp gıcırtının geldiği yöne doğru ilerledi. Ötede, kumların ortasında yapayalnız sallanan beyaz bir kapının, sövesinden yarı yarıya koptuğunu, rüzgârla ne tam açılıp ne tam kapanarak alttaki menteşeyi de zorladığını gördü. Önünde de, arkasında da uzayıp giden parıltılı kumsaldan başka bir şey görünmüyordu. Kapıya iyice yaklaştığı sıra birdenbire önünde çengellere asılmış beş siyah bir beyaz at beliriverdi. Atların sonuncusu, beyaz olan, hâlâ canlıydı. Yanına kadar sokulmaya cesaret eden Cem'e –tam da başını okşamak için elini uzatmış ve onun için acınarak bir şeyler söyleyecekken– müthiş bir tekme savurdu at. Cem tirkedek uyandığında anladı yine uyukladığını. O sırada Atıfet Hanım da kahve tepsisini kulplarından sıkı sıkı tutmuş, adımlarını dikkatlice atarak yaklaşmaktaydı. Çorap pantolonlu beyaz perukalı adamlarla fırfırlı dantelalı elbiseler içinde şık kadınların raks ettiği balo desenli tepsiyi orta sehpasına koyduktan sonra yavaşça belini doğrultup yerine geçti. Fincanlar mavili-pembeli mineçiçeğiyle bezeli, volanlı ağızlarının kenarları ve kulpları ise altın yaldızlıydı. Fincanları Aslı dağıttı. Üçü de kahvelerinden sessizce ilk yudumlarını aldılar ve nihayet Atıfet Hanım, "Ah evladım nasıl üzüldüm, bilseniz" diyerek celseyi açtı.

Atıfet Hanım'ın daha önce anlatılanlara bir ekleyeceği yoktu. Hatta işittiklerine durmadan şaştığına bakılırsa, o gün parkta olan

bitenin çoğunu kaçırmıştı. Bu da onu üzüyordu belli ki. Olayın onun bilmediği yönlerini özetleyen Cem'i bu yüzden can kulağıyla dinledi. Söz Saygın Bey'in önerisine geldiğinde heyecana kapılıp öneriyi canı gönülden destekledi ve kendisinin de bir şeyler yapmak istediğini; fakat malum yaşlılıktan şu merdivenleri inmeye bile bazen mecali olmadığını üst üste yineledikten sonra, onlara nasıl faydalı olabileceğini sordu. Cem hepi topu bir yıldır görüşüp konuşmadığı Atıfet Hanım'ın bu süre içinde demek hızla yaşlandığını düşündü. Meraklı işlek zekâsının da, boncuk gözlerinin de eskisi kadar keskin olmadığını görmekten üzgündü. Aslı ise o sırada, sanki o anda aklına gelmiş gibi Atıfet Hanım'a diğer tanıkların telefon numaralarına ulaşmanın işlerini nasıl da kolaylaştıracağını tane tane anlatmaktaydı ki birdenbire "Ah" edip elini ağzına kapatan Atıfet Hanım, "Bir dakika bekleyiniz canım evladım" diyerek ve neden daha önce akıl etmediğine yazıklanarak zahmetle doğruldu yerinden. Telefon defterinin bulunduğu konsola gitti. Çekmeceden katlanmış bir kâğıt çıkarıp Aslı'ya uzattı.

"O gün ifade vermek için beklerken çok kıymetli insanlarla tanıştım güzel evladım. Hepsinin isimleri ve telefon numaraları burada yazılı."

Aslı kâğıtta yazılı numaraları defterine geçirirken yaşlı kadın cin bakışlarıyla onu süzüyor, rüyanın üstüne az önceki hüzünlü düşünceler binince iyice durgunlaşan Cem'e ise arada gülümser nazarlar atıyordu. Bunu fark eden Cem, yargısında acele ettiğini düşünmeye başladı. Geçen yaz adadaki o deliler evinde yaşadığı geceleri, bitmez tükenmez anılarını anlatan Atıfet Hanım'ın nasıl hepsini göz hapsine alıp, nasıl arada herkesi ince ince sorguladığını, ne yapıp edip her şeyi herkesten önce öğrendiğini hatırladı ve onu yeniden eskisi gibi görmenin hoşuna gittiğini hissederek buna şaştı. Aslı da işini bitirmiş, oradan eli boş çıkmayacağını bilmenin neşesi gelmişti üstüne. Bu hoşnutluk karşısında hemen kalkmanın ayıp olacağını düşünerek bir süre daha oturdular. Aslı karşı duvarda asılı duran, yumurta şeklinde pembe bir haleyle çevrelenmiş fotoğrafı gösterip:

"Ne kadar güzelmişsiniz gençken... hâlâ öylesiniz gerçi" diyerek Atıfet Hanım'ı bir kat daha bahtiyar etti.

Beyzi çerçevenin içindeki saçları ondüleli Atıfet Hanım, bitişik bacaklarını sol yana zarifçe eğmiş oturuyordu iskemlede. Elbisesinin dekoltesi siyah bir tülle örtülüydü. Komşuları olan bir Rum madam ona düğün hediyesi diye saf ipekten dikmişti bu elbiseyi. Provaları bugünmüş gibi hatırlıyordu. İskemlenin arkasında dimdik ayakta duran ve sol eliyle onu omzundan hafifçe kavrayan kaytan bıyıklı adam ise "müteveffa zevciim" dediği, rahmetli eşi, "nur içinde yatsın" Zihni Bey'di. Evliliklerinin onuncu yıldönümünde çekilmişti fotoğraf; sene 1958'di. Atıfet Hanım saadetin bin bir türlüsünü kendisine tattırdığını söylediği eşinden uzun uzun hasretle söz etti. Bir dem de böyle geçmişti. Gül kokulu pembe lokumlarını yediler, limon kolonyasını avuçlarında dolaştırıp yüzlerine sürdüler ve sonra izin isteyip çıktılar. Atıfet Hanım'ı arkalarında, en son balkondan onlara el sallarken bırakıp Bostancı tren istasyonuna doğru yürüdüler.

Hidayetle bidayet

Çocukları el sallayıp uğurladıktan sonra karşı kıyıdaki Bakırköy'ün puslu semalarına doğru dalıp giden Atıfet Hanım, bundan sonra nasıl hareket etmesi gerektiği sorusuna bir yanıt arayarak salona dönmüştü. Az önce kalktığı koltuğun kolçaklarındaki kırlentleri düzeltti, sırt yastığını kabartıp yerine koydu, zigonları üst üste istifledi, mutfağa taşıdığı fincanları özenle yıkayıp tabaklığa kapadıktan sonra Sarı Kız'ın boş kafesine hüzünlü bir bakış attı. Bakışına biraz da kaygı ilişmişti Atıfet Hanım'ın. Kaygısına yol açansa, gençlerden malumat saklamakla yalancı durumuna düşüp düşmediğini bilememesiydi. Böyle davranmakla Rabbini de gücendirmiş miydi acaba?

Sızlayan bedenini oturma odasındaki divana uzatıp açmazını kendi lisanıyla düşünmeye başlayan yaşlı kadın, Enver Sözen'in sırtından vurulmak suretiyle katledildiği o suzişli günde vuku bulan menfur hadiseden birkaç dakika önce, o anda ona münferitmiş gibi görünen bir başka manzarayı sarih şekilde müşahede etmiş ve başka bir tefsire mahal vermeyecek tarzda neşet etmiş olan bu küçük yan hadise onu bilahare çok ama çok derin düşüncelere gark etmişti. Kı-

saca özetlersek; bir kadındı bu olayın faili. Görünüşte sevimlice, cana yakın, biraz sarsak, hani ilk bakışta içinizde, özellikle Atıfet Hanım gibi yufka yüreklilerin içinde yardım eli uzatma arzusu uyandıran orta yaşlı kara kuru bir kadın. Atıfet Hanım'ın bu kendi gibi küçümen kadına dikkat kesilmesinin nedeni ise, o mısırcının yanına gidip iki çift laf etmeye başladığında kadının Patyus'un yanındaki boş yere oturduğunu görmesiydi. Ayyaş delikanlının yanında yaşadığı kendi nahoş tecrübesinden dolayı onun için azıcık kaygılanmıştı doğrusu ya; neyse ki Patyus'un yanında fazla kalmamıştı kadın. Atıfet Hanım'ın iliştiği duvar kenarına gelip mısırcıdan aldığı haşlanmış mısırı kemirmeye başlamış, o arada kendisine tatlı tatlı gülümseyen Atıfet Hanım'ın sohbet girişimini de geri çevirmeyerek, hastalığından –sinirsel demişti doktor–, memleketinden –Ispartalıydı– söz açmıştı. İşte bu aynı kadın, tam da kibarlığıyla Atıfet Hanım'ın gönlünü çelmişken, bir cep telefonu konuşması sırasında aniden bambaşka biri olup çıkmasın mı! Telefonda konuşurken onun en sunturlusundan bir iki küfrü çekinmeden sarf ettiğini duyup kulaklarına inanmakta zorluk çeken Atıfet Hanım, yetmezmiş gibi, konuşması bittikten sonra kadının –bir allahaısmarladık bile demeden– demin kendisinin basmaya kıyamadığı çimleri eze eze göbeğin öte yanındaki duvara doğru yürümesini esefle izlemişti. İsminin Kevser olduğunu gayet iyi hatırlıyordu şimdi. Karşı tarafa geçtikten sonra Kevser'in bir telefon konuşması daha yaptığını da görmüştü uzaktan... ve Atıfet Hanım, nicedir onu halisane bir merakın kucağında sallayıp duran gözlemini o konuşmadan birkaç dakika sonra yapmış, daha önce işittikleriyle gözledikleri birleşince de günlerce aklını kurcalayan bir bilmece çıkmıştı ortaya. Ama ne karakolda ne de daha sonra kendi kendine sözünü etmişti bunun. Sonra da unutup gitmişti, işte ta bugüne, Cem konuyu açıncaya kadar.

Kevser, o uğursuz günde Atıfet Hanım'ın yanı başında yaptığı telefon konuşmasında rastgele atıp tutarken, (Atıfet Hanım'ın sonradan üzülerek hatırladığı üzere) beklediği alçağın geciktiğini; ama o namussuz ve namert herifin ne yapsa da elinden kurtulamayacağını, hırsla, lokmasını ezerek çiğneyen biri gibi söylemiş, o küfürlü sözleri de işte tam o sırada sarf etmişti. Şimdi Atıfet Hanım'ın en ufak bir

kuşkusu yoktu; Kevser'in beklediği o namert, namussuz ve alçak tabir edilen şahıs Enver Sözen'den başkası değildi ve ayrıca adamı kaçırmaya kalkan o iki ızbandudu daha önce karşı duvara yaslanmış bakınaduran Kevser'in yanında gördüğünden emindi. Zavallı çelimsiz adamı kollarından çekip zorla götürürlerken Kevser'in de peşlerinden koşmaya yeltendiğini, birkaç adım sonra gerisingeri dönüp parkın öteki çıkışına doğru yöneldiğini görmüştü görmesine; ama o berduş kılıklı gencin yeniden sahneye çıkıp olayı başlattığı ana gözlerini çevirince unutmuştu her şeyi.

Cem'den bugün dinlediği ayrıntılar da eklenince, eski nakış öğretmeni Atıfet Hanım, eline ilmeklerinin çözümü güç, incelikle işlenmiş bir dantel örneği tutuşturulmuşçasına heyecanlanmıştı. Yüce Rabbinin kullarını koştuğu zorlu patikalarda pek çok akıl sır ermez tertibine şahit olmuş ve olan biteni her seferinde ibretle gözden geçirmişse de bu sefer kafa karışıklığını gidermekte hayli zorlanmıştı "ne yalan söylemeli". Nihayetinde, her şey Allahtandı, bundan bir kuşkusu yoktu ve zaten onu düşündüren şey, olayın kimden ve nereden geldiği değil, neden ve hangi yanlıştan dolayı geldiğiydi. İşte Atıfet Hanım'ın biricik zaafı ve onu günah kuyularına iten kusuru da buydu: Doğasından gelen ve Allahın işini kurcalamaktan kendini alıkoyamamasına yol açan bu kesif merak dürtüsü. Oturma odasına yollanmadan önce aptes tazeleyişinin nedeni de biraz dinlendikten sonra tespihini eline alıp bağışlanması için Rabbine edeceği duanın ardından, yine günaha batacağı bir tefekküre dalmaya niyetlenişiydi.

Sene 1958. Tam da bugün o genç hanımın beğendiği fotoğrafın çekildiği sene. Rahmetli zevcii Zihni Bey, sıkıntılı bir akşam yemeğinin arkasından, refikasının ısrarlı sorularına daha fazla karşı koyamayarak sıkıntısının nedenini izah etmiş ve vaziyetin icabı neticesi, dairede mesai arkadaşı olan bir memurun başından geçen bir vak'ayı uzun uzun nakletmişti. Menhus olduğu kadar mendebur suratlı bir adamdı Zihni Bey'in bahsettiği şahıs. Öldürdüğü erkek kardeşinin yerine geçip Yozgat'tan tayinle İstanbul'a gelmiş, yıllarca kendisini kardeşi yerine yutturmuş, bu arada evlenip çoluk çocuğa karışmış ve en nihayet foyası öldürdüğü kardeşinin meczup nişanlısı tarafından meydana serilmişti. Nişana hâlâ sadık olan o bahtsız yavrucak ise

adamın sırrını faş etmekle teselli bulamayınca büyük günaha girmiş ve bu katil hem de sahtekâr adamı işe gelirken yolda tabancayla vurup öldürmüştü. Bu tatsız hatırayı neden şimdi hatırladığını kendi kendine soran Atıfet Hanım, dertop ettiği ayaklarının dibine tespihini usulca bıraktı, yaşaran gözlerini pembe dua şalının kenarıyla kuruladı ve televizyon sehpasının danteli üzerindeki çerçeveden kendisine bakan Zihni Bey'e hitaben,

"Ah Zihni Bey'ciğim, siz ne kadar da haklıydınız. Sağlığınızda, daha sıhhat ve afiyet ikimizde de gani ganiyken, 'Canım Atıfetçiğim, biraz bigâne olmaya gayret edemez misin?' diye beni tatlı tatlı azarlardınız. Mamafih gayret ettim, etmedim değil, lakin siz de bilirsiniz; insan bidayette neyse nihayette de odur, değil mi efendim?" dedi.

Bir süre sessizliği dinledi.

Zihni Bey'den gelip de herhangi bir harekette bulunması yolunda yüreklendirici bir fısıltı yüreğine dalmayınca, "Hadi namaza Atıfet" diye buyruğu verdi kendine. "Sonra da bir hayırlı uykuya yatarız. Ne demişler; gönlün dibinde biten, uykuda hapşırır."

Atıfet Hanım gönlünün dibindeki sırra erdi mi ermedi mi kimse bilmiyor. Onu üç gün sonra yatağında, ani bir kalp krizi sonucu ruhunu teslim etmiş ve –dileriz ki– Zihni Bey'in yanına göçüp gitmiş durumda buldular. Apartmandaki komşulardan kimine göre yüzü, çok huzurlu bir uykuya dalmış gibi apaydınlıktı "nur içinde yatsın". Kimine göre ise çok acayip bir soruyu dinler gibi kuşku doluydu, "pek meraklıydı rahmetli."

Büyük temizlik

Ne zamandır biriktiriyordu sahi?

Yavuz Kolağan elinde başka zaman olsa çok heyecanlanacağı bir belgeye boş boş bakarken sormuştu bu soruyu ilk. Sonra şu son birkaç aydır yitirdiği çalışma şevki çalışma odasında yapacağı yeni bir düzenlemeyle geri gelir mi diye bir umut içerideki sıkışıklığı uzun uzun gözden geçirmişti. Üçüncü günün sabahı silkinip eyleme geçmeye karar verince azıcık rahatlamış, evde temizlik günü olmasından

ve emektar Safiye Hanım'ın hamaratça çalışmasından aldığı güçle, kahvaltı masasında fazla oyalanmadan vakitlice işe koyulmuştu.

Saklamaya değer bulduğu gazete ve dergiler haftalardır orada burda öbek öbek birikmişti. İşe onlardan başladı. Okurken yanlarına çarpı koyduğu yazıları özenle kesip konularına göre ayırdı. Kesikleri büyük sarı zarflara koydu, zarfların sırt boşluklarına konu başlıklarını olabildiğince küçük ve sıkışık düzende yazdı; çünkü yakın ya da aynı konuda başka kesikler de girebilirdi zarflara, onlar için de yer bırakmak gerekirdi. Zarfları arşiv dolabında ait oldukları bölmelere yerleştirdikten sonra sıra darmadağın çalışma masasını düzene sokmaya geldiğinde Yavuz Bey birden üstüne çöken bezginliğin ağırlığına dayanamayarak döner koltuğuna yığılırcasına oturdu. Masanın sağ köşesinde yan yana dizili duran, hepsi aynı renkte üç mürekkep şişesine ilişince gözü, "Niye acaba?" dedi. "Birini bırakıp ikisini atmalı. Yok yok gerekebilir yine. Çekmeceye mi kaldırmalı?"

Ne zamandır tasnif ediyordu sahi? Biriktiriyor, yığıyor, kendi kendini arşivliyordu?

En üst çekmeceyi açınca, üstlerine aceleyle not alınmış kâğıt ve bloknotların karmaşasından gözü yıldı. Hepsi tek tek elden geçirilmeli, yeniden düşünce süzgecinden geçirilecek olanlar bir yana ayrılmalı, üstlerine not olarak düşülen önemli tarihler ve yer adları sabit dosyalara aktarılmalıydı. Mutfaktan bir çöp torbası aldı getirdi. Ortadan kaldırmak istediği şeyleri gelişigüzel içine fırlatıverme âdetinde olduğu alt çekmeceyi açtı. Sevmediği halde hediye diye atmadığı kalem takımını eline aldı ve yine kıyamayıp çekmecenin en arkasına itti. Dört adet hiç kullanılmamış ince uçlu kurşunkalemi. "At Yavuz!" dedi. Yedi yıl önce bir Akdeniz tatil köyünde çekilmiş fotoğraflar. "At.!" Böyle böyle çekmeceyi enikonu boşaltmışken Yavuz Bey bir an doğrulup eline ne geçerse atmaktan korkarak içeriyi gözden geçirmeye başladı. Odanın çeperlerini dolanan kütüphane raflarına, raflarda dizili binlerce kitaba, dosyalara, etajerlere, çekmecelere, duvarlarda asılı çerçeveli çerçevesiz resimlere, fotoğraflara, orada burada duran heykellere, artık kimlerin hediyesi olduğunu hatırlamadığı biblolara, ıvır zıvıra, odanın tabanında şuraya buraya saçılmış çeşitli matbu şeylere, o an için kapıldığı tuhaf bir başkalaşımla, sanki onları ilk kez

gören bir yabancıymış gibi bir bir baktı; baktıkça gördüğü bu yaşam özetinden şaşkına döndü ve kendi etrafında çizdiği bu çemberi, yitirmekle vazgeçmek arasındaki rabıtayı kendi hayatı bağlamında neden hiç düşünmediği sorusuyla döner koltuğunda tamamladığında, iyiden iyiye bitkindi. Masanın kenarına ters yatırılmış duran yarım düzine pipodan birini eline alıp kurcalamaya başlamadan önce, nefes darlığıyla, "Pipoların da bakım zamanı gelmiş" dedi.

O sırada Cem ve Aslı, dişbudak ağaçlarının gölgesinde serinlemekteydiler. Bostancı tren istasyonunun arka yüzüne bakan bir kahvehane vardır. Bundan otuz yıl önce, Türkiye'de insanlarla birlikte mekânların da kimliklerinin değişmeye başladığı yıllarda değişim henüz buraya uğramamışken, tren yolcuları kahvehanenin asırlık ağaçları altında oturur; gelecek treni, trenden inecek yolcularını bekler, beklemenin keyfini sürmek için de tahta iskemlelerini yola döndürür ve koşuşan telaşlı insanları izlerlerdi. Zaman içinde her el değiştirişle daha bir gösterişçi havaya bürünüp sadeliğinin yanı sıra ağaçlarını da birer birer yitiren kahvehanenin havası artık nargile-kafe havasına çalsa da eski güzelliğinden biraz iz taşıyordu hâlâ. Masalarından birinde Aslı ile Cem, Haydarpaşa yönüne gidecek 13.30 trenini bekliyordu.

Cem, baharları dersler tavsadığında okuldan kaçmışsa kimseye görünmemek için iskele boyundaki çay bahçesi yerine buraya gizlenip ada vapurunu beklediği lise yıllarından beri bilirdi bu yeri. Garson masaya yanaştığında Aslı'ya bundan söz ediyordu. O bira ısmarladı, Aslı ayran. Sonra Atıfet Hanım'dan aldıkları tanık listesini gözden geçirdiler. İsimlerin karşısında yazılı bütün numaralar cep telefonlarına aitti. Aramaya liste başındaki isimden, Yavuz Kolağan'dan başladılar. Aslı, Yavuz Bey'e "bu uygunsuz zamanda niye aradığını" en uygun cümlelerle açıkladı. Telefonu kapatması iki dakikadan az sürmüştü. Adresi yazdığı kâğıdı Cem'in eline tutuştururken, "Baltalimanı'nda oturuyormuş" dedi usançla. Daha dün neredeyse bütün günü o civarda geçirdikleri için ikisi de haklı olarak kadere biraz surat ettiler. Boğaz'ın karşı yakasında Emirgân'la Hisar arasında bir semt olan Baltalimanı'na yol nereden baksanız iki saatten fazla çekerdi.

Trenden Haydarpaşa Garı'nda inip vapurla Karaköy'e geçtiler. Durakta yirmi dakika bekledikten sonra Baltalimanı'ndan geçen Sarıyer otobüsüne bindiler. Aslı otobüste yer bulmuş, bir saat boyunca sarsıla sarsıla uyuklamıştı, ter içindeydi indiklerinde. Durağın boş bankına oturup caddenin karşı yakasında hafif bir yokuşla yükselen Baltalimanı'na, onun bahçeli alçak apartmanlarına, sarmaşık güllü, güzel yüzlü evlerine doğru boş gözlerle baktılar. Bitişik akasyada bir kumru öttü, ona karşı yakadan bir başkası cevap verdi. Nihayet asfaltın karşısına geçip adrese doğru yürümeye başladıklarında güneş alev püskürtüyordu. Aslı baktığı düz balkon demirlerini, pencere çerçevelerini, elektrik tellerini ve sonra giderek bütün çizgileri eğri görmeye başladığını fark etti. Hava daha da sıcak, nemli ve basıktı.

Cem Aslı'nın adresi yazdığı kâğıtta "kilisenin yanındaki sokak" notunu görünce, semti iyi bilmeyen Aslı'ya belli etmeden yolu azıcık uzatıp Aleko'ya merhaba demek istemişti. Buraları avcunun içi gibi bilirdi hâlâ. İlkokulun dördüncü sınıfına başladığı yıl ailecek Boyacıköy yokuşuyla Baltalimanı arasında kalan bir sokakta, o günler için lüks sayılabilecek yeni bir apartman dairesine taşınmış ve beş yıl aynı evde oturmuşlardı. Rum Aleko semtin eski muhtarlarındandı. Köşe başında iki katlı, sarı aşıboyalı evde yalnız yaşar, evinin altını o zaman da bakkal dükkânı olarak işletirdi. Dükkânın demir kepenklerini inik görünce buruklaştı Cem. Üstlerinde kalın, sarımtırak bir toz birikmişti. Evde de kimse yaşamıyor gibiydi. Ön cephedeki bütün pencere camları tozla perdelenmişti.

"Ölmüş demek Aleko" diye mırıldandı, "yoksa iki eli kanda olsa açardı dükkânı."

"Aleko kim?"

"Aleko işte!"

Kimsenin şarap satmadığı zamanlarda Aleko'da etiketi yıpranmış, hafiften ekşimiş şaraplar olurdu. Ortaokuldayken, ders yılının bitimine doğru okulu ikide bir kırıp o şaraplardan alır, sahilde gizlice içerlerdi. Aleko da o şaraplardan içerdi muhtemelen; çünkü kocaman burnunda kılcal damarlar yol yol çatlamıştı, yanakları da hep kırmızı olurdu. Üstündeki mavi iş önlüğünü yaz kış çıkarmazdı. Gözleri de maviydi Aleko'nun, hafif ters baksa acayip tırsarlardı. Sadece onlar

değil, herkes tırsardı Aleko'nun tersinden. Tezgâhtaki büyük senidin üstünde kocaman bakkal bıçağıyla doğradığı pastırma, eski kaşar, sucuk, salam, işte paraları ne kadarına yeterse artık, onlarla ekmek arası yapardı okul kaçaklarına. Cem Patyus'u da o zamandan tanırdı. Çift dikişçi Patyus, orta ikide çaktığı için o seneyi beraber okumuşlardı. O yıl da çakınca babası okuldan almıştı Patyus'u, kulağından tutup dosdoğru oto tamircisinin yanına çırak vermişti aklı başına gelsin diye. Aklı hiç başına gelmemişti Patyus'un. Yolun kalan kısmını paylaştıkları bir yas duygusuyla yavaşça yürürlerken Aslı'ya bunları anlattı Cem. Emirgân Korusu'na onca sık geldiği halde yolunu buraya hiç düşürmeyip Aleko'yu ihmal etmiş olmasına içerledi durdu. Nedenini biliyordu gerçi; çocukluğunun sevdiği nesi varsa çöpe atılmıştı ya, yerlerine çağdaş önadlı yağmacıların kondurduğu çirkin taklitleri görmekten kaçmıştı o da. Kaçmakta üstüne yoktu.

"Burası olmalı." Aslı, eliyle kiliseden sonraki sokağı gösteriyordu. Uzun tüylü siyah bir kedi, sokağın köşesinde kıvrıldığı yerden gözlerini sapsarı onlara dikmiş, dikkatle bakıyordu. "Ne güzel sokakmış..."

Safiye Hanım çalışırken ayakaltında kimseye dayanamazdı. Bu yüzden Yavuz Bey konuklarını çalışma odasına buyur etti. Ağızları düğümlenmiş çöp torbaları kapısının önünde diziliyken bile oda neredeyse el değmemiş gibi darmadağın, tıklım tıkış görünüyordu. Yavuz Bey iki sandalyenin üstünü boşaltarak konuklarına yer açmaya çalışırken, önlerinde kendiyle inceden inceye dalga geçeceği birilerini bulduğu için enikonu sevinçliydi. Onlar gelmeden önceki cinnetinden söz açtı biraz. Yalnızların biriktirme merakından, yaşlandıkça bu merakın hayata tutunmanın biricik aracı haline gelme tehlikesinden, Elias Canetti'nin *Körleşme*'sindeki kitap fetişisti profesörden, hafif alaycı bir tarzda kendisinin de acaba o hale mi gelmeye başlayacağından duyduğu endişeden söz etti. Sonunda, masasının başında ellerini iki yana açarak, gevezeliğini bağışlatmak ister gibi gülümseyip sordu: Nasıl yardımcı olabilirdi?

Yavuz Bey'i dinlerken kendi taşınma serüvenini hatırlayan; ama onun sadeleşme cinnetinin kendisininkiyle çok farklı bir esastan kaynaklandığını anlayan Aslı, hemen tanıdık görüp sevdiği bu adamla bir kez konuşmaya başlarsa bir daha susmamaktan korktuğu için yü-

zünde hüzünlü bir saygı ifadesiyle, dudakları mühürlü oturuyordu. Bu durumda soruyu yanıtlamak Cem'e düşmüştü. Cem de neyin peşinde olduklarını tam olarak bilemediğinden lafı dolandırmaya başladığında, Yavuz Bey, "Fazla bir şey görmedim" diyerek sabırsızca girdi araya. Önüne ansızın çirkin, pis kokulu bir şey çıkmış da midesi altüst olmuş gibi yüzünü ekşitmişti.

"Sokakta her dakika karşılaşabileceğimiz türden, sıradan, kaba saba adamlardı; başka zaman olsa asla dikkat etmeyeceğim... Ben, özür dilerim, pek insan canlısı değilimdir. Evden nadiren çıkarım. O zaman bile kafamda bir konu vardır hep meşgul olduğum. Silahını çekmiş bir şehir eşkıyası üstüme doğru koşan adamın tekine ateş etti iki el. Adam önümde yere yığıldı ve bir iki emekledikten sonra bayıldı kaldı. Ben de donup kaldım tabii. Böyle tahmin ötesi bir duruma insan nasıl hazırlıklı olabilir ki? İnsan vahşetle karşılaşma olasılığı yokmuş gibi davranmazsa çıldırır bildiğiniz gibi. O hiç yoktan tehlike yakına sokuldukça onu zihnimizde öteleriz; ama bu kez gelir canevimizden vurur bizi. Zaten korku kalpte kök salar."

"İnsanı kötürümleştirir de..."

"Hem de nasıl... Beynini, aklını, bütün anlamlı eylem gücünü elinden alır. Bizim gündelik lisanda ilkel kelimesine ne yazık ki olumsuz bir anlam yükleniyor. Halbuki ilkel yaşam alanlarında tehlikenin nereden, ne zaman geleceği az çok kestirilebilir; ama modern cangılda insan çevresini denetleme ve dönüştürme gücünden yoksundur artık. Duyargaları paslanmış ya da aşırı uyarılmıştır. Bu durumda biçare beşere her an her şey olabilir. Bunu bilir ve fakat büyük riyaya katılarak siz de unutmayı yeğlersiniz. Eski dilde merdümhar diye bir kelime vardır, Farsça'dan. Ne demektir bilir misiniz?"

"Ne demektir?"

"İnsanyiyen. Bence bu zamanın adı da böyle konmalıdır. İnsanyiyençağ."

"Bu hoşuma gitti" dedi Aslı, şen bir kıkırdamayla. "Yaşayan her şeyi yemeye hakkı olduğunu sanan insanı da bir yiyenin olması, hiç de adaletsiz bir durum değil."

"Öyle mi dersiniz?.. Neyse, bunu geçelim, çok gevezeyim bugün. Şimdi, sizi buraya getiren soruya dönersek: Adam vurulduktan sonra sağdan soldan koşuşanlar oldu, ambülans beklendi filan derken ben

hareket kabiliyetimi kaybettiğim için o ara düşünemedim çekip gitmeyi. Polis gelince toplaşıp hep beraber aşağıdaki karakola gittik, tutanak tutuldu filan. Sonrasını bilmiyorum. Öldü mü demiştiniz o vurulan adam?"

"Evet. Taksim İlk Yardım Hastanesi'nde bir süre komada kaldıktan sonra öldü. Katiller bulunamadı."

Yavuz Bey bakımsız pipolardan birini alıp kurcalamaya başladı.

"Siz neyi araştırıyorsunuz peki?"

"Aslı anlatsın..."

Aslı konuya ilgisinin öncelikle midevi olduğunu söyleyerek başladı anlatmaya. İlginç hayat hikâyesi tasarısını dilinde eskitmekten bıkkın bir hali vardı.

"İlginç hayat öyle mi?" dedi Yavuz Bey, sesinde ve yüzünde bunun nesini ilginç buldunuz dercesine bir ifade mi vardı yoksa Aslı'ya mı öyle gelmişti? Ne olursa olsun Aslı savunma konumundan kaçınmak için bir sürecik cevap vermeden bekleyip düşündü.

"Aslında" dedi sonunda, "Enver Sözen'in yaşamının ilginç olup olmayışından çok bilinmezliği ilgimi çekiyor benim. Ayrıca dinlediklerimle bende oluşan hisse dayanarak söylüyorum; Enver Sözen yaşamında önemli bir dönemece hazırlanmıştı ve ben de bunun ne olduğunu merak ediyorum."

"Bu, gözünüzden yaş geleceğini bile bile çok acı bir Meksika yemeğini yemeye benziyor."

"Doğru, ama işsizler de kötü beslenir zaten."

Yarım dakika kadar sustular. Cem suskunluğun rahatsızlığa dönüşmemesi için biraz da alaycı bir tonlamayla sözü Saygın Bey'in önerisine getirmekte sakınca görmedi. Yavuz Bey'in istekli davranacağı aklına gelmemişti.

"Ben dilekçeye imza atmaya hazırım. Hiçbir şey yapmamaktan iyidir. Hatta isterseniz metni birlikte gözden geçirebiliriz" derken sol dirseğine yakın duran daktiloyu bakışıyla adeta kutsamıştı Yavuz Bey. Eski daktilo, dizüstü bilgisayarın uzağında, torununa kınayarak bakan huysuz bir büyükbaba gibi oturuyordu.

Aslı, Yavuz Bey gibi münzevi birinin bu saçma eylem önerisine sahip çıkışını şaşırtıcı bulmuştu. Hayatını değiştiremeyeceği korku-

sundan ve kim bilir belki yalnızlıktan duyduğu usançla sevmediği kalabalıklara karışmaya meylederse diye biraz kaygılandı onun için. Sonunda, "Hayır" diye karar verdi, "o bu seli atlatır." İyi niyetli bir dilekti bu belki; belli belirsiz bir dua. Bu sırada sönen piposunu yeniden tutuşturan Yavuz Bey ise aklından ne geçirdiğini duymuş gibi anlayışlı bir gülümsemeyle Aslı'ya çevirdi yüzünü.

"Demin de konuştuğumuz gibi" dedi, "siz gelmeden önce esaslı bir temizlik faaliyetine girişmiştim. Bütün umduğum, odayı ferahlatırken zihnimin ve yüreğimin de bu ferahlamadan biraz pay almaları ve son zamanlarda üstüme çöken, nefesimi daraltan koygun ağırlığın hafiflemesiydi. Ama talihsizliğe bakın ki şimdi siz beni yepyeni bir ağırlıkla, hem de vicdani bir ağırlıkla bırakarak kalkıp gitmek istiyorsunuz. Ne de olsa gözümüzün önünde bir insan vurulmuş, ölmüş ve biz karakolda ifadelerimizi verdikten sonra bütün gücümüzle olayı belleğimizin en karanlık, en rutubetli köşelerine itelemişiz. Bu utançla sayenizde yüzleşen Saygın Bey'i anlıyorum. Elinden başka ne gelirdi ki; büsbütün eli kolu bağlı durmamak için sağa sola dilekçeler verip duran aydınlarımız gibi yapıp, meselenin kamuoyunda tartışılmasını ummaktan başka? Bir şey yapmadım dememek için. Gerçi böyle bir vakayı adiyeyi abartmaktan gülünç de bulunabiliriz, o ayrı. Memleketin onca önemli meselesi varken, basmakalıbından hoşlananlar tarafından. Değil mi? Sonuçta her gün yüzlerce insan, güpegündüz, bir yerlerde bir nedenle vurulup öldürülüyor. Gazetede okumaya bile zahmet etmiyoruz bunları artık. Tabii işin içine testere filan girmişse, o başka."

Gözlerinde neşeli kıvılcımlar çaktırarak bir Aslı'ya baktı bir Cem'e. İkisi de karşılık vermede birbirlerinden medet umarak sessiz duruyorlardı. "Neyse" dedi Yavuz Bey, "siz düşünün. Eğer sonunda bu yolda harekete geçmeye karar verirseniz, arzuhalciniz olmaya adayım."

Onları kapıya kadar geçirmeden önce masanın üzerinde yan yana duran, kutularından bir kere bile çıkarılmamış iki dolmakalemi günün hatırası olarak almalarını rica etti. Kapıyı arkalarından kapar kapamaz üstüne çöken bezginlikle bir an hareketsiz kalıp ne yapacağını düşündü.

Cem ile Aslı gelmeden önce Berhiya Sultaneli, ayaklarını masanın altına çapraz uzatıp koltuğunda yarı beline kadar kaykılarak hem zihnini hem bedenini dinlenmeye bırakmış; ama dün gecenin tatsız bir anısıyla maalesef dimdik dikilmişti yine yerinde. Hoca, bir arkadaşının resim sergisinin açılışında, şöhret uğruna dış basına verdikleri politik demeçlerle ülkenin onurunu beş paralık ettiklerini düşündüğü kimi yazarlara fena halde içerleyen yaşlı bir sanat tarihi profesörünün erdemlilik ve yurtseverlik üzerine uzun söylevini dinlemek zorunda kalmıştı önce. Yanlarına gelen ünlü bir eleştirmene bu yüzden can havliyle sarılmıştı. Yıldızı yeni parlayan genç bir iki yazarı da yanı sıra dolaştıran eleştirmenin, pek neşeli görünse de aslında bir hayli dertli olduğunu fark ettiğinde çok geçti. Eleştirmen özellikle edebiyat ortamına genç yaşta katılanların vitrine çıkma telaşından ve bu yeniyetme edebiyatçıların çoğunun eleştiriyi pek ciddiye almayışından duyduğu kederi bulabildiği en ince ve yalın sözcüklerle anlatmaya girişmiş, böylelikle yanındakilere ayaküstü bir biçem gösterisi de sunmak istemişti. Sık sık ince kemikli, sivri burnunu elliyordu bunu yaparken. Bu hareketi oldum olası çok itici bulan Berhiya Hoca bu kez de eleştirmenin yakınmalarını dinlemekten yorgun düşmüştü. Eleştiri yoksa edebiyat da yok olmaya yargılı demekti eleştirmene göre. Sonunda Berhiya Hoca, garsonun tepside sunduğu kanepelerden birini alıp ağzına götürmeden önce muzipçe gülümsemiş, "Evet ama siz de biliyorsunuz ki insan tanrı fikrinden önce vardı, nasıl ki edebiyatçı da eleştirmenden önce vardıysa" demişti. Eleştirmen bu sözden sonra fazla oyalanmamıştı Berhiya hocanın yanında; geceyi erken bitirip veda ederken de hocadan yana bakmamaya özen göstermişti.

"Bilmem size de öyle mi gelir ya, bence bazıları için adları kaderleri olur" dedi Berhiya Hoca.

Cem ile Aslı masasının önündeki koltuklarda karşılıklı oturuyorlardı. Hoca adının anlamını soran yüzlerce kişiyle karşılaşmıştı çocukluğundan beri. O da üşenmez, annesinin bütün itirazlarına rağmen babasının hınzırca bir tercihle kendisine bu adı verişinin hikâyesini anlatıverirdi. Aslı'yla Cem de aynı hikâyeyi dinlediler.

Berhiya Hoca'nın babasının İmam Gazali'den alıntıyla naklettiğine göre, Hazreti Musa bir gün kavmiyle yağmur duasına çıkmıştı. Gelgelelim Hak, Berhiya isimli kulu dua etmedikçe o günahkâr kavme yağmur vermeyeceğini söylemişti. Hz. Musa çaresiz gidip Berhiya'yı bulmuş, dua yerine getirip ondan dua etmesini rica etmişti. Berhiya ise dua etmek şöyle dursun, Allah'a çıkışarak: "Bu yaptığın şey senin ne fiiline ne de hilmine yaraşır!" diye seslenmişti ona. "Ne gördün de rahmetini kestin? Yoksa rüzgârlar mı emrini dinlemiyor; ya da rahmetin tükendi de günahkârlara gazabın mı şiddetlendi? Bu günahkârları yaratmadan önce bağışlayıcı olan sen değil miydin? Rahmeti yarattın, bize şefkatli olmayı emrettin; ama bak şimdi kendin ne yapıyorsun!" Berhiya Allah'a böyle deyip de sustuktan sonra semada ansızın bulutlar peydah olmuş ve hemencecik de sicim gibi bir yağmur yağmaya başlamıştı. Sevinsin mi üzülsün mü bilemeyen Hz. Musa ise tam Berhiya'ya verip veriştirecekken Rabbinin sesini duymuştu: "Ya Musa!" demişti Rabbi. "Bırak celallenmeyi! Berhiya beni böyle günde üç defa güldürür."

Berhiya Hoca, babasının bu adla kendisine çizdiği kadere isyan etmeyi düşünmemişti; çünkü beğenmişti onu. Hatta çocukken, Allah'ı güldüren birinin adına sahip olmakla gururlanmış, sonra da bu çocukluğu hatırladıkça gülümsemişti.

Masanın üstündeki çalarsaat tam bu sırada çalmaya başladı.

"Bu bir hatırlatma" dedi Berhiya Hoca, saati sustururken. "On dakika sonra derste olmam lazım. Bazen dalıp unutuyorum, bu saat bana hatırlatıyor. Şimdi gelelim sizin meselenize. Öldü mü sahi o vurulan çocuk?"

"Evet" dediler ve ona da durumu artık ezbere en kısa yoldan özetlediler.

Berhiya Hoca'ya göre, yapılacak pek bir şey yoktu. Yol yakınken onların da dönmelerinin en doğrusu olacağını, özellikle Aslı'ya bakarak belirtti. Ona kalırsa bazı durumlarda insan hareketsizliği yeğlemeliydi. Sonuçta talihsiz bir adam, ömrü boyunca önüne çıkan ya da belki kendisinin yol açtığı çeşitli belalarla karşılaşmış ve bu yolda kaçınılmaz sona erkenden ulaşmıştı. Başka türlüsünün zaten olamayacağını kanıtlamak için hayat hikâyesini araştırıp yazabilirlerdi el-

bette; ama bir gazete yazısında ne kadarını söyleyebilirlerdi ki? Hem onca zahmete değer miydi?

"Su testisi suyolunda kırılır, demek istiyorsunuz sanırım kısaca" dedi Aslı, sinirlenmişti.

"Aynen öyle çocuğum. Ayrıca merakımı bağışlayın; ne ücret alacaksınız bu çalışmanın karşılığında?"

"Taş çatlasın 300 lira."

Berhiya Hoca elini çenesine dayadı, düşündü ve sonunda:

"Bilmemek bazen bilmekten iyidir" diyerek satırbaşı yaptı. "Ama daha iyi olan bir durak var ki o da masumiyet sözcüğüyle karşılanabilir belki. Gerçekte merak etmediğimiz, bilmek istemediğimiz, bilmeyi öyle ya da böyle, isteyerek ya da istemeyerek, farkında ya da değil, reddettiğimiz yer. Bir anlığına sabit, eylemsiz, düşünmeksizin sessizce vardığımız yer. Öyle bir anınızdan sonra vicdanınıza ve aklınıza yeniden danışınız lütfen!"

Bir hediye paketini becerikli ellerle kotarıp önlerine koymuş gibi mutluydu.

Teşekkür ettiler. Aslı akşam bu dersi çalışacağını söyledi. Çıkışta ikisi de öğrenciler gibi yapıp çimlere yayıldılar. Boğazın mavisi serinlik taşıyan bir esinti gibi gözlerinden daralmış yüreklerine aktı. Hayat güzeldi işte yine. O ıslak çim yeşiline benzeyen güzel anda istedikleri tek şeyin Enver Sözen'in ruhunu selamete havale edip bu işten el çekmek ve evlerine dönmek olduğunu hissetti ikisi de. İlk itiraf eden Cem oldu.

"O halde görüştüğümüze sevindim Cem" dedi Aslı. Ayağa fırlamıştı bile; ama daha iki saat önce Yavuz Bey'e hararetle konuya duyduğu ilgiyi haklı göstermeye çalışırken, şimdi bu yüzgeri edişi içine sindiremediği için hemen çekip gitmedi. Onun yerine Hisar'a yürüyüp buz gibi birer bira içmeyi teklif etti Cem'e.

"Bu ne şahane bir gün böyle" dedi Cem. Aslı'nın yanında ne yapsa fark etmezdi. O öylece dursa da olurdu, Cem de dururdu onunla; ama Aslı yürümeye başlamıştı bile ve o da sonradan pek bönce bulduğu bu mutluluk umudunun peşinden atılıp yola koyulmakta tereddüt etmedi.

"Tanrı öldü, diye tellal çıkarılalı çok oldu, duymuşsunuzdur. Öyleyse, dedi kimileri, büyük yazar da öldü. Muktedir tanrının bıraktığı boşluğu ona öykünen kurbağa tanrılarla, kendinden söz etmenin doyumsuz açlığı pençesinde kıvranan, benindeki - benlerindeki sivilceyi kaşıyıp duran yazarlar aldı. Buna diyecek ne olabilir ki? Amip uygarlığını yaşıyor dünya. Bölünüp çoğalıyor ve bunu zenginlik sayıyoruz."

Gencer, masada tek başına oturmuş, sol yanında açık duran deftere son iki günde okuduğu beş romanla ilgili zehir zemberek düşüncelerini yazmaya bu cümlelerle başlamıştı. Yazıyı bitirmeyi başarırsa internet dergilerinden birinde takma adla yayımlatmayı düşünüyordu. Cem'in geldiğini görünce (sabah Cem'i arayıp Beşiktaş'taki bu birahanede buluşmayı teklif etmişti), defteri kapayıp çantasına koydu. Günün her saatinde bira yudumlayanlara has gevşek hareketlerle yarı doğrulup Cem'in elini sıktı ve açık avcunu çok kırılgan bir şeymiş gibi yavaşça bırakıverdi masaya. Devinimleri, kuş yuvasını andıran o kocaman kafasına da konuşurken zaman zaman kullandığı savruk, kötücül ifadelere de uygun düşmeyen bir incelikteydi.

"Ne içersin?"

"Bira."

Tavana yakın duran televizyona gözlerini dikmiş naklen at yarışı izleyen bir grup müptela, gürültücü bir neşeyle hep birlikte üçüncü koşunun sonucunu bekliyordu. İlk turlarda kaybedenler, neşesiz bir ilgiyle katılıyordu eğlenceye. Bir iki masada sıkıntılı ve suskun oturan genç çiftler vardı. İçeride patates kızartması, sigara ve ter kokusundan mürekkep bir hava solunuyordu. Gencer sırt çantasının gözünden rengi sararmış, dörde katlı bir gazete sayfasını çıkarıp Cem'in önüne bıraktı. 1978 yılında Adana'da renksiz basılmış bir yerel gazeteye aitti sayfa. Üst yarısı tek bir habere ayrılmıştı. Dansöz kostümlü, ağır makyajlı genç bir kadın, gazino afişinden alınma fotoğrafta Feri Cansel ile Suzan Avcı çağrışımlı bir şuhlukta kahkaha atıyordu. Öldürülmüştü. Adana'nın iki kabadayısı onun için birbirine girmiş, kadın arada kimvurduya gitmişti. Sahne adı Şeyda olan Gülçin Demirkulu, öldürüldüğünde 22 yaşındaydı.

"Nasıl moruk?" dedi Gencer, gazete sayfasını Cem'in elinden alırken. Malının değerini bir de pazarda tartan tüccar edasıyla sırıtıyordu. Onun bu andan ana değişme hızı karşısında bazen şaşkına dönen Cem, annesinin beğenmediği insanlar için ağzını büzerek "pek mürai" deyişini hatırladı o anda. Bu sözün anlamını yıllar sonra rastlantıyla öğrenmişti. İkiyüzlü, hatta çokyüzlü anlamına gelen ve riyakâr ile köktеş bir sözcüktü; ama bundan söz etmek istemedi Gencer'e.

"Eee, sabah telefonda anlatacak önemli şeylerim var demiştin?"

"Bizde yalan yok hocam. Var dediysek vardır."

Hemen iki adım ötelerindeki Barbaros Bulvarı'ndan gelen korna ve motor sesleri atyarışı sunucusunun çığırtkan sesine karışıyor, Cem bu gürültüde Gencer'in anlattığı şaşırtıcı hikâyeyi izlemeye çalışıyordu.

"...Dediğim gibi hocam, bizim vaka özelinde bu hayattan biri hakiki diğeri sahte iki Enver Sözen geçmiş. Hakikisi öleli yirmi yıldan fazla oluyor. O gün parkta vurulan ise sahtesiydi. Gerçek Enver'in kimliğine el koyan biriydi yalnızca."

"Bunu nasıl biliyoruz?"

"Güzel İç Meyhanesi'nin sahibi Nurettin ağabeyin evinde ele geçirdiğim şu eski gazete sayfası sayesinde tabii."

"Orada öyle bir şey yazmıyor. Sadece öldürülen kadının ismi ve olaya dair bir iki tanık ifadesi var."

"Ve E.S. ve Z.K. olarak anılan şüpheli şahıslar... Bu E.S. kim olabilir sence?"

"Onun Enver Sözen olduğunu iddia etmek için araştırmış ve kanıt toplamış olmak gerekir."

"Ben de aynen öyle yaptım."

"Görelim."

"Belki sonra moruk. Şimdilik kendime saklamak niyetindeyim."

Gencer yine sırıtıyordu. Sinirlenmemeye karar verdi Cem. Sinirlense bile bunu ona göstermeyecekti. Şu ikinci Enver meselesi ilgisini çekmişti; ama daha da önemlisi, Aslı'yı araması için bir neden doğmuştu. Aklından son geçeni okumuş gibi Aslı'yı aramayı teklif eden Gencer oldu. Hatta cep telefonunu çıkarıp önüne bıraktı. O telefonu kullandı Cem. O sırada evinde deniz kabuklarına dair bir

yazı okumakta olan Aslı'nın sesi çocuksu bir neşeyle çınladı kulağında. Bu iyiydi.

Yarım saat sonra Cihangir'deki Firuzağa kahvelerinden birinde üçü yine bir aradaydı. Aniden bastıran sağanak yüzünden hafif ıslaktı üçü de. Aslı, caddeye ilk yağmur damlasının düşmesiyle başlayıp anbean artan korna cayırtısına aldırış etmeden neşeyle anlatıyordu. Bu kez de sedefli deniz helezonundan büyülenmişti. Çok odalı evlerde yaşamayı seven sedefli deniz helezonu tek odalı minicik bir evde dünyaya gelirdi. Büyüdükçe kabuğuna yeni ve daha geniş bir oda ekler, sonunda helezonik biçimde yükselip genişleyen konağının en üst odasında ferah feza yaşardı. Şahane değil miydi?

"Aslı harikalar diyarında!" diyerek konuya yaklaşımını belli etti Gencer. Çaya elini sürmemişti. Cami dibinde, alkollü içki vermeyen bu pek saçma bulduğu yerde susuz kalmış küpeçiçeği gibi solmuş ve aksileşmişti. "Hadi S'ye gidip oturalım, hem bir şeyler de yeriz" diye teklif etti. S, Beyoğlu'nda İngiliz konsolosluğunun yan sokağında gösterişsiz bir meyhaneydi.

Sokağa bakan formika masalardan birine oturur oturmaz, Aslı'nın, "Hikâyeni nihayet okudum bu arada. Güzel; ama sonu biraz aceleye gelmiş sanki!" demesiyle Cem altına iğne fıçısı sürülmüş gibi dikildi yerinde.

"Oo hocam" dedi Gencer ellerini ovuşturarak, neşesi ansızın yerine gelmişti. "Demek hikâyeler kaleme alıyor ve fakat gizli bir cevher gibi aramızda dolaşmayı yeğliyorsunuz. Demek siz de yazarsınız..."

"Hayır, ben kendi kendine konuşma illetine yakalanmış bir merdümüm."

"Ne diyorsunuz?"

Bu arada Aslı sırrını ele verdiği için özür dileyen bakışlarını Cem'in yüzüne dikmiş, onun da kendisine bakmasını bekliyordu. Bunun farkındaydı Cem; ama inatla ondan yana çevirmedi bakışını. Zaten öfkesi kendineydi; kendini Aslı'ya beğendirme arzusu yazdığı hikâyelerden birini ona yollatacak kadar ilerletmişti yolunu. Bu yüzden Aslı'yı suçlayacak değildi; ama o da çenesini tutsa daha iyi olmaz mıydı? Öfkeli bakışını Gencer'e çevirdi ve çareyi kendini sarakaya almakta buldu:

"Açıklayayım; hazır uydurukçu havamdayken. Şöyle diyelim: Yazar dediğin, kendi kendine düşünür ve konuşurken, elinde tamir edeceği veya bozacağı bir şey yoksa eğer ya da ne bileyim örgü filan örmüyorsa, eline kalemi alan, önüne defteri çeken ve yazmaya başlayan kişidir. Bundan yorulduğunda veya sıkıldığında yeniden öteki yapboz işlerine geri döner. Tabii o sırada okur, düşünür ve yine kendi kendine konuşur. Bazıları, büyük çoğunluk diyelim, pek de eğlenceli olmayan ilk bir iki yazma tecrübesinden sonra 'bozarım böyle işi' diyerek, kalemi ve defteri bir günah gibi çekmeceye kilitler. Bunlar akıllı insanlardır. Arkadaş, dost çevrelerinin genişliğinden yana bir sıkıntıları yoktur ve beş parasız geçecek bir ömür sürmek yerine kendilerini sonsuz gevezeliğin tatlı yorgunluğuna bırakacak kadar da ileri görüşlüdürler. Benim gibi bazıları da bütün geri dönüşlerden, git gellerden, kâğıttan uzaklaşıp toplumun eteklerine ahmakça yüz sürmelerden sonra tekrar, dillerinde büyük pişmanlıklar ve itiraflarla kâğıt kalemin önünde secdeye durur, küskün seslerinin kendini yeniden duyurmasını bütün kalpleriyle dileyerek, duacı gibi otururlar. Bu hal, onların artık dönüşsüz yola girdiklerinin belirtilerinden biridir. Bu illete tutulanlar büyük yazar olmuş, küçük yazar olmuş, hiçbir önemi yoktur ayrıca. Bu kaba ayrımla sadece okurların ve tüccarların ilgilenmesi beklenir. Bu tüccarlar arasında yazar olduğunu iddia edenler de vardır ki onlara gerçekte hırs küpü demek daha uygundur kanımca ve onların illetleri, görünürde çok benzer olsa da tamamen farklıdır. Bu ayrıkotlarını tenzih ederek söylüyorum; bütün yazanları, irisini ufağını, gizlisini açığını, hepsini birleştiren ve onları bir nevi kardeş kılan şey, kanlarında taşıdıkları ve gitgide oldukları bu şeydir; bu şey onların illeti ve tanrısıdır ve bu tanrının da çeşitli adları vardır. Kutsal kitaptan beri böyledir bu."

"Güzel...güzel. Bu söyleviniz de gayet doyurucuydu gerçi; ama benim de ilgi alanıma giren bu konuyu daha etraflıca ele alabiliriz isterseniz... Şimdi, ne gibi hikâyeler yazıyorsunuz illetinizle, sormak caizse?"

"Öylesine, aklıma geldiği gibi" diye geçiştirmeyi denedi Cem. Aslı araya girdi:

"Ölünün arkasından konuşuyor. Cinai hikâyeler yani."

"Evet böyle de söylenebilir; fakat bundan konuşmayı sevmiyorum ve izninle konuyu kapatıyorum."

"Nasıl istersen morukçum. Bizde ısrar yok."

İkisi de garsonun mezeleri getirmesini fırsat bilip konuşmadan başka yönlere bakarak oturdular. Aslı o sırada malum gazete haberini okumuş, okurken bir yandan da Cem'in telefonda söylediklerini düşünmüştü.

"Şimdi diyorsun ki: Bizim Enver Sözen diye bildiğimiz kişi gerçekte Enver Sözen değil, onun kimlik kartını kullanan bambaşka biri, öyle mi?"

"Doğrudur" dedi Gencer, basına beyanat veren emniyet genel müdürü havalarında.

"Bunu nereden çıkarıyoruz? Otuz yıl öncesinin sararıp solmuş bir gazete sayfasındaki haberden. Bir kadın öldürülmüş. Olaya karışanlardan biri E.S. mahlasıyla anılmış. Bu E.S.'nin fotoğrafı yok, kimin nesi olduğu belirtilmemiş, kadını o mu öldürmüş onu da bilmiyoruz; ama hadi bunu şimdilik es geçelim ve diyelim ki o kişi gerçek Enver Sözen'di. Bu kişinin yirmi iki yıl önce öldüğünü nereden çıkardınız peki? Müneccim mi tuttunuz?"

"Rica ederim hanımefendi, biz bilimsel çalışırız, cinciyle üfürükçüyle işimiz olmaz. Her ne kadar, şimdi size açıklayamayacağım nedenlerden dolayı haber kaynağımı gösteremiyorsam da çok emin kanallardan ulaştığım bilgilerin doğruluğu konusunda çekinmeden şerefim üstüne yemin ederim ki..."

"Bu da bizim için iyi bir teminat olur doğrusu."

"O da var tabii... O zaman kısaca ve kesin olarak tekrar söylüyorum: Bizim adam gerçek Enver Sözen değildir ve sahicisini öldüren de odur."

"Beyaz elbiseli adam mı öldürmüş Enver Sözen'i?"

"Tamı tamına öyle."

"Şu Müderrisoğlu marka ağla mı yakaladın bu bilgiyi de?"

"Tabiatıyla evet."

"Tamam kaynağını unutalım; ismi lazım değil zaten. Hangi kanaldan doğrulattığını söyle bari..."

Gencer sonsuza kadar susmaya ant içmiş kurtarıcı pozunda gözlerini kısıp önüne bakarak sigara tüttürmeye başladı. Aslı içeriden avurtlarını kemiriyordu; gitti gidecek demekti bu. Cem atıldı.

"Kadını kimin öldürdüğü kesinleşmiş mi peki?"

"Polis kayıtlarına bakılırsa hayır. Fakat Enver Sözen'in nasıl öldürüldüğünü biliyorum. 1984'te evinde, iki kişilik bir içki masasında, beyninden, tek kurşunla. Tak! Ev dediğim Adana'da kenar mahallede bir gecekondu. Kimse çıkmamış silah sesine. Katilin kullandığı tabak çanakta tek parmak izi yokmuş. Neyi nasıl yapacağını biliyormuş yani herif; birinci dereceden katil."

"Diyelim ki o bizimkiydi... Sen onu yakından gördün değil mi? Nasıl biriydi?"

"İnce uzun, avurtları çökük, geniş alınlı, bir zamanlar afili delikanlı olduğunun işaretini veren yukarı taranmış, ince telli, uzunca bırakılmış saçlar ve en önemlisi çok iri ve çok kara gözler. Altları çökmüş, mor-kara ve belli ki çok üzülmüş gözler. Elinde hâlâ sigara tutuyordu. Ben ateş istediğimde yüzüme minnetle baktı neredeyse. Bir umut ışığı doğmuştu çünkü..."

"Kaçabilirdi... O da öyle yaptı; ama kurtulamadı" diye tamamladı Cem, Gencer'in cümlesini.

"Yanılıyorsun. Kendini vurdurdu bence. İlk kurşundan sonra koşmaya devam etti; zira öldüresiye ateş etmelerini istiyordu. Ben o bakışta bunu gördüm."

Aslı fırsatı kaçırmadı:

"Yine de emin değilsin; yoluna çıkmasaydım adam bugün hayatta olacaktı belki de diye düşünüyorsun. Yoksa ölmüş ölmemiş umurunda olmazdı."

Gencer elini açık etmiş poker oyuncusunun pişmanlığıyla gözlerini kaçırdı. Kadehindeki rakıyı bir dikişte içti.

"Şu sefil hayatımda tutunacak bir dal arıyorumdur belki de. Enver'e bu kadar bağlanmamın nedeni bu olamaz mı?" Hemen ardından, sırıtarak sözünü yıktı yine: "Siz kadınlar böyle gerekçelere bayılırsınız."

"Sana acıyan kadına şaşarım. Neyse konumuza dönelim; öldürülmeyi isteyen biri neden kaçar? Biraz daha sabretse olacak olan oydu belli ki..."

"Nereden bileyim hanımefendi. Böylesinin daha kolay ve acısız olacağını düşündü belki. Hem zaten umutsuzdu o an. Ölmeden önce biriyle cep telefonundan konuşmuştu..."

"Yok canım!"

"Tanıklardan hiçbiri böyle bir ifade vermemiş. Ben görmediğim gibi, konuştuğumuz diğerleri de bundan söz etmedi" diye hatırlattı Cem de kibarca.

"Ben konuşmayı uzaktan izlemiş biriyle konuştum. Adı Beyit. Karakoldan beraber çıkmıştık olay sonrası, lafladık biraz. Sevgilisi gelmeyince kalkıp bizim adama doğru yürümüş, sakinleşmek için, öylesine yani ve yaklaştıkça onun biriyle yalvararak konuştuğunu duymuş. Ağlıyormuş adam. Beyit rahatsız etmemek için geri dönmüş; ama telefonda şöyle dediğini de duymuş: 'Öyleyse bir daha görüşemeyeceğiz' demiş adam. Terk edilmiş gibi üzgün görünüyormuş."

"Hadi bakalım!"

Yorum Aslı'nındı.

"Bir dakika! Cep telefonuna ne olmuş peki?"

Cem'in sorusu havada kaldı; çünkü tam o sırada meyhanenin dumanlı havasını bıçak gibi delen bir şey kulağının dibinde vınlayıp üçünü de şaşkına çevirerek masanın karşı ucuna saplanmıştı. Çakı azmanı bir şeydi, gerektiğinde karın deşen çakı da olabilecek. Ne oluyor, demelerine kalmadan bir el Cem'in sol omzunu kavradı. Karşıda bir başka el de Gencer'in sağ omzuna bastırmaktaydı. İki adam, sanki hepsi eskiden beri tanışırmış da burada buluşmak üzere sözleşmişler gibi pek neşeli bir havayla iyi akşamlar dilediler. Cem'in omzunu tutan dost canlısı adam, iriyarı, uzun boyluydu. Ötekini tanımıştı Cem; parktaki kısa adamdı. Şu Tetik denen.

"Müsaade var mı?" dedi iriyarı olan. Kendine başıyla sandalye aranıyordu.

"Müsaade sizin" dedi Gencer tükürür gibi, yeniden Gıcık'a dönüşüyordu.

Garson bembeyaz bir suratla koşarak gelip patron tavırlının altına sandalye sürdü. Cem adama dik dik bakan Gıcık'ı göz hapsine almış, ne olur enayice bir işe kalkışmasın diye içinden yakarmaktaydı. Yüzü hiddetten kıpkırmızı kesilmiş olan Aslı ise her an bir şirinlik

yapacak gibi duruyordu. Nitekim çok beklemedi. Sigaranın külünü başka küllük yokmuş gibi uzanıp adamın önündeki küllüğe silkeledi ve gözlerinde şimşekler çaktırarak:

"Bu nazik ziyareti kimlere borçluyuz acaba?" diye sordu sinirli bir gülümsemeyle.

"Sonra tanışırız gerekirse hanımefendi" diyerek efendilik tasladı iriyarı adam. Bacakları masanın altına sığmadığı için masaya hepsinden uzak oturuyordu. Kollarını silkelemek gibi bir tiki vardı ve her silkeleyişinde masayı da titretiyordu. Sol avcunda altın imameli gümüş bir tespih tutuyordu. Boynundaki zincirle, zincirin ucundan sarkan muskaya benzer şey de altındı.

"Şimdilik şunu bilin yeter" diye devam etti, ağır makamdan, bir dost edasıyla. "Sizin Enver Sözen diye bilip acıdığınız şahıs hiç öyle sandığınız gibi zavallı bir adam değildir. Tam tersi. Onu katliamda görenler var, biri de benim; bilirim ne acımasız it olduğunu... Bu meseleden çekilin gidin ve bir daha da kimseye bir şey sormayın. Aksi takdirde bizler oyunu başka türlü de oynamasını biliriz ve o durumda kimsenin gözünün yaşına bakmayız. Bundan en ufak şüpheniz olmasın."

Sözünü bitirir bitirmez masayı sarsarak ayağa kalktı, öteki uca dolanıp çakısını sapladığı yerden aldı, çakıyı Cem'in burnunun ucunda çak diye kapatırken,

"İyi geceler dostlar" dedi

Aslı'ya da bir çift lafı vardı:

"Hanımefendilere saygımız sonsuz; ama bir yere kadar" diye belirtti porselen beyazı dişlerini göstererek.

Cem'in gözü adamın ayakkabılarına takılmıştı. Söz uzasın istiyor; böyle timsah derisinden, sivri burunlu, pasparlak ayakkabılar giyen birinin ağzından laf almak için en uygun cümle ne olurdu acaba diye düşünüyordu. O düşünedursun Gencer yine en lüzumsuz zamanda konuştu:

"Benim dallamalardan dostum olmaz" dedi bardağını küt diye masaya bırakırken. "Sıkıysa vur; ama önceden uyarmadı deme: Müderrisoğlu ailesinin saygıdeğer fertleri, seni besleyen âlemleri de besleyen en derin âlemlerde dahi devasa bir ağ şeklinde yayılmıştır

ve bana vurduğun anda paşa dedelerim mezarlarında ters dönerler ki bu senin için pek hayırlı olmaz."

İrikıyım zat aldırışsız duruşunu bozmadıysa da Tetik'in gözleri tekinsiz oynamaya başlamış, yüzü morarmaya yüz tutmuştu. Cem, ona doğru hamle etsem mi acaba diye düşünüyordu; çünkü adamın elini ceketinin içinden beline kaydırdığını görmüştü ama gerek kalmadı. Başgarson, arkasında iki tıfıl garsonla gelerek, sapsarı bir yüzle, "Abi, beyefendi, sayın abim, şöyle buyrun lütfen!" diyerek çıkışı gösterdi adamlara; korkulu bir saygıyla neredeyse iki büklüm olmuş, ellerini ovuşturuyordu. Gıcık, boşluktan yararlanıp elinin tersiyle "Gölge etme, çekil şöyle!" diye kısa adama posta koymasa, diyeceklerini demiş olarak çekip gideceklerdi belki; ama Gıcık gıcıklığını yapınca Tetik çekti silahını. Dişleri kenetlenmişti. Küçük kafasını tabancasıyla birlikte sağa sola oynatırken kimi vuracağına karar vermeye çalışır gibi bir hali vardı. Bütün meyhane halkı, soluk tutmuş, bir masadakilere bir Tetik'e bakmaktaydı. Tetik gözünü Gencer'de sabitlediği anda amiri koluna asılıp, "Yürü hadi salak herif, her şeyi berbat eden sensin zaten" dedi ve itekledi Tetik'i kapıya doğru. Meyhanedekiler, sanki bekledikleri son bu değilmiş gibi hep bir ağızdan mırıldanıp homurdanmaya başladılar. Masadakilere mi kızıyorlardı, iki hayduda mı belli değildi.

"Havayı şimdiki kadar derin içime çekmeyeli uzun zaman olmuştu" dedi Cem, sigarasını yakarken elinin titremesine engel olamıyordu. Tuhaf bir sükûnetle uyuşmuş gibi oturan Aslı'nın yüzü tebeşir beyazıydı. Masaya hemen hesap pusulası gelmişti doğal olarak. Gencer hesabı öderken garsondan yolluk tek rakı isteyince, Aslı "İki tek olsun" dedi ve bitkin bir sesle ertesi gün için talimatı verdi: Sabah ilk iş olarak polise gidip ifade vereceklerdi.

Cem, sabah erkenden Gencer'in evine uğradı. Uyandırmaya kelebek zili de, el tokmağı da yetmeyince kapıyı yumruklamak zorunda kaldı. Sonunda Gencer, üstünde önceki günün giysileri, saç baş darmadağın, gözleri yumuk yumuk, zonklayan başını tutarak ve "Bıktım bu hayattan, ne var ne oluyor?" diye naralar atarak açtı kapıyı. Cem'e boş boş baktı; onun niye o saatte orada olduğunu hatırlaması zaman almıştı. Hatırladıktan sonra da diş ağrısı tutmuş gibi çenesini

ovuşturarak ve tek laf etmeden, kapıyı açık bırakıp sallana sallana banyoya yürüdü. Duştan sonra Cem'in yaptığı koyu kahveyi söylenerek içerken, "Taksiyle gidelim moruk, ben öderim" teklifini ikiletmeyen Cem'e taksi durağını arattı. Taksi gelince de onu ön tarafa iteleyerek kendisi arka koltuğa sırtüstü uzandı.

Sarıyer Emniyet Amirliği'ne vardıklarında Aslı olan biteni görevli memura anlatıp bitirmişti bile. Cem'in daha önce bilgi almak için görüştüğü polis dış görevdeydi, onun yerine Asayiş'te görevli bir başkomisere onlar da aynı şekilde ifadelerini verdiler. Başkomiser, "Bu olaydan gereken dersi çıkardığınızı umarım" dedi. "Kimlerle takıştığınızı anlamış oldunuz. Evlerinize gidin ve bundan sonrasını bize bırakın."

"Ben bir şey anlamış falan değilim" dedi Aslı. "Ama öyle sanıyorum ki siz işin içyüzünü biliyor; fakat bize söylemiyorsunuz."

Başkomiser güldü:

"Hanımefendi, size hiçbir şey söylemek zorunda değiliz, hatta soruşturmayı engellemekten hakkınızda işlem de yaptırabilirim istersem; ancak iyi niyetli olduğunuzu bildiğim için şu kadarını söyleyeceğim: Eğer bu adamlar sizi ciddiye almış olsalardı, şu anda musalla taşında olurdunuz, burada değil. Dün sizinle biraz eğlenmişler galiba."

"Durumunuza bakılırsa siz de eğleniyorsunuz. Peki şunu yanıtlayın bari: Nasıl oluyor da Müderrisoğlu ailesinin bir ferdi ölen adamın sahte kimlik kullanan biri olduğunu kolaylıkla öğrenirken, polis bu bilgiden mahrum kalıyor?"

"Arkadaşlar" dedi başkomiser, alttan alıyor ve gülüyordu hâlâ, "şu palavrayı bırakın artık. Hangi hatırı sayılır bir aileymiş bu Müderrisoğlu ailesi ki biz şimdiye kadar ününü duymamışız. Arkadaşınızın poliste adamı varmış öğrenmiş, bu kadar basit. Tabii ki biliyorduk. Gizledik; çünkü fazla meraklı birilerinin kovuşturmayı berbat etmesini istemiyorduk. Ettiniz o ayrı konu. Bu kadarla kalır inşallah!"

"Aslında" diye başlayarak konuyu az daha derinleştirdi Cem, aldırışsızlığın bu kadarı fazlaydı, "söylemek istediğimiz şuydu: Biz dün akşam iki adamın –ki biri kesinlikle psikopatın tekiydi– silahlı tehdidine maruz kaldık. Bu adamlardan biri, sahte Enver Sözen'i parkta

vuran adamdı. Bundan eminiz. Kör sakızcının ifadesinde adı Tetik olarak geçen kişidir bu. Ben de, Gencer de bu adamı o gün parkta görmüştük. Yalnız dün geceki eşlikçisini tanımıyoruz. Demem şu ki bu adamlar ellerini kollarını sallaya sallaya, göz önünde dolaşıyor, çekinmeden herkesin içinde birilerine silahlı gözdağı verebiliyorlar. Meyhanedeki garson bile tanıyor adamları. Bize söylemedi gerçi; ama siz biraz sıkıştırsanız adlarını fısıldayacağına kuşku yok. Bu durumda biz de merak ediyoruz; bir güvendikleri mi var acaba?"

Polis, ekşi bir suratla sandalyesini geriye itip hızla doğruldu. Gayet soğuk bir nezaketle hepsiyle tek tek tokalaştıktan sonra,

"Ben görevimi yaptım, sizi uyardım, vicdanım rahat" dedi.

"Biz de görevimizi yapıyor ve sizi uyarıyoruz" dedi Aslı. Cem'in "ileri gittin" sinyalleri çakan bakışlarını fark edince, daha da öfkelenip ağzına geleni bir çırpıda söyledi. "Aslında sizi anlıyorum. Ne de olsa bizim ülkemizde polis görünce baş öte yana çevrilir, onlar da bu sayede işlerini rahat rahat görürler. Size olayı anlattıktan sonra biz de usulüne uygun olarak buradan boynu bükük mağdurlar olarak çıkıp gidebilir ve her şeyi unutabilirdik; ama ne yazık ki dün akşam masamıza bir bıçak saplandı ve bana göre o bıçak hâlâ orada, saplandığı yerde duruyor. Bu durumda ben de onurumu bu kudurmuşlara paspas ettirmektense, elimden geleni ardıma koymamaya kararlıyım."

Böyle dedikten sonra çantasını omzuna attı ve hışımla odayı terk etti.

Çıkışta Gencer'den şu Müderrisoğlu ailesine dair uydurduğu efsaneyi daha ayrıntılı olarak anlatmasını rica ettiler.

"Tamam yaa" dedi Gencer, "biraz abartmış olabilirim. Müderrisoğlu ailesi hakikaten derin bir ailedir; ama benim için kıllarını kıpırdatmazlar o başka. Evet, bir arkadaşım var, polis değil eski MİT'çidir, iyi moruktur, arada kafa çekeriz beraber; ondan biraz yardım aldımsa da gazeteyi ele geçirmemi kendi zekice araştırmalarıma ve Nurettin ağabeyle kurduğum yakın dostluğa borçluyum. Nurettin ağabeyde acayip hikâyeler var. Uyku da tutmadığı için yıkılıncaya kadar anlatıyor muhterem, sağ olsun. İşin aslı; bizimkinin bir çift beyaz ceketi varmış, Nurettin ağabey sabahleyin aldı getirdi ötekini evinden, cebinde buldum o sayfayı."

Sessizliğin tadını çıkararak biraz bekledikten sonra öldürücü darbeyi vurdu:

"Halk adamı olmak lazım tabii. Siz şimdi Nurettin ağabeyle içemezsiniz. Hem içseniz n'olcak ki..."

Geçmekte olan bir taksiyi durdurdu.

"Hadi, sizi bırakırım" dedi ve gayet havalı bir şekilde ön koltuğa oturdu. Taksi şoförüne gidecekleri yeri söylemeden önce, "Şu müziğin sesini kıs da insan gibi yolculuk edelim" diye talimatı verdi. Sesi yine en üst locadan tınlıyordu.

Yol boyunca üçü de sustu. Cem, Aslı'yı bu pis işe zorladığı için suçluluk duymanın eşiğine gelmişti. Gencer'inse böyle giderse kendini vurdurtacağı kesindi. Her yol arapsaçı dolaşıklığında belaya çıkıyordu ve ayrıca daha iki ay önce hiçbir kadına kendini vermeme, hiçbir kadını kendinin yapmama yeminini tazelemiş olan Cem Beyoğlu, yine neden sırılsıklam aşk hayallerine kapılmış, yetmezmiş gibi beyaz elbiseli bir ipsiz sapsızın peşinden sürüklenerek adalet arar olmuştu? Bunu ikinci kezdir soruyordu kendine ve eve gider gitmez ilk iş olarak bu konuyu sağlam kafayla kendi kendiyle görüşüp bir sonuca bağlayacaktı artık.

Taksi Gümüşsuyu yokuşunu tırmanıp AKM'nin önünde sağa yanaştığında, akşama kalmadan yanıtı bulmuştu oysa. Gencer'di sebep, başka ne olabilirdi? Bu Allahın koca kafalı şaşkınını kıskanmış, çoktan vazgeçtiği ve Aslı'yla artık aralarında sadece şaka konusu olan yıllanmış bir romansla yeniden körleşmeye yeltenmişti. Gerçeğin bu yalınlığı karşısında daha da öfkelenip somurtuyordu.

Gencer de onlarla birlikte indi taksiden. Ayrılırlarken kimse konuşma gereği duymadı. "Hadi görüşürüz!" diyerek üç ayrı yönde hayatlarına dağıldılar.

Üçüncü Bölüm

Cem Session

Kavuşma

Gencer Osmaniye'den aradığını söylediğinde Cem ani bir öfke dalgasıyla sarsılmıştı. Sarsıntının hemen ardından gelense tatlı bir hülyaydı; eğer Gencer kayda değer bir şeyler öğrenmişse Aslı'yı yeniden hikâyeye davet edebilirim diye düşünmüştü kurnazca. "Evet biliyorum, alçak bir adamım ben" diye itiraf etti sonradan vicdanına, "ama ayrılığın altıncı gün şiddetini bilenler beni anlayacaktır."

Son görüşmelerinde takside yaşadığı o aydınlanma anı duygularını yatıştıracağına büsbütün ayaklandırmıştı. Sonradan bir kez daha düşününce çok bayağı bulduğu öylesi bir dizgenin tuzağına düşmeyi kendine yediremediğinden bu kez daha da güçlü alevlenen aşkına romantik gerekçeler uydurmuş, hatta epeydir hatırından çıkardığı eski

gerekçelerinden birini tutup yeniden parlatmıştı: O hayalindeki ele geçmez kadınları seviyordu sözümona ve Aslı da onlardan biriydi işte.

Büroya gitmiyordu. Üstelik çok hüzünlendiği bir zaaf anında, sızlanarak, arkadaşının evindeki emanetlik süresi bir hayli uzamış olan kedisi Hamiş' i görmeye gitmiş, kediciği, iyice semirmiş bedenini güçlükle sığdırdığı sepetinde taşıyıp eve getirmişti. Kapıdan içeri girer girmez bir güzel gerinen Hamiş ise hiç oyalanmadan Cem'in en sevdiği koltuğa uzun mesafe zıplayıp kıvrıldığı yerde keyifle yalanmaya başlamıştı. Bu kesintisiz ve kararlı hareket, onun bu ana çoktandır hazır olduğunu düşündürdü Cem'e. Bir kedinin inatçı sabrıyla kimse baş edemez; bunu kedileri av sırasında izlemiş olanlar bilir. Cem Hamiş'e yeniden alışmaya çalışırken, bir yandan da onunla kediler hakkında ileri geri konuşuyor ve durup durup bu en sabit fikirli, hedefe giderken karda yürür izini belli etmez familyanın bir üyesi olan Hamiş'le Gencer arasında koşutluk kurmaktan kendini alamıyordu. Gencer telefonda, olayı bütün ayrıntısıyla öğrendiğini, çok yakında muammanın çözümünü önlerine atacağını söylemiş ve:

"Sen de yazarsın artık moruk" demişti.

Sırıttığını öteki uçtan görebiliyordu Cem.

Fakat daha önce Aslı ile birlikte onu Bakırköy'deki bir özel hastanede ziyaret etmek zorunda kaldılar. Anlattığına göre, Atatürk Havalimanı'nda uçaktan iner inmez, tanımadığı iki adam, kalabalığın içinde kolundan nazikçe tutup çekeleyerek onu çıkışta bekleyen siyah bir cipin içine atmış, biraz yol aldıktan sonra otoban kenarında indirip ayaklarına kurşun dansı yaptırdıktan sonra da asfaltı çizerek uzaklaşmışlardı. Sağ ayak bileğinde ufak bir sıyrıkla atlatmıştı belayı. Ne cipin ön tarafında oturan kalın enseliyi daha önce görmüştü, ne şoförü ne de her fırsatta üstüne abanan sağ yanındaki "sapık herifi".

"İtoğlu itler!" diye söyleniyordu hastane çıkışı bindikleri takside. "İtoğlu itler! Bunu ödeyecekler, bunu ödeteceğim onlara!"

"Müderrisoğlu ailesinin senin için kılını kıpırdatmadığı doğruymuş" diye bir hatırlatmada bulundu Aslı. "Sen ne biçim bir adamsın!" diye giderek yükselen ve cırtlaklaşan bir sesle söylenmeye başladığında kimse onu susturmaya kalkmadı. "Seni koruyacak, sahip çıkacak kimin kimsen yokken ve ayrıca ayyaş gerzeğin teki olduğun

halde durmadan başına bela açıyorsun. Havandan da geçilmiyor. Sen hiç kendine baktın mı son zamanlarda aynada?"

Şoför bu söz üzerine sanki biri dürtmüş gibi dönüp Gencer'i şöyle baştan ayağa bir süzdü. Onun için safça üzüldüğünü yüzündeki ifadeden anlamak mümkündü. Gencer'in omuzlarına inen kabarık saçları günlerdir taranmamaktan iyice dolaşık, tarazlı ve tozluydu. Pantolonunun sağ paçasını hastanede kesmişlerdi, ayakkabısı kan içindeydi, sakalları göğsüne değmek üzereydi ve zayıflıktan avurtları çökmüştü. Aslı'nın fırçasını sineye çekip yol boyunca camdan dışarı baktı. Düşük suratla iki üç sigara daha yakıp söndürdü. Bir ara radyoyu açmaya kalkışan şoförü dövmekten beter etti ve nihayet Teşvikiye'deki evinin önüne geldiklerinde,

"İnsenize, ne duruyorsunuz!" diye çıkıştı ikisine.

Aslı'yla Cem bakıştılar. Cem, az önceki öfkeli paylamadan sonra Aslı'nın, "yok biz gidelim" türünden bir şeyler demesini beklerdi; oysa Aslı yüzünde o an beliriveren sevinci belki kendisi bile fark etmeden:

"Hadi" dedi, "inelim bakalım, ne olacak..."

Ödeşme

"Morukçum ve Sayın Hanımefendi...

Sıcak; ama nasıl sıcak... hani Hollywood'un çöl filmlerinde olur ya; ayağını bastığın yerde asfalt çukurlaşır, beton alev saçar... öyle işte. Kendi başına bir varlık; ama ısrarcı, asılan, yapışkan bir varlık. Onu hissetmediğin bir an bile olmasın ister. İşte öylesi bir sıcakta yürüyorum..."

"Demek Osmaniye'de hava ekim ayında bile o kadar sıcak olabiliyor." Aslı'nın tek kaşı havadaydı.

Gencer aldırmadı.

"Bir meydana geliyorum tarif üstüne. Ulu çınar var, dedikleri kocamış, kurumuş bir çınar. Yaprakları sararmış şimdiden, dibine düşmüş; yanındaki çeşme gibi kör. 'Biraz ileride sağda İpek Pastanesi olacak, yanından sap, yukarı çık, mavi badanalı alçak bir ev göreceksin; oradadır Hasan emmi' dediler. Gittim. Çöreklerin, kurupastaların üstünde

sineklerin uçuştuğu İpek Pastanesi'nde buz gibi limonata içtim. Kenarından sapıp sağda önü avlulu, mavi kireç boyalı evi görünceye kadar yürüdüm; yoldan lağım kokulu bir sızıntı akıyordu, sokakta benden başka dolanan tiridi çıkmış bir iki kedi, saçakların gölgesinde yere sinmiş iki üç köpek vardı. Avlunun tahta kapısı önünde durdum, seslendim, bir daha seslendim. Neden sonra evin içinden çıkıp ayaklarını sürüye sürüye geldi Hasan emmi. Kapıyı açtı, lastikle başının arkasına bağladığı şişe camlı gözlükleriyle yüzüme uzun uzun baktı. Kim olduğumu çıkaramayışını ayıp sayarak, 'Buyur torunum' dedi mahcup bir edayla. 'Elini öpeyim emmi' deyip eline sarıldım. Bu adamları severim ben; hâlâ ilk bakışta güvenmeyi güvenmemeye tercih eden çok eski bir ahlakın adamıdırlar. Yaşlı bir narın kuytusundaki sedire aldı beni, betonu hortumla ıslattı, sigara sardı. Dişleri dökülmüş, ağzı çukura kaçmıştı. Beyaz sakalı göğsüne iniyordu. İçe bükük titrek parmaklarıyla sardığı sigarayı ağızlıkla içti. Ne sorduysam bildiği kadarını söyledi.

Enver, ağabeyinin oğluymuş. Ağabeyi genç yaşta ölünce onun dul kalan karısına nikâh kıyıp oğlanı o büyütmüş, nüfusuna da almış. Tıbbiyenin üçüncü sınıfına kadar okutmuş onu. 'O yıl tutukladılar oğlanı' dedi, 'askere karşı durmuş, silah tutmuş. Benim oğlum, yetimim'. Başka çocuk yapmamışlar, onu yok yoksun bırakmamak için. O kadar akıllıymış ki...

'Ya ablası dedim, Hollanda'da yaşayan bir ablası yok mu?'

'Yok, o küçüğü' dedi.

Karısı, onu ve oğlanı bırakıp elin bir adamına vardıktan sonra kızı o adamdan doğurmuş. Enver anasına dargınmış, cenazesine bile gelmemiş. Allah gani gani rahmet eylesin iyi çocukmuş. Beş yıl suçsuz yere mahpus yattıktan sonra çıkmış gelmiş Hasan emminin yanına; dört günün sonunda elini öpüp helallik istemiş. Karaman'da bir dergâhta yunup yıkanacakmış. Oğlum, etme eyleme dediyse de söz dinletememiş; 'Beni burada yaşatmazlar baba' demiş Enver'i. İhtiyar o gittikten bir yıl sonra Almanya'dan bir kart almış. 'İyiyim, merak etme' diyormuş oğlu. Banka hesabı açtırmasını istiyormuş. 'Bana şu numaradan telefon et bildir, kimseye duyurma' diyormuş. Ölünceye kadar her ay o hesaba para yatmış. İhtiyar elan hepsini harcayamadığı o parayla yaşıyormuş. 'Ne iş tuttu oralarda bilmiyorum' dedi.

Bundan on beş yirmi gün önce kapısını çalan polis, oğlunun öldüğünü haber vermiş ihtiyara. Gerçekte ise oğlu hapisten çıkıp geldiği o sene, babasından helallik alıp gittikten üç ay sonra Adana'da, tek göz evinde öldürülmüştü; ama ihtiyar bunu bilmiyordu."

"Şeyda'yı o mu öldürmüş?"

"Sence?" diye Aslı'nın sorusunu geri çevirdi Gencer.

"Öyle bir anlattın ki gönül onun katil olmasına razı değil, zaten sen de öyle düşünüyorsun. Kimmiş peki?"

"Hanımefendi" dedi Gencer, "görüyorum ki kıvrak bir zekânız, güçlü bir sezginiz var; ama izin verirseniz, burada ayağını muammaya kurban etmiş bir emekçi boylu boyunca yatıyor ve bir kadeh rakı olmadan şuradan şuraya kımıldatmaz hikâyeyi."

Aslı, uysal bir kedi gibi yerinden kalkıp alt kata mutfağa indi. Tepside 35'lik rakı şişesi, buz tası, su ve üç bardakla geri geldi. Cem üzgündü. Hangi kapıyı çalsa karşısında buruk acıydı. Zaman hızla alıp götürüyordu Aslı'yı ondan, götürüp Gencer'in yanı başına bırakıyordu. Aslı Gencer'e duble rakıyı uzatıyor, uzatırken gülümsüyordu. Kadehini buruk bir gülümseyişle aldı tepsiden Cem ve şerefine içilecek tek kişi olarak o anda aklına gelen isme kaldırdı:

"Gencer'e!"

"Eyvallah moruk" diyerek Gencer de kaldırdı kadehini. Heybetli bir yudumu yuvarladıktan sonra, sırtüstü uzandığı kanepede sigara yakıp iki üç nefes demlendi ve gerçeği açıkladı:

"Kızı öldüren oydu."

"Hadi be!" diye yüksek sesle yazıklandı Cem.

"Hakikaten, keşke olmasaydı ama hayat işte, onun kurgusu başka türlü. Enver, üniversite ikinci sınıfın bitiminde yazın babasının yanına geldi. Kısa kalacaktı; bir hafta. O arada devrimci arkadaşlarıyla buluşacak, çıkaracakları derginin fizibilitesini konuşacaklardı... O zamanlar fizibilite kelimesi tedavülde değildi daha, onun yerine ne kullanılıyordu hocam, sen biliyor musun?"

"Yok bilmiyorum."

Aslı da bilmiyordu.

"Neyse, o meşum akşamın devamında Enver iki arkadaşıyla pavyona gitti. Adı ilçede komüniste çıkmıştı. Pavyonda, kasabanın kabadayı ülkücüleriyle yan yana masalarda oturdular, birbirlerine diş

gıcırdattılar. Çocukluk arkadaşları artık birbirine selam vermiyordu. Şarkıcı kız Şeyda ise, İzmir'den yeni düşmüş bir kızcağızdı. Yan masadaki ülkücülerden birinin –ki Enver'le az misket oynamamışlardı– kızda gözü vardı; ama kız pas vermiyordu ona. O akşam sahnedeyken kıza sataştı bu kabadayı. Enver ise kızı tanımıyordu, sadece hareketlerinden onun korktuğunu anlamıştı. Kıza kanı kaynamıştı belki de bilmiyoruz. Şeyda'nın sahnesi bittikten sonra yan masada oturanlardan ikisi kalkıp kızı kabadayıya götürmek için kulise gitti; fakat Şeyda ayak diredi. O sırada içeri giren Enver kızı rahat bırakmalarını söyleyince adamlardan biri çekti silahını, Enver de çekti ve tam tetiğe bastığı anda kız araya girdi."

Aslı kuşkuyla sordu:

"Yazmıyorsun değil mi?"

"Bizde yazmak olmaz, biz okuruz" diyerek meslek onuruna sahip çıktı Gencer.

Bunun üzerine birden eski ve unutulmuş bir bilinmezi hatırlayan Cem,

"Seni meyhanede peçetelere yazarken görenler var ama" diyerek Gencer'e de hatırlattı.

"Onlar yalan oldu moruk. Aşkımız yalan oldu şarkısı var ya, öyle işte. Saflık bitti. Bizler, bekâreti parmakla izale edildikten sonra sokağa bırakılmış fahişeler gibiyiz. Çocukken satıldık daha, bilmem anlatabiliyor muyum? Beynimiz iğdiş edildi, iğfal edildik, inancın kalpazanlığı dışlayan bütün düşsel anlamları düştü şiirimizden, şiir de yalan oldu artık. Onun için peçetelere yazıyorum şiirimi, sonra da buruşturup atıyorum... Bir rakı daha alabilir miyim?"

"Bu son" diyerek yerinden kalktı Aslı. Şişenin dibinde kalanı bardaklara paylaştırırken:

"Bence de" dedi "sen okur olarak daha faydalı olabilirsin insanlığa, hem okunacak onca öksüz kitap varken."

"Hanımefendi, okur olmanın da bazı zahmetli yanları oluyor haliyle. Adana ve Osmaniye'de çıkmış ve çıkmakta olan bilumum yerel gazetede gayet şümullü bir arşiv taraması yaptıktan sonra şu değerli sonuçlara ulaşmış bulunuyorum: Tarafımdan anlaşıldığına göre, 1978'de cereyan eden bu olayın akabinde Enver, olay yerinden arka-

daşlarının yardımıyla kaçtı. Nasıl oldu bilmiyorum; olay bir şekilde örtbas edildi. Adana'da ülkücüler göz açtırmıyormuş halbuki o yıllarda. O kadar ki o döneme ait gazetelerde zamanın Adana Emniyet Müdürü'nün ülkücülerce öldürüldüğünü okudum. 1979'un eylülünde. Enver o sıra Ankara'daydı. 1979 Kasımında Ankara'da bombalamadan tutuklandı. Beş yıl hapis yatıp çıktıktan bir yıl sonra da öldürüldü. Sene 1985. Hapisten çıkıp geldikten ve babasından helallik aldıktan sonra Karaman'a filan gitmemişti; Adana'da izbe bir evde eski dava arkadaşlarının yardımıyla tutunmaya çalışıyordu. Orada, yıllar önce pavyonda tekerine çomak soktuğu kanlısıyla yeniden karşılaştı. Eski hesap o karşılaşmadan birkaç gün sonra içki masasında kapatıldı. Zaten bir iki leşi de varmış daha önceden diyorlar bizim Z.K.'nin. Uyuşturucu, silah da yakalatmış öncesinde. Hapis yatmış. Fakat herif tabii profesyonel; olay yerinden kolayca kaçmadan önce kendi kimliğini kurbanının cebine bırakmış, onun kimliğini de alarak kaçmış. Esas adı Zekeriya Kasnakçı. O yıl ölü geçmiş kayıtlara. İşte bizim beyaz elbiseli romantik kahramanımız gerçekte bu katil kabadayı; ama vicdanı rahat değilmiş demek ki öldürdüğü adamın babasına Almanya'dan her ay para göndermiş, ölünceye kadar... Nasıl?"

"Polisin anlattığıyla çelişen bir durum var. Polis, Enver'in içeriden çıktığı 1984 yılından sonra bir tek resmi işlem yaptırmadığını söyledi. Sense Zekeriya Kasnakçı'nın onun kimliğiyle yurtdışına çıktığını söylüyorsun. Pasaport almamış mı bu adam?"

"Polisin senden bilgi sakladığını hatırlatırım. Ayrıca değişik birçok kimlik kullanmış olması da muhtemel."

Aslı düşünceliydi. Gencer sözünü tutup muammanın çözümünü önlerine atmıştı; ama bütün bunları uydurmuş olması da pekâlâ mümkündü. Şimdiye dek Cem'le ikisinin tek yaptığı, kapı kapı dolaşıp ellerindeki üç beş bilgi kırıntısıyla kalakalmak ve işten caydıkları her seferinde Gencer'in bir telefonuyla yeniden meseleye avdet etmek olmuştu. Bu adam onlarla oynuyor olamaz mıydı? Düşününce, yumağın ucunu tutan oydu. Ta başından, Cem'le Galata'da buluştukları o ilk günün ikindisinden beri böyleydi bu.

"Bu anlattıklarının tümünü gazetelerden öğrendiğine inanmakta zorlanıyorum?" diye itirafta bulundu Gencer'e. "Bize kanıt göstermi-

yor, sadece açıklamalarda bulunuyorsun. Ne zaman bilmeceden çekilsek, ne yapıp edip bizi bir şekilde yeniden meselenin içine çekiyorsun. Tek başına oynamaktan sıkıldığın için bizi kendine seyirci seçtiğin duygusuna kapılıyorum bazen. Gelelim sana artık: Kimsin sen?"

Gencer Aslı'nın yakınmasını gülümseyerek, hani neredeyse sevecen bakışlarla izlemişti. Ona hak veriyordu. Onlar olmasa Enver'in öldüğünü duyduğu ilk gün komalık oluncaya kadar içer, alkolle temizlerdi hafızasını nasılsa. Aslında ikisini sevmemiş olsa yine de bir süre sonra ipin ucunu bırakırdı dolaşsın yeniden. Eğlenmişti de. Cem'in Aslı'ya zaafıyla, onu kendisinden kıskanmasıyla, Aslı'nın çocuksu uçarılığıyla eğlenmiş, gündüzün geç saatlerinde yatakta ayıldığında aklına ilk düşen isimler onlarınki olmuştu hep. Enver bahaneydi artık bir evreden sonra. İlk kez o anda fark ediyordu ki onlara bağlanmıştı. Belki de ömründe ilk kez arkadaşım diyebileceği birileri vardı yanında.

"Bu adam" dedi parmağıyla kendini işaret ederek, "sizden önce işi bitik, yılgın, kendisi için parmağını bile kımıldatmak istemeyen bir gözlemciydi. Onu sapıkçasına bir gözlemci olmaktan alıkoyan tek şey, bu kendi alçakça yaşamını da sürekli gözlemesi, onu da sarakaya alabilmesi ve 'biliyorum ben beş para etmez adamın tekiyim' diyebilmesidir. Ben bir serseriyim; ama kendini kahramanlaştırmaya tenezzül etmeyen bir serseri."

Cem'le Aslı'dan bir itiraz gelmedi.

"Bir dakika ben repliğimi değiştirmek istiyorum" diyerek kendi kendine itiraz etti Gencer. "Ben bir avare yelkovanım desem n'olur? Yelin ardı sıra gidenim, sizi de kattım işte yanıma, uçuyoruz hep beraber, desem..."

"Sen artık yalnız uçsan da bizi daha fazla eğlemesen..." dedi Cem.

"O zaman yelkovanım diyorum, hocam. Bak şimdi hatırladım; dün defterime şöyle yazmıştım, demek malum olmuş sorunuz. İşte Müderrisoğlu sülalesinin veciz laflar antolojisine son katkım: Yelkovan koşmazsa akrep adım atamaz."

"Ben de sana veciz bir laf edeyim müsaadenle" diye karşılık verdi Cem, "sonra da şuracığa uzanayım; çünkü senin yalanlarını izlemekten bitap düştüm artık. Hadi iyi geceler!"

"Vecizeyi alsaydık..."

"Ha evet. Demiş ki bir büyüğümüz: Zahiri batınına delalet etmeyen kimseyle sohbet etme. İçi dışına uymayanla demek istiyor yani."

"Tamam, pekâlâ, madem öyle, artık gerçeği söylemenin zamanı geldi. Aslında yalan söyledim. Beyit'le konuşmuş falan değilim."

"Of" diye haykırdı Cem "Of!.. Bu hikâyenin adı, Mürai'nin Çizik Plağı da olabilir pekâlâ."

"Mürai mi... O ne demekti hocam?"

"Mürai yani riyayla yaşayan anlamında..."

"Haa, bak bunu kabul edemem. Ne demiş Fuzuli: 'Leyli sözü söyle yoksa hâmuş.' Ben özür dilerim, bazen sıkışınca öyle ufak tefek zararsız yalanlar söylerim; ama riyadan katiyen hoşlanmam. Bir mürai varsa o da bizim beyaz elbiseliden başkası değildir. Benimkine kafadan atmak denir olsa olsa. İşin gerçeği şu; buna inanabilirsiniz: O gün; yani Zekeriya hâlâ beyaz elbiseli bir adamken ve ben çömelmiş onun başında ağıt yakarken, kana bulanmış beyaz ceketin cebine elimi kaydırıp içini yokladım ve elime gelen cep telefonunu hemencecik çornalayıp cebe attım. Siz daha Patyus'la gelmemiştiniz yanımıza, diğerlerininse ruhu bile duymadı. Poliste işimiz bittikten sonra oyalanmadan eve gidip telefonun şarjı bitmeden önce kayıtlı bütün numaraları ve isimleri bir bir defterime yazdım; inanmazsanız göstereyim..Sonra da işaretlediklerimi tek tek aradım."

"Kaç kişiyle görüşebildin?"

"Bakın o da ayrı bir hüzün membaıydı hanımefendi. Cepte topu topu 14 numara kayıtlıydı. Adam buz gibi yalnızmış işte, diye düşündüm önce. Entipüften, adını söyleyince seni hemen hatırlamayan birtakım insanların telefon numaraları. Ama konuştuklarım içinde biri vardı ki –şimdilik ondan söz etmeyi uygun bulmuyorum– onunla çok farklı, çok acayip bir ilişkisi olduğunu keşfettim. Adana'daki cinayetin tüyosunu da o kişiden aldım... Ayrıca bizimki Almanya'nın Nürnberg şehrinde yaşamış. Oradan bir iki numara da var. Onları henüz araştıramadım; ama onu da yapacağımdan kuşkunuz olmasın. Bu arada, MİT'ten kovulmuş olsa da çevresi geniş, kıyak bir ahbabım olduğu doğrudur."

Aslı homurdandı, terbiyesini de bozmuştu.

"Bunları bize önceden de söyleyebilirdin" dedi Cem serzenişle. "Biz sana bildiğimiz ne varsa gizlisiz saklısız anlattık; ama meğer sen ha bire dolap çevirir durumuşsun arkamızdan."

"Ben yatıyorum" dedi Aslı. Suratı asıktı.

Gencer, kırık bir sesle:

"Beni bir gün anlayacağınızdan kuşkum yok hocam" dedi.

Uzatmadı Cem de. Zaten üzgündü, kahramanı elinden alınmıştı.

Aslı üst kattaki tozlu odalardan birinde, yorganı alınmamış bir yatakta yattı. Cem yer minderinin üstüne kıvrıldı. Gencer ise uyuyakaldığı kanepede gece boyu horladı ve uykusundan ara ara uyanıp "it oğlu itler!" diye inledi.

Sabah erkenden Aslı'nın sesine uyandılar. Neşesi yerine gelmiş görünüyordu. Kahve hazırdı, o içmişti, gidiyordu. Eliyle Gencer'in alnına minik bir şaplak indirip,

"Kendine iyi bak moruk, görüşürüz" dedi. Cem'e el salladı ve çıktı.

Beyaz elbiseli adam kimi bekliyordu sorusunu unuttular, artık kimseyi ilgilendirmiyordu; ama tesadüf perileri bu sorunun da yanıtını kanlı canlı ve Gencer'in nitelemesiyle "şahane bir varlık olarak" önlerine çıkaracak, Gencer'i de aşkın kucağına fırlatacaktı.

Beklenen

Zekeriya Kasnakçı'nın İlginç Hayat Hikâyesi on gün sonra Aslı'nın kaleminden "Beyaz Elbiseli Adam" başlığıyla yayımlandı. Gerek yer darlığından gerek öykülenen yaşamın bir kahramana değil de bir sefile ait oluşu nedeniyle editör arkadaşı fazla ayrıntıya girmemesini önermişti Aslı'ya. Ayrıca gazetenin yayın yönetimi özellikle dizi yazılarında hafiflikten yanaydı; esenlik veren, umut aşılayıcı başarı öyküleri olmalıydı bunlar, mümkünse. Beyaz Elbiseli Adam'ın ise beyaz elbise dışında insana esenlik çağrıştıran herhangi bir yanı yoktu. Bu durumda yazı işleri kırpıla kırpıla zaten iyice hafiflemiş olan yazının bir de dörtte birini atıp yerine ilan almakta sakınca görmemişti. Söz konusu gazetenin çoğu okurunca yazının içeriği, konusuzluk çeken bir gazeteci tarafından anlatılmış, parkta vurulan ve

kimsenin umurunda olmayan birine dair, üstelik ilginç olmak şöyle dursun gına getirici şu 12 Eylül hikâyelerinden biri olarak algılandı. Bu yerini bulamamış yazının üstüne Emniyet yetkilileri de suça dair herhangi bir açıklama yapma gereğini duymadılar; zaten bunu açıkça isteyen de olmadı.

Yazının yayımlandığı günün akşamında Aslı, Cem ve Gencer, Güler'in çalıştığı kafede buluştular. Gencer, "Kıyak olmuş!" diye belirtti fikrini. Gazeteyi bütün gün elinde gezdirmiş ve gittiği her yerde okumuştu. "İnsan hikâyede kendini bulunca başka türlü oluyormuş moruk" dedi, "yoksa bunun bir şaheser olduğunu söyleyecek değilim."

Dışarıda sıkıcı bir ahmakıslatan sarı sarı yağıyordu. Kasım başıydı. Kafe sıcak, dumanlı ve loştu. Buğulu camlardan dışarıyı seyredip uzun uzun sustular. Gencer sıkılır gibi olunca yeni bir konuşma kapısı açtı:

"Beni ayağımdan kurşunlayan o herifler kimmiş peki? Yazıda o yok asıl."

"Bunun cevabını bilmediğimizi sen de biliyorsun" dedi Aslı. "Bir olasılıkla Zekeriya Kasnakçının eski ülküdaşları. Karanlık ilişkiler içinde olmaları kimseyi şaşırtmaz."

"Enver Sözen'in eski dava arkadaşları da olabilirler" diyerek başka bir olasılık öne sürdü Cem: "80 darbesinden sonra terörist diye adlandırılan devrimci örgüt mensuplarından bir kısmı militan olsun olmasın yurtdışına kaçtı. Bir kısmı da Almanya'ya iltica etti; ama bunların bazılarının sonradan hem içeride hem dışarıda mafyavari örgütlü güçler oluşturduğu da biliniyor. Bizi meyhanede kıstıranlarla seni kurşunlayanların mafyalaşmış o gruplardan birinin buradaki ayağına dahil olduklarını düşünebiliriz. Zekeriya, yerine geçtiği Enver'in kimliğiyle oradaki sol –hesapta sol– çevrelerde tutunmaya kalkmışsa kandırıldıklarını anlayan birileri izini sürmüş olabilir. Belki onun tarafından dolandırılmışlardı, bu da mümkün... ve fakat ben o adamların eski solcu olmadığına bahse girerim. Bir kere, ne kadar mazide kalırsa kalsın kendisine bir zamanlar solcuyum demiş biri o mandapozun giydiği tarzda ayakkabı giymez. Bence Zekeriya oralarda olsa olsa başka kimselerin hesabına, kiralık katillik de dahil bir sürü pis iş

yapmıştır. Bu adamlar da ona iş gördürüp sonradan pişman olmuş ya da ondan kurtulmak isteyen birileri bence."

"Mandapozun ne dediğini hatırlıyor musunuz meyhanede: Onu katliamda görenler var, biri de benim, demişti..."

"80 öncesinde katliam denince önce sağcılar gelirdi akla. Kim bilir... aslında şu Hollanda'da yaşayan kız kardeşe ulaşabilseydik, ondan pek çok şey..."

Cem, sözünü bitiremeden, Aslı patladı:

"İyi ama bu da tek sayfalık dizi yazısı kardeşim! Üstelik dörtte biri ilana gitmiş. Ne yani şimdi uçak biletimi cebime kendim koyup bir de Hollanda'larda kız kardeş mi arasaydım... insaf edin artık!"

"Belki Gencer telefonda konuşmuştur" dedi Cem, yan gözle Gencer'e bakarak.

Gencer, onlardan kopmuştu. Uzakta bir noktaya dalgın dalgın bakıyordu. Birden sıkılmıştı sanki, başkalaşmış, üstüne ona has, en samimi hallerinden biri olan o tuhaf anlaşılmaz ciddiyet gelmişti. Gözlerini sağa sola çevirmeye de başlamıştı.

"Ne o yine gidesin mi var?" diye takıldı Cem. Artık yadırgamıyorlardı onun bu hallerini.

Gencer gene değişmeye başladığının işaretini veren bir ciddiyetle ayağa kalktı. Tumturaklı bir veda konuşmasına niyetlenir gibi oldu; vazgeçti.

"Evet arkadaşlar!" dedi, "sizinle olmak güzeldi; ama baştan yarattığınız bu adam artık gitmek zorunda. Hem eski Gencer de evde bekler..." derken bir şey hatırlamış gibi durdu.

"Hocam" dedi, "ya şu çiçekleri gönderen esrarengiz şahıs kimmiş peki?"

Aslı'yla aynı anda,

"Sen!" dediler.

"Eh o zaman yazmak lazım di mi? Ayıp oluyor okura."

Kapıya doğru birkaç adım attı. Duraladı. İki gün önce berberde bakım görmüş saçını sakalını sıvazladı. Sıkıntılı birkaç saniyenin sonunda, hiç değilse bir karara varmış insanların esenliğiyle gerisingeri döndü. Masaya otururken,

"Ben bir bira daha içeceğim" dedi, "siz?"

Cem memnuniyetle içti. Mesaisi sona erince Güler de katıldı masaya. Konuyu kapatmadan önce, bir kere daha şansını denedi Cem; Gencer'e şu kız kardeş meselesini kurcalayıp kurcalamadığını sordu.

"Bir kız kardeş var, iz üstündeyim; ama ağzım mühürlü hocam" dedi Gencer. "Beklemedeyim. Az kaldı..."

Sonra günün birinde Berrak katıldı aralarına.

Güler'in çalıştığı kafedeki kutlamadan beş gün sonra Aslı ile birlikte Cem'in bürosundan girdiler içeri. Yeniden düzenli hayatına dönen Cem, daha önce telefonlarından kaçıp durduğu korkunç Nesrin'in dosyalarına eğilmiş çalışıyordu. Aslı tanıştırdı: "Berrak!" Sonradan açıkladığı üzere Cem'in ilk izlenimi: Fena birine benzemiyor. Saçları o zaman da kısacıktı Berrak'ın. Kadınların "bakım" adı altında ruhlarına ve bedenlerine uyguladıkları eziyetlere yüz vermezdi. Ayağındaki botların yürümekten bir hayli aşındığı da dikkatine yazılınca karnesine ilk artı puanı kondurmuştu Cem.

Aslı da belli ki sevmişti Berrak'ı. Duygusunu gizlemiyor, sokakta bulduğu köpek yavrusunu kucaklayıp eve getiren çocuk misali ona belirgin bir sevecenlikle bakıyordu. Saatine baktı,

"Gencer de gelecekti, nerde kaldı?" diye söylendi. Büroda saat 12'de buluşmak üzere sözleşmişlerdi.

Gencer on dakika sonra girdi kapıdan. Yeni uyandığı gözlerinin taze şişliğinden ve yerini yadırgayan şaşkın bakışlarından anlaşılıyordu. Elindeki torbadan bira şişelerini çıkarıp onlara da teklif etti ve sadece Berrak'tan olumlu yanıt alınca ilk kez dikkatini çekti bu yeni insan. Kahvaltısını kana kana yudumlayıp aklını böylece başına topladıktan sonra, Aslı'ya onu bu sıkıcı yerde uyanmak zorunda bırakan önemli olayın ne olduğunu sordu. Aslı eliyle Berrak'ı göstererek neşeli bir sesle açıkladı:

"İşte beklenen kişi."

Sürprizini onun da olduğu bir sahnede açıklayarak nihayet Gencer'in kalesine gol attığı için mutlu görünüyordu.

Gencer, "Kadın muammanın ta kendisidir, öyle değil mi morukçum; hanımefendi?" diyerek, zevkle şişeyi kafasına dikti.

Berrak az konuşan; ama bir kere konuşmaya başladı mı öykülemenin büyüsüne kapılıp, sanki o anı beklermiş gibi içinde birikenleri açıkyüreklilikle bir çırpıda anlatıveren insanlara has bir heyecanla

Enver'i nasıl tanıdığını anlattı o gün. Kimse sözünü kesmeye yeltenmedi:

"Onu sokaklarda amaçsızca dolaştığım bir gece yarısı tanıdım. Korkusuzluğu, fütursuzluğu son noktasına vardırdığım zamanlardı. Aklıma estikçe ev dışı herhangi bir yerde soluk almayı sürdürmek için kendimi sokaklara atıyordum. O akşam, sinemalardan birinde rastgele bir film izledim. Sonra semtin en düşük, en ucuz lokantasında yemek yedim. Yol üstündeki büfeden aldığım dergiyi gözden geçirmenin dışında bir şeyle ilgilenmedim. Kendimi bir yere ait hissetmediğim gibi, bir yerden dışlanmış da hissetmem ben. Bunun yollarını öğrendim artık; bakışlara aldırış etmemeyi, sataşmalara gülüp geçmeyi... Orada bir saatten fazla kaldım. Çıkışta hâlâ canım eve gitmek istemiyordu. Kazancı Yokuşu'ndan aşağı vurup tüküren, laf atan küfürbaz adamların arasından Fındıklı Parkı'na indim. İncecik bir hilal vardı o akşam. Parkın ıssızlığına sığınıp ağaçların kuytularında sevişen bir iki çifti rahatsız etmemek için sessizce yürüyüp kıyıda bir banka oturdum ve suyun karanlığına bakarak hiçbir şey düşünmemeye çalıştım. Zihnim o günlerde hep aynı konuya saplanıp kalmaktan bıkkındı. Yorgundum. Bir anlığına olsun zihnimi tamamen durdurabilir miyim acaba, eskiden bir iki kez başardığım gibi, kıpırtısız, birkaç saniyecik, diye hayal ederken o geldi işte. Yanıma oturmak için izin istedi. Bir şey demedim. Azıcık ışıkta çok zayıf olduğunu seçtim. Yüz çizgilerinin ait oldukları yüzün hikâyesini gizleyen bir maska dönüşmüş olduklarını düşündüm sonra. Adam, bilinen beyaz ceketinden sigara paketini çıkarıp bana da ikram etti, kullanmadığımı söyledim. O ise biri bitmeden diğerini yakıp durdu. Küçük cep kanyağından içmek için de izin istedi benden. Sakıncası yok, dedim, zaten ben de kalkmak üzereydim, bunu söyledim ona; ama o kalmamı rica ediyordu; çünkü beni ona Allah göndermişti, o gece birisiyle konuşmazsa çıldırabilir ya da belki intihar ederdi. Lütfen, lütfen oturmalı ve onu dinlemeliydim, tek istediği birine anlatmaktı, az önce bunun için Allah'a yakarmıştı ve işte ben gelivermiştim parka bir melek gibi. Peki, dedim. Ona acımış ya da sözlerinden etkilenmiş olmamdan değil. Ben de en az onun kadar çaresiz, kimsesiz ve umutsuz hissediyordum o günlerde; birini bekliyordum ve beklediğim bir türlü gelmiyordu. Sabaha

karşı ayrıldım sizin beyaz elbiseli adamın yanından. Bütün o saatler boyunca sayıklayıp durduğu kendi suçlu yaşamıydı. Sonradan Aslı'nın yazısını okuyunca anlam verebildiğim şeyler anlattı durmadan. Gençliğinde onun yüzünden ölmüş bir kadından söz etti. O kadını unutamamış. Arkadaş katili olduğunu haykırdı bir süre de. Neden öldürdüğünü söylemedi, sormadım; ama onun da yasını tutmuş yıllarca. O cinayetin öncesinde ve sonrasında karıştığı başka cinayetler, yaralamalar, Almanya'da tetikçilik vb bir sürü pis işin vicdani yükünden azade yalnızca bu ikisi için azap çekmiş, anladığım kadarıyla.

Aklı ne kadar yerindeydi bilmem. Beni ona Allah'ın gönderdiğinden emindi, iki lafından birinde buna yemin ediyordu ve madem öyleymiş o zaman yaradanın sözcüsü olmalıymışım ve n'olur ona bağışlanıp bağışlanmadığını söylemeliymişim. Tek arzusu buymuş.

Adamın gözleri iki kara oyuk. Yüzüme tutunmaya çalışır gibi üstüme salıyor onları. Yalvarıyor: Lütfen hanfendi, lütfen, suçlarımı biliyorum, görüyorsunuz işte, ne kadar açıkyüreklilikle anlattım size, ben hiç evlenmedim hanfendi, hiç çocuk yapmadım çünkü benim gibi bir adamın soyunun devam etmesi Allah'a karşı ayıp olurdu hanfendi; biliyorum, alçak, ciğeri beş para etmezin tekiydim ben eskiden ama artık değiştim, uslandım, bunu Allah'ın da görmüş olması lazım, değil mi, her an her dakika ona yakardım, yakarıyorum, beni duymuştur değil mi, bağışlandığıma dair bir işaret gönder bana Allahım dedim çünkü ben de artık evlenmek, ölmeden önce zürriyetimin süreceğinden emin olmak istiyorum anlatabiliyor muyum; ama biliyorsunuz, anababanın günahını çocuklar çeker, benim günahlarımın kefaretini yavrumun ödemeyeceğinden emin olmalıyım, anlatabiliyor muyum...

Keşke ona melek masumiyetiyle bakmayı başarıp bağışlandığını söyleseydim. Bilmiyorum, dedim tersine, beklediğiniz kişi ben değilim herhalde ki size hâlâ Allah'ın adına bir şey söyleyebilecek biri gibi hissetmiyorum. Siz dualarınıza devam edin en iyisi, belki bir gün gelecektir o beklediğiniz cevap.

Onu orada öylece bırakıp caddeye çıktım ve gelen ilk taksiye bindim. Eve yaklaşırken elimi çantama atınca anladım; cüzdanım çalınmış. İçinde kimliklerim de vardı üstelik.

Öğleye doğru telefonum çaldı. Açtım; geceki adamdı. İşte böylelikle kâbus başlamış oldu. Önce iyilikle cüzdanımı apartman girişindeki posta kutusuna bıraktığını söyledi. Beni evimde hiçbir şekilde rahatsız etmeyeceğine söz verdi daha ben söylemeden; ama lütfen, lütfen Emirgân Korusu'nda buluşmalıymışız. Beni bekleyecekmiş, her gün, sabahtan akşama dek orada, tarif ettiği yerde.

Sözünde durdu aslında. Kapımın zilini bir kere çaldırmadı; ama her gün telefon etmeyi sürdürdü, ta ki o temmuz günü parkta vuruluncaya kadar. O günün akşamı bir adamın beni arayıp Enver Sözen diye biri hakkında sorular sormasıyla öğrendim başına geleni. Hastaneye gittim; ama görüştürülmedim onunla. Telefonla rahatsız edilmeksizin geçirdiğim huzurlu iki üç günden sonra da onu tamamen unutmuştum.

Aylar sonra aynı kişi bu kez Aslı'nın yazısında çıktı karşıma. Epeyce tereddütten sonra amaçsızca dolaşmalarımdan birinde sırf can sıkıntısından gazeteyi arayıp Aslı'yı istedim. Yeni biri, gidilecek yeni bir adres... Meğer Aslı oranın daimi elemanı değilmiş. Notunuzu iletiriz dediler, telefon numaramı aldılar. Aslı üç gün sonra arayıp akşam gelmek istediğini söylediğinde ona ölmek üzere olduğumu fısıldayabildim, -mişim daha doğrusu, ben hatırlamıyorum çünkü hiçbir şey, aslında telefona nasıl gittiğimi de hatırlamıyorum; belki irademin işi tamamen... çok tuhaf... Ona gelirken ambülans da getir, belki ölmemiş olurum, demişim. Aslı akşamı beklemeden ambülansı alıp kapıya dayanmış.

İşte, hepsi bu."

İtiraf

Büroyu ancak gece yarısı terk edebildikleri o uzun günden sonra Berrak'ı da aralarına almakta tereddüt etmediler. Ona karşı o kadar iyi ve sevecendiler ki bu tutumları üzerine uzun uzun düşünen Berrak sonunda yine intihara kalkışmasından korktukları için öyle davrandıklarına hükmetti. "Beklenen" nitemini onun kadar hak eden başka birine rastlamamışlar onu tanıyana dek, öyle diyorlardı. Hepsi, işlerinin, oyalanmalarının arasında sanki hep onu bekler olmuşlar bir

yandan da. Akıllarının bir köşeciğinde hep hatırı varmış. Hani onu bulmaları için beyaz elbiseli adamın ölmesi gerekiyormuş gibi bir hisse kapılmışmış üçü de. "Tanrı gönderisi gibi bir şeysin!" diyordu Gencer abarttığı zamanlarda. "Morukçum sende de okunacak bayağı kitap varmış" diyerek ve Cem'in okuma koltuğunu sürekli işgal edeceğinin işaretlerini o andan itibaren vererek, eskiden pek sıkıcı bulduğu büroya postu sermişti. Sayesinde Zirzop'un da ayağı bayağı alıştı. İşi bu fırsatçı çaycı çırağına bira ikram etmeye kadar vardıran Gencer, Cem'in araya uzaklık koyma çabalarını tamamen yerle bir etti. Berrak da bir dem içine gömülüp, bir dem Gencer'in dürtmeleriyle neşelenerek ve birasını azar azar yudumlayarak akşamı büroda karşılar olmuştu.

Cem alışık olmadığı bu kalabalık içinde dosyaları daha dikkatli inceleyebildiğini fark etmekle şaşkındı. Güler gittiğinden beri burada eksik olan neşeymiş meğer, diyordu kendi kendine. Berrak'ın o günlerde içinde bulunduğu ruh hali her ne kadar melankolik bir renge çalıyorduysa da botlarının sergilediği iyi hal birkaç gün sonra Cem'i yine fazla düşünmeden konuşmaya itti; dördüncü günün sonuydu. İsterse bir süreliğine büroya düzenli gelip gidebileceğini, bir yardımcıya ihtiyacı olduğunu söyledi Berrak'a. Berrak kararsız, alnını ovuştururken Gencer,

"İyi olur morukçum" dedi, "insan her zaman böyle şahane içen hatun bulamaz."

Çatılarda kar vardı o gün.

Zaman çabucak geçti, diyorlardı yaz bütün zalimliğiyle gelip çattığında. Türkiye son 78 yılın en sıcak haziranından geçmekteydi. Mart ortalarında evden kaçıp gebe bir kedi olarak dönmeyi başaran Hamiş, doğumdan sonra, dört yavrulu loğusa haliyle doğruca Gencer'in evinin bahçesine yerleştirildi. Bürodaki kalabalığa iyiden iyiye alışan Cem'in hâlâ tuhafsadığı bir gelişme de, şu son altı aydır bir kere bile işler kesat diyememiş olmasıydı. Peş peşe gelen davalardan gözü yılmıştı neredeyse. Cem'in ele geçmez kadını Aslı ise bağımsızlığını sürdürüyordu.

Berrak'a duyduğu ilgiyi kimseye sezdirmemeye çalışan Gencer'e gelince; ondan beklenmeyecek bir uyumluluk göstererek işlere yar-

dımcı olmaya başladığı bile söylenebilirse de hezeyan ve heyecan dolu gevezelikleriyle Cem'i çileden çıkarmayı başardığı oluyordu bazen. Haziran ayının bitmesine birkaç gün kala büronun kapısından içeri rüzgârla girip de Berrak'a, "Üzgünüm; ama sen gerçek beklenen değilsin!" dediği ve sonrasında ısrarla ne demek istediği sorulduğunda onun da ısrarla soruyu cevapsız bıraktığı günün ertesinde ortadan kayboldu. Arkasında bir mektup bırakmıştı neyse ki. Dün söylediğini bugün yalanlayan karakterinin barındırdığı zıtlıkları işaret eden mektup Berrak'a yazılmış, gönderilenin eline kesinlikle ulaşsın diye de evinin kapısı altından beyaz bir bakkal zarfı içinde bırakılmıştı. Mektubu, ilgili okur için buraya olduğu gibi alıyorum:

Sevgili kadın,

Şu kimilerinin hayat dediği düşük algı boyutunu az da olsa çekilir kılan muammanın peşine düşüp bir iki tanımsız anı saymazsak tamamen anlamsız bir kim-kimdir arayışına girişerek ve hatta işi sonunda sana yazmaya kadar vardırarak eylemsizlik onurumu iyiden iyiye ayaklar altına aldıysam bu, can sıkıntısını artık bir iptila gibi yaşamaktan aldığım zevk azaldığı içindir; ama daha önemlisi sonunda sana bitişmek içindir Berrak. Bunu da böylece itiraf etmiş oldum.

Dün akşam yürüdüm Fener'de, delice lodos esiyordu. Sonra eve gelip Quasimodo'dan bir sayfa açtım rastgele. Şiirin adı "Hâlâ işitiliyor deniz". Kaç gecedir işitiliyor deniz, diye başlıyor. Şiir şiire ilişince bu elindeki şey oldu işte. Şiir hâlâ yaşıyor olmamı kendime bağışlatan tek şey.

Gelelim hayatın en kesif ve en hakiki saçmalıklarına.

Aslı'nın dörtte üç gazete sayfalık ilginç insan hikâyesi palavrasının yayımlanması hayatta tek zerreyi bile yerinden oynatmadı. Fakat yalnız benim bildiğim bir gerçek daha var ki eğer doğrulanırsa bizim ilişkimizde –Aslı, Cem ve beni kastettiğimi anlamışsındır– bir şeylerin değişeceği kesin ve bunu onlara zamanında söylememiş olmakla biliyorum aşağılık bir davranış sergiledim; ama ben aşağılık bir adamım zaten, bilmiyorsan ya da biliyor da kabul etmiyorsan diye bir kez daha hatırlatayım: Benden yüksek, yüce, âli falan hiçbir şey çıkmaz Berrak; çünkü yaradılışım gereği ben yükseği dibe çekmek için olmuşum, varmışım, sanırım. Dibin tepeden daha çirkin ya da değersiz olduğunu bana kanıtlayabilecek birinin varlığı-

na da inanmıyorum, her şey öylesine müphem ki... değil mi? Evet, şu benim bildiğim ama onların bilmediği saklı gerçeğe gelince: bir kadın o. Hiçbir ifadede yer almamış, belirtilmemiş, görülmemiş olsa da o gün o da aynı saatte parktaydı, ben gördüm onu, yanı başımdaydı, onunla konuştum ve unuttum; çünkü önemsiz saymıştım.

Aslı'nın yazısında çakmağını çak diye çakan adam benim biliyorsun, Feride Hanımteyze'ye 'bakışsız bir kedi kara' dedikten ve onu biraz üzdükten sonra (bu arada bakışsız kara kedi imgesini tek kullanan E. Ayhan değildir, Karanlık Thomas'ta işaretlidir bende yeri) yanından ayrılıp duvar üstünde parka başka bir açıdan bakarak sigara tüttürmekteydim. Meğer orası beyaz sabtekârım her gün gelip beklediği yerin tam karşısıymış, iyi bir mevkiye kurulmuşum bilmeden. Bu arada yanlış anlaşılma ihtimalini ortadan kaldırmak için belirteyim; ben adamın sonunda cani çıkması karşısında üzülmüş filan değilim. Bu kupkuru ottan farksız adam, çok yerinde bir rastlantıyla orak ayında biçildi (eski Türkçe'de temmuza orak ayı denirmiş). Ayrıca ne Cem gibi kahramanlara inanırım ne de Aslı gibi bağlı olduğum bir etik var. Hayatta sadık kalınabilecek biricik erdemli kararın intihar edip çekilmek olduğuna inansam da aynı zamanda bir ödleğim ve mademki bu yaşamak denen illeti onursuzca sürdürüyorum; o halde kötünün iyisi sayıklamasını başkalarına bırakıyorum. Erdemlilik, onur gibi yürürlükten kalkmış bazı hasletleri de daha pek çoğu gibi Allaha havale edelim, onlar da diğerleriyle beraber bir tek ona mahsus olsun, ne çıkar? Bu arada, unutmadan, cinayetin estetiği filan gibi palavralara da karnım toktur. Bütün cinayetler çirkindir, en az bütün doğumlar kadar. Katlanamadığım iki manzara vardır Berrak ve her ne kadar bunlar benden nefret etmeni sağlayabileceklerse de dürüst olup yazacağım, hiç de gereği yokken aslında, samimiyet krizi belki...neyse... katlanamadığım iki manzaradan biri yeni doğmuş çocuktur, diğeri de henüz ölmüş insan yüzü. Üzgünüm, ben buyum işte. Buna karşılık ben bir cani değilim, olma ihtimalim de pek yok sanırım; çünkü insan eliyle yapılan hemen her şeye karşı derin bir nefret duyuyorum. Benim gibiler hanibal lecter olamadıkları için okur ve şair olurlardır belki bilemiyorum. Ama bu laf kalabalığında seni boğmadan gelmek istediğim yer şu ki bu dünyada bir süre daha oyalanmaya ve hayatı okşamaya karar verdim. Evet, hayat bir kararla sevilebilir ancak ve bu karara her sabah kalkınca ve her akşam yattıktan sonra iman edilir, adına da dua ya da tanrıya ibadet denir. Bu kararımın nedeni sana yakın durma arzumdur. Bunu yazdım diye bana gücenmemeni ummaktan başka çarem yok ve son olarak sana şunu açık edip böylece içini biraz ferahlatabilirim belki: Aşkın bende tensel önceliği yoktur Berrak, cinsellik başka bir boyut, aşk başka. İkisi birlikte elbette bambaşka.

Berrak. Adım ne güzel!

Gelelim o berbat güne. Hayatta onca korkunç, dehşetengiz, lafı bile dudak uçuklatan kötülük dururken neden kalkıp da sefil bir adamın ölüsünün oyuncağı olduğumuzu sen de sormuşsundur belki kendine benim gibi. Benim mazeretim vicdan sızısı olsun hadi. Aslı açısından da durum anlaşılabilir; kız ne de olsa bir şekilde hayatını kazanmak zorunda, eh bu da fena bir hayat hikâyesi sayılmaz "ilginçlik" bağlamında. Fakat Cem'e ne demeli? Bu hayalperest ve hayli nazenin adam, biraz üstüne başına özense pekâlâ kadınları peşinden koşturabilecek bir hoşluk seviyesine erişebilecekken kendini serazatlık, avarelik ve azadelik sanatına adamış bu züğürt avukat, şaşkın dedektif, annesinin biricik kuzusu ve kesinlikle hayatta tanıdığım en sarsak kişi neden düşmüştür bu hikâyenin peşine?

Can sıkıntısına geliyoruz işte yine... Bir de umutsuz aşklara olan tutkusu belki. Ve pek belli etmese de benim tersime iflah olmaz bir hayatperest hatta ne yazık ki insansever olması. Her neyse, biraz daha uzatırsam sevecenleşecek olan bu tımılama bencileyin teneke bir adama hiç yakışmayacaktır. Onun için o meşum güne geri dönüyorum. Bu son.

O gün ben parka kulağıma çalınan gecikmiş bir horozun sesiyle girdiğimde ortalıkta Patyus'la Kör'den başka kimse yoktu, artık senin de tanıdığın. Atıfet Hanım daha cücemen adımlarla girmemişti kapıdan. Yavuz Kolağan onca yıl biriktirdiği öfkesini tam da o gün kara tren istimi gibi kendi içine salıvermemişti. Feride teyze güvercinlere ekmek ufalarken çocuk gibi gülümsememiş ve benim yanına oturup fark ettirmeden çantasına bırakıverdiğim cüzdanını düşürmemişti daha. Cem şaşırtıcı ışığıyla gelip –kendi ne yazık ki farkında değil– sonradan ona telefon ettiğim güne dek onu hep başını avuçlamış yere bakarken hatırladığım hüzünlü pozunu almamıştı. Beyit, Berbiya Hoca'nın etik vaazına maruz kalmamıştı, zavallıcık. Sadece Patyus, güneşin alnında açık unutulmuş bir fermuar gibi müstehcen oturuyor ve sırıtıyordu, içi dışında, kayıtsız. Ve bir tek Kör, olan bitenin kaydını tutmaya başlamak üzere her zamanki yerinde oturağını açmış, erguvan gölgesiyle sohbetine başlamıştı.

(Berrak. Adını anmak istedim yalnız. Burada mısın?)

Ben de gittim o duvara çöktüm. Orada burda içerek sabahı etmiştim, ayılmam gerekti. Az sonra da o çıkageldi: Kevser. Adını nereden bildiğimi anlatacağım. Kahverengi eteği dizinin altına inmişti, jorjet derdi annem galiba, o kumaştan gibi geldi bana (biz mutsuz, hırs küpü annelerinin dert ortağı oğlan çocukları. Cem'i en çok anladığım yer.) Neyse, diyordum ki Kevser'in üstünde yazlık siyah-beyaz

pötikareli bir ceket vardı –jarse– ve başında deseniyle, rengiyle ona uyumlu bir eşarp. Çirkindi; onunla ilgili ilk bunu düşündüğümü hatırlıyorum (şükür ki ayrımcı düşünmemek filan gibi birtakım zorlama erdemlerim yoktur). Ters ters baktı suratıma Kevser; sanki bir nedenle geçici olarak yerinden kalkmasını fırsat bilip koltuğuna kuruluvermişim gibi otobüste. Aldırış etmedim tabii. Böyle durumlarda insanları daha da sinirlendirmek gibi illet bir huyum vardır, anlamışsındır. Geldi, bir bakışta kocasını yere mıhlayacak o mızmız hastalıklı aciz kadınların gizli kuvvetler taşıyan bakışıyla suratıma nişan alıp, "Biraz öteye kayar mısın?.." dedi. "Elbette hanımefendi" dedim, bir karış öteledim kendimi. Ben özür dilerim bu sen-siz meselesinde biraz hassasımdır, öyle herkes için durduk yerde sen olmaktan pek hoşlanmam. Buna da neyse deyip geçelim... Gelip dibime oturdu, soluklandı, başörtüsünü düzeltti, sonra inanmayacaksın belki, çantasından çekirdek çıkarıp çitlemeye başladı. Tuhaf ve itici bir kadın olduğunu düşündüm. Duvar sağda ve solda boylu boyunca bomboş uzanırken neden gelip ille de dibimde oturmuş, bir de terslemişti beni? Çapkın bir kadına benzemiyordu, öyle olsa öcü bakışlarıyla huzurumu kaçırmayacak biçimde davranırdı (Berrak orada mısın hâlâ, tutamağım, kulpum, yârim demek istediğim?), herhangi bir şey satmaya çalışmayacağı da apaçıktı. Bundan başka daha yaratıcı bir şey aklıma gelmiyordu o anda; çünkü şu en sıradan diye niteleyebileceğin insanlardan biriydi Kevser. Ama işte Agatha Christie bence altın kuralı bulmuştur, herkesin bir sırrı vardır ve sır, en sıradanı, en süflisi bile ve hatta belki de en çok onlar, insanın üstünde muknatıs etkisi yapar. Dedikoduyla ne tatlı bir bağı vardır bu kitabi-hitabi sırların, bilirsin.

Ama işte görüntü her zaman değilse de çoklukla yanıltıcıdır ya, Kevser bugüne kadar tanıdığım en azimli kadındı. Hakkını istiyordu ve alacaktı. O gün gelip –ne yazık ki benim yanıma oturup– borçlusunu beklemeye başlamıştı. Zekeriya'nın iki haftadır her gün bakıp durduğu duvarın üstünde tüneyip çekirdek çitleyerek. Haliyle, bu yıllar öncesinden feleğin eliyle ayırtılmış locasını benimle paylaşmak durumunda kalınca biraz sinirlenmişti bana. Gıcıklık kolay elde edilen bir paye değildir ne olsa: feleğin çemberine bir çelmecik... bizlerin, en ufak beklentisi olmayanların mütevazı rolü.

Beyaz elbiseli adamsa o gün biraz gecikmişti. Ben sonunda iş olsun diye Kevser'e sordum: "Affedersiniz hanımefendi ama" dedim, "onca yer dururken koca parkta gelip kıçımın sağ kanadına yanaşıp kulağımın dibinde çekirdek çitlemenizin son derece haklı nedenleri olduğuna eminim; fakat mademki maruz kalan benim, o halde lütfen rica etsem bana da izah edebilir misiniz şu haklı nedenleri?" O da su-

ratıma bir katır kadar ters bakarak tek kelime etmeden yarım metre uzaklaştı benden ve etrafına bakınıp, arada saatine göz atarak çekirdek çitlemeye devam etti.

Cep telefonu denilen büyük jurnalci o sırada çaldı işte. Ben de o asabiyet ve gıcık olma halinin bana yüklediği olağandışı bir dikkat ve titizlikten olsa gerek, o kısacık konuşmanın her bir kelimesini esleriyle birlikte hafızama kaydetmişim, sonra aynı sarihlikle hatırlayıp izini sürdüm. Sonradan, yaralının cebinden aradığım cep telefonunda Kevser'in kayıtlı olduğunu görünce şaşırmadığımı tahmin edersin.

Telefonunun ilk çalışı yanlış aramaydı. Aynı kişi ikinci kez telefonunu yanlış çaldırınca Kevser, "Hayır yanlış numara, evet ben Kevser Demirkulu'yum ama sizin aradığınız kişi değilim, yanlış numara vermişler, siz başka bir Kevser Demirkulu'yu arıyorsunuz, Soyadı Kanunu beyefendi işte, şimdi ben size bir de bunu izah etmek zorunda mıyım yani... bir liste uzatılmış ev reislerinin burnuna, onlar da seçmiş işte soyadlarını. Demek sizin aradığınız kişinin dedesiyle benim dedem aynı soyadına tav olmuşlar, anlatabiliyor muyum?.." deyip kapadı telefonu. Üçüncü çalışta belliydi artık yakından tanıdığı biriyle konuştuğu; akrabası, komşusu filan olabilir. O akşam döneceğini, canım üç beş saatlik yol olduğunu, Yalova'dan aktarma yapacağını vs anlatırken ben sıkılıp uzaklaştım yanından. Bildiğin gibi Feride teyzeye musallat oldum bir süre. Sonra bir ara aynı kadın sonradan Atıfet Hanım olduğunu öğrendiğim yaşlı kadınla mısırcının yanında laflarken gözüme ilişti. O sıra Zekeriya da görüş alanıma girmiş, gelip sedir ağacının yere eğilen geniş dalları altında dikilmeye başlamıştı. Benim baloncu çocukla konuştuktan sonra parka yeniden girmemin nedeni de o iki zerzevatın kapı dururken duvardan atlayarak Kevser'in yanına geldiklerini, onunla çaktırmamaya çalışarak konuştuklarını görmüşlüğümdü. Sonra Kevser uzaklaşırken onlar Zekeriya'nın yanına gidip aynı anda koluna girdiler; ama o da direnmedi. Kör bence biliyordu o adamların kim olduğunu, kadını da daha önce gördüğüne eminim, tanıdığına da ya, onlar da Kör'ün kör olmadığını bildiklerinden gizledi bu bilgiyi, korktu. Şimdi sevgili kadın, bir ipucuna ulaşmış bulunduğumdan Kevser'i Bursa'da aramaya gidiyorum. Üç gün içinde dönmezsem bu mektuptan Cem'e ve Aslı'ya söz edebilirsin. Böylesi ayrıntılı ve sıkıcı bir mektubu yazma mazeretim de bu aslında; her şey açıkça ortada olsun diye, başıma bir şey gelirse. O zaman, ne yapılması gerektiğine birlikte karar verirsiniz.

Şimdilik seninle,

Gencer G. Müderrisoğlu.

Kevser, beş saatlik otobüs yolculuğundan sonra sabaha karşı sağ bacağını da valiziyle birlikte sürükleyerek evine gelmiş ve duş almak, kahve içmek gibi canının o anda çektiği ne varsa boşlayıp doğruca yatağına uzanmıştı. Sağ dizi sızım sızım sızlıyordu. İzmir'den kalkan otobüse gece vakti Ören'den binmişti. Basamakları çıkmasına yardım eden muavinin peşinden, yolcuların hoşnutsuz bakışlarını görmezden gelerek yürümüş, ona ait yere başını koyup uyuyan genç kadının muavin tarafından uyandırılmasını, kadının koridor tarafındaki koltuğa kaymasını ayakta acı çekerek sabırla beklemişti. Gencer kapıyı çaldığında, yatağında, dizinin sancısını unutturan tek şeyi; derin olmasını umduğu uykuyu bekleyerek geceki yolculuğu düşünüyordu. Yıllardır ilk kez birine güveneceği tutmuş ve rahmetli anacığından bile gizlediği sırrını anlatıvermişti ona; bir yabancıya, üstelik. Sonra da pişman olmuştu. Ne gereği vardı elin âlemin kadınına öyle pervasızca açılmanın. Genç kadın da bu sırrı dinlemekten şaşkın, gizlemeye çalıştığı bir rahatsızlıkla mola yerinde ondan olabildiğince uzağa kaçmış, otobüs yeniden hareket etmeden önce yan yana iki koltuğun boş olduğu bir başka yere geçip uzaktan özür dilercesine zorla gülümsemişti Kevser'e.

"Biçki dikiş öğretmeniyim ben."

Bir daha uyku tutmayınca kadının istemeye istemeye annesinin yaptığı börekten ikram etmesi ile açılmıştı konu. En bilindik yoldan: nerelisiniz? "Adana'dan geldim Bursa'ya; ama esas Ispartalıyız biz. Babam hastalanıp da ölünce evin geçimi bana düştü. Öğretmenlik için başvurduydum o zaman. Çok bekledim. Tam ümidi kestiğim sıra Bursa kadın tutukevine biçki dikiş öğretmeni olarak atandığım bildirildi. Kabul edip gittim, el mecbur. Benden önce kimse birkaç aydan fazla dayanamamış o işe. Ben yakınmadan iki yıl çalıştım orada. Sonra bir gün kadınlardan biri geldi; seni öldürecekler, koru kendini, dedi."

Kevser "Neden?" diye soran kadından doğruyu saklamak için sözü dolandırıp durmuştu; ama sonunda üzüntüsündeki sahiciliğe aldanıp söyleyivermişti:

"Koğuşta bir masam vardı benim, kadınlar onun başına toplaşırdı. İçlerinde siyasiler de vardı. Konuşurduk. Bizim işimiz konuşturmaktı, dikiş bahane. Onlar konuşmaya başlayınca ben masanın altındaki düğmeye basardım gizlice, müdür de üst kattaki odasında biz ne konuşursak aynen duyardı. Tehdit edilince müdüre çıktım doğruca. Arama yapıldı koğuşta. İşte o arama sırasında kadınlar bıçak yakalatmışlar. İyice kinlendiler bana; burada olmazsa dışarıda öldüreceğiz seni dediler."

O gün bugündür dizleri kendisiyle birlikte yürüyen iki düşman gibiydi Kevser'in. Kılıfına uydurup onu malulen emekli yapmalarından sonra bile korku yakasını bırakmamıştı. Annesi kışın vefat edince de böyle tek başına kalmıştı işte, çöpsüz üzüm gibi. Bunları söylemeye fırsat olmamıştı oysa kadına; söyleyebilseydi kadın yine de uzaklaşır mıydı ondan? Bu arada kapının ziline ikinci kezdir ısrarla basıldığının farkındaydı ve sinirlenmemeye çalışarak, yattığı yerden kalkmamak, gözlerini açmamak için direniyordu. Ya o şey hâlâ oradaysa. Onu en son, yine kendini cenin konumunda, uykuyla uyanıklık arasında gidip geldiği bu güvenli bölgeye kapatmadan önce duvarda görmüştü. Gözlerini yummuştu hemen sımsıkı, hâlâ da açmamıştı. Yüzü yoktu o şeyin, en kötüsü de buydu. Tanımsızdı, ifadeye gelmez... Gözlerini göremese de baktığını, nereye gitse ne yapsa hep kendisinden önce orada olduğunu, onun tarafından izlendiğini bildiği... Böcek görüyorum rüyalarımda doktor, demişti en son tavsiye üzerine gittiği ruh doktoruna. Hep aynı böcek. Kapkalın, kıllı mı kıllı bacakları var, örümceğe benziyor ama gördüğüm hiçbir örümcek gibi de değil, kapkara, işte şu elim kadar bir şey ve gittikçe de büyüyor. Gözümü kapar kapamaz geliyor gözümün önüne, açar açmaz onu tavanda görüyorum, duvarda geziniyor bazen de güpegündüz. Kendimi kaybedip terliği fırlatıyorum. Biliyorum aslında orada değil ama orada... Doktor, bir sürü uyuşturucu ilaç yazdığı reçeteyle yollamıştı onu. Bir daha gelmenize gerek yok, demişti kovarcasına, kapıdan uğurlarken. O zamanlar daha izlemeye başlamamıştı yaratık onu. Markette, yolculukta. Ya da denizde beceriksiz kulaçlar atarken birden suyun içinden dev bacaklarıyla üzerine abanmaya başlamamıştı.

Zilin susmaması sinir bozucuydu. Huzursuzca sırtüstü döndü, dönerken boş bulunup gözlerini açtı ve açar açmaz onu gördü gene, çığlığı bastı. Avizeden sarkmış, burnunun ucunda sallanıyordu böcü. Kaçarcasına fırladı yataktan, sabahlığını üstüne geçirip yalınayak kapıya seğirtti. Gencer karşısında yüzü gözü şiş, rengi soluk, bitkin bir kadın buldu. Sabahlığını göğsünün üstünde çaprazlamasına kapatmış, kollarını bedenine sarmıştı. Kevser, önce ardına kadar açtığı kapıyı, bir yerlerde gördüğü; ama kim olduğunu çıkaramadığı bu yabancıdan kendini sakınmak için yarı kapayıp sordu.

"Ne istemiştiniz?"

"Ben Gencer Müderrisoğlu. Sizinle geçen yaz Emirgânda bir parkta yan yana oturmuştuk, bir duvar üstünde. Hatırladınız mı?"

Kevser, üst üste binen bir sürü fotoğraf içinden çekip çıkardı Gencer'in sözünü ettiği anı.

"Ne istiyorsun?" dedi, eski günlerin şirret Kevser'ini yardıma çağırarak. Sonra da pişman oldu. Keşke hiç tanımamış, hatırlamamış gibi yapsaydı.

"Ortak bir tanıdık hakkında biraz konuşmak."

"Ortak bir tanıdık mı? Seninle mi? Ben senin kim olduğunu bile bilmiyorum. Yanlış geldin herhalde."

"Uzatmayalım isterseniz" dedi Gencer. Kadının gizlemeye çalıştığı bir korkuyla gözlerini yuvalarında oynatıp durduğunu, bakışlarının yüzüyle onun arkasında bir yer arasında hızlı hızlı gidip geldiğini fark etmiş; ama inatla dönüp oraya bakmamıştı. "Enver Sözen ya da Zekeriya Kasnakçı hakkında anlatacaklarınızı dinlemeye hazırım. Bu sizin için de iyi olacak, emin olun..."

Kadın onu dinlemez gibiydi. Tedirgin bakan gözleri hâlâ Gencer'in arkasında kalan bir noktayla yüzü arasında mekik dokurcasına hızlı hızlı gidip geliyordu. Tam kapıyı kapayacakken vazgeçip soruverdi:

"Şurada kocaman bir böcek mi var, bana mı öyle geliyor?" Eliyle apartman boşluğuna açılan pencereyi göstermişti.

Gencer dönüp işaret edilen yere baktı; tozlu camlarının ardından beyaz bir duvarın göründüğü, iki kanatlı küçük bir pencere. Hayır, orada böcek filan yoktu. Kevser'in biraz rahatladığını fark etti bu

cevapla. Göğsüne doladığı kollarını çözüp, "Kendi geberdi ama ruhu hâlâ ardım sıra dolanıyor pis böcünün" dedi Kevser, kapıyı azıcık araladı.

Gencer o aralıktan girdi içeri.

Karşılama

Yol bitti sanırken önlerinde yeni bir çatalın belirmesi Aslı'ya da Cem'e de iyi gelmedi. İkisi de aynı gün aynı virüsü kapmışlar gibi yorgan döşek, titreyerek evlerinde yattılar.

Gencer'in talimatının aksine üç gün sabredemeyen Berrak, mektubu daha okuduğu gecenin sabahında götürüp Cem'in önüne bırakmıştı. Aslı'yı da arayıp büroya gelmesini söylediler hemen. Aslı mektubu okuyup bitirdikten sonra, dokunsan ağlayacak bir yüzle, "İhanete uğramış hissediyorum fena halde. Sen?" dedi Cem'e. Cem hiddetine yol vermemek için kaskatı ve yüzünde tuhaf bir sırıtmayla, tek kelime etmeden oturuyordu. Yüzünün cayır cayır yandığını, yetmiyormuş gibi başının da döndüğünü o an söylemedi ikisine de. Çok geçmeden üşümeye başlamış, yaz ortasında bütün ülke aşırı sıcaklardan kavrulurken o titreyerek eve gidip yatmıştı, çeneleri birbirine vuruyordu. Akşam telefonda Aslı'nın da aynı durumda olduğunu Berrak'tan öğrendi. Berrak o sırada Aslı'nın yanındaydı, birazdan Cem'e de uğrayıp hasta çorbası getireceğini söylemek için aramıştı.

Berrak gelince Cem lafı dolandırmadı; kendisini sakınmasını salık verdi "o hergeleden":

"O mektubu yazan onun hangi parçasıydı, kendi bile bilmiyordur" dedi. "Abartıyor olabilirim ama tamamen yanıldığımı sanmıyorum."

Berrak sus pus oturmayı sürdürünce de iyice çileden çıkıp,

"Âşık mısın yoksa!" diye azarladı onu.

Yalnız kaldığında, "sadakat" diye yaftaladı durumu acı acı. "Kız" demek ki âşıktı. Dostça bir sadakat olsaydı mektubu hemen getirip önüne koymaz, hiç değilse üç gün beklerdi. Kuruntulu düşüncelerini, fesat sıfatını hak etmeyi de göze alarak biraz daha ilerletti ve

çoktan beridir göz kırpmadan ona bakarak yalanıp duran ve böylece yemek saatinin üstünden hayli zaman geçtiğini hatırlatan Hamiş'e hitaben: Bence, dedi, o sahtekârla ilişkiye gönül indirdiği takdirde ne tepki vereceğimizi kestirebilmek için okuttu bize mektubu ve işte ben de açıkça söyledim ona merak ettiği şeyi. O adamdan ne sevgili olur ne dost. İşte bu kadar!

Dayanamayıp telefonda Aslı'ya da aktardı bu düşüncesini; ama umduğunun aksine Aslı içini rahatlatacak bir karşılık vermedi. Cem'i kıskançlık ve hoşgörüsüzlükle suçluyordu.

"Tamam, hergele" diye kabul etti, "ama öyle olmamak elinde değil bence. Ben bu kusuruna rağmen seviyorum onu."

Cem hiddetinden köpürdü. Daha bu sabah büroda kendini aldatılmış hisseden o değil miydi? Bu ne yüce gönüllülüktü böyle? Gene orta yaş eşiğindeki yufka yürekli anaç bir kadın gibi davrandığını düşündüyse de bunu ona söylemeyi göze alamadı.

"Tamam" dedi, "kendi çapında yakışıklı, kadınlara çekici gelen şu pek acayip, eksantrik adamlardan biri olabilir, *kimilerine* göre; ama bence o süzme bir sahtekâr" dedi hızını alamayıp. "Mürai!"

Üçüncü günün sonunda Gencer'den bir ses çıkmamış olmasına karşın kimse konuyu açmaya yanaşmıyordu. Bu biraz da Cem'in gizli bir baskıyla konunun konuşulmasına koyduğu yasaktandı. Hayır, onu affetmeyecekti. Nasılsa günün birinde yine o sapkın Neron gülümsemesiyle gireceğinden emindi kapıdan. Nitekim, gidişinin beşinci günü öğleye doğru telefon etti Gencer. Yarım saate kadar büroda olacaktı. Aslı'yı aramıştı, o da gelecekti. Aslı, Gencer'den on dakika önce girdi kapıdan içeri. Cem onu enikonu sevinçli görünce surat sarkıtarak büronun daracık boşluğunda turalamaya başladı. Berrak sessizce kitabını okumayı sürdürüyordu. Nihayet, Gencer, özlemle beklenen kişi havalarında elinde bir kutu kestaneşekeriyle girdi kapıdan içeri.

"Ben geldim dostlar!" dedi. Pek keyifli görünüyordu.

Berrak okuduğu kitaptan başını kaldırıp Cem'e bir göz attı. Cem masasında işine gömülmüş de yeni gelenin farkında değilmiş gibi, önünde açık duran kitaptan defterine en okunaksız yazısıyla notlar alıyordu. Ne yazdığının farkında bile olmadığından emindi Berrak

onun. Heyecanını belli etmemek için konuşmadan, usulca gülümseyip göz kırptı Gencer'e. Aslı masanın önündeki koltukta tek ayağıyla yerde tempo tutuyor ve en ters bakışlarıyla Gencer'i süzüyordu. Gencer kestaneşekeri paketini sehpaya bıraktı, Aslı'nın karşısındaki koltuğa kuruldu ve ütülü tiril tiril lacivert gömleğinin cebinden bir puro çıkarıp ucunu dişledi, yaktı, kalın bir dumanı ağzından dışarı saldıktan sonra,

"İnsanın özlendiğini hissetmesi güzel bir duygu" dedi, arkasına yaslanıp bacak bacak üstüne atarken.

Aslı daha fazla dayanamadı:

"Dost olduğunu söyleyen biri tarafından sürekli aldatılmak ise kesinlikle hoş bir duygu değil."

Cem, kendisinden rol çalan Aslı'ya "hayrola" diyen gözlerle baktı. Sanki daha dört gün önce Gencer'i kendisine karşı savunan o değildi. Gencer'in beklenmedik bir gol atmış oyuncu edasıyla kapıdan içeri girişine dek kızgınlığının farkında olmayan Aslı, şimdi kendini tutamıyor, ağzına geleni düşünmeden sayıp döküyordu.

"Bizi kandırdın. Bildiklerini hep son ana kadar gizledin. İşbirliği yapar görünürken, ta başından beri, tek meselen bize feyk atmaktı. Hadi daha öncekileri sineye çektik diyelim, ne de olsa bizler, yani Cem'le ben, Berrak çok sonra aramıza katıldığı için onu saymıyorum, iyi niyetli insanlarız nihayetinde, bazen muhabbetimiz budalalık derecesine varır; ama bu son yaptığın bağışlanır şey değil. Ya şu âşık adam havalarına ne demeli?"

"Hiçbir şey dememeli" dedi Gencer. Ciddi ve ağırbaşlı görünüyordu. "Bu, iki kişi arasında bir mesele."

"Gerçekten böyle düşünseydin meseleni hepimizin okuması için yazdığın bir mektupta açık etmezdin. Şimdi neyin peşindesin merak ediyorum."

"Güzel bir kadının tabii. Mektuba gelince, Hikmet Benol'un deyişiyle samimiyet buhranına kaptırıvermişim kendimi."

"Samimiyet mi değil mi bilmem; ama bir buhrana kapıldığın kesin. Ardında öyle gazaya gider gibi, gitmek var dönmek yok havalarında son derece dramatik bir mektup bırakıp beş gün sonra elinde kestaneşekeriyle kapıdan giren birinin samimiyetine inanmakta zor-

lanıyor insan. Ne oldu, sarhoşlukla son anda fikir değiştirip Bursa yerine Bodrum'un barlarını mı şenlendirdin?"

Gencer alınmış gibi baktı. Purosunu sönmeye bıraktı ve ikisi arasındaki atışmayı memnuniyetle izleyen Cem'e döndü.

"Sen de mi böyle düşünüyorsun sayın hocam?"

"Aşağı yukarı. Şu Bodrum konusundan emin değilim gerçi. Evinden bir yere adım atmayıp beş gün boyunca bizi işletmiş de olabilirsin. Kestaneşekeri her yerde satılıyor ne de olsa."

"Ya sen?" Gencer yüzünü Berrak'a dönmüştü.

"Beni bu konuya karıştırmayın. Daha önce aranızda olan biteni bilmiyorum. Bana ve sana dair yazdıkların ise... bilmiyorum. Ben içtenlikle yazılmış olduğunu düşünmeyi yeğlerim. Her ne kadar, sen şu kapıda görününceye kadar senden yana bir tutum takınmışsa da Aslı'yı kızgınlığında anlıyorum. Hepimiz endişelendik, sonra kızdık sana ve hatta Cem köpürdü sinirinden; çünkü yine saçma sapan, sonunda canını yakacak bir işe kalkıştığını düşündük. Ayrıca çok önceleri o kadından söz etmen gerekirdi. Bu bilgiyi neden kendine sakladığını anlamakta zorlandık. Pek güven vermiyor bu hallerin."

Berrak gereğinden çok konuştuğunu düşünüp sustu. Yeniden kitaba eğdi başımı. Birkaç dakika kimse konuşmadı. Zirzop elinde askısıyla girip boşları toplarken, "Çayları yenileyeyim mi Cem abi?" demese kimsenin konuşacağı da yoktu.

"Kestaneşekeri alsana" dedi Cem. "Bak Gencer abin getirmiş. Hoş geldin demeyecek misin ona?"

"Ohoo biz yedik bile. Abim sağ olsun, bize de getirmiş aynısından."

"Muhabbetinize diyecek yok!"

Cebinden para çıkarıp Zirzop'a uzattı:

"Bize bir şişe viski al, orta halli olsun. Orada burada takılmadan getir."

Zirzop elindeki iki elliliğe baktı, üstünden kendisine ne kadar artırabileceğini hesaplarken kapı ağzında Gencer'e dönüp, "İyi ki geldin Gencer abi, sensiz buranın tadı tuzu yoktu valla" dedi, işi iyice yalakalığa vurmuştu.

Cem Zirzop'un dönmesini beklerken masasının üstündekileri derleyip toplamış, bu arada düşünmüş ve sonunda biraz sakinleşmişti.

"Üç cümle" dedi Gencer'e. "Sonucu açıklaman için üç cümlelik hakkın var."

"Ben gideyim o zaman" dedi Gencer. Ayaklanmıştı. "Güzelim hikâyeyi üç cümlede özetlemeye mahkûm edilmek, önce insan haklarına aykırıdır, sonra da anlatıcılık hakları ve onuruna. Ayrıca şu güzel şişenin hakkını da vermemiş oluruz ki; bu da günahların en büyüğü sayılır. Görüşürüz..."

Tam kapıya varmak üzereydi ki, "Tamam Allahın cezası!" dedi Cem. "Bildiğin gibi anlat hadi."

Üşüşme

Uçuk pembeden medet umulan küçük bir salondayız. Kevser, mor-yeşil alacalı, kolçakları beyaz kırlentli çekyatta oturuyor. Ayaklarını üstü minderli bir sehpaya uzatmış. Her hareketinde inliyor. Ben onun çaprazındaki berjer taklidi gülkurusu bir koltuktayım. Karşılıklı kahve içerken otobüs yolculuğunu anlatıyor Kevser. Çekyatın karşısındaki televizyonun sesi kısık. Kevser anlatırken sık sık gözlerini onun ekranına çeviriyor. Türk kadınlarının her gün yenilenen Seda Sayan kardeşliği. Çekyatla televizyon arasında yere upuzun, havı silinmekten dökülmüş, çiçeklerinin rengi solmuş bir el halısı serilmiş. Öteki iki koltuğun sağ yanlarında fabrika yapımı oymalı sehpalar; sehpaların üstünde elde işlenmiş örtüler; raflarında beyaz danteller olan bir camlı büfe; büfenin içinde bardaklar, ucuz biblolar, oraya buraya serpiştirilmiş plastik çerçeveli fotoğraflar... Fotoğraflardan birindeki alımlı, gösterişli kadını tanımışım.

"Gülçin" diyorum fotoğrafı göstererek, "ya da Şeyda. Kardeşin değil mi?"

"Öyleydi" diyor Kevser, fotoğrafa yarım bir göz atışla.

"Öldürüldü" diyorum.

Kevser duymamış gibi yapıyor. Bacaklarını sehpadan güçlükle indiriyor ve külü uzayan sigaram için bana küllük alıp getiriyor büfeden. Yerine geçerken fotoğrafa bakıyor.

"Aptaldı" diyor.

"Senin aksine" diyorum.

Sinirli, cırtlak bir kahkaha savuruyor.

Evin çirkini Kevser'miş. Gülçin ondan üç yaş küçükmüş. Güzellik ona, akıl sana bağışlanmış, dermiş babası; ama en fazla Akşam Kız Sanat Okulu'nu bitirinceye kadar okutabilmişler. Babası kendi halinde, namazında niyazında bir memurmuş. Nurcuymuş, Isparta'ya sürgün giden Saidi Nursi'nin elini bile öpmüşmüş; ama bunu ailesinden başka kimse bilmezmiş. Anne deseniz, ilkokul mezunu bir kadın, gazeteyi zor okurmuş. Annesi üç düşük yaptıktan sonra bırakmışlar erkek evlat sevdasını. Gülçin şarkıcı olacağım diye tutturup evin duvarlarını Ajda Pekkan, Gönül yazar, Neşe Karaböcek... işte 70'lerin ne kadar ünlü şarkıcısı varsa onların resimleriyle donatmaya başladığında geçici bir heves sanmışlar. İzmir'de oturuyorlarmış o zaman. Gülçin, kendisine İstanbul'da gazinoya çıkma sözü veren ilk herifle kaçmış. İzini bir yıl sonra Adana'da bir pavyonda bulmuşlar. Baba ilk kalp krizini o zaman geçirmiş. Kevser de Gülçin'i geri getirmek için kalkıp Adana'ya gitmiş ve adı artık Şeyda olan Gülçin'i duvarları artist fotoğraflarıyla kaplı küf kokulu bir otel odasında bulmuş. 1978 senesi, yaz. Beraber kaçtığı herif tarafından çoktan terk edilen Gülçin, ünlü bir şarkıcı olacağına hâlâ inandığı için eve dönmek istememiş. Şehrin dış mahallelerinden birinde kirası düşük bir ev bulup Gülçin'i oraya taşımış Kevser. Her gece kardeşinin çalıştığı pavyona gidiyor, sahnesi bittikten sonra alıp eve götürüyormuş onu.

Öldürüldüğü gece en ön sıradan izlemiş sahnesini. Sesi berbattı, diyor. Onu dinlerken kıza öyle acırmış ki ömründe belki de ilk kez gerçek bir şefkatle onu koruma duygusu doldurmuş içini o günlerde. Olay gecesi kuliste Enver'le Zekeriya'nın adamlarının kapışmalarını baştan sona görmüş. Gülçin atılıp araya girmeseymiş, ölen Zekeriya'nın adamlarından biri olacakmış. Gülçin hastaneye götürülemeden oracıkta ölmüş. Enver'i arkadaşları zorla kaçırmışlar. Kevser'e de "Biz seni buluruz bacım, bunu telafi ederiz merak etme" demişler. Olaya asıl yol açan, Zekeriya denen o pislikmiş, sonra Enver'i de öldürmüş. Ben de sordum işte o zaman:

"O pislik dediğin adamdan yıllarca düzenli olarak para aldın ama değil mi?"

"Halt etmişsin sen onu!" dedi.

Aslında harbi kadın; ama şirret de. Hayatın habisleştirdiği bir ruha sahipse de iki tek attıktan sonra anlatacağı hikâyeleri olan kadınlardan. Biz de zaten artık şarabımızı yudumlamaya başlamıştık. Çantamdan çıkardığım güzel bir şişecikti; şişeciklerden biri daha doğrusu. İçtikçe güzelleşiyordu Kevser. Bence uzun zamandır ihtiyacı olan şeydi bu; dilini çözecek bir şey eşliğinde yalansız dolansız konuşmak ve içinde yıllar yılı biriken betonlaşmış cürufu dışarı atmak.

Enver aileye bir seferlik; ama o zaman için sıkı para denebilecek bir tazminat ödemiş. Almakta sakınca görmemiş Kevser. Babaya kızının ölümünden sonra geçirdiği ikinci kalp krizinde inme gelmiş, memuriyete o haliyle devam edemediği için de emekliliğini yakıp işten ayrılmış. Kevser pratik çözümlerin insanı, eve para girmesi gerek. Yıllar sonra, kendini Enver olarak tanıtan biri aradığında ise hemen hatırlayamamış adamı. Adam, ona para göndermek istediğini söylüyor, vicdan borcu türünden sözler ediyormuş. Ailesini geçindirmek için sabahlara kadar dikiş diken Kevser tereddütsüz kabul etmiş teklifi. Üç yıl önce birdenbire para musluğu kesilinceye kadar da her ay hesabına gizli bir hesaptan para yatmış.

"Hiç yüz yüze görüşmediniz mi?" dedim.

Görüşmüşler.

Zekeriya –Kevser hâlâ onu Enver sanıyormuş– iki kez telefonla aramış. İlkinde sene 1993. Ondan beş yıldır para alıyor Kevser. Adam, sarhoşmuş, hem nasıl, konuşurken dili dolaşıyormuş; cehennem hayatı yaşadığından söz edecek olmuş; ama üstünde durmamış Kevser, başından savmış. İkinci arayışında yine feci sarhoşmuş adam ve durmadan intihar etmek istediğini söylüyormuş. Bu kez velinimetini kaybetmekten korkan Kevser adamın ağzından yaşadığı şehrin adını almayı başarmış. Nürnberg'de o otel senin bu otel benim dolaşır dururmuş adam; yine de günün birinde ona mutlaka ulaşması gerekirse diye çalıştığı şirketin adını vermiş. Organik gıda ticareti yapan bir şirketmiş bu sözde.

Zaman gelmiş, hesaba para yatmamaya başlamış, tam üç ay üst üste. Sene 1998. Kevser de uçağa atlayıp Nürnberg'e gitmiş.

"Karşımda bambaşka bir adam vardı" dedi. Onun Enver diye hatırladığı karayağız bir delikanlıymış, bu gördüğü ise çökkün, iğne ipliğe dönmüş, saçma sapan konuşan biriymiş. Kevser'e o zaman birçok şey anlatmış.

"En iyi bildiği işi yapmış" dedi Kevser.

Birileri adına tetikçilik yani. Neonazi bir dernek adına iş görüyormuş. Bu derneğin üyeleri, sıradan, işinde gücünde, masum insanlar gibi dolaşıyorlarmış halkın arasında; ama ırkçı cinayetler işletmek dahil her türlü yasadışı işi yapıyorlarmış. Almanya'yı yeniden ve tamamen Alman kılma andı içmişler. Kimse onlardan şüphe etmiyormuş; çünkü dernek adına sanatsal birtakım faaliyetlerle kendilerini güzelce gizliyorlarmış. Büyükbaşlar, zengin aile çocukları, okuyup sınıf atlamışlar, sanatçılar varmış üyeleri arasında. Bizim Zekeriya gibi çapulcuları tetikçi olarak kullanıp belli kişilerden para sızdırıyorlarmış. Ayrıca bazı azgelişmiş ülkelerde, Türkiye de dahil olmak üzere, çiftlikler kurmuşlar. Oralarda doğal tarım yapıp ürünlerini dünyaya pazarlıyorlarmış. Görünürde herkesten daha çevreciymişler ve bu da onları pek saygıdeğer yapıyormuş kimilerinin gözünde. Kökü kazınacaklar listesinde ilk sırayı Türkler alıyormuş artık, sonra Araplar, en son Yahudiler. Doğaya tapınıyorlarmış. Bildiğiniz neonazi ideolojisi; gizli bilginin doğada olduğuna inanıyor, doğadaki yıkımı artırdığına inandıklarını, yani az gelişmiş dedikleri ve lüzumsuz addettikleri tüm ırkları, üstüne paranın yöneticisi olduğuna inandıkları Yahudileri, ayrıca Germen ırkından olmayan bütün gereksiz insan yığınlarını güçsüz bırakıp tüm dünyada Almanlardan oluşan arı bir insan ırkının hâkimiyetini kurmak istiyorlarmış. Büyük temizlik aşama aşama gerçekleşecek ve böylece yeryüzü cennet olacakmış ve üstün insanın kurtuluşu ancak böylelikle mümkün olabilirmiş. Zekeriya Berlin'de işsiz güçsüz dolaştığı dönemde sefil bir haldeyken tanışmış bu gerzeklerden biriyle. Sonra Nürnberg'e gitmiş. Onu derneğe üye yapmışlar, yatacak yer vermişler, cebine de iyi para koymuşlar. Onun gibi bir sürü it varmış böyle besleyip palazlandırdıkları.

Ve Zekeriya sonunda Kevser'e itiraf etmiş Enver olmadığını. Onu da öldürdüğünü, kimliğini alıp kaçtığını, kaçışına Ülkü Ocakları'nın

yardım ettiğini... İki gözü iki çeşme ağlayıp pişman olduğunu söylemiş. Affedilmek istiyormuş.

"Aklı yerinde değildi bence" dedi Kevser. Zaten onun kim olduğu da umurunda değilmiş artık. Paranın neden kesildiğini sormuş.

"Kumar borcum var" demiş Zekeriya.

Dernek yasasına göre kumar oynamak büyük suçmuş. "Öğrenirlerse beni işten atarlar. Bu umurumda değil; ama o zaman babaya da sana da kuruş veremem, onun için çeneni tut!" demiş.

Kevser evine döndükten iki ay sonra da parasını yeniden tıkır tıkır almaya başlamış. Zekeriya, bizim de kendisini tanıdığımız o yaz başı aradığında ise İstanbul'da olduğunu söylemiş ve kaldığı yerin adresini vermiş. "Gurbetten bir yakınım gelmiş gibi hissettim bir an" dedi Kevser.

Şimdi geliyoruz hikâyemizin akıl ermez kısmına. Bu Zekeriya, İstanbul'a gelmeden önce İspanya'daymış; derneğin Madrit şubesinde sorun çıkaran bir adamı halletmesi gerekiyormuş. Artık kıyıcılık işinde biraz da rütbe sahibiymiş anlaşılan. Barlardan birinde kafa çekip kandan temizlenirken bir falcı kadın gelmiş yanına; ama öyle kılıksız bir kadın değil, hoş, alımlı, çekici bir esmer. Kendine içki ısmarlatmış ve bir süre sonra Zekeriya'nın elini tutup ayasına bakmış:

"Senin yanına öylesine gelmedim ben, gönderildim" demiş. "Rüyamda söylediler bana. Seni buluncaya kadar beş bar dolaştım. Şimdi diyeceklerimi iyi dinle" demiş. "Buradan yatağının olduğu yere dönmeyeceksin. Dosdoğru uzun minareleri olan bir şehre gideceksin. Orada bir park var. Parkın adının içinde m ve i harfleri görüyorum. O parkı arayıp bulacaksın. Seni orada bekleyen birileri olacak. Kaderin orada çözülecek" demiş. "Çünkü daha bilmiyorsun ama" demiş, "tahmin ediyorsun; fazla ömrün kalmadı. Oraya gidecek ve seni affedecek kişiyi ya da kişileri bulmana vesile olacak olayı bekleyeceksin."

İşte ilk kez o zaman Zekeriya kadının sözlerini ciddiye almış.

"Kimmiş beni affedecek kişi, açıkla biraz, sana cebimdeki bütün parayı veririm" demiş.

"İstemem" demiş kadın, "ben bu işi para için yapmıyorum. Bana kalsaydı senin gibi bir pisliğin elini tutmaktansa sokaktaki yüz heri-

fin önüne rastgele yatardım" demiş. "Ama dedim ya, gelmek zorunda bırakıldım. Sorunun cevabına gelince, bir kadın" demiş. "Parklar görüyorum. Değişik parklar, oralarda bulacaksın o kişiyi ya da kişileri. Erkek de olabilirler" demiş.

Zekeriya kadına inanmış, bol minareli şehre, İstanbul'a gelmiş. Bütün parklar içinde ona söylenenin Emirgân Korusu'ndaki parklardan biri olduğuna karar vermiş; ama korunun bir sürü ufak tefek parkı olduğu için günü saatlere bölmüş. İşte bizim küçük parka da hep aynı saatte gelmesi, feleğin işini kolaylaştırmak için hep aynı yerde birkaç saat dikilip gitmesi ondanmış. Bir başka parktan gelirmiş oraya, bir başka parka gitmek için ayrılırmış.

Bu arada Kevser'i de ihmal etmemiş tabii. İstanbul'a gelir gelmez Reşitpaşa'daki odayı kiralamış ve sonra Kevser'i aramış, "Hayatta senden başka yakınım yok. Ölmeden önce helallik almak istiyorum" demiş.

Kevser düşünmeden toplamış valizini. Ağlamış hatta dediğine göre. Velinimeti ölüyor ne de olsa.

"Âşık mıydın yoksa adama?" dedim. Bu hayatta her şey olur öyle değil mi, sayın hocam ve sevgili hanımefendiler?

"Yok" dedi Kevser. Bunu o da sormuş kendine, Yalova'dan Kartal'a giden araba vapurunda düşünürken. Yok âşık değilmiş. Sadece, hayatında üçüncü kez, gene birinin ölümüyle bir boşluğun doğacağı kaygısıymış bu. Dizi hafif hafif sızlamaya başlamışmış zaten.

İşte, sona yaklaşıyoruz.

İkisi, Saygın Bey'in karısına göründükleri Çınaraltı çay bahçesinde buluşup konuşmuşlar. O günün sonunda Zekeriya hesabındaki bütün parayı Kevser'in hesabına aktaracağına söz verdiyse de caymış sonradan ve Kevser'in ısrarla yinelediği buluşma teklifini her seferinde bir bahane uydurup geri çevirmiş. Bunun üzerine üzüntüsünü filan unutan Kevser paranın peşine düşmüş. İşi sağlama bağlamak için de o iki dangalağı tutmuş; Zekeriya'ya gözdağı versinler diye. Onun kim olduğunu da bir güzel anlatmış ki adamlar aldanıp işi hafife almasınlar. O yarmanın bize attığı "Ben onu katliamda gördüm" kıtırı, bir şişinmeden ibaret anlayacağınız. Hani ben de o kalibrede bir katilim, demek istedi zaar.

Neyse efendime diyeyim; adamlar Kör'ün de yerinde belirttiği gibi bizden bir gün önce gelerek Zekeriya'yı beklemişler. Haline tavrına, kim olduğuna bakmışlar ve onun pek kolay lokma olduğuna karar verip planı yapmışlar. Kevser'i de plana dahil ederek ertesi gün parkta buluşmayı kararlaştırmışlar. Böylece Zekeriya'yı alıp bankaya götürecekler ve bankadan cepleri para dolu çıkacaklarmış.

Sonrasını biliyorsunuz işte...

Kevser de o gün Zekeriya'nın parkta kendisini vurdurttuğuna inanıyor. Ne ki ölmedi bildiğiniz gibi. Hastanede akciğerinin bitmiş olduğu anlaşılmıştı; ama kanser teşhisi koymaya yarayacak bir dizi işlem, röntgenler, otopsiler vs yapılmadığı için, Zekeriya da kimseyi uyarmadığı için doktorlar onun kanser olduğunu bilmiyorlardı. Zekeriya büyük ihtimalle kendi ipini kendi çekti. Bu Kevser'in tahmini. Ben de ona katılıyorum.

Şimdi kadehimi, Beyazlarını Kefen Gibi kuşanan Caninin bağışlanma dileyen sefil ruhuna kaldırıyorum.

Aziz ve hain

"Pek şairane bir bitiş oldu" dedi Aslı. "Demek biz de onu bağışlamak üzere Tanrı'nın görevlendirdiği kişiler oluyoruz, öyle mi?"

"Nasıl isterseniz öyle anlayınız hanımefendi. Ben masalcıyım, görevim anlatmak."

"Ne zamandan beri?"

"Bir sabah uyanıp, kendi kendime Gencer oğlum, senden bir halt olmaz, şair bile. Bari masalcı ol, dediğim günden beri. Tarihi net olarak hatırlamıyorum, bu sabah bile olabilir."

"Ben onun gibi bir cani için kadeh filan kaldırmak istemiyorum" dedi Berrak. "Madem tanrı bağışlayıcıymış, bu işi ona bırakmayı yeğlerim. Lafı neyse, kendi söyleseydi."

"Ben de tam onu diyecektim" dedi Aslı.

Merhamet ve iyimserlik iki ağır daradır; her insan, hayatının bir döneminde olsun bu sözcüklerle tartıya vurmak zorunda kaldığı bir durumda ölçüyü şaşırır. Cem ise pek sık şaşırırdı; fakat şimdi kendini

bile şaşırtacak derecede ölçülü ve uslu sözler söylemeye hazır hissediyordu.

"Acıma, acınacak hale düşersin demişler" diye başladı sözüne. "Ne alaka, diyeceksiniz, hemen söylüyorum; alçaklığı bağışlayan kişi günün birinde kendi alçaklığının bağışlanmasını dileyecek kişidir. Bir korkaktır o. Karşı koymadan bunca aşağılık iş yapmış bir şerefsizi bağışlayacak mıyız? Soru budur. Ben bağışlamamak adına kaldırıyorum kadehimi. Dünyanın bütün lanetleri üzerine olsun! Amin ve şerefe!"

"Ben de senden bunu beklerdim hocam" dedi Gencer. Kaldırdığı kadehi ağzına götürmemişti daha. "Ama yine de insan, hayatına bunca sokulduğu birine sempati duymaktan alıkoyamayabilir kendini, değil mi? Ayrıca alıkoymak için çaba harcamalı mıdır? Bu da bir soru. O kadar acınası bir yaratık ki insan derinlemesine düşününce onu yüreğinde hissetmeye başlayabilir ve o zaman tuhaf şekilde de olsa bir gözyaşı dökme isteğine kapılabilir. Bence sayın saklı yazar Cem Beyoğlu, has bir yazarı diğerinden ayıran da bu meziyetidir onun. Bundan mahrumsa, yazar değil taraftar olur. Ben, anlatıcı rolünde, o alçağı alçaklığında bağışlama hakkını ve gücünü kendimde buluyorum. Onun yazık hayatına kaldırıyorum kadehimi; çünkü biliyorum ki bir barda karşılaşsaydık eğer, umutsuzca şişelerin dibini bulurken birbirimize anlatacağımız pek çok hikâyemiz olurdu. Belki birbirimizin gerçekte kim olduğunu, ne yaptığını asla bilmezdik ve belki sırf bu yüzden o bardan birlikte sallanarak çıkar ve bir başka barda sızıncaya kadar birbirimizi hikâyelerimizle avuturduk. Bu, umarsız pisliklerin kardeşliğidir. Ben de bu kardeşliğe ihanet edecek değilim."

"Başında bir hale belirdi" dedi Aslı.

"İşte gerçek bir aziz" dedi Berrak.

"İşte bana yeni bir hikâye konusu" dedi Cem. "Adı: Saint Müderrisoğlu'nun Son Gece Âleminde Hain Nerede Duruyordu?"

"Azizin beyniyle vicdanının kesiştiği yerdeydi ve yolu kesmişti" dedi Aslı.

"Dirseğinin dibindeydi" dedi Berrak. "Yıkılmadan önceki son palavrası için bir kadeh daha istiyordu barmenden. Cebindeki paraları saçarak tezgâha bırakıyordu."

"Bunlar olabilir; ama ben daha somut olarak söyleyeyim: Tam karşısında, mor-yeşil alacalı çekyatta oturuyordu. Korku kene gibi yapışmıştı üstüne, muhtemelen gündüzleri bile kâbus görüyordu ve orada otururken, altları mağara oyuğu gözlerini bu pek toy bulduğu; fakat kendinden pek emin görünen delikanlıya dikip kendini acındırarak bir hikâye anlattı. Adi ve hain bir muhbirle acımasız ve hain bir katilin yürek buran hikâyesi. Çünkü aslında bakmayın siz, o da bir görüşte anlamıştı karşısındaki adamın nasıl biri olduğunu. Ne kadar kızsam da Gencer'in hepimizden daha yufka yürekli olduğunu ben bile söyleyebilirim ve buradan yola çıkıp bir hikâye yazsaydım eğer, onu ilk söylediğim gibi adlandırır, sonunda bir başka ada varırdım... hep böyle olur çünkü... ve şöyle derdim: Ve Hain Tanrısını Yarattı."

"Eyvallah morukçum" dedi Gencer.

"Bir şey değil" dedi Cem.

"Ve" dedi Aslı, "Nazizmin tarihe biricik katkısı Yahudilerden sabun yapması ve sermayenin ulaştığı bu en insanlık dışı derekede yeni bir marka yaratmış olmasıdır. Bu korkunç gerçeği bilen bir insanlığın hâlâ topyekûn bağışlayan ve merhamet eden bir tanrıyı ve tabii ona öykünen azizlerle azizeleri reddetmemesi ne zavallılık. Benim bu konudaki son sözüm şu olacaktır: Tanrılar canavar kullarını, analar cani oğullarını bağışlamamalı artık."

Gencer pencereden dışarı baktı.

"Ba'dezzeval vakti" dedi.

Üçü bir ağızdan sordu:

"O da ne?"

"Annem söylerdi. Mesela duvar saati üçü vurmuşsa, iç geçirip ba'dezzeval üç, derdi. Öğleden sonra üç. O da babasından duyarmış. Zeval, bu durumda iniş, alçalış demek. Zamana vurduğunuzda öğleyin, güneşin batıya doğru alçalmaya başladığı zamanı imler. Ayrıca kusur, kabahat, yok etmek anlamına gelir ki bir de söz vardır hani: Elçiye zeval olmaz."

"Dostluğa da" dedi Cem.

Buna kadeh kaldırmak istediklerinde şişenin boşaldığını fark ettiler.

Hep birlikte çıkıp Güler'in çalıştığı kafeye gitmek üzere yola düştüler.

İstanbul'un asude semtlerinden birinde küçük bir park.
İki haftadır her gün parka gelen, aynı ağacın altında durup aynı yöne bakarak sigara üstüne sigara yakan beyaz elbiseli bir adam...
Ve ansızın, güpegündüz patlayan, beyaz elbiseyi kırmızıya boyayan silahlar...

Cinayetin pek çok tanığı var: Sakızcı Kör, Ayyaş Patyus, Cem Beyoğlu, Şeker Atıfet Hanım, Feride Hanımteyze, emekli mali müşavir Saygın Bey, Gıcık Gencer, Prof. Berhiya Sultaneli, tarihçi Yavuz Bey, öğrenci Beyit ve o gün hiç değilse güzel bir gün geçirmek için parka gelen diğerleri...

Ama sonra hepsi unutuşa terk edecek olayı. Cem ile Gencer hariç.
Cem bir tünelde geriye doğru koşuyordu o sırada, ayrıntı peşinde.
Benzemez bir tünelde avare dolaşan Gencer ise hep unutmaya içiyor.
Sadece onlar merak ediyor vurulan kişinin hikâyesini.
Onlara katılan Aslı ve Berrak ile birlikte Beyaz Elbiseli Adamın kim olduğunu keşfetmeye çalışırken bir uçurumdan aşağı baktıklarını fark ediyorlar.

Dip, eğildikçe uzaklaşacak onlardan ve an gelecek,
durdukları yerin onlarınkini de içine alan daha derin bir uçurumun bir basamağı olduğunu anlayacaklar. Her biri kendi basamağında kendi içine de bakacak artık. Orada eskilere uzanan ortak bir tarihe rastlayacaklar:
Çok, çok eskidendi...

Ve soru, Beyaz Elbiseli Adamın cehenneminden dile gelecek
Hayatta daha avutucu ne vardır dostluktan başka?

AYRINTI • TÜRKÇE EDEBİYAT
ISBN: 978-975-539-634-7